سـریـزه

د منتخبو قوانینو مجموعه

د منتخبو قوانینو مجموعه د افغانستان د عدلي او قضائي چارو د پروژې (AROLP) له پلوه چاپ شوه. د افغانستان د عدلي او قضائي چارو پروژه د امریکا د متحدو ایالاتو د نړیوالې پراختیا اداري (USAID) له پلوه تمویلیږي. د افغانستان د عدلي او قضائي چارو پروژه (AROLP) په لاندې برخو کې د افغانستان د عدلي او قضائي سکتور له ارګانونو سره مرسته کوي:

(۱) د محکمو دسیستمونو پیاوړی کول او د عدلي او قضائي کارکوونکو روزنه؛

(۲) د قوانینو اصلاح او تسوید ؛

(۳) عدالت، غیر رسمي سکتور ته لاس رسی؛

(۴) د اسلام په رڼا کې د ښځو حقوق او د بشر حقوق؛

(۵) دزیربناوو جوړښت.

د افغانستان د عدلي او قضائي چارو

مقـدمـه

مجموعۀ قوانین منتخب

مجموعۀ قوانین منتخب به کوشش پروژۀ امور عدلی و قضائی افغانستان (AROLP) به زیور چاپ آراسته گردید. پروژۀ امور عدلی و قضائی افغانستان از طرف اداره انکشاف بین المللی ایالات متحده امریکا (USAID) تمویل می گردد. پروژۀ امور عدلی و قضائی افغانستان (AROLP) نهاد های سکتور عدلی و قضائی افغانستان را در عرصه های ذیل مساعدت می نماید:

(۱) تقویت سیستم های محاکم و آموزش کارمندان عدلی و قضائی؛

(۲) اصلاح و تسوید قوانین؛

(۳) دسترسی به عدالت، سکتور غیر رسمی؛

(۴) حقوق بشر و حقوق زن در پرتو اسلام؛

(۵) ساخت زیر بناها.

یکی از فعالیتهای مهم (AROLP)،

د پــروژې (AROLP)يــو لــه مهمــو فعاليتونو څخه د افغانستان د قوانينو راټولول او خپرول دي، چې په ډي وي ډي (DVD) کـې د حقـوقي ډيټـابېس جـوړول؛ او همـدا رازد ټولـو قوانينـو، فرمانونو، مقررو او نورو مهمو حقوقي سـندونو مفصـل فهرسـت رانغـاړي. مينه وال يا هر هغه څوك چې د قوانينو متنونـو تـه لاس رسـی غـواړي کـولای شي د افغانستان د اسلامي جمهوريت د عـدليې لـه وزارت څخـه يې نيغ په نيغـه تـر لاسـه کـړي او يـا يـې هـم د عـدليې د وزارت پـه رسـمي ويبپاڼـه (www.moj.gov.af) کـې پيـدا کـړي. پـه دې مجمـــــوعه کـې د الفبـا پـه ترتيــب د منتخبــو قوانينــو منــدرج موضــوعي فـــهرست تــه هــم اشــاره شويده.

دمنتخبو قوانينو د مجموعې خپرول د امريکـا د متحـدو ايـالاتو د نړيـوالي پراختيــا اداري (USAID) لــه لارې د امريکـا د خلکـو د مـالي او تخنيکـي مرستې پـه مـټ شـوني شـول. د دغـې مجمـوعې د محتـوا مسـئوليت يـوازې او يوازې د افغانستان د دولت پر غـاړه دی او په هيـڅ ډول د امريکـا د متحدو ايــالاتو د نړيــوالي پراختيــا اداري

عبـارت از گـردآوری و انتشـار قـوانين افغانسـتان اسـت کـه شـامل ايجـاد و گــردآوری يــك مأخــذ اطلاعــاتی يــا ديتـابيس حقوقی در قالب يك دی وی دی (DVD) و گـرد آوری يـك فهرست مفصل از همه قوانين، فرامين، مقرره هـا و سـاير اسـناد مهـم حقـوقی مـی باشـد. علاقمنـدان و کسـانيکه مـی خواهنـد بـه متـون قـوانين افغانسـتان دست يابند، مـی تواننـد مـواد مـذکور را مســـــتقيما از وزارت عدليـــــه جمهــــوری اســــلامی افغانســــتان دريــافــت داشــتــه و يــا از طــريق ويـب سـايت(www.moj.gov.af) ايـن وزارت بــه آنهــا دسترســی حاصــل نماينـد. دريـن مجموعـه بـه فهرست موضوعی مندرجه قـوانين منتخب به ترتيب الفبا نيز اشاره شده است.

نشر مجموعۀ قوانين منتخب با کمك و مســاعدت مــردم ايــالات متحــده امريکا و از طريق ادارۀ انکشـاف بين المللـــی ايـــالات متحـــده امريکـــا (USAID) ميسر گرديد. از محتـوای ايـن تاليفـات فقـط دولـت افغانسـتان مســــئوليت دارد و بـــــس، الزامـــاً منعکس کنندۀ نظرات اداره انکشـاف بـين المللی ايـالات متحـده امريکـا

(USAID) يا د امريكا د حكومت نظر نه ځرګندوي.

د افغانستان د قوانينو او حقوقي سندونو هغه مؤثق، اصلي او رسمي متنونه چې دلته بيا له سره چاپ شوي د افغانستان د دولت له اصلي چاپ شويو خپرونو څخه تر لاسه كيداى شي. دحقوقي چارو كاركوونكو ته سپارښتنه كيږي تر څو ددي مجموعې هر يو متن له هغو رسمي خپرونو سره پرتله كړي چې په دې وروستيو كې چاپ شوي.

دمنتخبو قوانينو مجموعه له لاندي عناوينو څخه تشكيل شوي ده:

١. د افغانستان اساسي قانون

٢. د بشر دحقوقو نړيواله اعلاميه.

٣. د افغانستان د بشر دحقوقو د خپلواك كمېسيون د تشكيل، دندو او واكونو قانون.

۴. د هر ډول توكميز توپير (تعبيض) د له منځه وړلو نړيوال تړون.

۵. د اقتصادی، ټولنيز و او كلتوری بين المللی تړون.

۶. د مدنی او سياسی حقونو بين

(USAID) و يا حكومت ايالات متحده امريكا نمی باشد.

متون رسمی اصلی و مؤثق قوانين افغانستان و ديگر اسناد حقوقی ايرا كه در اينجا تجديد چاپ گرديده اند، می توان در نشرات چاپی اصلی دولت افغانستان دريافت. برای دست اندر كاران امور حقوقی ياد دهانی ميگردد تا هر يك از متون موجود در اين مجموعه را با جديد ترين نشرات رسمی مقابله نمايند.

مجموعه قوانين منتخب حاوی عناوين ذيل اند:

١. قانون اساسی افغانستان

٢. اعلاميه جهانی حقوق بشر.

٣. قانون تشكيل، وظايف و صلاحيت های كميسيون مستقل حقوق بشر افغانستان.

۴. ميثاق بين المللی رفع هر نوع تعبيض نژادی.

۵. ميثاق بين المللی حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی.

۶. ميثاق بين المللی حقوق مدنی و

الملل‌ی تړون.

۷. په ټولو شکلونو کې د ښځو په وړاندې د توپیر د له منځه وړلو تړون.

۸. د شکنجې، ظالمانه مجازات او انساني ضد یا دسپکاوی چلندپرخلاف تړون.

۹. د ماشومانو د حقوقو تړون.

۱۰. د افغانستان د اسلامي جمهوریت د قضائیه قوی د محکمو د تشکیلاتو او واك قانون.

۱۱. د قضاتو لپاره د قضائی سلوك د طرز مقرره.

۱۲. د افغانستان جمهوریت د ښارنوالۍ د تشکیل او صلاحیت قانون له تعدیلونو سره.

۱۳. د افغانستان اسلامی امارت د مامورینو قانون.

۱۴. د پولیسو قانون.

۱۵. مدنی قانون (۱-۴) ټوك له تعدیلونو سره.

۱۶. د افغانستان د جمهوریت د مدنی محاکماتو د اصولو قانون.

سیاسی.

۷. میثاق رفع کلیه تبعیضات علیه زنان.

۸. میثاق علیه شکنجه،مجازات ظالمانه، رفتار غیر انسانی یا اهانت آمیز.

۹. میثاق حقوق طفل.

۱۰. قانون تشکیلات و صلاحیت محاکم قوهٔ قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان .

۱۱. مقرره طرز سلوك قضائی برای قضات.

۱۲. قانون تشکیل و صلاحیت ثارنوالی جمهوری افغانستان معه تعدیلات.

۱۳. قانون مامورین امارت اسلامی افغانستان.

۱۴. قانون پولیس.

۱۵. قانون مدنی (۱-۴) جلد معه تعدیلات.

۱۶. قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان.

١٧. د حقوقو د تحصیل د څرنګوالی قانون.

١٨. د تجارت اصولنامه له تعدیلونو سره.

١٩. د تجارتی محاکمو د اصولو قانون له تعدیلونو سره.

٢٠. د تجارتی نښو اصولنامه

٢١. د بانکدارۍ قانون.

٢٢. د خصوصي پانګې اچونې قانون.

٢٣. د افلاس او لاس تنګۍ اصولنامه.

٢٤. دجزأ قانون له تعدیلونو سره.

٢٥. د جزائـی اجراآتو قانون له تعدیلونو سره.

٢٦. د محکمو لپاره د جزائي اجراآتو مؤقت قانون.

٢٧. د جرمونو د کشف او تحقیق او د تطبیق په قانونیت یی د څارنوالۍ د څارنی قانون له تعدیلونو سره.

٢٨. له ارتشاء او اداري فساد سره د مبارزې قانون.

٢٩. د محبسونو او توقیف ځایونو

١٧. قانون طرز تحصیل حقوق.

١٨. قانون تجارت معه تعدیلات.

١٩. قانون اصول محاکمات تجارتی معه تعدیلات.

٢٠. اصولنامۀ علایم تجارتی

٢١. قانون بانکداری.

٢٢. قانون سرمایه گذاری خصوصی.

٢٣. اصولنامه افلاس و ورشکست.

٢٤. قانون جزأ معه تعدیلات.

٢٥. قانون اجراآت جزائی معه تعدیلات .

٢٦. قانون اجراآت جزائی مؤقت برای محاکم.

٢٧. قانون کشف و تحقیق جرایم و نظارت څارنوالی بر قانونیت تطبیق آن معه تعدیلات.

٢٨. قانون مبارزه علیه ارتشاء و فساد اداری.

٢٩. قانون محابس و توقیف خانه

قانون.

۳۰. د ناریه وسلې، مهماتو او چاودېدونکو موادو قانون.

۳۱. د اطفالو د سرغړونو د رسیدګۍ قانون.

۳۲. د کورني او بهرني امنیت پر ضد جرمونو قانون

۳۳. د ټولنو، اعتصابونو او تظاهراتو قانون.

۳۴. د مخدره موادو پر ضد د مبارزې قانون.

۳۵. د تروریزم د تمویل پر خلاف د مبارزې قانون.

۳۶. د پیسو د تطهیر او له جرمونو څخه د راپیدا شوو عوایدو پر خلاف د مبارزې قانون.

۳۷. د واټ ترافیک قانون، دنقلیه واسطو د سیر جواز، دچلولو جواز او د سیر او حرکت مقرری له تعدیلونو سره.

۳۸. د افغانستان اسلامي امارت د ځمکوالۍ (زمینداری) د چارو د تنظیم قانون.

۳۹. د ځمکې داستملاک قانون له

ها.

۳۰. قانون سلاح ناریه، مهمات و مواد منفلقه.

۳۱. قانون رسیدگی به تخلفات اطفال.

۳۲. قانون جرایم علیه امنیت داخلی و خارجی.

۳۳. قانون اجتماعات، اعتصابات و تظاهرات.

۳۴. قانون مبارزه علیه مواد مخدر.

۳۵. قانون مبارزه علیه تمویل تروریزم.

۳۶. قانون مبارزه علیه تطهیر پول و عواید ناشی از جرایم.

۳۷. قانون ترافیك جاده و مقرره های((جواز سیر و سایط نقلیه، جواز رانندگی، سیر و حرکت)) معه تعدیلات.

۳۸. قانون تنظیم امور زمینداری امارت اسلامی افغانستان.

۳۹. قانون استملاك زمین معه

تعدیلونو سره.

۴۰. د املاکو په باب د افغانستان د انتقالي اسلامي دولت د رئیس فرمان.

۴۱. د مهاجرینو د باعزته راستنیدو په باب، د افغانستان د مؤقتې اداري د رئیس فرمان.

۴۲. د ملکیتونو د دعواوو د حل او فصل د ځانګړې محکمې د ایجاد په باب، دافغانستان د انتقالي اسلامي دولت د رئیس فرمان.

۴۳. د ملکیتونو د ولایتي خاصې ابتدائیه محکمې د لغوې په هکله د افغانستان د اسلامي جمهوریت د رئیس فرمان.

۴۴. د کار قانون.

۴۵. د ټولیزو رسنیو قانون.

مونږ دخپلي مننې مراتب د قوانینو ددې منتخبې مجموعې د راټولوونکو او تصحیح کوونکو هر یو: عبدالقدوس (انډیوال)، حضرت ګل (حسامی)، فریدون (یوسفی) او کمپوزر فرهاد (هاشمی) څخه څرګندوو.

تعدیلات.

۴۰. فرمان رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان در بارهٔ املاك.

۴۱. فرمان رئیس ادارهٔ مؤقت افغانستان در مورد عودت باعزت مهاجرین.

۴۲. فرمان رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان در مورد ایجاد محکمهٔ خاص حل و فصل دعاوی ملکیت ها.

۴۳. فرمان رئیس جمهوری اسلامی افغانستان در مورد لغو محکمه خاص ابتدائیه ولایتی ملکیت ها.

۴۴. قانون کار.

۴۵. قانون رسانه های همگانی.

ما مراتب سپاس خود را از گرد آورندگان و تصحیح کننده گان این مجموعهٔ منتخب قوانین هر یك: عبدالقدوس (انډیوال)، حضرت گل (حسامی)، فریدون (یوسفی) و فرهاد (هاشمی) کمپوزر ابراز میداریم.

د منتخبو قوانینو د مجموعې دا ټوك لاندې تقنیني سندونه رانغاړي:

١- مدني قانون دوه یم ټوک.

د افغانستان د عدلي او قضائي چارو پروژه

این مجلد از مجموعهٔ قوانین منتخب شامل اسناد حقوقی ذیل می باشد:

١- قانون مدنی جلد دوم.

پروژه امور عدلی و قضائی افغانستان

مدني قانون

لمړی کتاب – حق

(دویم ټوک)

په رسمي جريده کې د خپريدو نېټه: **۱۵/۱۰/۱۲۵۵** هـ . ش
پرله پسې ګڼه (**۳۵۳**)

فهرست

کتاب اول- حق

ماده (۴۸۴-۱۰۳۴)

عنوان	صفحه
باب اول- احکام عمومی............	۱
باب دوم- منابع حق............	۳
فصل اول- احکام عمومی............	۳
فصل دوم- تصرف حقوقی............	۴
قسمت اول- عقود............	۴
مبحث اول- احکام عمومی............	۴
مبحث دوم-ارکان عقد............	۶
فرع اول- رضاء............	۶
فرع دوم- نیابت در عقد............	۱۵
فرع سوم- صحت رضاء درعقد............	۱۷
جز اول- اهلیت عقد............	۱۷
جز دوم- عیوب رضاء در عقد............	۲۰
اول- اکراه............	۲۰
دوم- غلطی............	۲۳
جزء سوم- فریب و غبن............	۲۵
فرع چهارم- موضوع عقد............	۲۸
فرع پنجم- سبب............	۳۲

مبحث سوم- شرایط عقد.. ۳۲
فرع اول- احکام عمومی.. ۳۲
فرع دوم- حکم شرط.. ۳۶
جز اول- احکام عمومی.. ۳۶
جزء دوم- عقد باطل.. ۳۷
جزء سوم- عقد فاسد.. ۳۹
جزء چهارم- عقد موقوف.. ۴۳
جزء پنجم- عقد نافذ غیر لازم.. ۴۸
فرع سوم- خیاراتی که لزوم عقد را به تأخیر می اندازد.. ۴۸
جزء اول- خیار شرط.. ۴۸
جزء دوم- خیار تعیین.. ۵۱
جزء سوم- خیار رویت.. ۵۶
جزء چهارم- خیار عیب.. ۵۸
مبحث چهارم- آثار عقد.. ۶۰
فرع اول- آثار عقد در مورد طرفین عقد.. ۶۰
فرع دوم- آثار عقد در موردشخص ثالث.. ۶۴
فرع سوم- تفسیر عقد.. ۶۷
فرع چهارم- آثار عقد در مورد ضمان عقد.. ۷۱
فرع پنجم- آثار عقد در مورد انحلال عقد.. ۷۴
جزء اول- فسخ.. ۷۴
جزء دوم- اقاله.. ۷۷
قسمت دوم- ارادهٔ انفرادی.. ۷۸
فصل سوم- حوادث قانونی.. ۸۰
قسمت اول- فعل مضر.. ۸۰
مبحث اول- فعلی که بر مال واقع می شود.. ۸۰
فرع اول- اتلاف.. ۸۰
فرع دوم- غصب.. ۸۲
مبحث دوم- فعلیکه بر نفس واقع می شود.. ۸۵

مبحث سوم- احکام مشترک........ ۸۵
مبحث چهارم- مسئولیت از عمل غیر........ ۹۰
مبحث پنجم- مسئولیت از حیوان و اشیاء........ ۹۱
قسمت دوم- فعل مفید........ ۹۳
مبحث اول- پرداخت بدون حق........ ۹۳
مبحث دوم- عقد فضولی........ ۹۷
باب سوم- آثار وجیبه........ ۹۸
فصل اول- وجیبه طبیعی........ ۹۸
فصل دوم- تنفیذ عینی........ ۹۹
فصل سوم- تنفیذ از طریق تهدید به غرامت........ ۱۰۲
فصل چهارم- تنفیذ از طریق جبران خساره........ ۱۰۳
فصل پنجم- تضمین حقوق دائنین........ ۱۰۵
قسمت اول- احکام عمومی........ ۱۰۵
قسمت دوم- وسایل تنفیذ........ ۱۰۶
مبحث اول- دعوی غیر مستقیم........ ۱۰۶
مبحث دوم- دعوی عدم نفاذ تصرف........ ۱۰۷
قسمت سوم- مسائل ضمان........ ۱۱۱
مبحث اول- حق نگهداشت........ ۱۱۱
مبحث دوم- حجر مدیون مفلس........ ۱۱۳
فصل ششم- تعدد طرفین وجیبه........ ۱۱۹
قسمت اول- دین مشترک و غیر مشترک........ ۱۱۹
قسمت دوم- تضامن........ ۱۲۳
مبحث اول- احکام عمومی........ ۱۲۳
مبحث دوم- تضامن دائنین........ ۱۲۳
مبحث سوم- تضامن مدیونین........ ۱۲۵
فصل هفتم- وفاء دین........ ۱۳۳
قسمت اول- طرق اداء........ ۱۳۳
قسمت دوم- طرفین وفا........ ۱۳۴

قسمت سوم - موضوع ادای دین.. ۱۴۲
قسمت چارم- ادای دین به عوض.. ۱۴۶
قسمت پنجم- تجدید و نیابت.. ۱۴۷
قسمت ششم- مجرائی.. ۱۵۰
قسمت هفتم - اتحاد ذمه.. ۱۵۴
باب چهارم- انقضای حق.. ۱۵۵
فصل اول- ابراء.. ۱۵۵
فصل دوم- عدم امکان تنفیذ.. ۱۵۷
فصل سوم- سقوط حق به مرور زمان.. ۱۵۹
باب پنجم- اثبات حق.. ۱۶۷
فصل اول- قواعد عمومی.. ۱۶۷
فصل دوم- اسناد.. ۱۶۸
قسمت اول - سند رسمی.. ۱۶۸
قسمت دوم سند عرفی.. ۱۷۰
فصل سوم - اقرار.. ۱۷۳
فصل چهارم- قسم.. ۱۷۶
قسمت اول- قسم قاطع.. ۱۷۶
قسمت دوم- قسم متمم.. ۱۷۸
فصل پنجم- شهود.. ۱۸۰
فصل ششم- قرائن.. ۱۸۲

بسم الله الرحمن الرحیم

لمړی کتاب
حق

لمړی باب
عمومی حکمونه

۴۸۴- ماده

مـــالی حقــوق پــه عینـــی او شخصـــی حقوقو تقسیمیږی.

۴۸۵- ماده

(۱) عینی حق دعین په ذات بانـدی دشـخص دداسـی مسـتقیمی سـلطی څخه عبارت دی چه د قانون په وسیله ورکول کیږی.

(۲) عینی حقوق به یا اصلی وی او یا تبعی.

۴۸۶- ماده

اصلی عینی حقوق د تصرف او ګټی اخیسـتلو د حقوقـو څخـه عبـارت دی، او په لاندنیو حقوقو کښی منحصر دی:

۱- د رقبـی د ملکیـت حـق او د عـین څخه ګټه اخیستل.

۲- د عین د ګټی اخیستلو د ملکیت حق بی د رقبی د ملکیت څخه .

کتاب اول
حق

باب اول
احکام عمومی

مادۀ- ۴۸۴

حقوق مـالی به حقوق عینی وشخصی تقسیم می گردد.

مادۀ- ۴۸۵

(۱) حـــق عینـــی عبـــارت اســت از تسلـــط مستقیـم شخـــص بـر ذات عیــن کـــه توسط قـانــون اعطاء می گردد.

(۲) حقوق عینـــی، اصلـــی یا تبعی میباشد.

مادۀ- ۴۸۶

حقـوق عینـی اصلی عبـارت است از حقـوق تصـرف وانتفـاع بـر عـین کـه منحصر به حقوق آتی می باشد:

۱- حـــق ملکیـــت رقبـــه ومنفعـــت عین.

۲- حـق ملکیـت منفعـت عـین بـدون ملکیت رقبه.

۳- د ارتفاق حقوق.

۴۸۷- ماده

تبعی عینی حقوق د هغه حقوقو څخه عبارت دی چه د قرض د تضمین دپاره پرعین مرتب کیږی او په لاندنیو حقوقو کښی منحصر دی:

۱- د رسمی گروی حق.

۲- د حیازی گروی حق.

۳- د عین د حبسولو حق.

۴- د اختصاص حق.

۵- د امتیاز حق.

۴۸۸- ماده

شخصی حق یا التزام د پور ورکوونکی او پور اخیستونکی د ذمی ترمنځ د داسی رابطی څخه عبارت دی چه د هغی په اساس پور ورکوونکی کولی شی چه د پور اخیستونکی څخه د یو شی د اخیستلو، د یو کار د کولو یا د هغی څخه د منع کیدو غوښتنه وکی.

۴۸۹- ماده

(۱) په پور التزام هغه دی چه موضوع ئی پیسی یا مثلی شیان وی.

(۲) التزام د تعهد کوونکی شخص په

۳- حقوق ارتفاق.

مادۀ- ۴۸۷

حقوق عینی تبعی عبارت است از حقوق مرتب بر عین برای تضمین دین که منحصر به حقوق آتی میباشد:

۱- حقوق رهن رسمی.

۲- حق رهن حیازی.

۳- حق حبس عین.

۴- حق اختصاص.

۵- حق تقدم (امتیاز).

مادۀ- ۴۸۸

حق شخصی یا تعهد عبارت از رابطه ایست بین ذمه دائن ومدیون که به اساس آن دائن می تواند اعطاء شی، اجرای عمل یا امتناع از آن را از مدیون مطالبه نماید.

مادۀ- ۴۸۹

(۱) تعهد به دین، آنست که موضوع آن نقود یا اشیای مثلی باشد.

(۲) تعهد در ذمه شخص متعهد،

ذمه د عقد یا د تضمین په موجب لازمیږي.

۴۹۰- ماده
په عین التزام هغه دی چه موضوع یی د تاکلی عین ذات د عین د تملیک یا دهغی دګټی په غرض یا دعین د تسلیمیدو یا ساتنی په غرض تشکیلوی.

۴۹۱- ماده
معنوی حقوق چه په غیر مادی شی واردیږي د خاصو قوانینو د حکمونو تابع دی.

دوه باب
د حق منابع

لمړی فصل
عمومی حکمونه

۴۹۲- ماده
د حق منابع دهغه حقوقی عواملو څخه عبارت دی چی حق پیداکوی او په حقوقی تصرف اوحقوقی حادثی مشتمل دی.

۴۹۳- ماده
حقوقی تصرف د هغه قولی تصرف څخه عبارت دی چه د شخص د قاطعی ارادی څخه د تاکلی حقوقی

بموجب عقد یا تضمین لازم می گردد.

مادهٔ- ۴۹۰
تعهد به عین، آنست که موضوع آنرا ذات عین معیین بغرض تملیك عین یا منفعت آن و یا به غرض تسلیم یا حفاظت عین تشکیل بدهد.

مادهٔ- ۴۹۱
حقوق معنوی که برشی غیر مادی وارد میگردد، تابع احکام قوانین خاص می باشد.

باب دوم
منابع حق

فصل اول
احکام عمومی

مادهٔ- ۴۹۲
منابع حق عبارت از عوامل حقوقی ایست که حق را بوجود آورد ومشتمل بر تصرف حقوقی وحادثه حقوقی می باشد.

مادهٔ- ۴۹۳
تصرف حقوقی عبارت از تصرف قولی ایست که از ارادهٔ قاطع شخص برای ایجاد اثر حقوقی معیین

اثـر د پیــدا کیــدو دپــاره د قــانون د حکمونو سره سم پیدا شوی وی.

۴۹۴- ماده

په عقودو کښې حقوقي تصرف د عقد د د دواړو خــواوو د ارادی پــه موافقــه پــوره کیـږي او د هغــی پــه اثـر د دواړو خواوو څخه پر یوه التزام مرتبیږي.

۴۹۵- ماده

کوم تصرف چه د دواړو خواوو څخه پر یــوه الـتـزام مرتبـوی، یــواځی د تعهــد کوونکی په ایجاب پوره کیږي.

۴۹۶- ماده

حقوقي حادثـه د داسی فعـل د تصرف څخه عبارت ده چه د شخص په اختیـار یـا د هغـه داختیـار څخـه پـه غیـر واقـع شــوی وی او قــانون وربانــدی تــاکلی تاثیرونه مرتب کړی وی.

دوهم فصل
حقوقي تصرف

لمړی قسمت
عقدونه

لومړی مبحث- عمومي حکمونه

۴۹۷- ماده

(۱) عقــد، د عقــد کــوونکی د دواړو

مطـابق بـــاحکام قانون بوجود آمده باشد.

مادۀ- ۴۹۴

تصرف حقوقی در عقود باتوافق ارادۀ طرفین عقد، تکمیل گردیده و به اثر آن بـــــر یکـــی از طـــــرفین، وجیبــه مرتب می گردد.

مادۀ- ۴۹۵

تصـرفیکه وجیبه را بریکـی از طرفین مرتب میسازد، تنها با ایجاب شخص متعهد تکمیل میگردد.

مادۀ- ۴۹۶

حــادثـۀ حقـوقـی عـــبارت از تـصرف فعـــلی است کـه بـه اختیــار یـا بـدون اخــــتیار شخــصی، واقـع گردیـده و قــانون بــر آن آثــار معیــن را مرتــب نموده باشد.

فصل دوم
تصرف حقوقی

قسمت اول
عقود

مبحث اول- احکام عمومی

مادۀ- ۴۹۷

(۱) عقــد، عبـــارت از تـــوافــق دو

خواوو ښخه ديوه دايجاب ارتباط دی د بلی خوا د قبلولو سره خو د قانون دحکمونو په حدودو کښی.

(۲) په عقد سره د هريو عقد کوونکی التزامونه د يوه دبل په مقابل کښی مرتبيږی.

۴۹۸- ماده

عقد په منقولو يا نا منقولو اعيانو په بدل يابی له بدله د تمليک په غرض صحيح دی.

۴۹۹- ماده

عقد د اعيانو د ساتنی په غرض د وديعت په توګه يا دهغی داستهلاک په غرض دګټی اخيستلو له لاری د قرض په ډول او دبدل د ورکولو په ډول جواز لری.

۵۰۰- ماده

عقد د اعيانو په ګټو د هغی ښخه دګټی اخيستلو په غرض د بدل سره د اجاری په توګه يا بی له بدله د عاريت په توګه او مالک ته د هغی د عين بيرته ورکول، جواز لری.

۵۰۱- ماده

عقد د يو ټاکلی کار يا د ټاکلی خدمت د اجراء کولو په غرض صحيح دی.

اراده است به ايجاد يا تعديل يا نقل يا ازالۀ حق در حدود قانون.

(۲) به اثر عقد وجايب هر يك از عاقدين در برابر يكديگر مرتب ميگردد.

مادۀ- ۴۹۸

عقد براعيان منقول يا غير منقول، با بدل يا بدون آن، بغرض تمليك صحيح ميباشد.

مادۀ- ۴۹۹

عقد بغرض نگهداشت اعيان طور وديعت يا بغرض استهلاك آن از طريق انتفاع طور قرض و تاديۀ بدل، جواز دارد.

مادۀ- ۵۰۰

عقد برمنافع اعيان بغرض انتفاع از آن يا بدل طور اجاره يا بدون بدل طور عاريت و رد عين آن به مالك، جواز دارد.

مادۀ- ۵۰۱

عقد بغرض اجرای عمل معين يا خدمت معين صحيح ميباشد.

۵۰۲- ماده

(۱) د عقد د منعقدیدو شرط عبارت دی د عقد د دواړو خواوو د وجود، د عقد د مخصـوصو لفظونو او دهغه موضوع څخه چه عقد پری واردیږی.

(۲) دعقد د صحت شرط عبارت دی د عقد د دواړو خواوو داهلیت څخه، هغه شی چه عقد پری شوی باید د عقد دحکم قابلیت ولری او دنظام اوعمومی آدابو سره دهغی مفیدیت او نه مخالفت.

۵۰۳- ماده

که دعقد دصادریدلو په وخت کښی، هغه څوك چه دعقد داجازی ورکولو او نافذیدلو حق لری، موجود نه وی، دارنگه عقد باطل گڼل کیږی.

۵۰۴- ماده

د عقد پوری مربوطی عمومی قاعدی پرټولو عقدونو تطبیقیږی، او دهر عقد خصوصی قاعدی د هغی پوری د مربوطو حکمونو په وسیله تنظیمیږی.

دوهم مبحث- د عقد رکنونه
لمړی فرعه- رضاء

۵۰۵- ماده

د عقد دصحت شرط عبارت دی د عقد کوونکو د رضائیت څخه بی له

مادۀ- ۵۰۲

(۱) شرط انعقاد عقد عبارت است از وجود عاقدین، الفاظ مخصوص عقد و موضوعیکه عقد بر آن وارد می گردد.

(۲) شرط صحت عقد عبارت است از اهلیت عاقدین، قابلیت معقود علیه برای حکم عقد، مفیدیت وعدم مخالفت آن با نظام و آداب عامه.

مادۀ- ۵۰۳

هرگاه حین صدور عقد شخصیکه حق اجازه وانفاذ آن را دارد موجود نباشد، چنین عقد باطل پنداشته میشود.

مادۀ- ۵۰۴

قواعد عمومی مربوط به عقد برتمام عقود تطبیق می گردد وقواعد خصوصی هر عقد توسط احکام مربوط به آن تنظیم می گردد.

مبحث دوم – ارکان عقد
فرع اول – رضاء

مادۀ- ۵۰۵

شرط صحت عقد عبارت است از رضائیت عاقدین بدون

زور او جبر څخه.

۵۰۶- ماده

(۱) عقد د د دواړو خواوو په ایجاب او قبول منعقد یږي.

(۲) ایجاب او قبول د هغه الفاظو څخه عبارت دی چه په عرف کښی دعقد دپیدا کیدو دپاره استعمالیږي.

۵۰۷- ماده

ایجاب او قبول د ماضی په صیغه وی او د مضارع یا امر په صیغه هم جایز دی خو په دی شرط چه د حال اراده ور څخه شوی وی.

۵۰۸- ماده

عقد د راتلونکی زمانی په صیغه هغه وخت منعقدیږي چه د عقد دواړو خواوو په دی صیغی باندی دعقد دپیدا کیدو قصد کړی وی.

۵۰۹- ماده

د ارادی ظاهرول د وینا، لیک یا د داسی اشارو په وسیله چه په عرف کښی مروج وی کیږي. همدارنګه د ورکړی راکړی د ارادی ظاهرول چه د یوه عقد په حقیقت باندی په صراحت سره دلالت وکی صورت نیولی شی.

اکراه واجبار.

مادۀ- ۵۰۶

(۱) عقد به ایجاب وقبول طرفین منعقد می گردد.

(۲) ایجاب وقبول عبارت است از الفاظیکه در عرف برای انشاء عقد استعمال می گردد.

مادۀ- ۵۰۷

ایجاب و قبول به صیغه ماضی بوده و به صیغۀ مضارع یا امر نیز جایز می باشد. مشروط بر اینکه زمان حال از آن اراده باشد.

مادۀ- ۵۰۸

عقد به صیغۀ استقبال وقتی منعقد می گردد که عاقدین قصد انشاء عقد را با این صیغه نموده باشند.

مادۀ- ۵۰۹

اظهار اراده توسط گفتار، نوشته و یا اشاراتیکه عرفاً متداول باشد، صورت می گیرد. همچنان اظهار اراده به داد وستدیکه برحقیقت یك عقد صراحتاً دلالت نماید، صورت گرفته می تواند.

۵۱۰- ماده

د ارادې ظـاهرول پـه ضـمني توگـه صورت موندلای شي، مگر داچه قانون یا د عقد دواړو خواوو د هغې صراحت شرط کړې وي.

مادۀ- ۵۱۰

اظهـار اراده طـور ضـمني صـورت گرفته مي توانـد ، مگر اینکه صریح بـودن آنـرا قـانون ویـا عاقـدین شـرط گذاشته باشند .

۵۱۱- ماده

د ارادې په ظاهرولو هغه وخت اثرونه مرتب کیږي چه مقابلې خوا وربانـدې علم حاصل کړې وي. مقابلې خوا تـه د ارادې د ظاهرولو رسیدل د هغې د علم د حاصلیدلو قرینـه گڼـل کیـږي مگر داچه د هغې په خلاف کوم دلیـل پیدا وي.

مادۀ- ۵۱۱

وقتـي بـر اظهـار اراده آثـار مرتـب مـي گـردد کـه طـرف مقابـل بـه آن علـم حاصـل نمایـد . وصـول اظهـار اراده بطـرف مقابل قرینه حصول علم به آن پنـداشته میشـود ، مگـر اینکـه دلیـلی بـرخلاف آن وجـود داشـته باشد .

۵۱۲- ماده

د ارادې ظاهرول د بیهوشي یا د داسې عـقلي اختـلال پـه حالـت کښـې چـه د ممیـزې قـوې د نشـتوالي موجـب وگرځي، که څه هم دا اختـلال مؤقتي وي، باطل گڼل کیږي.

مادۀ- ۵۱۲

اظهـار اراده در حالـت بیهـوشي ویـا اخـتلال عـقلي ایـکـه موجب فقدان قـوۀ ممیزه گـردد ، گرچـه ایـن اختـلال مـؤقت هـم باشـد ، باطـل پنداشـته میشود .

۵۱۳- ماده

هغه اراده چه د شخص په ضمیر کښې د ارادې پـه خـلاف ظـاهره شـوې وي باطله نه گڼل کیږي، مگر داچه مقابله خوا د شخص د اظهار شوې ارادې یا نیت په خلاف علم ولرې.

مادۀ- ۵۱۳

اراده ایکـه خـلاف مـافي الضـمیر شـخص اظهـار شـده باشـد ، باطـل پنداشته نمي شود ، مگر اینکه طرف مقابل به مخالفت ارادۀ اظهار شده یا نیت شخص علم داشته باشد .

۵۱۴- ماده

هرڅوك د خپل ايجاب په سبب ملزم كيږي مگر داچه د خپل التزام په نشتوالي يي تصريح كړي وي يا د ظاهري قرينو او يا دمعاملي دطبيعت څخه داسي معلومه شي چه په ايجاب كښې د الزام قصد وجود نه لرلو.

۵۱۵- ماده

د هغه چا څخه چه ايجاب يا قبول صادر شوي وي، مړشي، يا تر هغي د مخه چه په ايجاب يا قبول يي مطلوب اثر مرتب شي د اهليت فاقد وگرځي، كوم وخت چه مقابل لوري د داسي ايجاب يا قبول څخه علم حاصل كي، عقد صحيح گڼل كيږي او مطلوب اثر ورباندي مرتب كيږي خو په دي شرط چه د ارادي ظاهرول يا د معاملي طبيعت ددي حكم په خلاف د لالت ونه كي.

۵۱۶- ماده

(۱) كه د قبلولو دپاره موده ټاكل شوي وي، ايجابوونكي نه شي كولي ددي مودي د پاي پوري دخپل ايجاب څخه منصرف شي.

(۲) په هغه صورت كښې چه د قبلولو دپاره په ټاكلي مودي تصريح نه وي شوي نو كله كله د ظاهري قرينو يا د

مادهٔ- ۵۱۴

هرشخص به سبب ايجاب خود ملزم قرار مي گيرد، مگر اينكه بعدم الزام خود تصريح نموده يا از قرائن ظاهري و يا طبيعت معامله چنان معلوم گردد، كه در ايجاب قصد الزام وجود نداشته باشد.

مادهٔ- ۵۱۵

هرگاه شخصيكه از وي ايجاب يا قبول صادر گرديده وفات نمايد يا قبل از آنكه بر ايجاب يا قبول وي اثر مطلوب مرتب شده باشد، فاقد اهليت گردد، حينيكه طرف مقابل ازهمچو ايجاب يا قبول علم حاصل نمايد، عقد صحيح پنداشته شده واثر مطلوب بر آن مرتب مي گردد. مشروط بر اينكه اظهار اراده يا طبيعت معامله بخلاف اين امر دلالت ننمايد.

مادهٔ- ۵۱۶

(۱) هرگاه براي قبول، ميعاد تعيين شده باشد، ايجاب كننده نمي تواند تاختم ميعاد معيينه از ايجاب خود منصرف گردد.

(۲) در صورت عدم تصريح ميعاد، قبول احياناً از قرائن ظاهري و يا طبيعت

معـاملی د طبیعـت څخـه معلومیـدی شی.

مـــعـاملــــه معلــــوم شـده مـی تواند.

۵۱۷- ماده

دعقـد دواړه خـواوی د ایجـاب څخـه وروسته د عقد د مجلس تر پای پوری د قبلولـو یـا ردولـو اختیـار لـری. کـه ایجـابوونکی دایجـاب دصـادریدو وروسـته او دمقابـل لـوری د قبلولـو ترمخه د خپل ایجاب څخه رجوع وکی یا دعقد د دواړو خواوو څخه د یوه نه داسی وینـا یـا کـار صـادر شی چـه د قبلولو څخه په انصراف دلالت وکی، نو دارنگـه ایجـاب باطـل دی او ترهغـی وروسته قبلول هم د اعتبار څخه ساقط دی.

مادۀ- ۵۱۷

عــاقدین بـعد از ایجـاب تـا ختـم مجلـــس عقــد بقبــول یــا رد آن اختیـار دارنـد. اگــر ایجـاب کننـده بعـد از صــدور ایجـاب و قـبل از قــبول طـرف مــقابل، از ایـــجـاب رجـــوع نـــموده ویا چنان گفـتار یـــا عــملی از یــکی از عـاقدین صـادر شـــود کـــــه دلالــت بـــر انـصراف از قـــبول نمـــاید، چـــین ایـجـاب بـاطـل بـــوده و قـــبول بــعد از آن نـــیز از اعتــــبار ســــاقط مـــی گـــردد.

۵۱۸- ماده

که د قبلولو ترمخه ایجاب په تکراری ډول صـادر شی، وروسـتنی ایجـاب تـه اعتبار ورکول کیږی.

مادۀ- ۵۱۸

هر گاه ایجاب قبل از قبول طور مکرر صادر شود، بـه ایجاب آخرین اعتبـار داده میشود.

۵۱۹- ماده

هـغه چاتـه چـه ایجـاب متوجـه شـوی، کــولی شـــی چـه هغـه رد کـی او کـه ایجاب پخپله د هغه د غوښتنی په اثر صـادر شوی وی، هغـه نـه شـی ردولـی مگـر داچـه د هغـی پـه ردولـو معقـول دلیلونه ولری.

مادۀ- ۵۱۹

شخصیکه ایجاب متوجه وی گردیده است، مـی توانـد آنـرا رد نمـایـد. اگـر ایجـاب بـه اثـر مطالبـه خـود او صـادر شده باشد، نمیتوانـد آنـرا رد نمـایـد، مگـر اینکـه دلایـل معقـولی بـه رد آن داشته باشد.

۵۲۰- ماده

که په ایجاب کښې د زیاتوالی، د تقیید او یا د تعدیل قبلول واردکی، نو دارنګه قبلول د ایجاب ردول ګڼل کیږی او د نوی ایجاب په حیث پیژندل کیږی.

مادهٔ- ۵۲۰

هرگاه قبول، زیادت، تقیید ویا تعدیلی را در ایجاب وارد نماید، چنین قبول،رد ایجاب پنداشته شده وبحیث ایجاب جدید شناخته می شود.

۵۲۱- ماده

د ایجاب او قبلولو ترمنځ هغه وخت مطابقت حاصلیږی چه د عقد په ټولو اساسی مسئلو د دواړو خواوو موافقه شوی وی، پرځینی ددی مسئلو موافقه د دواړو خواوو دالزام دپاره کافی نه ده.

مادهٔ- ۵۲۱

مطابقت بین ایجاب وقبول وقتی حاصل میشود که موافقهٔ طرفین بر جمیع مسائل اساسی عقد بعمل آمده باشد. موافقه بر بعضی ازین مسائل برای الزام طرفین کافی نمی باشد.

۵۲۲- ماده

(۱) که دواړه خواوی د عقد په ټولو اساسی مسئلو موافقه وکی او دمسئلو تفصیل راتلونکی وخت ته وسپاری، دارنګه عقد پوره شوی ګڼل کیږی، مګر دا چه په موافقی سره د عقد پوره کیدل د مسئلو په تفصیل مشروط شوی وی.

(۲) که دواړه خواوی د هغه مسئلو په باره کښې چه تر مخه پری موافقه نه ده حاصله شوی، اختلاف ولری او دعوی اقامه کی، محکمه به په داسی حالت کښې د معاملی د طبیعت په نظر کښې نیولو سره دقانون د حکمونو،

مادهٔ- ۵۲۲

(۱) هر گاه طرفین بر جمیع مسائل اساسی عقد موافقه نموده وتفصیل مسائل را به آینده مؤکول نمایند، چنین عقد تمام پنداشته میشود. مگر اینکه اتمام عقد به موافقه بر تفصیل مسائل مشروط گردیده باشد.

(۲) اگر طرفین در مورد مسائلی که قبلاً موافقه بر آن حاصل نگردیده اختلاف داشته واقامه دعوی نمایند، محکمه در چنین حالت بادر نظر داشت طبیعت معامله مطابق به احکام

عـرف او د عـدالت د قاعـدو سره سم حکم کوی.

قـانون، عــرف وعــدالت حکـم مـی نمايد.

۵۲۳- ماده

(۱) د دوه غايبو خواوو ترمنځ عقد په هغـه زمـانی او ځـای کښـی پـوره ګڼـل کيږی چه ايجابوونکی د مقابل لوری د قبلولو څخه علم حاصل کړی وی، په دی شرط چـه دواړو خـواوو يـا قـانون دهغی په خلاف تصريح نه وی کړی.

(۲) ايجابوونکی ته د قبلولو د رسيدو سره داسی فـرض کيـږی چـه پـری علـم حاصل شوی دی.

مادۀ- ۵۲۳

(۱) عقد بين طرفين غايب در زمان ومکـانی کامـل پنداشـته ميشـود کـه ايجـاب کننـده از قبـول طـرف مقابـل علـم حاصـل کـرده باشـد.مشـروط براينکـه طـرفين يـا احکـام قـانون، مخالف آنرا تصريح نکرده باشد.

(۲) قبـول بمجـرد وصـول بـه ايجـاب کننـده چنـان فـرض ميشـود کـه بـه آن علم حاصل شده است.

۵۲۴- ماده

عقد په تيلفون يا نورو داسی وسيلو سـره د زمـانی لـه حيثـه لکـه د دوه حاضرو خواوو ترمنځ عقد او د ځای له حيثـه لکـه د دوه غـايبو خـواوو تـرمنځ عقد ، ګڼل کيږی.

مادۀ- ۵۲۴

عقد بوسيله تيلفون يا وسايل مماثل آن از حيث زمـان، ماننـد عقـد بـين طرفين حاضر واز حيث مکان، مانند عقد بين طرفين غايب پنداشته مـی شود.

۵۲۵- ماده

سکوت کوونکی ته د هيڅ قول نسبت نـه ورکـول کيـږی، سـکوت پـه هغـه مواردو کښی چه بيان ته احتياج لری د قبلولو معنی لری.

مادۀ- ۵۲۵

هـيچ قولی بــه سکـوت کننده نسبت داده نمی شود. سـکوت در موردیکه محتـاج بـه بيـان است قبـول پنداشـته ميشود.

۵۲۶- ماده

سـکوت هغـه وخـت قبـول شـوی ګڼـل کيږی چه د عقد د دواړو خـواوو تـرمنځ

مادۀ- ۵۲۶

ســکوت وقــتی قبــول پنداشــته ميشود که بين عاقدين تعامل سابقه

پخوانی تعامل موجود وی او ایجاب هم د همدی تعامل په اساس صورت موندلی وی او یا داچه ایجاب یواځی د مقابل لوری په ګټه وی.

۵۲۷- ماده

د مزایدی عقد د وروستنی داوطلبی سره پای ته رسیږی. لمړنی داوطلبی هغه وخت د اعتباره لویږی، چه پر هغی زیاته داوطلبی شوی وی که څه هم دا داوطلبی باطله وی یا داچه مزایده بی له دی چه د شخص پوری تعلق ونیسی معطله شی.

۵۲۸- ماده

په ډله ایزه عقدونو کښی که اکثریت راضی شو نو د قبلیدو متحقق ګڼل کیږی او اقلیت دهغوی د قبلیدو تابع ګڼل کیږی.

۵۲۹- ماده

د اذعان په عقدونو کښی قبول دهغه شرطونو په حدودو کښی چه ایجابوونکی وضع کړی دتسلیمیدو سره سم تحقق مومی، دا شرطونه د مناقشی قابلیت نه لری.

۵۳۰- ماده

(۱) د هغی موافقی په موجب چه د عقد دواړه خواوی یا یوه خوایی د یو

وجود داشته وایجاب نیز به اساس این تعامل صورت گرفته باشد ویا ایجاب به منفعت خالص طرف مقابل باشد.

مادهٔ- ۵۲۷

عقد مزایده با آخرین داو طلبی کامل می گردد. داو طلبی اول وقتی از اعتبار ساقط می گردد که زاید بر آن داوطلبی صورت گرفته باشد گرچه این داوطلبی باطل باشد یا مزایده بدون اینکه به شخصی تعلق گیرد، معطل قرار داده شود.

مادهٔ- ۵۲۸

در عقود دسته جمعی قبول برضایت اکثریت متحقق گردیده واقلیت تابع قبول آنها شناخته می شود.

مادهٔ- ۵۲۹

قبول در عقود اذعان به مجرد تسلیمی در حدود شرایطی که ایجاب کننده وضع نموده متحقق می گردد. این شرایط غیر قابل مناقشه میباشد.

مادهٔ- ۵۳۰

(۱) اتفاقیکه بموجب آن عاقدین یا یکی از آنها، ابرام

ټاکلی عقد تړون په راتلونکی وخت کښی تعهد کوی، دا عقد هغه وخت پوره کیږی چه د نظر لاندی عقد په باره کښی ټولی اساسی مسئلی سره د هغی مودی چه باید د عقد تړون په کښی وشی، ټاکل شوی وی.

(۲) که قانون د عقد د پوره کیدو دپاره د ځینو ټاکلو شکلیاتو مراعات شرط کړی وی، نو د دارنګه شکلیاتو وجود په هغه ابتدائی موافقه کښی چه ددی عقد د تړون د وعدی متضمن وی، هم ضروری ګڼل کیږی.

۵۳۱- ماده

(۱) د عقد د تړون په وخت کښی د بیعانی ورکول دعقد پرقطعیت دلیل ګڼل کیږی، مګر داچه د دواړو خواوو موافقه یا عرف دهغی په خلاف تصریح کړی وی.

(۲) که بیعانه ور کوونکی د عقد د تړون څخه منصرف شی، نو دبیر ته اخیستلو حق یی نه لری، او که بیعانه اخیستونکی منصرف شی نو د اصلی بیعانی او د هغی د معادل د ورکولو موجب ګرځی.

۵۳۲- ماده

که هغه التزام چه دهغی په اثر بیعانه

عقد معیینی را در آینده تعهد می نماید، این عقد وقتی تمام میگردد که جمیع مسائل اساسی عقد مورد نظر با مدتیکه باید در آن عقد ابرام یابد، تعیین شده باشد.

(۲) اگر قانون برای اتمام عقد، رعایت شکلیات معیینی را مشروط گردانیده باشد، وجود همچو شکلیات دراتفاق ابتدائی که متضمن وعده به ابرام این عقد می باشد، نیز ضروری پنداشته میشود.

مادهٔ- ۵۳۱

(۱) تادیهٔ بیعانه حین ابرام عقد، دلیل بر قطعیت عقد شمرده می شود. مگر اینکه موافقه طرفین ویا عرف خلاف آنرا تصریح کرده باشد.

(۲) اگر بیعانه دهنده از ابرام عقد منصرف شود، حق استرداد آن را ندارد. انصراف بیعانه گیرنده موجب پرداخت اصل بیعانه ومعادل آن می گردد.

مادهٔ- ۵۳۲

هرگاه تعهدیکه به اثر آن بیعانه

ورکـول شـوی نافـذ شـی نـو بیعانـه داصلی قیمت څخه وضع کیږی.

پرداختـه شـده نافـذ گـردد، بیعانـه از اصل قیمت وضع می گردد.

۵۳۳- ماده

که د عقد تنفیذ دهغه علتونو په بنا چه دعقد ددواړو خواوو څخه د یوه د قصور څخه هم نه وی پیدا شوی، ناممکن شی، یا عقد د دواړو خواوو د خطا یا موافقی په اثر فسخ شی، بیعانه بیرته ورکول کیږی.

مادهٔ- ۵۳۳

هـر گـاه تـنفیـذ عـقد بـنابـر عـللیکـه نـاشـی از قصـور هـیچ یکـی از عاقـدین نبـاشد، غیـر ممکن گردد یاعقد به اثر خطا ویا موافقه طرفین فسخ گردد، بیعانه مسترد می شود.

دوهمه فرعه- په عقد کښی نیابت

فرع دوم – نیابت در عقد

۵۳۴- ماده

عقد داصالت یا نیابت په توگه جواز لری، مگر داچه قانون د هغی په خلاف حکم کړی وی.

مادهٔ- ۵۳۴

عـقد طور اصالت یـا نیابت جـواز دارد، مگـر اینکـه قـانون مخـالف آن حکم کرده باشد.

۵۳۵- ماده

که ځوك داصالت په توگه یو عقد ترسره کوی، د هغی حقوق او وجایب پخپله هغه ته متوجه دی.

مادهٔ- ۵۳۵

شخصیکه اصـالتاً عقـدی را انجـام میدهد، حقوق و وجایب مربوط بآن به شخص او متوجه می گردد.

۵۳۶- ماده

(۱) پـه عقـد کښـی نیابـت د دواړو خواوو په موافقه یا دقانون په حکم صورت مومی.

(۲) د دواړو خواوو دموافقی په صورت

مادهٔ- ۵۳۶

(۱) نـیابت در عـقد بمـوافقهٔ طرفین یـا بحکـم قـانـون صـورت مـی گـیرد.

(۲) حدود صلاحیت نایب در صورت

کښې د نایب د واک حدود د اصیل له خوا او په قانوني نیابت کښې د قانون له خوا ټاکل کیږي.

موافقه طرفین از طرف اصیل ودر نیابت قانونی توسط قانون تعیین می گردد.

۵۳۷- ماده

د ارادي د عیبونو پوري مربوطي کتنې، یا د بعضې خاصو حالونو پوري د دریدلو اثرونه یا د داسې دریدلو هرو مرو والی، پخپله د نایب پوري تعلق لري نه د اصیل پوري.

مادۀ- ۵۳۷

ملاحظات مربوط به عیوب اراده یا اثرات وقوف به بعضی از احوال خاص و یاحتمی بودن چنین وقوف به شخص نایب، تعلق می گیرد، نه شخص اصیل.

۵۳۸- ماده

که نایب د خپل واک په حدودو کښې د خپل اصیل په نامه یو عقد ترسره کړي، د هغې څخه پیدا شوي حقوق او وجایب پخپله د اصیل پوري تعلق نیسي.

مادۀ- ۵۳۸

هرگاه نایب در حدود صلاحیت خود عقدی را به اسم اصیل انجام دهد، حقوق و وجایب ناشی از آن به شخص اصیل تعلق می گیرد.

۵۳۹- ماده

که د عقد په وخت کښې د نیابت دصفت اظهار ونه شو، د هغې څخه پیدا شوي اثرونه پخپله د نایب پوري تعلق نیسي، مگر په هغه صورت کښې چه د عقد مقابله خوا د هغه دنیابت څخه خبروي.

مادۀ- ۵۳۹

در صورت عدم اظهار وصف نیابت در حین عقد، آثار ناشی از آن به شخص نایب تعلق می گیرد، مگر اینکه طرف مقابل عقد از نیابت وی واقف باشد.

۵۴۰- ماده

که نایب او دهغه مقابله خوا د عقد په وخت کښې دنیابت دپای ته درسیدو دمودې څخه خبر نه وو، دهغې څخه

مادۀ- ۵۴۰

هرگاه نایب وطرف مقابل عقد از ختم میعاد نیابت در حین عقد واقف نباشند، آثار ناشی از آن به

پیدا شوی تاثیرونه د اصیل یا د هغه د قایم مقام پوری تعلق نیسی.

۵۴۱- ماده

نایب نه شی کولی چه عقد د خپل ځان دپاره یا د اصیل په نامه ترسره کی مگر دا چه اصیل ترمخه اجازه ور کړی وی یا هغه وروسته تائید کی. کوم حالونه چه د تجارت په قانون کښی یی بل رنگه وړاندی لیدنه شوی ددی حکم څخه مستثنی دی.

دریمه فرعه- په عقد کښی د رضا صحت

لمړی جزء- د عقد اهلیت

۵۴۲- ماده

هرڅوك د عقد کولو اهلیت لری، مگر دا چه د هغه اهلیت د قانون په وسیله سلب یا محدود شوی وی.

۵۴۳- ماده

دناممیز صغیر تصرف باطل گڼل کیږی که څه هم ولی یی اجازه ورکړی وی.

۵۴۴- ماده

(۱) د ممیز صغیر تصرف چه پوره د هغه په گټه وی جواز لری، که څه هم

اصیل و یا قایم مقام وی، تعلق می گیرد.

مادهٔ- ۵۴۱

نایب نمی تواند عقدی را برای خود یا بنام اصیل انجام دهد، مگر اینکه اصیل قبلاً به او اجازه داده یا بعداً آنرا تائید نماید. حالاتیکه در قانون یا قواعد تجارت طور دیگری پیش بینی گردیده، از این حکم مستثنی می باشد.

فرع سوم - صحت رضا در عقد

جزء اول - اهلیت عقد

مادهٔ- ۵۴۲

هرشخص اهلیت عقد را دارد، مگر اینکه اهلیت او توسط قانون سلب یا محدود شده باشد.

مادهٔ- ۵۴۳

تصرف صغیر غیر ممیز باطل پنداشته میشود، اگرچه ولی وی اجازه داده باشد.

مادهٔ- ۵۴۴

(۱) تصرف صغیر ممیز که کاملاً به منفعت وی باشد، جواز دارد،

ولی یی اجازه نه وی ورکړی. په هغه صورت کښې چه د ممیز صغیر تصرف پوره دهغه په ضرر وی باطل ګڼل کیږی که څه هم ولی یی اجازه ورکړی وی.

(۲) کوم تصرف چه د ګټې یا ضرر متضمن وی، د ولی د اجازې پورې د هغه د واک په حدودو کښې یا د اهلیت دنقصان لرونکی د اجازې پورې د هغه د رشد عمر ته د رسیدو وروسته، موقوفه ده.

۵۴۵- ماده

(۱) دلیونی یا معتوه تصرف د هغه د حجر د قرار د تثبیتیدلو وروسته باطل ګڼل کیږی.

(۲) د حجر د ثبتیدلو د قرار تر مخه تصرف باطل نه ګڼل کیږی، مګر داچه د عقد په وخت کښې د لیونتوب یا معتوهیت حالت، خپور وی یا مقابل لوری په هغې علم ولری.

۵۴۶- ماده

(۱) د سفیه تصرف یا د هغه چاچه په غفلت اخته وی د حجر دقرار د ثبتولو وروسته د ممیز صغیر د تصرفونو د حکمونو تابع دی.

اگرچه ولی وی اجازه نداده باشد. در صورتیکه تصرف مذکور کاملاً بضرر وی باشد، باطل پنداشته میشود گرچه ولی وی اجازه داده باشد.

(۲) تصرف متضمن نفع وضرر به اجازه ولی در حدود صلاحیت وی یا اجازه شخص ناقص اهلیت بعد از رسیدن به سن رشد موقوف میباشد.

مادۀ- ۵۴۵

تصرف مجنون و معتوه بعد از ثبت قرار مبنی بر حجر باطل پنداشته میشود.

(۲) تصرف قبل از ثبت قرار مبنی برحجر باطل پنداشته نمی شود، مگر اینکه حالت جنون ومعتوه بودن حین عقد شایع بوده یا طرف مقابل به آن علم داشته باشد.

مادۀ- ۵۴۶

(۱) تصرف سفیه یاشخص مبتلا به غفلت بعد از ثبت قرار مبنی بر حجر، تابع احکام تصرفات صغیر ممیز می باشد.

(۲) د حجر د قرار د ثبتیدلو تر مخه تصرف، صحیح دی، د باطلیدلو وړ نه ګڼل کیږي، مګر داچه د استثمار یا توطیي په نتیجه کښې یې صورت موندلی وي.

(۲) تصرف قبل از ثبت قرار مبنی برحجر صحیح بوده قابل ابطال پنداشته نمی شود، مگر اینکه در نتیجهٔ استثمار یا توطئه صورت گرفته باشد.

۵۴۷- ماده

دهغه چا وصیت یا وقف چه د سفاهت یا غفلت په سبب محجور کړی شوی وي هغه وخت صحیح کیږي چه محکمې په دې باره کښې اجازه ورکړې وي.

مادهٔ- ۵۴۷

وصیت یا وقف شخصی که به سبب سفاهت یا غفلت محجور علیه قرار گرفته، وقتی صحیح میگردد که محکمه در مورد اجازه داده باشد.

۵۴۸- ماده

د هغه چا تصرف چه د سفاهت په وسیله محجور کړی شوی وي د هغه مالونو د اداري پوري د مربوطو کارونو چه تسلیمیدل یې د محکمې له خوا ورته اجازه ورکول شوي، د قانون د حکمونو په حدود کښې صحیح دي.

مادهٔ- ۵۴۸

تصرف شخصی که به سبب سفاهت محجور علیه قرار گرفته، در امور مربوط به ادارهٔ اموالی که تسلیمی آن از طرف محکمه به وی اجازه داده شده، در حدود احکام قانون صحیح می باشد.

۵۴۹- ماده

که د چا دپاره قضائی مرستیال ټاکل شوی وي، مرستیال د ټاکل کیدو د قرار د ثبتولو وروسته، د هغه هر نوعه تصرف د قضائی مرستیال د ګډون څخه په غیر د بطلان وړ ګڼل کیږي.

مادهٔ- ۵۴۹

هرگاه برای شخصی مساعد قضائی تعیین گردیده باشد، بعد از ثبت قرار مبنی بر تعیین مساعد، هر نوع تصرف وی بدون اشتراك مساعد قضائی قابل بطلان می باشد.

۵۵۰- ماده

داهلیت نقصان لرونکی کولی شي چه

مادهٔ- ۵۵۰

شخص ناقص اهلیت میتواند

د عقد د باطلیدو غوښتنه وکی. په هغه صورت کښې چه د خپل اهلیت د نقصان د پټولو دپاره یې د حیلې څخه کار اخیستی وی د هغه دا کار د خساری د جبیری د الزام نه مانع کیږی.

دوهم جزء - په عقد کښې د رضا عیبونه

لمړی - زور

۵۵۱- ماده
زور عبارت دی د یو شخص دمجبورولو څخه په ناحقه، د داسې کار په کولو چه وربانده ی راضي نه وی، عام له دی چه زور مادی وی یا معنوی.

۵۵۲- ماده
زور په دوه نوع دی: پوره او ناقص.

۵۵۳- ماده
پوره زور عبارت دی د فاحش بدنی یا مالی خطر د تهدیدولو څخه. په غیر فاحش خطر باندی تهدیدولو ته، ناقص زور ویل کیږی.

۵۵۴- ماده
پوره زور رضا د منځه وړی او اختیار فاسدوی. ناقص زور

بطلان عقد را مطالبه نماید. در صورتیکه برای اخفای نقص اهلیت خود حیله بکار برده باشد، این امر مانع الزام وی به جبران خساره نمی گردد.

جزء دوم - عیوب رضا در عقد

اول - اکراه

مادۀ- ۵۵۱
اکراه عبارت است از مجبور گردانیدن شخص، بدون حق، به اجرای عملی که به آن رضایت ندارد، خواه اکراه مادی یا معنوی باشد.

مادۀ- ۵۵۲
اکراه دو نوع است: تام وناقص.

مادۀ- ۵۵۳
اکراه تام عبارت است از تهدید به خطر فاحش جسمی یا مالی تهدید به خطر غیر فاحش اکراه ناقص گفته میشود.

مادۀ- ۵۵۴
اکراه تام رضا را از بین برده اختیار را فاسد می گرداند. اکراه ناقص رضا را

رضـا د مـینځه وړی خـو اختیـار نـه فاسدوی.

۵۵۵- ماده

خپلـو والـدینو، میـړه یـا ښـځه یـا محارمو ته د ضرر رسولو تهدید یا د داسی خطر تهدید چه دحیثیت منافی وی، زور ګڼـل کیـږی، محکمـه کـولی شی د حـالونو او کیفیتونـو د پـه نظر کښی نیولو سره، تهدید دغور لاندی ونیسی.

۵۵۶- ماده

زور د اشـخاصو، عمـر، اجتمـاعی حالـت صـفتونو او د هغـی د تـاثیر د انـدازی لـه نظـره د تهدیـد د نـوعی د شدت اوخفت له حیثه، فرق کوی.

۵۵۷- ماده

کـوم زور چـه رضـاء د مینځه وړی هغـه وخت اعتبـار لـری چـه تهدیـدوونکی د تهدید د عمل په کولو قادر وی او هغـه ثوك چه تهدید شوی وی د تهدید د نه اجـراء کیـدو پـه صـورت کښـی، د زور واقع کیدل په غـالب ګمان سره هرو مرو وګڼی.

۵۵۸- ماده

کـه د عقـد پـه تـړون کښـی د زور د یـوه نـوعی واقـع کیـدل ثابـت شـی، عقـد

از بـین بـرده اختیـار را فاسـد نمـی گرداند.

مادهٔ- ۵۵۵

تـــهدید بــه رسـانیدن ضـرر بـه والــدین، همسر یا محارم شخص و یـا تـــهدید بـه خطـری کـه منـافی حیثیت باشد، اکـراه پنداشـته شـده، محکمـه میتوانـد بـا در نظـر داشـت حـالات وکوایـف، تهدیـد را ارزیـابی نــماید.

مادهٔ- ۵۵۶

اکـراه نظر بـه اشـخاص، سـن، حالـت اجتماعی، اوصاف و اندازهٔ تـأثیر آن، منحیث شدت وخفت نوع تهدید، فرق می کند.

مادهٔ- ۵۵۷

اکراهیکـه رضـا را از بـین مـی بـرد، وقتی اعتبار دارد که شخـص تهدیـد کـننده، بـه اجرای عمل تهدید قـادر بـوده و شـخص تـهدید شـده وقوع اکــراه را در صـورت عـدم اجــرای موضـوع تهدیـد بـــه گمـان غالـب حتمی پندارد.

مادهٔ- ۵۵۸

هرگـاه وقـوع یکـی از انـواع اکـراه در ابـرام عقد ثابـت گـردد، عقـد صحیح

صحیح نه دی.

۵۵۹- ماده

که زور د فسخ کیدو وړ عقدونو د جملې څخه په کوم یو کښې صورت موندلی وی، تهدید شوی کولی شی د هغی د دعوی وروسته عقد فسخ کی، داحق د تهدید کوونکی د مرګ سره یا د عقد د دواړو خواوو څخه د یوه په مرګ د منځه نه ځی، دمړی وارثان د هغه قایم مقام پیژندل کیږی.

۵۶۰- ماده

د تهدید شوی شخص عقد په فاسد صورت منعقد کیږی، که د تهدید د لیری کیدو وروسته تهدید شوی شخص په ضمنی یا صریحه توګه دهغی اجازه ورکی، عقد صحیح کیږی.

۵۶۱- ماده

د تهدید شوی شخص د عقدونو نفاذ د تهدید دلیری کیدو وروسته د هغه د اجازې پوری موقوف نه دی، د مبیعی قبضول فاسد ملکیت افاده کوی. په داسی حالت کښی هرنوع تصرف چه د نقضولو قابلیت ونه لری صحیح دی، تهدید شوی دتسلیمیدلو د ورځی قیمت یا د تصرف د ورځی د قیمت په غوښتنه کښی اختیار لری.

نمی باشد.

مادۀ- ۵۵۹

هرگاه اکراه در مورد عقدی از عقود قابل فسخ صورت گرفته باشد، تهدید شده میتواند، بعد از رفع آن، عقد را فسخ نماید. این حق با مرگ تهدید کننده یا طرفین عقد از بین نرفته، ورثۀ متوفی قایم مقام او شناخته میشود.

مادۀ- ۵۶۰

عقد شخص تهدید شده، به صورت فاسد منعقد میگردد. هرگاه بعد از رفع تهدید، شخص تهدید شده، طور صریح یا ضمنی به آن اجازه دهد، عقد صحیح میگردد.

مادۀ- ۵۶۱

نفاذ عقود شخص تهدید شده به اجازه وی بعد از رفع تهدید موقوف نبوده، قبض مبیعه، ملکیت فاسد را افاده می نماید. در چنین حالت هرنوع تصرف غیر قابل نقض، صحیح بوده شخص تهدید شده در مطالبۀ قیمت روز تسلیم یا قیمت روز تصرف، مخیر می باشد.

دوهم- غلطي

۵۶۲- ماده

که د عقد په موضوع کښې غلطي شوې وي او څه شی چه عقد پرې شوی وي مسمی یا اشاره ورته شوې وي، د راتلونکو حکمونو مراعات کیږي:

۱- د جنس د اختلاف په صورت کښې، عقد د مسمی پورې تعلق نیسي او د مسمی د نشتوالي په صورت کښې عقد باطل ګڼل کیږي.

۲- د جنس د یووالي او د صفت د اختلاف په صورت کښې عقد د هغه شي پورې تعلق نیسي چه اشاره ورته شوې وه. او د اشارې کړې شوي شي د وجود په صورت کښې عقد منعقد کیږي، په دې حالت کښې عقد کوونکی د صفت د نشتوالي له امله د عقد د فسخ کولو او تړون ترمنځ اختیار لري.

۵۶۳- ماده

که څوك په اساسي غلطي کښې واقع شوی وي په دې شرط کولی شي چه د عقد دفسخ کیدو غوښتنه وکي چه مقابله خوا یې هم په عین غلطي کښې واقع شوې وي یا د غلطي څخه خبروي یا دا چه په آسانتیا سره یې کولی شو

دوم – غلطی

مادهٔ- ۵۶۲

هرگاه در موضوع عقد غلطی صورت گرفته و معقود علیه مسمی و مشار الیه باشد، احکام آتی رعایت میگردد:

۱- در صورت اختلاف جنس، عقد به مسمی تعلق گرفته و نسبت عدم وجود مسمی عقد باطل شناخته میشود.

۲- در صورت اتحاد جنس و اختلاف وصف، عقد به مشار الیه تعلق گرفته ونسبت موجود بودن مشار الیه منعقد میگردد. در این حالت عقد کننده، نسبت عدم موجودیت وصف، در فسخ و ابرام عقد مخیر می باشد.

مادهٔ- ۵۶۳

شخصی که در غلطی اساسی واقع گردیده، به شرطی می تواند فسخ عقد را مطالبه نماید که طرف مقابل وی نیز در عین غلطی واقع شده یا از غلطی واقف بوده و یا اینکه به سهولت می توانست به آن

په هغې خبر شي.

۵۶۴- ماده

که غلطي په دومره اندازې فاحشه وي چه عقد کوونکي په هغې د خبريدو په صورت کښې دعقد دتړون څخه ځان ژغوره نو دارنگه غلطي، اساسي گڼل کيږي.

۵۶۵- ماده

که غلطي په شخص يا دعقد کوونکي دصفتونو څخه په يوه صفت کښې واقع شوي وي په دي ډول چه دعقد کوونکي شخصيت يا صفت دعقد دمنعقد کيدو عمده سبب وي، نو دارنگه غلطي اساسي گڼل کيږي.

۵۶۶- ماده

په قانون کښې د غلطي په سبب هغه وخت عقد فسخ گڼل کيږي چه د غلطي شرطونه د عقد پوري په مربوطو واقعو کښې متحقق شي مگر داچه قانون د هغې په خلاف تصريح کړي وي.

۵۶۷- ماده

حسابي يا مادي غلطي د عقد په صحت تاثير نه لري او تصحيح کول يي هرو مرو دي.

واقف گردد.

مادۀ- ۵۶۴

هرگاه غلطي به اندازۀ فاحش باشد که عقد کننده در صورت وقوف بر آن از ابرام امتناع مي ورزيد، چنين غلطي، اساسي پنداشته ميشود.

مادۀ- ۵۶۵

هرگاه غلطي در شخص يا در وصف از اوصاف عقد کننده واقع شده باشد به نحويکه شخصيت يا وصف عقد کننده سبب عمدۀ انعقاد عقد بوده باشد، چنين غلطي اساسي پنداشته ميشود.

مادۀ- ۵۶۶

عقد به سبب غلطي در قانون وقتي قابل فسخ پنداشته مي شود که شرايط غلطي در وقايع مربوط به عقد متحقق گردد، مگر اينکه قانون مخالف آن تصريح کرده باشد.

مادۀ- ۵۶۷

غلطي حسابي يا مادي در صحت عقد تأثير نداشته و تصحيح آن حتمي مي باشد.

۵۶۸- ماده

که څوك په غلطی کښی واقع شوی وی نه شی کولی چه په هغی په داسی ډول تمسک وکی چه هغه څه چه ښه نیت یی تقاضا کوی دهغی معارض واقع شی. که مقابل لوری ددی عقد د تنفیذ دپاره خپله تیاری اظهار کی د عقد په ترون ملزم ګڼل کیږی.

مادهٔ- ۵۶۸

شخصی که در غلطی واقع گردیده، نمی تواند به آن طوری تمسك نماید که معارض آنچه حسن نیت مقتضای آنست باشد. اگر طرف مقابل برای تنفیذ این عقد اظهار آماده گی نماید، با ابرام عقد ملزم پنداشته میشود.

۵۶۹- ماده

د غلطی پوری مربوط حکمونه د قاصد یا د هری واسطی په باره کښی چه د عقد دیوی خوا اراده بلی خواته تحریف شوی نقل کی، د تطبیق وړ دی.

مادهٔ- ۵۶۹

احکام مربوط به غلطی در مورد قاصد یا هر وسیطیکه ارادهٔ یکی از طرفین عقد را تحریف شده به دیگری نقل نماید، قابل تطبیق میباشد.

دریم جزء- دوکه کول او غبن

جزء سوم – فریب وغبن

۵۷۰- ماده

دوکه کول د داسی حیله ناکو قولی یا فعلی وسیلو په کار اچول دی چه د عقد مقابله خوا دعقد د منعقیدو راضی کیدو ته مجبور کی، په داسی توګه که دا وسیلی په کار نه وای اچول شوی نو د هغه رضائیت په عقد کښی ترمنځ ته نه راتلل.

مادهٔ- ۵۷۰

فریب عبارت از بکار بردن وسایل حیله آمیز قولی یا فعلی ایست که طرف مقابل عقد را به راضی شدن انعقاد عقد بکشاند، به نحویکه این وسایل اگر بکار برده نمیشد، رضایت وی در عقد بمیان نمی آمد.

۵۷۱- ماده

(۱) که د عقد دیوی خوا د دوکه کولو له امله بلی خواته فاحش غبن متوجه

مادهٔ- ۵۷۱

(۱) هرگاه به سبب فریب یکطرف عقد، غبن فاحش متوجه طرف مقابل

شی، دوکه شوی کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو غوښتنه وکی.

(۲) غبن ته هغه وخت فاحش ویل کیږی چه د عقد په وخت کښی دمال د حقیقی قیمت او د هغه قیمت ترمنځ چه مال پری خرڅ شوی پنځلس په سلو کښی یا تر هغی ځخه زیات توپیر ولری.

۵۷۲- ماده

که څوك د امانت په عقدونو کښی دوکه شی نو هغه وخت کولی شی چه د عقد د فسخ کیدو غوښتنه وکی چه د بلی خوا ټګی او تدلیس ثابت کی.

۵۷۳- ماده

سلبی دوکه د حقیقت د پټیدو سره سمه پیدا کیږی. دی دوکی ته تدلیس ویل کیږی.

۵۷۴- ماده

په هغه صورت کښی چه د دریم شخص له خوا په عقد کښی دوکه واقع شی، دوکه شوی هغه وخت کولی شی چی د عقد د فسخ کیدو غوښتنه وکی چه د مقابلی خوا خبرتیا د عقد په وخت کښی د دریم شخص په دوکه یا په داسی خبرتیا د هغه قادریدل ثابت کی.

گردد، فریب خورده می تواند فسخ عقد را مطالبه نماید.

(۲) غبن وقتی فاحش گفته می شود که تفاوت بین قیمت حقیقی مال در هنگام عقد وقیمتی که مال بفروش رسیده به (۱۵) فیصد یا بیشتر از آن بالغ گردد.

مادۀ- ۵۷۲

شخصیکه درعقود امانت فریب خورده، وقتی می تواند فسخ عقد را مطالبه نماید که غش و تدلیس طرف مقابل را ثابت نماید.

مادۀ- ۵۷۳

فریب سلبی، بمحض کتمان حقیقت بوجود می آید. این فریب تدلیس پنداشته میشود.

مادۀ- ۵۷۴

در صورت وقوع فریب از طرف شخص ثالث در عقد، فریب خورده وقتی میتواند فسخ آنرا مطالبه نماید که آگاهی طرف مقابل را به فریب شخص ثالث هنگام عقد یا قادر بودن او را به کسب چنین آگاهی، ثابت نماید.

۵۷۵- ماده

(۱) فاحش غبن دعقد د فسخ کیدو موجب گرځي.

(۲) که هغه څوك چه د هغه په باره کښې غبن صورت موندلی دی د عقد په وخت کښې په غبن خبر وی او په هغې راضي شوی وی نه شي کولی چه عقد فسخ کی، مگر په هغه صورت کښې چه رضائیت یی د دروغجن معلومات، یا د حقیقت د پټیدو او یا د مقابلی دوکه کیدو ته راجع وی.

(۳) د دولت د مالونو، وقف او د حجر کړی شوی شخص د مالونو په باره کښې چه فاحش غبن په هر ترتیب صورت موندلی وی، د عقد دفسخ کیدو موجب گرځي.

۵۷۶- ماده

په هغه عقدونو کښې د علنی مزایدی د لاری صورت مومی، دغبن د وجود په باره کښې اعتراض جواز نه لری.

۵۷۷- ماده

که د عقد کوونکو د یوی خوا د احتیاج، بی تجربه گی یا د ادراک د ضعف له امله، بده استفاده وشی او د هغې په اثر په عقد کښې فاحش غبن موجود شي، دوکه شوی شخص کولی

مادهٔ- ۵۷۵

(۱) غبن فاحش، موجب فسخ عقد میگردد.

(۲) اگر شخصیکه در مورداو غبن صورت گرفته، هنگام عقد بر غبن واقف بوده وبه آن رضایت نشان داده باشد، نمی تواند عقد را فسخ نماید، مگر اینکه رضایت وی ناشی از معلومات دروغ، کتمان حقیقت و یا به فریب طرف مقابل راجع باشد.

(۳) غبن فاحش در مورد اموال دولت، وقف و مال شخص محجور به هر نحویکه صورت گرفته باشد، موجب فسخ عقد می گردد.

مادهٔ- ۵۷۶

در عقودیکه از طریق مزایده علنی صورت می گیرد، اعتراض مبنی بر وجود غبن جواز ندارد.

مادهٔ- ۵۷۷

هرگاه از احتیاج یا عدم تجربه و یا ضعف ادراك یکی از عاقدین سوء استفاده به عمل آمده و به اثر آن غبن فاحش در عقد موجود گردد، شخص فریب خورده می تواند در

شی چه د عقد منعقیدو له نېټې څخه د یوه کال په موده کښې د عقد د باطلیدو یا په معقولی اندازی دخپلو التزاماتو د تنقیص غوښتنه وکی.

۵۷۸- ماده
که د غبن د لیری کیدو دپاره هغه څه چه قاضی ټاکلی کافی وګڼل شی مقابله خوا کولی شی چه د معاوضی په عقدونو کښې د فسخ کیدو د دعوی څخه انصراف وکی.

ځلورمه فرعه- د عقد موضوع

۵۷۹- ماده
د عقد څخه د هرنوع پیدا شوی التزام دپاره، دهغی موضوع وجود چه د عقد نسبت ورته شوی او د عقد دحکم قابلیت ولری، هرو مرو دی. دعقد موضوع عین، پور، ګټه یا نور مالی حقوق تشکیلولی شی، همدارنګه د یوه کار اجرأ کول یا د هغی څخه دځان ژغورل، د عقد موضوع کیدای شی.

۵۸۰- ماده
د عقد څخه د پیدا شوی التزام موضوع باید چه ممکنه، ټاکلی یا د ټاکلو وړ او جایزه وی، د هغی په غیر عقد باطل ګڼل کیږی.

خلال مدت یکسال از تاریخ انعقاد عقد، بطلان عقد یا تنقیص وجایب خود را باندازه معقول مطالبه نماید.

مادۀ- ۵۷۸
هرگاه برای رفع غبن، پرداخت آنچه را قاضی تعین نموده، کافی پنداشته شود، طرف مقابل می تواند در عقود معاوضه از دعوی فسخ انصراف نماید.

فرع چهارم – موضوع عقد

مادۀ- ۵۷۹
برای هرنوع وجیبه ناشی از عقد، وجود موضوعیکه عقد به آن نسبت داده شده وقابلیت حکم عقد را داشته باشد، حتمی پنداشته میشود. موضوع عقد را عین، دین، منفعت یا سایر حقوق مالی تشکیل داده میتواند. همچنان اجراء یا امتناع یك عمل، موضوع عقد قرار گرفته می تواند.

مادۀ- ۵۸۰
موضوع وجیبه ناشی از عقد باید ممکن، معیین یا قابل تعیین ومجاز باشد، در غیر آن عقد باطل پنداشته میشود.

۵۸۱- ماده

(۱) کــه د الــتزام موضوع د ذات لـه حیثـه نامممکنـه وی، عقـد باطـل گڼل کیږی.

(۲) کـه د التـزام موضـوع د ذات لـه حیثــه ناممکنــه نــه وی او یــوائی د پــورورنکی شــخص پــه بــاره کښــی ناممکنه وگڼل شی، عقد صحیح دی خو پورورنکی د التزام د نه ادا کولو له امله د خسـاری په جبیره کولو مکلف دی.

مادهٔ- ۵۸۱

(۱) هــر گاه موضــوع وجیبــه ذاتـاً مستحیل باشد، عقد باطل پنداشته میشود.

(۲) در صـورتیـکه موضـوع وجیبـه ذاتــاً مســتحیل نــبوده و تنهـا در مــورد شــخص مــدیون مســتحیل پنــداشته شـود، عقـد صـحیح ومـدیون نظـر بعـدم ایفـای وجیبـه، مکــلف بــه جبـران خسـاره مـی بــاشــد.

۵۸۲- ماده

د التزام موضوع باید چه په داسی ډول ټـاکلی او معلومـه وی چـه د فـاحش جهالـت مـانع وگرځی. کـه د التـزام د موضوع جهالت جگړی تـه منجر شی، عقد فاسد گڼل کیږی.

مادهٔ- ۵۸۲

مـوضوع وجیبـه بایـد طـوری معیـین ومعلوم باشد که مـانع جهالـت فـاحش گـردد. اگـر جهالـت موضـوع وجیبـه منجر بـه منازعـه گـردد، عقـد فاسـد پنداشته میشود.

۵۸۳- ماده

(۱) د التزام د موضوع ټاکل د جنسیت او ممیزه صفتونو د بیان سره یا دهغی د اندازی دټـاکلو سره صـورت مـومی. که د التـزام موضوع د عقد پـه مجلس کښی موجوده وه، ټاکل په اشـاری سره او د هغـی پـه غیـر دځـای پـه ټـاکلو صـورت مـومی خو د ټولـو هغـو شیانو بیـان چـه فـاحش جهالـت د مینځـه وړی هرو مرو دی.

مادهٔ- ۵۸۳

(۱) تــعیین مــوضــوع وجــیبه بــا بــیان جنسـیت و اوصـاف ممیـزه یـا تــعیین مقـدار آن صـورت مـی گیـرد. در صـورت وجـود موضـوع وجـیبه در مجلس عقـد، تعیـین بـه اشـاره و در غیـر آن بـه تـعیین مکـان صــورت گرفته و بیان تمـام آنچه کـه جــهالت فـاحش را از بــین مــی بـرد، حتمـی مــی باشد.

(۲) د جنسـيت د ښـودلو موضـوع د اندازی او صفت نه پرته په هیڅ صورت کافی نه ګڼل کیږی.

۵۸۴- ماده

که دالـتزام مـوضوع د یـوه کار کول وی بـایـد چـه ذکـر شـوی کـار وټـاکل شـی او یـا د ټـاکلـو قابـلیت ولری.

۵۸۵- ماده

که په عقد کښی د التزام د موضوع ټاکل د عقد د دواړو خواوو څخه د یوه یا د دریم شخص په غاړه کښیښودل شی نو که په ټاکلو کښی وروسته والی راغی یا عادلانه نه وو، محکمه به د التزام موضوع ټاکی.

۵۸۶- ماده

که دالتـزام د موضـوع ټاکـل د دریـم شـخص پـه اختیـار کښـی کښیښـودل شـی، نـو کـه ذکـر شـوی شـخص د موضوع په ټاکلو قادر نه وی یا دهغی اراده و نـه لـری یـا د التـزام د موضـوع ټاکـل پـه عادلانـه توګـه یـا د مناسـبی مـودی پـه اوږدوکښـی صـورت نـه وی موندلی، عقد باطل ګڼل کیږی.

۵۸۷- ماده

د التزام موضوع باید په داسی توګه د

(۲) بیـان جنسیت موضوع بدون ذکر اندازه یا وصف برای تعیین موضوع کافی پنداشته نمی شود.

مادهٔ- ۵۸۴

هرگـاه موضـوع وجیبـه را اجـرای یـك عمل تشکیل دهد، عمل مذکور باید معیـین گردیـده یا قابلیت تعیـین را داشته باشد.

مادهٔ- ۵۸۵

هرگاه تعیین موضوع وجیبه در عقد بدوش یکی از طرفین یا شخص ثالث گذاشته شده باشد، در صورت تأخیر در تعیـین یـا غیـر عادلانـه بـودن آن، محکمه موضـوع وجیبـه را تعیـین می نماید.

مادهٔ- ۵۸۶

هـرگـاه تعیـین مـوضـوع وجیبـه بـه اختیـار شـخص ثالـث گذاشـته شـود، درحـالیکه شـخص مذکور بـه تعیـین آن قادر نـبوده یـا اراده آنرا نداشـته یـا تـعیین مـوضـوع وجیبـه طـور عـادلانـه یـا در خـلال مـدت مناسـب صورت نگرفتـه بـاشد، عـقد بـاطل پنداشته می شود.

مادهٔ- ۵۸۷

موضـوع وجیبـه بایـد طـوری قابلیـت

معـاملی قابلیـت ولـری چـه د اصـلی هـدف سره چـه موضـوع د هغـی پـوری اختصاص موندل منافات ونه لری.

۵۸۸- ماده

کــه د التــزام موضــوع پیســی وی، پـورونکی د هغـی اندازی پـه ورکولـو مکلف دی چه په عقد کښی ذکر شوی دی، دپیســو د نــرخ پورتــه والــی یــا ټیټوالی د پور په ورکولو تاثیر نه لـری، مګر داچـه پـه قـانون یا د دواړو خواوو پـه موافقـه کښـی بـل رنګـه صـراحت شوی وی.

۵۸۹- ماده

(۱) کـه د التـزام د موضـوع موجودیت په راتلونکی وخت کښـی حقیقت پیدا کی، عقد په دی شرط جواز لری چه په اټکـل صـورت نـه وی، جهالـت او ضـرر پکی موجود نه وی.

(۲) دشخص د متروکی پـه بـاره کښـی معامـلـه چـه هغـه ژونـدی وی جـواز نـه لری، که څه هم مـالک په هغی راضـی وی، مګر داچه قانون د هغی پـه خلاف حکم کړی وی.

۵۹۰- ماده

کـــه د الـــتـزام مـــوضوع د نظـام او عمومی آدابو مخالفه وی، باطله ګڼل

معاملـه را داشـتـه باشد کـه بـا هـدف اصلی ایکـه موضوع بـه آن اختصاص یافتـه، منافات نداشته باشد.

مادۀ- ۵۸۸

هـــرگاه مـــوضوع وجیبـــه را نقــود تشکیل بـدهد، مدیــون بــه پرداخت مقداریکــه در عـــقد ذکــر گردیــده مکلف مـی باشـد. صعود یـا تنـزیل نــرخ پـول در پـــرداخت دیـــن تـأثیر نـدارد، مــگر ایـــنکه در قانـــون یا مـــوافـــقه طـــرفین طـــور دیـــگری تـصریح یـافته بـاشد.

مادۀ- ۵۸۹

(۱) هـــرگاه مـوجودیـــت موضـــوع وجیبـه در آینده متحقـق گردد، عقد بشرطی جواز دارد که بصورت تخمین نبـوده، جهالـت وضـرر در آن موجـود نباشد.

(۲) معـاملـــه در مـــورد متروکـــه شخص در حال حیات او جواز ندارد، گرچـه مـالك بـه آن رضـایت داشـتـه باشـد، مگر اینکـه قانـون مخـالف آن حکم نماید.

مادۀ- ۵۹۰

هرگاه موضوع وجیبه مخالف نظام و آداب عـامه باشـد، باطـل پنداشـته

کیږي.

پنځمه فرعه- سبب

۵۹۱- ماده
سبب د هغه اصلی مقصد څخه عبارت دی چه عقد هغی ته د رسیدو دپاره مشروعه وسیله شوی وی.

۵۹۲- ماده
کــه د التـــزام ســـبب د نظـام او عمـومی آدابــو مخـــالف وی یـا اصــلاً وجـود ونـه لـری، باطـل ګڼـل کیږي.

۵۹۳- ماده
د مشـروع سـبب وجـود پـه هـر التـزام کبنـی، اصلی حالت ګڼل کیـږی، مګر داچه د هغی په نفی دلیل موجود شی.

۵۹۴- ماده
کـوم سـبب چـه پـه عقـد کبنـی تصـریح شـوی وی، حقیقـی سـبب ګڼـل کیـږی، مګر داچه دهغی خلاف ثابت شی.

دریيم مبحث- دعقد شرطونه
لمړی فرع- عمومی احکام

۵۹۵- ماده
(۱) شرط عبارت دی د راتلونکی وخت

میشود.

فرع پنجم – سبب

مادهٔ- ۵۹۱
سبب عبارت از مقصد اصلی ایست که عقد وسیله مشروع رسیدن به آن قرار گرفته باشد.

مادهٔ- ۵۹۲
هرگاه سبب وجیبه مخالف نظام و آداب عامه بوده یا اصلاً وجود نداشته باشد، عقد باطل پنداشته میشود.

مادهٔ- ۵۹۳
وجود سبب مشروع در هر وجیبه، حالت اصلی پنداشته میشود، مگر اینکه دلیل به نفی آن موجود گردد.

مادهٔ- ۵۹۴
سببیکه در عقد تصریح یافته، سبب حقیقی پنداشته میشود، مگر اینکه خلاف آن ثابت گردد.

مبحث سوم – شرایط عقد
فرع اول – احکام عمومی

مادهٔ- ۵۹۵
(۱) شـــرط عـــبارت اســـت از تعهـد

د التزام څخه په هغه کار کښې چه د راتلونکی زمانی پوری تعلق لری او په خاصه صیغه صورت مومی.

(۲) تعلیق، عبارت دی د یو کار د مرتب کولو څخه چه د راتلونکی زمانی پوری متعلق وی، په راتلونکی زمانی کښی د یوبل کار په متحقق کیدو، شرط د ادواتو څخه د یوه په وسیله.

۵۹۶- ماده

که د عقد صیغه د شرط پوری معلقه نه وی او راتلونکی زمانی ته منسوب نه وی، دارنگه عقد سرته رسیدلی گڼل کیږی او فی الحال نافذیږی.

۵۹۷- ماده

د واقف شرط پوری معلق عقد هغه وخت منعقد او حکم یی لازم گڼل کیږی چه شرط موجود شوی وی.

۵۹۸- ماده

عقد چه د یو موجود کار پوری معلق وی فی الحال واقع کیږی. شرط د ناممکن کار پوری معلق کول یا شرط چه د نظام او عمومی آدابو مخالف وی، اعتبار نه لری.

۵۹۹- ماده

(۱) کوم عقد چه فسخ کیدل یی د

به آینده در امر متعلق به زمان آینده که به صیغهٔ خاص صورت می گیرد.

(۲) تعلیق، عبارت است از مرتب گردانیدن امر متعلق به آینده بر متحقق شدن امر دیگری در زمان آینده، توسط یکی از ادوات شرط.

مادهٔ- ۵۹۶

هرگاه صیغهٔ عقد غیر معلق به شرط بوده به زمان آینده منسوب نباشد، چنین عقد منجز بوده فی الحال نافذ می گردد.

مادهٔ- ۵۹۷

عقد معلق به شرط واقف، وقتی انعقاد یافته و حکم آن لازم می شود که شرط موجود گردیده باشد.

مادهٔ- ۵۹۸

عقد معلق به امر موجود، فی الحال واقع میشود. تعلیق به امر مستحیل یا شرطیکه مخالف نظام و آداب عامه باشد اعتبار ندارد.

مادهٔ- ۵۹۹

(۱) عقدیکه فسخ آن معلق

فسخ کوونکی شرط پوری معلق وی، نافذ او غیر لازم ګڼل کیږی، که شرط موجود شو نو عقد فسخ کیږی. په دی صورت کښی پور ورکوونکی په ردولو د هغه څه چه یی اخیستی دی او که د ردولو امکان یی نه لرلو دضمان په ورکولو مکلف ګڼل کیږی. که شرط موجود نه شونو عقد لازمیږی.

(۲) د شرط د تحقق سره سره د پور ورکوونکی تصرفونه د شیانو د اداری په باره کښی نافذ ګڼل کیږی.

۶۰۰- ماده

په معلق عقد کښی د شرط د تحقق سره یوځای دهغی اثرونه د عقد د واقع کیدو له وخته د اعتبار وړ ګڼل کیږی، مگر داچه د عقد کوونکو د ارادی یا د عقد د طبیعت څخه معلومه شی چه د التزام وجود یا زوال د شرط د تحقق د وخته پوری مربوط شوی.

۶۰۱- ماده

که د عقد تنفیذ د شرط د تحقق څخه ترمخه د یو د باندنی سبب په اساس بی د پوروونکی د مداخلی ناممکن شی نو په شرط باندی رجعی اثرنه شی مرتبیدلی.

بشرط فاسخ باشد، نافذ وغیر لازم پنداشته میشود. هرگاه شرط موجود گردد، عقد فسخ میگردد، درین صورت دائن بر رد آنچه اخذ نموده و در صورت عدم امکان، به پرداخت ضمان مکلف پنداشته میشود. اگر شرط موجود نگردد، عقد لازم میشود.

(۲) تصرفات دائن در مورد اداره اشیاء با وجود تحقق شرط، نافذ پنداشته میشود.

مادۀ- ۶۰۰

باتحقق شرط در عقد معلق، آثار از آن زمان وقوع عقد قابل اعتبار پنداشته میشود. مگر اینکه از ارادۀ عاقدین یا طبیعت عقد معلوم شود که وجود یا زوال وجیبه به وقت تحقق شرط، مربوط گردیده است.

مادۀ- ۶۰۱

هرگاه تنفیذ عقد، قبل از تحقق شرط، بنابر سبب خارجی بدون دخالت مدیون غیر ممکن گردد، اثر رجعی بر شرط مرتب شده نمیتواند.

۶۰۲- ماده

راتلونکی وخت ته سپارل شوی عقد، د هغه عقد څخه عبارت دی چه د نافذيدلو نسبت يې راتلونکی زمانی ته شوی وی، دا رنګه عقد فی الحال منعقديږی او حکم يې ترټاکلی وخته پوری په تعويق اچول کيږی.

مادۀ- ۶۰۲

عقد موکول به آينده، عبارت است از عقدی که نفاذ آن به زمان آينده نسبت داده شده باشد. چنين عقد فی الحال انعقاد يافته وحکم آن الی زمان معيينه به تعويق انداخته می شود.

۶۰۳- ماده

په عقد کښی تأجيل د پوروونکی په ګټه ګڼل کيږی، مګر داچه د عقد، د قانون د نص يا د مربوطو حالونو څخه داسی معلومه شی چه تأجيل دپور ورکوونکی يا د عقد د دواړو خواوو په ګټه صورت موندلی دی.

مادۀ- ۶۰۳

تأجيل در عقد به مصلحت مديون پنداشته ميشود، مگر اينکه از عقد، نص قانون يا احوال مربوط طوری معلوم گردد که تأجيل بمنظور مصلحت دائن يا طرفين عقد، صورت گرفته است.

۶۰۴- ماده

که تأجيل د هرچا په ګټه صورت موندلی وی، کولی شی چه په خپله اراده ورڅخه منصرف شی.

مادۀ- ۶۰۴

شخصيکه تأجيل به نفع او صورت گرفته است، ميتواند به ارادۀ خود از آن منصرف شود.

۶۰۵- ماده

د هغه چا په ګټه چه تأجيل صورت موندلی، که د افلاس په سبب د هغه د مالونو د حجز حکم صادر شی يا د پوروړی تأمينات تنقيص يا بيخی ورکول شوی نه وی، نو د تأجيل حق ساقطيږی.

مادۀ- ۶۰۵

هرگاه حکم حجز اموال به سبب افلاس شخصيکه تأجيل به نفع او صورت گرفته، صادر گرديده يا تأمينات مديون تنقيص و يا اصلاً پرداخته نشده باشد، حق تأجيل ساقط ميگردد.

۶۰۶- ماده

تأجيل د پوروړي په مرګ د مينځه ځي مګر داچه د دين عيني تأمينات ولري يا پور ورکوونکي د پوروړي د مرګ سبب شوي وي يا داسې موافقه شوې وي چه تأجيل د پوروړي د مرګ په صورت کښې هم د مينځه نه ځي. د پور ورکوونکي مرګ د پور په تأجيل کښې تاثير نه لري.

مادۀ- ۶۰۶

تأجيل با مرگ مديون از بين ميرود، مگر اينكه دين تأمينات عيني داشته يا دائن سبب مرگ مديون گرديده باشد و يا طوري موافقه شده باشد كه تأجيل در صورت مرگ مديون نيز از بين نمي رود. مرگ دائن در تأجيل دين تأثير ندارد.

دوهم فرعه- د شرط حکم
لمړی جزء- عمومي احکام

فرع دوم – حكم شرط
جزء اول – احكام عمومي

۶۰۷- ماده

کوم شرط چه د عقد سره مناسب وي يا هغه شرط چه عقد د هغې اقتضاء کوي يا د عقد حکم ټينګ کې، همدارنګه هغه شرط چه د روان تعامل سره موافق وي يا د عقد د اقتضاء منافي نه وي، صحيح ګڼل کيږي.

مادۀ- ۶۰۷

شرط مناسب باعقد يا شرطيكه عقد مقتضى آن بوده يا حكم عقد را موكد گرداند، همچنان شرطيكه موافق با تعامل جاريه بوده و يا منافي اقتضاى عقد نباشد، صحيح پنداشته ميشود.

۶۰۸- ماده

په شرط کښې چه د عقد کوونکو ګټه نه وي لغو دي، د هغې سره يوځاى عقد صحيح ګڼل کيږي.

مادۀ- ۶۰۸

شرطيكه در آن نفع عاقدين نباشد، ملغى بوده وعقد مقرن به آن صحيح پنداشته ميشود.

۶۰۹- ماده

په کوم عقد کښې چه د هغې رکن يا د شرطونو څخه يو شرط موجود نه وي، باطل ګڼل کيږي.

مادۀ- ۶۰۹

عقديكه ركن ياشرطى از شرايط آن موجود نباشد، باطل پنداشته مى شود.

۶۱۰- ماده
دعقد سره نامناسب شرط یا داسی شرط چه عقد د هغی اقتضاء نه کوی یا د عقد حکم ټینګ نه کی، همدارنګه هغه شرط چه دروان تعامل سره موافق نه وی یا په کښی د دوکه کولو څخه کار اخیستل شوی وی، فاسد ګڼل کیږی.

۶۱۱- ماده
په کوم عقد کښی چه د پوره تصرف واک یا د تصرف یوه نوعه سلب شوی وی، عقد موقوف ګڼل کیږی.

۶۱۲- ماده
که عقد د داسی شرط متضمن وی چه دعقد څخه رجوع افاده کی، عقد غیرلازم ګڼل کیږی.

دوهم جزء- باطل عقد

۶۱۳- ماده
باطل عقد هغه دی چه د اصل او صفت له حیثه غیرمشروع وی.

۶۱۴- ماده
باطل عقد بیخی نه منعقدیږی او د حکم افاده نه کوی که څه هم قبض

مادهٔ- ۶۱۰
شرط غیر مناسب باعقد یا شرطیکه عقد مقتضی آن نبوده یا حکم عقد را موکد نگرداند، همچنان شرطیکه موافق با تعامل جاریه نبوده و یا در آن فریب بکار رفته باشد، شرط فاسد پنداشته میشود.

مادهٔ- ۶۱۱
عقدیکه صلاحیت تصرف کامل یا نوعی از انواع تصرف در آن سلب گردیده باشد، عقد موقوف پنداشته میشود.

مادهٔ- ۶۱۲
هرگاه عقد متضمن شرطی باشد که رجوع از عقد را افاده کند، عقد غیر لازم پنداشته میشود.

جزء دوم – عقد باطل

مادهٔ- ۶۱۳
عقد باطل آنست که اصلاً و وصفاً غیر مشروع باشد.

مادهٔ- ۶۱۴
عقد باطل اصلاً منعقد نگردیده وافادهٔ حکمی را نمی نماید، گرچه

صورت موندلی وی.

قبض صورت گرفته باشد.

۶۱۵- ماده

که باطل عقد نافذ شوی وی د دواړو بدلونو ردول او د اصلی حالت اعاده هرو مرو ده. په هغه صورت کښی چه د دواړو بدلونو ردول متعذر وی محکمه به په عادلانه ضمان حکم کوی.

مادهٔ- ۶۱۵

هرگاه عقد باطل نافذ گردیده باشد، رد بدلین واعادهٔ حالت اصلی حتمی میباشد در صورتیکه رد بدلین متعذر باشد، محکمه بضمان عادلانه حکم می نماید.

۶۱۶- ماده

په باطل عقد اجازه، قانونی اثرنه لری، علاقه لرونکی کولی شی چه د عقد په بطلان تمسک وکی.

مادهٔ- ۶۱۶

اجازه برعقد باطل اثر قانونی نداشته، اشخاص ذیعلاقه می توانند به بطلان عقد تمسك نمایند.

۶۱۷- ماده

که د عقد دیوی حصی بطلان ظاهر شی، پاتی حصه یی د یوځانګړی عقد په حیث صحیح ګڼل کیږی مگر په هغه صورت کښی چه عقد د تجزیی وړنه وی.

مادهٔ- ۶۱۷

هرگاه بطلان قسمتی از عقد ظاهر گردد، قسمست متباقی بحیث عقد مستقل صحیح پنداشته میشود. مگر اینکه عقد قابل تجزیه نباشد.

۶۱۸- ماده

که په باطل عقد کښی د بل صحیح عقد رکنونه موجود شی، ذکر شوی عقد د دوهم عقد په اعتبار صحیح ګڼل کیږی، په دی شرط چه د عقد دواړو خواوو د هغی اراده کړی وی.

مادهٔ- ۶۱۸

هرگاه در عقد باطل ارکان صحیح عقد دیگری موجود گردد، عقد مذکور به اعتبار عقد دوم صحیح پنداشته میشود. مشروط بر اینکه عاقدین آنرا اراده نموده باشند.

۶۱۹- ماده

باطل عقد د قانونی عقد د تاثیرونو نتیجه نه ورکوی مگر د عادی حادثی

مادهٔ- ۶۱۹

عقد باطل منتج به اثرات عقد قانونی نگردیده، مگر بحیث حادثهٔ عادی

په حیث د ضمان مستوجب گرځي.

دریيم جزء- فاسد عقد

۶۲۰- ماده
فاسد عقد هغه دی چه د اصل له حیثه مشروع او دصفت له حیثه نامشروع وی په داسی توگه چه اصل یی صحیح وی د هغی په رکن او موضوع کښی خلل وجود و نه لری، مگر د ځینو خارجی سببونو په اساس فاسد وگڼل شی.

۶۲۱- ماده
فاسد عقد د هغه شی ملکیت چه عقد پری شوی، نه افاده کوی، مگر داچه قبض د هغی د مالک په رضاء صورت موندلی وی.

۶۲۲- ماده
په هغه عقد کښی چه په عین مال وی د هغی تعلیق او یوځای والی د فاسد شرط سره جواز نه لری او عقد فاسد گڼل کیږی.

۶۲۳- ماده
د مال بدلون د غیر مال سره یا په عقد کښی د داسی تغییرونو واردول چه د فاسد شرط سره یوځای وی، صحیح دی او شرط لغو دی. په فاسد شرط د عقد تعلیق د هغی د بطلان موجب

مستوجب ضمان می گردد.

جزء سوم – عقد فاسد

مادهٔ- ۶۲۰
عقد فاسد آنست که اصلاً مشروع و وصفاً غیر مشروع باشد، بنحویکه اصلاً صحیح بوده در رکن و موضوع آن خللی وجود نداشته باشد. مگر به اعتبار بعضی اوصاف خارجی فاسد باشد.

مادهٔ- ۶۲۱
عقد فاسد ملکیت معقود علیه را افاده نمی کند، مگر اینکه قبض به رضای مالك آن صورت گرفته باشد.

مادهٔ- ۶۲۲
در عقود معاوضوی، تعلیق واقتران عقد، بشرط فاسد جواز نداشته در اثر چنین شرط عقد فاسد پنداشته میشود.

مادهٔ- ۶۲۳
در صورت اقتران عقود غیر معاوضوی بشرط فاسد، عقد صحیح بوده، شرط ملغی می باشد. تعلیق عقد به شرط فاسد موجب بطلان آن می

ګرځي.

ګردد.

۶۲۴- ماده

هغه عقدونه چه محض اسقاطات وپيژندل شي سره د دي چه د مناسب يا نامناسب شرط پوري معلق شوي وي منعقديږي، او يايي د فاسد شرط سره يوځاى والى صحيح ګڼل کيږي، په دى صورت کښي شرط لغو کيږي.

مادۀ- ۶۲۴

عقوديکه اسقاطات محض شناخته شود، باوجود تعليق آن به شرط مناسب يا غير مناسب منعقد گرديده و يا اقتران آن به شرط فاسد صحيح پنداشته ميشود، شرط درينصورت ملغى مى گردد.

۶۲۵- ماده

کوم عقدونه چه اطلاقونه وپيژندل شي د هغي تعليق د مناسب او فاسد شرط پوري صحيح دى، شرط لغو ګڼل کيږي.

مادۀ- ۶۲۵

عقوديکه اطلاقات شناخته شود، تعليق آن به شرط مناسب وشرط فاسد صحيح بوده، شرط فاسد ملغى پنداشته ميشود.

۶۲۶- ماده

د عقد د دواړو خواوو څخه هريو يا د هغوى وارثان کولى شي چه فاسد عقد فسخ کى مګر داچه د فساد سبب د مينځه تللى وى.

مادۀ- ۶۲۶

هريك از طرفين عقد يا ورثه شان مى توانند، عقد فاسد را فسخ نمايد، مگر اينکه سبب فساد از بين رفته باشد.

۶۲۷- ماده

په فاسد عقد اجازه، قانوني اثر نه لري او د فسخ کولو د حق څخه تنازل جواز نه لري.

مادۀ- ۶۲۷

اجازه برعقد فاسد اثر قانونى نداشته و تنازل از حق فسخ، جواز ندارد.

۶۲۸- ماده

که پخپله عقد کښي فساد موجود شي نو د عقد دواړه خواوى کولى شي چه عقد د قبض ترمخه يا ترهغي وروسته

مادۀ- ۶۲۸

هرگاه فساد در نفس عقد موجود شود، طرفين مى توانند عقد را پيش از قبض وبعد از آن فسخ

فسخ کی.

۶۲۹- ماده

که فساد د شرط په اثر موجود شی، دواړه خواوی کولی شی چه عقد د قبض ترمخه فسخ کی، مگر داچه د دواړو خواوو په رضا، فاسد شرط د مینځه ولاړ شی. همدارنگه د عقد دواړه خواوی کولی شی په هغه صورت کښی چه د فاسد شرط خاوند د خپل شرط څخه تیرنه شی، عقد د قبض څخه وروسته فسخ کی.

۶۳۰- ماده

د فاسد شرط خاوند کولای شی د عقد د صحیح جزء په تمسک شرط ساقط کی او د مقابل لوری څخه د عقد د تنفیذ غوښتنه وکی. مقابل لوری د شرط د ساقطولو وروسته نه شی کولی د عقد، د فسخ کیدلو غوښتنه وکی. د عقد د صحیح جزء تاثیر هغه وخت ظاهریږی چه د یوځانگړی عقد په حیث مینځ ته راشی.

۶۳۱- ماده

په فاسد عقد کښی قبض د فسخ کیدو وړ ملکیت افاده کوی، او تصرف کوونکی د قیمت یا مثل په ورکولو مکلف کیږی نه د مسمی. دا عقد د قبض شوی مال تصرف بیرته اعاده

نمایند.

مادۀ- ۶۲۹

هرگاه فساد به اثر شرط موجود گردد، طرفین می توانند عقد را پیش از قبض فسخ نمایند، مگر اینکه شرط فاسد برضایت طرفین از بین برود. همچنان طرفین عقد می توانند در صورتیکه صاحب شرط از شرط خود منصرف نگردد، عقد را بعد از قبض فسخ نمایند.

مادۀ- ۶۳۰

صاحب شرط فاسد، می تواند به تمسك جزء صحیح عقد شرط را ساقط و تنفیذ عقد را از طرف مقابل مطالبه نماید، طرف مقابل نمیتواند بعد از اسقاط شرط، فسخ عقد را مطالبه کند. اثر جزء صحیح عقد وقتی ظاهر می گردد که بحیث عقد مستقل در آید.

مادۀ- ۶۳۱

قبض در عقد فاسد، ملکیت قابل فسخ را افاده نموده و متصرف به پرداخت قیمت یا مثل مکلف میگردد نه مسمی، این عقد تصرف مال قبض شده را

کوی او دهغې څخه د ګټې اخیستل نه افاده کوی.

۶۳۲- ماده

په فاسد عقد کښې قبض کوونکی د قبض شوی مال عقد د درېیم شخص سره وکی د فسخ کیدو حق ساقطیږی. په دی صورت کښې اصلی مالک کولی شی د عقد کړه شوی مال د اعادی غوښتنه د درېیم شخص څخه وکی. همدارنګه درېیم شخص کولی شی چه د عقد کړه شوی مال قیمت یا مثل د قبض کوونکی څخه وغواړی.

۶۳۳- ماده

په قبض شوی مال کښې د متصل یا منفصل زیادت په اساس تغییر د فسخ کیدو مانع نه ګرځی. په دی صورت کښې د قبض شوی مال ردول د زیادت سره، لاژمیږی.

۶۳۴- ماده

که په قبض شوی مال کښې د نقصان په سبب تغییر راغلی وی، د مال خاوند کولی شی د خساری د جبران سره د ذکر شوی مال د اعادی غوښتنه وکی، مګر داچه نقص د مالک د عمل څخه پیدا شوی وی.

افاده نموده وانتفاع از آن را افاده نمی کند.

مادۀ- ۶۳۲

هرگاه قبض کننده در عقد فاسد، مال قبض شده را باشخص ثالث عقد نماید، حق فسخ ساقط میگردد. درین صورت مالك اصلی می تواند، اعادۀ معقود علیه را از شخص ثالث مطالبه نماید. همچنان شخص ثالث می تواند، قیمت یا مثل معقود علیه را از قبض کننده مطالبه کند.

مادۀ- ۶۳۳

تغییر در مال قبض شده باساس زیادت متصل یا منفصل مانع فسخ نمی گردد، درین صورت رد مال قبض شده با زیادت لاژم میگردد.

مادۀ- ۶۳۴

هرگاه تغییر در مال قبض شده، به اثر نقصان صورت گرفته باشد، صاحب مال میتواند، اعادۀ مال مذکور را باجبران خساره مطالبه نماید. مگر اینکه نقص ناشی از عمل مالك باشد.

۶۳۵- ماده

که دقبض شوی مال شکل تغییر وکی نـو فسـخ باطلـه او دقـبض د ورځـی قیمت لازمیږی.

مادهٔ- ۶۳۵

هرگاه مال قبض شده تغییر شکل نماید، فسخ باطل و قیمت روز قبض مال لازم می گردد.

۶۳۶- ماده

فاسد عقد د قانونی عقد د تاثیرونو نتیجی ته نه رسیږی مگر د یوی عادی حادثی په حیث د ضمان مستوجب گرځی.

مادهٔ- ۶۳۶

عقد فاسد منتج به اثرات عقد قانونی نگردیده، مگر بحیث یك حادثهٔ عادی مستوجب ضمان می گردد.

څلورم جزء- موقوف عقد

جزء چهارم – عقد موقوف

۶۳۷- ماده

(۱) غیر نافذ موقوف عقد د حقوقی اثر نشتوالی لری، او د هغی شخه دملکیت ثبوت نه افاده کیږی مگر د هغه شخص په اجازه چه د عقد په موضوع او په هغی کښی د تصرف د واک خاوند وی، او د هغه اجازه د صحت د ټولو شرطونو لرونکی وی.

(۲) د راتلونکو اشخاصو عقد موقوف گڼل کیږی:

۱- فضولی.

۲- هغه خرڅوونکی چه عین مال دوه یم ځل د اخیستونکی شخه په غیر په بل چا خرڅ کی.

مادهٔ- ۶۳۷

(۱) عقد موقوف غیر نافذ، فاقد اثر حقوقی بوده، ثبوت ملکیت از آن افاده نمی گردد. مگر با اجازهٔ شخصیکه برموضوع عقد وتصرف در آن صاحب صلاحیت بوده و اجازهٔ وی دارای جمله شرایط صحت باشد.

(۲) عقد اشخاص ذیل موقوف پنداشته میشود:

۱- فضولی.

۲- بائعیکه عین مال را بار دیگر به شخص غیر مشتری، بفروشد.

۳- غصبوونکی.

۴- نایب یا د نایب وکیل چه دنیابت د ټاکلو حدودو څخه عدول وکی.

۵- د عین مرهونی مالک.

۶- د هغه مځکو مالک چه مځکه یی په دهقانی ورکول شوی وی او تخم د دهقان وی مگر داچه په خاص قانون کښی بل رنگه حکم شوی وی.

۷- د مرگ د مرض رنځور چه پخپل وارث یی خرڅ کی.

۸- مختار وصی چه په خپل وارث یی خرڅ کی.

۹- هغه وارث چه پخپل رنځور مورث یی چه د مرگ په مرض کی وی خرڅ کی.

۱۰- هغه وارث چه په قرض باندی مستغرقه متروکه خرڅه کی.

۱۱- ممیز صغیر.

۱۲- ممیز معتوه.

۱۳- سفیه.

۱۴- په غفلت اخته.

۳- غاصب.

۴- نایب یا وکیل نایب که از حدود معیینه نیابت، عدول نماید.

۵- مالك عین مرهونه.

۶- مالك اراضی به زراعت داده شده، درحالیکه بذر از زارع باشد. مگر اینکه در قانون خاص طور دیگر حکم شده باشد.

۷- مریض مرض موت که به وارث خود بفروشد.

۸- وصی مختار که به وارث خود بفروشد.

۹- وارثیکه به مورث مریض در مرض موت بفروشد.

۱۰- وارثیکه متروکۀ مستغرقه بدین را بفروشد.

۱۱- صغیر ممیز.

۱۲- معتوه ممیز.

۱۳- سفیه.

۱۴- مبتلا به غفلت.

۶۳۸- ماده
که ثوك بی له وكالته یا نیابته دبل چا لـه خـوا یـو تصـرف ترسره کـی ورتـه فضولی ویل کیږی.

مادۀ- ۶۳۸
شخصـیکه بـدون وکالـت یـا نیابـت تصـرفی را از طـرف شـخص دیگـری انجام دهد، فضولی گفته میشود.

۶۳۹- ماده
دفـــضولی تصـرف صحـــیح دی او د مـالک داجـازی پـوری موقـوف دی کـه مالک اجازه ونـه کـړه عقد باطل ګڼل کیږی.

مادۀ- ۶۳۹
تصرف شخص فضولی، صحیح بوده وبـه اجـازۀ مـالك موقـوف مـی باشـد. درصـورت عـدم اجـازه عقـد باطـل پنداشته میشود.

۶۴۰- ماده
کـه قـانونی تصرف کوونکی دفضولی تصرف په قـول یا فعـل تائید کړی، دا تائیـد د پخـوانی وکالـت حکـم لـری، فضول د وکیـل پـه شـان د کومو شیانو چـه دهغـه پـه تصـرف شـوی د هغـی پـه ښودلو او ردولو مکلف دی.

مادۀ- ۶۴۰
هرگـاه متصـرف قـانونی، تصـرف فضولی را قولاً یا فعلاً تائید نماید، این تائید حکم وکالت قبلی را داشته شخص فضولی مانند وکیل به ارائـه و رد آنچـه بـه تصـرف او قـرار گرفتـه مکلف می باشد.

۶۴۱- ماده
کـه فضـولی هغـه مـال چـه د تصـرف مـــوضوع شـوی د عقـد بلـی خواتـه تسلیم کی، او مـال د اجـــازی ترمخه تلـف شی، مـالک کـولی شی د هغـی قیمت د فضولی څخه یا د عقد د بلی خوا څخه وغواړی.

مادۀ- ۶۴۱
هرگاه شـخص فضـولی، مـالی را کـه موضـوع تصرف قـرار گرفتـه، بطـرف دیگر عقد تسلیم نموده ومال قبل از اجـازه تلف گـردد، مـالك مـی توانـد قیمت آنرا از شخص فضولی یا طرف دیگر عقد مطالبه کند.

۶۴۲- ماده
کـه فضـولی شـخص هغـه مـال چـه د تصـرف موضـوع شـوی د عقـد بلـی

مادۀ- ۶۴۲
هـــرگـــاه شـــخص فضولی، مالی را کـه موضـــوع تصرف قـرار گرفتـه

خواته تسلیم کی، او کوم شخص چه مال یی تسلیم کړی د مال عقد د بل چا سره وکی، مالک کولی شی چه ددی دواړو عقدونو څخه دیوه اجازه ورکی.

بطرف دیگر عقد تسلیم نموده و تسلیم شونده آنرا باشخص دیگری عقد نماید، مالك می تواند یکی از این دو عقد را اجازه دهد.

۶۴۳- ماده

فضولی او د عقد بله خوا کولی شی چه د مالک د اجازی ترمخه عقد فسخ کی.

مادۀ- ۶۴۳

شخص فضولی و طرف دیگر عقد می توانند قبل از اجازۀ مالك، عقد را فسخ نمایند.

۶۴۴- ماده

که څو فضولی اشخاص په یوه عقد کښی ګډون وکی یو د بل د ضامن په صورت، مسئول ګڼل کیږی.

مادۀ- ۶۴۴

هرگاه چند شخص فضولی در عقد واحد اشتراك نمایند، بصورت متضامن مسؤل پنداشته میشوند.

۶۴۵- ماده

(۱) که فضولی شخص مړشو نو د هغه د وارثانو مکلفیت د وکیل د وارثانو په شان دی.

(۲) که مالک مړ شو نو فضولی شخص د هغه د وارثانو په مقابل کښی عیناً داسی مکلفیت لری چه د مالک په مقابل کښی یی لرلو.

مادۀ- ۶۴۵

(۱) در صورت وفات شخص فضولی، مکلفیت ورثۀ او مانند ملکفیت ورثۀ وکیل پنداشته میشود.

(۲) شخص فضولی، در صورت وفات مالك در برابر ورثه او عین مکلفیت نزد مالك را دارا می باشد.

۶۴۶- ماده

د فضولی د تصرف د اجازی دپاره، پخپله د فضولی وجود، د مقابلی خوا، د اصلی مال د مالک، د مال او د هغی د بدل موجودیت د اجازی د صادریدلو

مادۀ- ۶۴۶

برای صحت اجازۀ تصرف فضولی، وجود شخص فضولی، طرف مقابل مالك اصل مال و بدل آن، حین صدور اجازه شرط

په وخت کښې شرط دی. همدارنګه د تصرف د صادریدلو په وخت کښې د اجازې ورکوونکي وجود لازم ګڼل کیږي.

۶۴۷- ماده

د موقوف عقد اجازه د هغه شخص له خوا چه واک یې لري په صریحه یا ضمني توګه صورت موندلی شي. هغه څوك چه د اجازې واک لري کولی شي چه پر عقد باندې خپل اعتراض د یوه کال په اوږدو کې، په تصرف باندې د علم یا د اهلیت د نقصان دمینځه تللو یا د عقد موقوف کیدلو د سبب د ترمینځه تللو د نېټې څخه وړاندې کی.

۶۴۸- ماده

په موقوف تصرف کښې اجازه د تصرف د صادریدلو وخت ته راجع کیږي نه د اجازې د صادریدلو وخت ته.

۶۴۹- ماده

په موقوف تصرف کښې، تصرف کوونکی نه شي کولی په هغه وخت کښې چه د عقد د موضوع ملکیت د هغه پورې تعلق ونیسي، ورڅخه انصراف وکی.

می باشد. همچنان وجود اجازه دهنده، حین صدور تصرف لازم پنداشته میشود.

مادۀ- ۶۴۷

اجازۀ عقد موقوف از طرف شخصیکه صلاحیت آنرا دارد، طور صریح یا ضمنی صورت می گیرد. شخصیکه صلاحیت اجازه را دارد، می تواند اعتراض خود را مبنی برعقد حداکثر در خلال یکسال از تاریخ علم بر تصرف یا از بین رفتن سبب نقصان اهلیت و یا از بین رفتن سبب موقوف بودن عقد، تقدیم نماید.

مادۀ- ۶۴۸

در تصرف موقوف، اجازه به زمان صدور تصرف راجع می گردد، نه به زمان صدور اجازه.

مادۀ- ۶۴۹

در تصرف موقوف، متصرف نمیتواند حینیکه ملکیت موضوع عقد به او تعلق می گیرد، از آن انصراف نماید.

پنځم جزء- غیرلاژم نافذ عقد

۶۵۰- ماده
که عقد د خپل طبیعت له حیثه د عقد په دواړو خواوو یا پریوه خوا د الزام موجب نه شي یا په هغی کښی د عقد د دواړو خواووته یا یوی خواته د فسخ کیدو خیار موجود وی، نو غیر لاژم نافذ عقد ګڼل کیږی.

۶۵۱- ماده
که د عقد یوه خوا چه عقد د هغه د الزام موجب شوی نه دی د هغی څخه رجوع وکی، عقد د رجوع د نېټی څخه فسخ کیږی، او په هغی باندی مرتب تاثیرونه د رجوع د نېټی پوری په خپل حال باقی دی.

دریمه فرعه- هغه خیارونه چه د عقد لزوم وروسته اچوی

لمړی جزء- د شرط خیار

۶۵۲- ماده
(۱) عقد کوونکی په ټولو عقدونو کښی کولی شی چه د عقد په وخت کښی یا ترهغی وروسته چه زیاته موده یی دری ورځی وی د فسخ کیدو خیار یا د عقد د دوام شرط کښیږدی.

(۲) د خیار د شرط موده د وقف،

جزء پنجم – عقد نافذ غیر لاژم

مادۀ- ۶۵۰
هرگاه عقد طبیعتاً موجب الزام یکی یا طرفین عقد نگردد و یا در آن خیار فسخ برای یکی از طرفین عقد موجود باشد، عقد نافذ غیر لاژم پنداشته میشود.

مادۀ- ۶۵۱
هرگاه یکی از طرفین که عقد موجب الزام او نگردیده، از آن رجوع نماید، عقد از تاریخ رجوع، فسخ گردیده و آثار مرتب به آن الی تاریخ رجوع، بحال خود باقی می باشد.

فرع سوم – خیاراتیکه لزوم عقد را به تأخیر می اندازد

جزء اول – خیار شرط

مادۀ- ۶۵۲
(۱) عاقدین در جمیع عقود می توانند، حین عقد یا بعد از آن حد اکثر برای سه روز، خیار فسخ یا بقای عقد را شرط بگذارد.

(۲) مدت خیار شرط در مورد

کفالی او د پور د حوالی اخیستونکی په باره کښی په استثنایی ډول د دری ورځو څخه زیات جواز لری، که شرط د عقد په وخت کښی کښیښودل شوی وی، نو د خیار موده د عقد د وخت او که د عقد څخه وروسته کښیښودل شوی وی د شرط د موجودیدو له وخت پیل کیږی.

وقف، کفاله وحواله گیرنده دین استثناً بیش از سه روز جواز دارد. اگر شرط حین عقد گذاشته شده باشد، مدت خیار از وقت عقد و در صورتیکه بعد از عقد گذاشته شده باشد، از زمان موجود شدن شرط، آغاز میگردد.

۶۵۳- ماده

د شرط خیار په هغه لازمی عقد کښی چه د فسخ کیدو احتمال ولری، صحیح دی، د نکاح، طلاق، صرف، سلم، اقرار، وکالت، هبی او وصیت په عقد کښی صحیح نه گڼل کیږی.

مادۀ- ۶۵۳

خیار شرط در عقد لازمی ایکه احتمال فسخ را داشته باشد، صحیح بوده و در عقد نکاح، طلاق، صرف، سلم، اقرار، وکالت، هبه و وصیت، صحیح پنداشته نمی شود.

۶۵۴- ماده

د شرط د خیار ورکول د عقد دواړو خواوو ته یا یوی خواته یا د هغوی څخه غیر بل چاته جواز لری.

مادۀ- ۶۵۴

اعطای خیار شرط برای هر دو یا یکی از طرفین عقد یا غیر آنها جواز دارد.

۶۵۵- ماده

(۱) که په معاوضه کښی دشرط دخیار د عقد دواړو خواوو ته مال ورکول شوی وی د عقد بدلونه د یوه د ملکیت څخه هم نه وځی.

(۲) که د شرط خیار د عقد یوی خواته ورکول شوی وی، د خیار د خاوند مال د هغه د ملکیت څخه نه

مادۀ- ۶۵۵

(۱) هرگاه در معاوضه، مالی برای طرفین عقد خیار شرط اعطاء شده باشد، بدلین عقد از ملکیت هیچ یك آنها خارج نمی گردد.

(۲) در صورتیکه خیار شرط، برای یکی از طرفین عقد اعطا شده باشد، مال صاحب خیار از ملك وی خارج

وځی. او د بلی خوا مال هم د خیار د خاوند په ملکیت کښې نه داخلیږی.

۶۵۶- ماده

د کوم عقد فسخ کیدل چه د خیار پوری شرط شوی وی، هغه وخت فسخ کیږی چه د خیار خاوند هغه په ټاکلی موده کښې قولاً یا فعلاً فسخ کی. په قولی فسخ کی په ټاکلی مودی کښې د عقد په فسخ کیدوکی د مقابل لوری علم شرط دی.

۶۵۷- ماده

که د شرط دخیار خاوند په ټاکلی مودی کښې داسی قولی یا فعلی اجازه وکی چه د عقد په لزوم د هغه رضاء افاده کی، نو هغه عقد چه فسخ کیدل یی د خیار پوری مشروط شوی، پوره او لازم ګرځوی، که څه هم بله خوا په هغی علم ونه لری.

۶۵۸- ماده

(۱) که د عقد دواړو خواوو ته د شرط خیار ورکول شوی وی یواځی د هغی خوا خیار چه ورته اجازه ورکول ساقطیږی او د بلی خوا خیار، د خیار د مودی ترپایه پوری پاتی کیږی.

(۲) که یو د عاقدینو څخه عقد فسخ کی د بلی خوا اجازه اعتبار نه لری.

نگردیده ومال طرف دیگر نیز بملك صاحب خیار داخل نمی گردد.

مادهٔ- ۶۵۶

عقدیکه فسخ آن مشروط بخیار گردیده باشد، هنگامی فسخ می گردد که صاحب خیار قولاً یا فعلاً آنرا در مدت معیینه فسخ نماید. در فسخ قولی، علم طرف مقابل به فسخ عقد، در مدت معیینه، شرط می باشد.

مادهٔ- ۶۵۷

اجازهٔ قولی یا فعلی صاحب خیار شرط در مدت معیینه که رضائیت او را بلزوم عقد افاده نماید، عقدی را که فسخ آن مشروط بخیار گردیده، تمام ولازم میگرداند، گرچه طرف دیگر به آن علم نداشته باشد.

مادهٔ- ۶۵۸

(۱) هرگاه خیار شرط بطرفین عقد اعطا شده باشد، تنها خیار طرفیکه به آن اجازه میدهد، ساقط گردیده و خیار طرف دیگر الی ختم مدت خیار، باقی می ماند.

(۲) اگر یکی از طرفین عقد را فسخ نماید ،اجازهٔ طرف دیگر اعتبار ندارد.

۶۵۹- ماده

که په مشروط عقد کښې د خيار موده د خيار د خاوند د فسخ کيدو يا اجازې په غير، تيره شي، عقد لازم او پوره ګڼل کيږي.

مادۀ- ۶۵۹

هرگاه مدت خيار در عقد مشروط به خيار بدون فسخ يا اجازۀ صاحب خيار منقضى گردد، عقد لازم وتمام پنداشته ميشود.

۶۶۰- ماده

(۱) که د خيار خاوند د خيار مودې په اوږدو کښې د عقد د فسخ کيدو يا اجازې ترمخه مړ شي، عقد لازميږي او وارثان د خيار د حق څخه ګټه اخيستې شي. مګر دا چه موافقه د هغې په خلاف شوې وي.

(۲) که د خيار شرط د عقد دواړو خواوو ته ورکول شوې وي او د عقد يوه خوا مړ شي، عقد د مړي په باره کښې لازميږي او د بلې خوا په باره کښې د خيار د مودې ترپاى پورې پاتې کيږي.

مادۀ- ۶۶۰

(۱) هرگاه صاحب خيار در خلال مدت خيار قبل از فسخ يا اجازۀ عقد وفات نمايد، عقد لازم گرديده و ورثه از حق خيار استفاده كرده مى تواند مگر اينكه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

(۲) اگر خيار شرط به طرفين عقد اعطا شده ويكى از طرفين وفات نمايد، عقد در مورد متوفى لازم گرديده وخيار طرف ديگر الى ختم مدت خيار باقى مى ماند.

۶۶۱- ماده

د عقد لازميدل د هغې د صادريدلو له وخته اعتبار لري.

مادۀ- ۶۶۱

لزوم عقد، از وقت صدور آن، اعتبار دارد.

دوهم جزء- د ټاکلو خيار

۶۶۲- ماده

(۱) د يوه ټاکلي شي د عقد د موضوع په حيث قرار ورکول جايز دي، د عقد

جزء دوم- خيار تعيين

مادۀ- ۶۶۲

(۱)قرار دادن يکى از اشياء معيين بحيث موضوع عقد، مجاز بوده

دواړه خـواوی کـولی شـی د ټـاکلو د خیار څخه ګټه واخلی.

(۲) که د ټاکلو خیار په مطلق صورت ذکر شوی وی نو چاته چه په شی کښی تصرف کولـو ارتباط پیدا کړی وی، د خیـار خاونـد ګڼـل کیـږی مګـر داچـه قانون یا مـوافقی د هغی په غیر حکم کړی وی.

۶۶۳- ماده

کـوم شـیان چـه د خیـار د موضـوع پـه حیـث ټاکـل کیـږی بایـد چـه د دری شیانوڅخه زیات نه وی.

۶۶۴- ماده

د ټـاکلو د خیـار مـوده د دری ورځـو څخه نه شی زیاتیدلی، د مودی پیـل د موافقی د وخته اعتبار لری.

۶۶۵- ماده

ترڅـو چـه دخیـار څخـه کـار اخیسـتل کیږی تر هغی وخته عقد غیر لازم دی، کـه خیـار پـه صریحه یـا ضـمنی توګـه پوره شو، پـه هغـه څـه کښی چـه خیـار پوره شوی په هغی کښی عقد نافذ او لازم ګڼل کیږی.

۶۶۶- ماده

خیـار ټاکـل د عقـد د صـادریدلو وخـت ته راجع کیږی.

وطـرفین عقـد مـی تواننـد از خیـار تعیین استفاده نمایند.

(۲) اگـر خیـار تعیـین بصـورت مطلـق ذکـر گردیـده باشـد، متصـرف الیـه صـاحب خیـار پنداشـته میشـود. مگـر اینکه قـانون طـور دیگری حکم نمـوده ویا موافقهٔ طرفین به خلاف آن صورت گرفته باشد.

مادهٔ- ۶۶۳

اشیائیکه بحیث موضوع خیار تعیین قرار می گیرد، بیش از سه شی بـوده نمی تواند.

مادهٔ- ۶۶۴

مـدت خیـار تعیـین از سـه روز تجـاوز نمیکنـد، آغـاز مـدت از وقـت موافقـه اعتبار دارد.

مادهٔ- ۶۶۵

عـقـد تـا زمـان بکـار بـردن خیـار، غیـر لازم بـوده و در صـورتیکه خیـار طـور صـریح یـا ضـمنی بکـار بـرده شود، عـقد در آنچه خیار در مـورد آن انجـام یـافته، نـافذ ولازم پنداشـته می شود.

مادهٔ- ۶۶۶

تعیین خیار بوقت صدور عقد، راجع می گردد.

۶۶۷- ماده

که د ټاکلو خیار متصرف الیه ته ورکول شوی وی نو حکم یی په یوه شی کښی د ملکیت ثابتیدل دی او پاتی نورشیان که یی په تصرف کی وی، امانت ګڼل کیږی.

مادۀ- ۶۶۷

هرگاه خیار تعیین به متصرف الیه اعطا شده باشد، ملکیت او در یکی از اشیاء ثابت پنداشته شده، اشیاء دیگر موضوع خیار تعیین که در تصرفش باشد، امانت شمرده میشود.

۶۶۸- ماده

(۱) که تصرف کوونکی دخیار دمودی د تیریدو ترمخه د خیار د موضوع په یوه شی کښی تصرف وکه، نو تصرف یی د متصرف الیه د اختیار پوری موقوف دی.

(۲) که د تصرف مورد شی بیا وروسته د متصرف الیه له خوا وټاکل شی، حکم یی د منعقدیدو له وخته اعتبار لری، د تصرف کوونکی تصرف باطل ګڼل کیږی.

مادۀ- ۶۶۸

(۱) هرگاه متصرف در یکی از اشیاء موضوع خیار، قبل از انقضای میعاد خیار، تصرف نماید تصرف او موقوف باختیار متصرف الیه میباشد.

(۲) اگر شی مورد تصرف، بعداً از طرف متصرف الیه تعیین گردد، حکم آن از وقت انعقاد اعتبار داشته، تصرف متصرف، باطل پنداشته میشود.

۶۶۹- ماده

(۱) که د ټاکلو د خیار د موضوع د شیانو څخه کوم یو د قبض ترمخه هلاک شی متصرف الیه په پاتی کښی خیار لری.

(۲) که د پورتني فقری ټول درج شوی شیان هلاک شی، عقد باطل ګڼل کیږی.

مادۀ- ۶۶۹

(۱) هرگاه یکی از اشیاء موضوع خیار تعیین، پیش از قبض هلاك گردد، متصرف الیه می تواند در تعیین باقیمانده آن از خیار استفاده نماید.

(۲) در صورتیکه تمام اشیای مذکور هلاك گردد، عقد باطل پنداشته میشود.

۶۷۰- ماده

(۱) که د ټاکلو د خیار د موضوع یو شی د قبض کولو وروسته هلاک شی، نو هلاک شوی شی د عقد موضوع ګڼل کیږي او متصرف الیه د هغی د ثمن په ورکولو مکلف کیږي.

په دی صورت کښی پاتی شیان امانت ګڼل کیږي او متصرف ته د ردولو وړ دی، که ټول ذکر شوی شیان د قبضولو وروسته هلاک شی نو په هغه صورت کښی چه یو د بل پسی هلاک شوی وی لمړنی شی د عقد موضوع او پاتی شیان امانت ګڼل کیږي.

(۲) که ټول شیان په یوه وخت کښی هلاک شوی وی، متصرف الیه د یوه شی د ثمن په ورکولو مکلف دی او پاتی امانت ګڼل کیږي.

مادهٔ- ۶۷۰

(۱) هرگاه یکی از اشیای موضوع خیار تعیین، بعد از قبض هلاك گردد، شی هلاك شده موضوع عقد پنداشته شده و متصرف الیه به تادیهٔ ثمن آن مکلف می گردد.

درین صورت اشیای باقیمانده، امانت محسوب گردیده وقابل رد به متصرف می باشد. اگر تمام اشیای مذکور بعد از قبض هلاك گردد، در صورتیکه یکی بعد دیگری هلاك شده باشد، شی اولی موضوع عقد شناخته شده، اشیای باقیمانده امانت پنداشته میشود.

(۲) اگر هلاك تمام اشیاء در زمان واحد صورت گرفته باشد، متصرف الیه به پرداخت ثمن یکی از اشیاء مکلف بوده، اشیای باقیمانده امانت پنداشته میشود.

۶۷۱- ماده

(۱) که خیار متصرف ته ورکول شوی وی، د خیار د موضوع شیان د ټاکلو تر وخته د هغه په ملکیت کښی پاتی کیږي او د ټاکلو وروسته یو ټاکل شوی شی د عقد موضوع ګڼل کیږي.

مادهٔ- ۶۷۱

(۱)هرگاه خیار به شخص متصرف اعطا شده باشد، اشیاء موضوع خیار تا زمان تعیین در ملك او باقیمانده و بعد از تعیین یکی از اشیاء، شی تعیین شده، موضوع عقد پنداشته می شود.

(۲) کــه متصـرف پــه يــوه شــی کښــې تصرف کړی وی نـو تصرف يـې جـايز ګڼل کيږی.

۶۷۲- ماده

(۱) کوم متصرف ته چه د ټاکلو خيار ورکول شوی وی، کولی شی چه عقد فسخ او يا يې تړون وکی، د هغه تصرف د ټاکلو د خيار د موضوع په شيانو کښې جايز دی، هغه دا تصرف د عقد فسخ کيدل ګڼل کيږی.

(۲) کــه متصـرف د پورتنيـو شـيانو څخه پــه يــوه شــی، متصـرف اليـه مکلـف کــی، نــو مــتصرف الـيه وربانـدی ملزم کيږی.

۶۷۳- ماده

که د ټاکلو د خيار د موضوع ټول شيان تر قبضيدو د مخه هلاک شی، هلاک شوی شيان د متصرف په حساب دی او تصرف باطل ګڼل کيږی. که ځينی شيان هلاک شو د متصرف خيار پاتی دی، هغه کولی شی چه متصرف اليه د پاتی شی په قبلولو يا د عقد په فسخ کولو ملزم کی.

۶۷۴- ماده

(۱) کـه د ټاکلو د خيار د موضوع يو شی د قبض کولو وروسته هلاک شی،

(۲) اگـر متصـرف در يکـی از اشـيـاء تصرف نموده باشد، تصرف او جـايز پنداشته می شود.

مادۀ- ۶۷۲

(۱) مـتصرفـيکه خـيار تـعيين، بـه او اعــطا شــده، مــيتواند عقـد را فسـخ يـا ابـرام نمايـد. تصرف او در اشـيای مـوضــوع خيــار تــعيين، مجاز بوده اين تصرف او فسخ عـقد پنداشته ميشود.

(۲) در صورتيکه متصرف، متصرف اليه را به قبول يکی از آنهـا مکلف نمايد، متصـرف اليـه بـه آن ملـزم شناخته ميشود.

مادۀ- ۶۷۳

هرگـاه تمـام اشـيای موضـوع خيـار تعيـين، قبـل از قـبض هـلاك گـردد، اشيای هلاك شده به حساب متصرف بوده وتصرف باطل پنداشته ميشـود. در صـورت هـلاك بعضـی از اشـياء، خيار متصرف باقی بوده او می توانـد متصــرف اليــه را بــه قبــول شــی باقيمانده ملزم يا عقد را فسخ نمايد.

مادۀ- ۶۷۴

(۱)هرگـاه يکـی از اشـيای موضـوع خيار تعيين بعد از قبض هلاك شود،

هلاک شوی شی د امانت په صفت د متصرف په حساب دی، هغه کولی شی چه متصرف الیه د یوه پاتی شی په قبلولو ملزم کی او یا عقد فسخ کی، که ټول ذکر شوی شیان د یوبل پسی هلاک شی، لمړنی هلاک شوی شی د امانت په صفت د متصرف په حساب او د پاتی شیانو هلاک د هغی د قیمت په اساس دمتصرف الیه په حساب ګڼل کیږی.

شی هلاك شده به صفت امانت بحساب متصرف می باشد. او می تواند متصرف الیه را به قبول یکی از اشیاء باقیمانده ملزم نموده یا عقد را فسخ نماید. اگر تمام اشیاء مذکور یکی بعد دیگری هلاك شود، شی هلاك شده اولی بصفت امانت بحساب متصرف بوده ومتصرف الیه به پرداخت قیمت باقیمانده، مکلف می باشد.

(۲) که ټول شیان په یوه وخت کښی هلاک شو، یو یی د امانت په صفت د متصرف په حساب او د پاتی نورو شیانو هلاک د هغی د قیمت په اساس د متصرف الیه په حساب ګڼل کیږی.

(۲) در صورت هلاك به زمان واحد، یکی بصفت امانت بحساب متصرف وهلاك اشیای باقیمانده باساس قیمت آن بحساب متصرف الیه، پنداشته میشود.

۶۷۵- ماده

د ټاکلو خیار وارثانو ته انتقالیږی.

مادهٔ- ۶۷۵

خیار تعیین، بورثه انتقال می نماید.

درېیم جزء- د لیدلو خیار

جزء سوم – خیار رویت

۶۷۶- ماده

په لاندنیو مواردو کښی د لیدلو په خیار بی له پخوانی شرط څخه د عقد د فسخ کولو حق ثابتیږی.

مادهٔ- ۶۷۶

حق فسخ عقد به خیار رویت، در موارد آتی بدون شرط قبلی ثابت می گردد:

۱- د هغه اعیانو اخیستل چه ټاکل یی لازم وی او په ذمه باندی د ثابتو پورونو دجملی څخه نه وی.

۱-خریدن اعیانیکه تعیین آن لازم بوده و از جمله دیون ثابت در ذمه نباشد.

۲- د اعیانو اجاره.

۳- د غیر مثلی اعیانو ویشل.

۴- په هغه مال صلحه چه په خپل ذات کښې عین وی.

۶۷۷- ماده
په هغی عقدونو کښې چه دفسخ کیدو احتمال نه لری، د لیدلو خیار نه ثابتیږی.

۶۷۸- ماده
د لیدلو د خیار د ثابتیدو دپاره باید کوم شي چه پری عقد شوی د تاکلو وړوی اومتصرف الیه هغه د عقد په وخت کښې نه وی لیدلی.

۶۷۹- ماده
د لیدلو د خیار حق تر هغه وخته پوری پاتی کیږی چه لیدنه د هغی مودی په اوږدو کښې چه دواړو خواوو پری موافقه کړی، پوره شي یا د خیار د سقوط علت پیدا شي.

۶۸۰- ماده
د لیدلو خیار د خیار د موضوع په لیدلو، د خیار د خاوند په صریح یا ضمنی رضائیت، د خیار د خاوند په مرګ، د ټول عین یا د هغی د یوی برخې په هلاکیدو، په عین کښې د

۲- اجارهٔ اعیان.

۳- تقسیم اعیان غیر مثلی.

۴- صلح بر مالیکه ذاتاً عین باشد.

مادهٔ- ۶۷۷
خیار رویت در عقودیکه احتمال فسخ را ندارد، ثابت نمی گردد.

مادهٔ- ۶۷۸
برای اثبات خیار رویت، معقود علیه باید قابل تعیین بوده ومتصرف الیه آنرا حین عقد، ندیده باشد.

مادهٔ- ۶۷۹
حق خیار رویت تا وقتی باقی میماند که رویت در خلال مدتیکه طرفین به آن موافقه کرده اند، تمام گردیده یا علت سقوط خیار موجود گردد.

مادهٔ- ۶۸۰
خیار رویت بدیدن موضوع خیار، رضایت صریح یا ضمنی صاحب خیار، مرگ صاحب خیار، هلاك شدن كل یا قسمتی از عین به چنان تصرف

خیار د خاوند په دارنگه تصرف سره چه د فسخ کیدو احتمال و نه لری یا د بل چا حق د عین پوری تعلق ونیسی، ساقطیږی.

صاحب خیار در عین که احتمال فسخ را نداشته باشد یا حق غیر به آن تعلق بگیرد، ساقط می گردد.

۶۸۱- ماده

د لیدلو په خیار کښی د عقد د فسخ کیدلو حق په صریح یا ضمنی قول یا فعل پوره گنډل کیږی، د محکمی د حکم یا د بلی خوا د رضائیت پوری موقوف نه دی.

مادهٔ- ۶۸۱

فسخ عقد در خیار رویت، بقول یا فعل صریح یا ضمنی تمام پنداشته شده، بحکم محکمه یا رضایت طرف دیگر موقوف نمی باشد.

ځلورم جزء- دعیب خیار

جزء چهارم – خیار عیب

۶۸۲- ماده

د عقد د فسخ کیدلو حق د عیب په خیار سره بی د پخوانی شرط څخه ثابتیږی.

مادهٔ- ۶۸۲

حق فسخ عقد بخیار عیب، بدون شرط قبلی ثابت می گردد.

۶۸۲- ماده

د عیب خیار په هغه عقدونو کښی ثابتیږی چه د فسخ کیدو احتمال ولری.

مادهٔ- ۶۸۳

خیار عیب در عقودی ثابت میگردد که احتمال فسخ را داشته باشد.

۶۸۴- ماده

عیب هغه وخت د خیار موجب کیدی شی چه د عقد ترمخه موجود وی او د مبیعی په قیمت کښی تاثیر ولری، همدارنگه چه متصرف الیه په هغی علم ونه لری او متصرف د عیب څخه برائت نه وی شرط کړی.

مادهٔ- ۶۸۴

عیب، وقتی موجب خیار شده می تواند که قبل از عقد موجود بوده و در قیمت مبیعه مؤثر باشد، همچنان متصرف الیه، به آن علم نداشته ومتصرف برائت عیب را شرط نگذاشته باشد.

۶۸۵- ماده

(۱) کــه عیــب د دی قــانون د(۶۸۴) مــادی د درج شــوو شــرطونو لرونکــی وی، عقد په متصرف الیـه نه لازمیږی او هغـه کـولی شـی چـه خپلـه اراده د قبضـیدو ترمخـه نقـض کـی او د هغـی څخه متصرف ته خبر ورکی.

(۲) دعیب په سبب د قبضیدو وروسته دعقد نقضول بی د دواړو خواوو درضا یا د واک لرونکی محکمی دحکمه په غیر صورت نه شی موندلی.

۶۸۶- ماده

که متصرف الیـه د عیب په خیار یو عقد نقض کی عقد فسخ کیږی، که مبیعـه قـبض شـوی وه د هغـی ردول او کــه ثمــن ورکــول شــوی وو د هغــی غوښتنه لازمیږی.

۶۸۷- ماده

متصـرف الیـه نـه شی کـولی کـه یـی معیـوب شـی د ځـان سـره سـاتلی وو د متصرف څخه د ثمن د نقصان غوښتنه وکی، مگر په هغـه صورت کښـی چه د شـی ردول بـې د متصـرف د مـداخلی ممکن نه وی او د هغی عـوض ورتـه نـه وی رسیدلی.

مادهٔ- ۶۸۵

(۱) هـرگاه عیب حاوی شروط مندرج مــادهٔ (۶۸۴) ایـن قـانون باشـد، عقـد بر مــتصرف الیـه لازم نگردیـده او مـی توانـد بــه ارادهٔ خــود آنـرا قبـل از قبض، نقض نمـوده و از آن بمتصـرف اعلان نماید.

(۲) نقض عقد بعد از قبض به سبب عیب، بدون رضایت طرفین یا حکم محکمـهٔ بـا صـلاحیت صـورت گرفتـه نمی تواند.

مادهٔ- ۶۸۶

هرگاه متصرف الیه عقدی را بخیـار عیــب نقــض نمایــد، عقــد فســخ گردیــده، رد مبیعــه درحــال قــبض ومطالبـهٔ ثمـن در صـورتیکه پرداختـه شده باشد، لازم می گردد.

مادهٔ- ۶۸۷

مــتصرف الیـه نمـی توانـد، نقصـان ثمـن را در حــالیکه شی معیـوب را نـزد خـود نـگهـداشته از متصـرف مطالبه نماید، مــگر در صورتیکه رد شـی بـدون مــداخله متصرف الیـه، نـاممکن گردیـده وعــوض آن بـه وی نرسیده باشد.

۶۸۸- ماده

د عیب خیار، د خیار د موضوع په هلاکیدو، د هغې د زیاتوالي یا نقصان په سبب، د خیار د خاوند له خوا د خیار ساقطیدل، یا د عیب د علم څخه وروسته په هغې رضائیت او یا د عیب د علم څخه ترمخه په شي کښې د هغه تصرف، ساقطیږي.

۶۸۹- ماده

د عیب خیار د متصرف الیه په مرګ نه ساقطیږي او وارثان د هغه قایم مقام ګڼل کیږي.

** څلورم مبحث- د عقد آثار**

لمړی فرعه- د عقد آثار د عقد د دواړو خواوو په باره کښې

۶۹۰- ماده

د صحیح عقد په منعقیدو چه آثار لکه حکمونه او حقوق مرتب کیږي د داسې عقد څخه عبارت دی چه د ذات او صفت له حیثه مشروع وي او صیغه یې د هغه شي په باره کښې چه د حکم وړ وي د اهلیت لرونکي شخص څخه صادره شوې وي، همدارنګه صفتونه یې صحیح او دخلل څخه خالي وي او د عقد د فاسدوونکي شرط سره یوځای نه وي.

مادهٔ- ۶۸۸

خیار عیب به هلاك شدن موضوع خیار، زیادت یا نقصان آن، اسقاط خیار از طرف صاحب خیار یا رضایت او به عیب، بعد از علم به آن و یا تصرف او در شی قبل از علم به عیب ساقط می گردد.

مادهٔ- ۶۸۹

خیار عیب، بمرگ متصرف الیه ساقط نگردیده و ورثه قایم مقام او شناخته میشود.

مبحث چهارم- آثار عقد

فرع اول- آثار عقد در مورد طرفین عقد

مادهٔ- ۶۹۰

عقد صحیح که با انعقاد آن آثاری از قبیل احکام وحقوق مرتب میگردد، عقدیست که ذاتاً و وصفاً مشروع بوده، صیغهٔ آن در مورد شی ایکه قابلیت حکم آنرا داشته و از شخص صاحب اهلیت صادر گردیده باشد، همچنان اوصاف آن صحیح وعاری از خلل بوده ومقرون به شرط فاسد کنندهٔ عقد نباشد.

۶۹۱- ماده
د عقد اثر د عقد په دواړو خواوو او د هغوی په عام خلف بی له دی چه د میراث عامی قاعدی اخلال کی تطبيقيږی، مگر داچه د عقد، د معاملی د طبیعت یا د قانون د نص څخه معلومه شی چه دا اثر عام خلف ته نه راجع کيږی.

مادۀ- ۶۹۱
اثر عقد برعاقدین وخلف عام آنها با رعایت عدم اخلال قواعد میراث راجع میشود، مگر اینکه از عقد، طبیعت معامله یا نص قانون عدم رجعت آن به خلف عام دانسته شود.

۶۹۲- ماده
که د عقد څخه شخصی التزامات او حقوق پیدا شو او داسی مال ته راجع وو چه وروسته خاص خلف ته انتقال پیدا کوی، نو ذکر شوی التزامات او حقوق هم د مال د نقلیدو په وخت کښی نقلیږی خو په دی شرط چه د مال مستلزم وی او خاص خلف وربانـدی هغه ته د مال د نقلیدو په وخت کښی علم ولری.

مادۀ- ۶۹۲
هرگاه وجایب و حقوق شخصی ناشی از عقد، به مالی راجع باشد که بعداً به خلف خاص انتقال نماید، حقوق و وجایب مذکور، نیز حین انتقال مال، انتقال مینماید، مشروط بر اینکه مستلزم مال بوده خلف حین انتقال مال به آن علم داشته باشد.

۶۹۳- ماده
که د معاوضی عقد چه په اعیانو واقع شوی وی او د صحت دټولو شرطونو لرونکی وی نو د خپل ملکیت په بدل کښی د عقد د دواړو خواوو د ملکیت د ثبوت تقاضا کوی او هریو د خپل هغه ملکیت په تسلیمیدو بل ته مکلف دی چه عقد پری شوی دی.

مادۀ- ۶۹۳
هرگاه عقد معاوضه ایکه براعیان واقع گردیده دارای تمام شرایط صحت باشد، مقتضی ثبوت ملکیت هریك از عاقدین در بدل ملك آنها والزام هریك به تسلیمی ملکش بطرف دیگر می باشد.

۶۹۴- ماده

که د معاوضی عقد د اعیانو په ګټو واقع شوی وی او دصحت او نفاذ ټول شرطونه ولری، نو په عین کښی د متصرف التزام دا ایجابوی چه هغه ګټی اخیستونکی ته او د ګټی اخیستونکی التزام دا ایجابوی وی چه دعین خاوند ته په بدل کښی د هغو منافعو چه مستحق شوی تسلیم کی.

۶۹۵- ماده

د ملکیت د نقلیدو او د ګټو د مرتبیدو په غیر د معاوضی د عقد د آثارو څخه دا هم ده چه پور په ذمه ثابتوی، یایی په کار کولو لازموی او یا پور محکموی.

۶۹۶- ماده

(۱) عقد د نافذیدو وروسته لازم ګڼل کیږی د عقد څخه رجوع او د هغی تعدیل بی د دواړو خواو د رضاء یا د قانون د حکم په غیر، جواز نه لری.

(۲) په هغه صورت کښی چه استثنائی حادثی یا طبیعی آفتونه یا داسی واقعی ظهور وکی چه دهغی اټکل ممکن نه وی، او پوروړی دهغی په علت د داسی سختیو سره مخامخ شی چه هغه په فاحشی خساری تهدید کی که څه هم د عقد څخه د پیدا شوی

مادۀ- ۶۹۴

هرگاه عقد معاوضه ایکه برمنافع اعیان واقع گردیده، دارای تمام شرایط صحت ونفاذ باشد، متصرف عین، به تسلیم آن برای نفع گیرنده ونفع گیرنده به تسلیم بدل منفعت به متصرف عین، مکلف میگردد.

مادۀ- ۶۹۵

تثبیت دین برذمه یا الزام شخص به اجرای عمل و یا توثیق دین، علاوه برانتقال ملکیت وترتیب منفعت نیز از آثار عقد، پنداشته میشود.

مادۀ- ۶۹۶

(۱) عقد بعد از انفاذ لازم پنداشته شده، رجوع از عقد وتعدیل آن بدون رضایت طرفین یا حکم قانون، جواز ندارد.

(۲) در صورت ظهور حوادث استثنائی یا آفات طبیعی و یا واقعۀ که پیش بینی آن ناممکن بوده و مدیون بعلت آن مواجه به چنان مشکلی گردد که وی را به خسارۀ فاحش تهدید نماید، گرچه ایفای

التزام تنفیذ مستحیل نه وی، محکمه کولی شی چه د عقد د دواړو خواوو د ګټو د موازنی وروسته د پوروړی دا ډیر مشکل التزام تریوی عادلانه اندازی پوری راکښته کی، د دی حکم په خلاف هرقسم موافقه باطله ګڼل کیږی.

تعهد مبنی برعقد مستحیل نباشد، محکمه می تواندپس از ارزیابی مصالح طرفین تعهد، مدیون را به حد عادلانه تنزیل دهد. هرگونه موافقه برخلاف این حکم باطل پنداشته میشود.

۶۹۷- ماده

عقد په هغه څه چه ورته شامل دی او ښه نیت د هغی تقاضا کوی نافذیږی. عقد علاوه په دی چه څه شی په عقد کښی ذکر شوی او دواړه خواوی پری ملزمه وی، ټولو هغه شیانو ته هم شامل دی چه د التزام طبیعت یی د قانون د حکمونو، عرف، او عدالت سره سم، تقاضا کوی.

مادهٔ- ۶۹۷

عقد بر آنچه که شامل آن بوده وحسن نیت مقتضی آن باشد، نافذ میگردد. همچنان عقد علاوه از اینکه طرفین را به آنچه در عقد وارد گردیده ملزم میسازد، شامل تمام آنچه طبیعت وجیبه مطابق باحکم قانون، عرف و عدالت مقتضی آن باشد، نیز می باشد.

۶۹۸- ماده

(۱) که عقد د اذعان په صورت او دغیر عادلانه شرطونو لاندی شوی وی، نو محکمه کولی شی ذکر شوی شرطونه تعدیل کی یا دمقابلی خوا د ذمی په برائت لکه چه عدالت یی تقاضا کوی، حکم وکی. مګر داچه د اذعان شرطونه د دولتی مراجعو له خوا وضع شوی وی.

مادهٔ- ۶۹۸

(۱) هرگاه عقد بصورت اذعان وتحت شرایط غیر عادلانه صورت گرفته باشد، محکمه می تواند شرایط متذکره را تعدیل و یا به برائت ذمهٔ طرف مقابل طوریکه عدالت مقتضی آنست حکم نماید. مگر اینکه شرایط اذعان از طرف مراجع دولتی وضع شده باشد.

(۲) د خصوصی مؤسسو د اذعان په عقدونو کښی د قراردادونو د فورمو

(۲) شرایط مندرج فورمه های قرار داد به شمول نرخ در عقود، اذعان

درج شوی شرطونه په شمول د نرخ، د دولت دصلاحیت لرونکو مراجعو له خوا منظور او مراقبت کیږي.

دویمه فرعه- د عقد آثار د دریم شخص په باره کښې

۶۹۹- ماده

(۱) که عاقدینو د مواضعې، یا جبر یا د ټوکو په صورت عقد ترسره کړی وی د عقد کوونکو پورورکوونکی او خاص خلف که د ښه نیت لرونکی وی کولی شی چه په ظاهری عقد تمسک وکی، همدارنګه کولی شی چه د عقد هغه شکلیات چه د هغې له امله ورته ضرر رسیدلی ثابت کی او په غیر ظاهری عقد تمسک وکی.

(۲) که د علاقې لرونکی اشخاصو ښیګڼې په داسې عقد کښې یو د بل معارض واقع شي، ځینی په ظاهری او ځینی نور په غیر ظاهری عقد تمسک وکی نوظاهری عقد ته ترجیح ورکول کیږي.

۷۰۰- ماده

(۱) دعقد کوونکو او دهغوی دعام خلف ترمنځ، غیرظاهری عقد نافذ ګڼل کیږي، په ظاهری عقد کوم اثر نه مرتبیږي.

مؤسسات خصوصی از طرف مراجع با صلاحیت دولتی، منظور ومراقبت میشود.

فرع دوم- آثار عقد در مورد شخص ثالث

مادهٔ- ۶۹۹

(۱) هرگاه متعاقدین بصورت مواضعه یا جبری ویا مزاح عقدی را انجام داده باشند، دائنین متعاقدین وخلف خاص آنها، می توانند در صورتیکه دارای حسن نیت باشند، بعقد ظاهر تمسك نمایند. همچنان می توانند شکلیات عقدی را که به اثر آن متضرر شده اند، ثابت نموده و به عقد غیر ظاهر تمسك نمایند.

(۲) اگر مصالح اشخاص ذیعلاقه در چنین عقد معارض هم واقع گردیده، بعضی به عقد ظاهر وبعضی دیگر بعقد غیر ظاهر تمسك نمایند، بعقد ظاهر ترجیح داده میشود.

مادهٔ- ۷۰۰

(۱) بین متعاقدین وخلف عام آنها عقد غیر ظاهر نافذ پنداشته شده، بر عقد ظاهر اثری مرتب نمی گردد.

(۲) که د عقد دواړه خواوی د ظاهری عقد په وسیله، حقیقی عقد پټ وساتی، نو حقیقی عقد که د صحت ټول شرطونه ولری، صحیح ګڼل کیږی.

(۲) اگر متعاقدین، عقد حقیقی را توسط عقد ظاهر مخفی نمایند، عقد حقیقی در صورتیکه واجد تمام شرایط صحت باشد، صحیح پنداشته میشود.

۷۰۱- ماده

(۱) که څوك د دریم شخص په التزام وعده وکی، دریم شخص په دی وعده نه ملزم کیږی، که دریم شخص وعده رد کړه، نوپه وعده ورکوونکی لازم دی چه د هغه سره د عقد کولو تعویض ورکی، که وعده ورکوونکی، ذکر شوی التزام بی له دی چه پور ورکوونکی ته ضرر ورسیږی، اجراء کی د وعدی په تعویض نه مکلف کیږی.

مادهٔ- ۷۰۱

(۱) هرگاه شخص به تعهد شخص ثالث وعده بدهد، شخص ثالث به سبب آن ملزم شناخته نمی شود، در صورت رد وعده از طرف شخص ثالث، وعده دهنده به تعویض مکلف می گردد. اگر وعده دهنده به اجرای وجیبهٔ مذکور بدون رسانیدن ضرر به دائن بپردازد، به تعویض وعده مکلف نمی گردد.

(۲) که دریم شخص وعده تائید کی نو د تائید د صادریدو له وخته په هغی ملزم ګڼل کیږی مگر داچه د تائید څخه په صراحت یا ضمنی توګه معلومه شی چه د تائید نسبت د وعدی ورځی ته شوی.

(۲) در صورتیکه شخص ثالث وعده را تائید نماید، از حین صدور تائید به آن ملزم شناخته میشود. مگر اینکه نسبت تائید به روز وعده، طور صریح یا ضمنی، معلوم گردد.

۷۰۲- ماده

(۱) شخص کولی شی چه پخپل نوم په هغه التزاماتو عقدو کی چه هغه یی دبل چا د ګټی دپاره شرط کړی وی خو په دی شرط چه ددی التزاماتو په

مادهٔ- ۷۰۲

(۱) شخص می تواند عقدی را مبنی برتعهداتیکه در آن مصلحت شخص ثالث را شرط گذاشته است، به اسم خود انجام دهد. مشروط بر اینکه در

تنفیذ کښی پخپله د هغه مادی یا معنوی ګټه موجوده وی، دریم شخص د دی شرط په سبب د ذکر شوی شرط په تنفیذیدو کښی مستقیم حق پیدا کوی، مګر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

(۲) متعهد کولی شی چه د مستقیم حق څخه د استفادی په مقابل کښی په دریم شخص په داسی دفعی تمسک وکی چه پرعقد واردیږی.

همدارنګه شرط ایښودونکی کولی شی د هغی ګټی د تنفیذ غوښتنه وکی چه د دریم شخص په ګټه یی شرط کړی مګر داچه د عقد څخه د هغی خلاف معلوم شی.

۷۰۳- ماده

(۱) شرط ایښودونکی کولی شی پخوا له دی چه دریم شخص د خپلی موافقی څخه د شرط څخه د استفادی په باره کښی متعهد یا شرط ایښودونکی ته خبر ورکی، کوم شرط چه یی ایښی دی نقض کی مګر دا چه د عقد اقتضاء هغی په خلاف وی. د شرط ایښودونکی، پور ورکوونکی او وارثان له دی حق څخه استفاده نه شی کولی.

(۲) د شرط ایښودل د متعهد د ذمی

اجرای این تعهد، منفعت مادی یا معنوی شخص او موجود باشد. شخص ثالث به سبب این شرط حق مباشر را به اجرای شرط مذکور کسب می نماید، مگر اینکه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

(۲) متعهد می تواند در برابر استفاده از حق مباشر توسط شخص ثالث، بچنان دفعی بپردازد که برعقد وارد می گردد.

همچنان شرط گذار می تواند اجرای مصلحتی را که به نفع شخص ثالث شرط گذاشته است، مطالبه نماید، مگر اینکه از عقد خلاف آن معلوم گردد.

مادۀ- ۷۰۳

(۱) شرط گذار می تواند پیش از آنکه شخص ثالث موافقه اش را در مورد استفاده از شرط به اطلاع متعهد یا شرط گذار رسانیده باشد، شرطی را که گذاشته است نقض نماید، مگر اینکه مقتضای عقد به خلاف آن باشد. دائنین یا ورثه شرط گذار ازین حق استفاده کرده نمی توانند.

(۲) گذاشتن شرط، برائت ذمه

برائت د شرط اېښودونکی په مقابل کښې نه افاده کوی، مگر داچه په صراحت یاضمنی توگه د هغې په خلاف موافقه شوې وی. شرط اېښودونکی کولی شی چه درېیم شخص ته تغییر ورکی او یا پخپله د هغه په ځای قرار ونیسی.

۷۰۴- ماده

کوم شرط چه د درېیم شخص په گټه اېښودل کیږی، کیدای شی چه گټه اخیستونکی مستقل شخص یا مستقل جهت وی، همدارنگه جواز لری چه د عقد په وخت کښې شخص یا جهت بالذات نه وی ټاکل شوی خو په دی شرط چه د عقد د تاثیر د نتیجو په وخت کښې د هغوی ټاکل ممکن وی.

درېیمه فرعه ـ د عقد تفسیر

۷۰۵- ماده

په عقد کښې اصل د عقد د دواړو خواوو رضا او د هغه څه نتیجه ده چه دواړو خواوو د عقد په وسیله پرځان لازم کړی دی.

۷۰۶- ماده

په عقدونو کښی د عقد د دواړو خواوو د ظاهری ارادی په نظر کښې نیولو

متعهد را در برابر شرط گذار افاده نمی کند، مگر اینکه طور صریح یا ضمنی به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد. شرط گذار می تواند شخص ثالث را تغییر داده و یا خود را بجای آن قرار دهد.

مادهٔ- ۷۰۴

در شرط گذاشتن به مصلحت غیر جائز است که نفع گیرنده شخص مستقل یاجهت مستقل باشد. همچنان شخص یا جهتیکه حین عقد ذاتاً معیین نباشد، به شرطی بحیث شخص ثالث قرار گرفته می تواند که هنگام ظهور آثار عقد، تعیین شده بتواند.

فرع سوم ـ تفسیر عقد

مادهٔ- ۷۰۵

اصل در عقد، رضای متعاقدین و نتیجهٔ آنچه که به واسطهٔ عقد بالای خود لازم ساخته اند، میباشد.

مادهٔ- ۷۰۶

در عقود با رعایت ارادهٔ ظاهر متعاقدین، به

سره، مقصودونو او معنی گانو ته اعتبار ورکول کیږي نه لفظونو او حرفونو ته.

۷۰۷- ماده

په خبروکښی اصل د حقیقی معنی اراده ده، ترڅو چه حقیقی معنی امکان لري د مجازی معنی اراده جواز نه لري. او که حقیقی معنی متعذره وی نو د مجازی معنی اراده جواز لري.

۷۰۸- ماده

د صریح په مقابل کښی، د لالت اعتبار نه لري، که د دواړو مفهوم یو دبل معارض واقع شی نو صریح ته ترجیح ورکول کیږي.

۷۰۹- ماده

په باطنی امورو کښی د یوشی دلیل د هغی قایم مقام کیږي.

۷۱۰- ماده

که مانع او اقتضاء یو دبل معارض واقع شی، مانع ته ترجیح ورکول کیږي.

۷۱۱- ماده

په خبره عمل کول د هغی د پرېښودو څخه ښه دی. ترڅو چه خبره په یوی معنی حملیدای شی، د هغی پرېښودل

مقاصد ومعانی اعتبار داده میشود، نه به الفاظ وحروف.

مادۀ- ۷۰۷

اصل در کلام ارادۀ معنی حقیقی آنست نه ارادۀ معنی مجازی، در صورت امکان ارادۀ معنی حقیقی ارادۀ معنی مجازی جواز ندارد، مگر اینکه ارادۀ معنی حقیقی متعذر باشد.

مادۀ- ۷۰۸

در برابر صریح به دلالت اعتبار داده نمی شود، هرگاه مفهوم هر دو معارض هم واقع گردد، به صریح ترجیح داده میشود.

مادۀ- ۷۰۹

در امور باطنی دلیل شی، قایم مقام آن می گردد.

مادۀ- ۷۱۰

هرگاه مانع ومقتضی معارض هم واقع گردد، به مانع ترجیح داده میشود.

مادۀ- ۷۱۱

اعمال کلام بهتر از اهمال آنست. تا وقتیکه حمل کلام بریک معنی شده بتواند اهمال آن

جواز نه لري، که ئی عمل کول متعذر شو نو پریښودله کیږي.

جواز ندارد، مگر اینکه اعمال آن متعذر گردد.

۷۱۲- ماده

د ځینو هغو ذکر چه د تجزیي وړ نه دی د ټولو د ذکر په شان دی.

مادهٔ- ۷۱۲

ذکر بعضی از آنچه که قابل تجزیه نیست، مانند ذکر کل آنست.

۷۱۳- ماده

ترڅو چه د مطلق د تغیر دلیل په صریح یا ضمنی توگه معلوم نه شی پخپل اطلاق پاتی کیږي.

مادهٔ- ۷۱۳

مطلق تا وقتیکه دلیل تغییر آن، طور صریح یا ضمنی موجود نگردد، به اطلاق خود باقی می ماند.

۷۱۴- ماده

په حاضر کښی صفت لغو دی او په غایب کښی اعتبار لری.

مادهٔ- ۷۱۴

وصف در حاضر ملغی و در غایب اعتبار دارد.

۷۱۵- ماده

تصدیق شوی سوال د مخاطب د ځواب په ضمن کښی اعاده شوی گڼل کیږي.

مادهٔ- ۷۱۵

سوال تصدیق شده در ضمن جواب مخاطب، اعاده شده پنداشته میشود.

۷۱۶- ماده

کوم شی چه په خپو شرطونو مشروط شوی وی، د یوه شرط په نفی کولو سره، نفی کیږي.

مادهٔ- ۷۱۶

آنچه به چند شرط مشروط گردیده باشد، به انتفای یك شرط منتفی میشود.

۷۱۷- ماده

شک د پوروړی په گټه تفسیریږي.

مادهٔ- ۷۱۷

شك به نفع مدیون، تفسیر میشود.

۷۱۸- ماده

حکم د علت د پیداکیدو سره پیدا او د هغی د لیری کیدو سره لیری کیږي.

مادهٔ- ۷۱۸

حکم، با موجودیت علت، موجود و به انتفای آن منتفی می گردد.

۷۱۹- ماده
کــوم شی چه دقیاس په خلاف ثابت شــوی وی، بــل شــی پــری نــه شــی قیاسیدلی.

مادۀ- ۷۱۹
آنچه به خلاف قیاس ثابت شده باشد، چیزی دیگری به آن قیاس شده نمی تواند.

۷۲۰- ماده
کوم شی چه په عرف کښی معروف وی د هغه څه په څیردی لکه چه شرط اینښودل شوی وی.

مادۀ- ۷۲۰
آنــچه در عــرف مــعروف بــاشــد، مانند آنست کــه شرط گذاشته شده باشد.

۷۲۱- ماده
عــادت عــام وی او کــه خــاص د حکــم مدار کیدای شی.

مادۀ- ۷۲۱
عادت عام باشد یا خاص، مدار حکم قرار داده می شود.

۷۲۲- ماده
عــادت هغــه وخــت اعتبــار لــری چــه عمومیــت یــا اکثریــت ولــری. خپــور اغلبیت ته اعتبار ورکول کیږی نه نادر اغلبیت ته.

مادۀ- ۷۲۲
عادت وقتی اعتبار دارد که عمومیت یا اغلبیت داشته باشد. اعتبار به اغلبیت شایع داده میشود، نه اغلبیت نادر.

۷۲۳- ماده
کوم شی چه په عادت کښی منع وی لکه چه په حقیقت کښی منع وی.

مادۀ- ۷۲۳
آنچه عادتاً ممتنع باشد، مانند آنست که حقیقتاً ممتنع باشد.

۷۲۴- ماده
حقیـــــقت د عــادت پــه دلالــت تــرک کیـــږی.

مادۀ- ۷۲۴
حقیقت بـه دلالـت عـادت، تـرك مـی شود.

۷۲۵- ماده
فرعه د اصل حکم لری.

مادۀ- ۷۲۵
فرع، حکم اصل را دارد.

۷۲۶- ماده

تابع، د متبوع حکم تابع دی ځانګړی حکم پری نه مرتب کیږی.

۷۲۷- ماده

که څوك د یوشی مالک شی د هغه څه مالک هم ګرځی چه دهغی د ضروریاتو څخه دی.

۷۲۸- ماده

د اصل د ساقطیدو سره، فرعه ساقطیږی، او که باطل شی نوهغه شی چه د هغی په ضمن کښی دی هم باطلیږی.

۷۲۹- ماده

د کوم شی چه صرفول او ترکول یی بی د شرط ایښودلو جواز لری، د شرط ایښودل لازمیږی.

څلورمه فرعه- دعقد آثار دعقد د ضمان په باره کښی

۷۳۰ ماده

که په عقد باندی ملتزم شوی ونه شو کړی د عین د محال والی له امله پخپل التزام وفا وکی او یایی خپل التزام د موافقی شوی میعاد څخه وروسته کړ، نومحکمه کولی شی چه د ضمان حکم وباندی صادرکی، مگر داچه ثابته کی چه دتنفیذ محال والی

مادهٔ- ۷۲۶

تابع، تابع حکم متبوع بوده، حکم جداگانه بر آن مرتب نمیگردد.

مادهٔ- ۷۲۷

شخصیکه مالك شی گردد، مالك آنچه از ضروریات آن باشد نیز میگردد.

مادهٔ- ۷۲۸

با سقوط اصل، فرع ساقط گردیده و در صورت بطلان چیزیکه در ضمن آن باشد، نیز باطل می گردد.

مادهٔ- ۷۲۹

هرآنچه بذل و ترك آن بدون گذاشتن شرط جواز داشته باشد، گذاشتن شرط لازم می گردد.

فرع چهارم- آثار عقد در مورد ضمان عقد

مادهٔ- ۷۳۰

هرگاه متعهد نتواند وجیبه را در مورد عقد عیناً ایفا نماید یا اجرای وجیبه را از مدت معیینه بتأخیر اندازد، محکمه می تواند علیه او حکم ضمان را صادر نماید. مگر اینکه ثابت گردد که عدم امکان وفاء یا

يا د ادا كولو وروسته والي د داسي سبب له امله وو چه دهغه د ارادي نه وتلي وو.

۷۳۱- ماده

د عقد دواړه خواوي كولی شی د تنفيذ د نشتوالي يا د ادا كولو د وروسته والي په حالت كښي، په عقد يا تر هغي وروسته موافقه كښي، د مستحق ضمان قيمت تحديد كی.

۷۳۲- ماده

كه پوروړی ثابت كی چه ټاكل شوی ضمان عادلانه، نه دی او د هغه ضرر سره چه دنه تنفيذيدو له امله پيدا شوی متناسب نه دی، پور وركوونكی يی نه مستحق كيږی.

۷۳۳- ماده

په هغه حالتونو كښي چه ضرر دموافقه شوی ضمان دقيمت څخه زيات وی، نو پور وركوونكی نه شی كولی چه دموافقه شوی قيمت څخه دزيات غوښتنه وكی، مگر په هغه صورت كښي چه ثابته كی چه پوروونكی د غش يا د لوی خطا مرتكب شوی وی.

۷۳۴- ماده

كه دضمان په اندازه ترمخه موافقه نه وه شوی يا په قانون كښي وربانديا

تأخير در اجرا وجيبهٔ ناشی از سببی بوده كه وی در آن دخيل نبوده است.

مادهٔ- ۷۳۱

متعاقدين مي توانند اندازهٔ ضمانی را كه در حال عدم اجراء يا تأخير بايد پرداخته شود، در حين عقدتعيين يا بعداً به آن موافقه نمايند.

مادهٔ- ۷۳۲

هرگاه مديون ثابت نمايد كه ضمان تعيين شده غير عادلانه بوده و با ضرريكه از عدم تنفيذ نشأت نموده متناسب نمی باشد، دائن مستحق آن شده نمی تواند.

مادهٔ- ۷۳۳

در مواردیكه ضرر عايد بيشتر از اندازه ضمان تعيين شده باشد، دائن نمی تواند مقدار اضافی را از مديون مطالبه نمايد، مگر اينكه ثابت نمايد كه مديون مرتكب خيانت يا خطای فاحش گرديده است.

مادهٔ- ۷۳۴

محكمه می تواند در صورت عدم موافقهٔ قبلی به اندازهٔ ضمان

صراحت نه وو شوی، محکمه کولی شی پور ورکوونکی ته دوارد شوی خساری او دکاره پاتی کیدو په نظر کښی نیولو سره، هغه وټاکی.

۷۳۵- ماده

(۱) که پوروړی په داسی پور ورکولو کښی تأخیر وکی، چه موضوع یی نقدی پیسی وی او د غوښتنی په وخت کښی د هغی مقدار معلوم وی، پور ورکوونکی کولی شی چه دپور د ادا کولو د وروسته والی له امله د خساری جبیره چی په مدنی موضوعاتو کی ددری په سلو کښی دی، وغواړی.

(۲) که د دواړو خواوو د موافقی یا د عرف څخه د پور د تأخیر له امله د خساری د جبیری اخیستلو نیټه نه شوه معلومیدی، نو د تعویض د تطبیق نېټه دقضائی غوښتنی دنېټی څخه شروع کیږی.

۷۳۶- ماده

د عقد دواړه خواوی کولی شی چه د موافقی په اساس د دی قانون د(۷۳۵) مادی درج شوی تضمین، په کال کښی د دری په سلوکی زیات وټاکی، خو په دی شرط چه په کال کښی د اووه په سلو کښی زیات نه شی، که ددی څخه زیاته موافقه شوی وی، اعتبار نلری،

یا عدم تصریح آن درقانون بادرنظرداشت خسارهٔ وارده بر دائن وکسرعواید وی، اندازهٔ آنراتعیین نماید.

مادهٔ- ۷۳۵

(۱) هرگاه مدیون از تادیهٔ دینی تأخیربعمل آرد که موضوع آنرا پول نقد تشکیل داده ومقدارآن حین مطالبه معلوم باشد، دائن می تواند جبران خسارهٔ ناشی از تأخیرتادیه را که سالانه معادل (۳) فیصد درموضوعات مدنی باشد، مطالبه نماید.

(۲) تأخیر جبران خساره در حالیکه ازموافقه طرفین یا عرف معلوم شده نتواند، از تاریخ مطالبه قضائی آغاز می گردد.

مادهٔ- ۷۳۶

طرفین عقدمی توانند براساس موافقه، جبران خساره مندرج مادهٔ (۷۳۵) این قانون راسالانه بیشتر از سه فیصد تعیین کنند. مشروط براینکه از هفت فیصد درسال تجاوز نکند. اتفاقیکه به خلاف آن صورت گرفته باشد، اعتبار نداشته

دائــن د زيــاتی انــدازی پــه بيرتــه ورکولومکلف کيږی.

۷۳۷- ماده

هـــــرنوع عمل يا گټه چه ددی قانون د (۷۳۵) مـادی د اندازی څخـه د پـور ورکـــوونکی لـــه خـوا زياتـه شـرط شـــی، پټه گټه گڼـــل کيږی او بـايد چـــه د پـــورتنی انـدازی پـوری کمـه شـــی.

۷۳۸- ماده

که ثابته شی چه پور ورکوونکی د پور دغوښتنی په حالت کښی، د جگړی د اوږديـدو سـبب شـوی دی، محکمـه کولی شی چه قـانونی يا موافقـه شـوی تعويض کم يا د هغی مودی په تعويض حکـم ونـه کـی چـه پـه هغـی کښـی بـی موجبه جگړه اوږده شوی ده.

پنځمه فرعه- د عقد آثار د عقد د منحليدو په باره کښی

لمړی جزء- فسخ

۷۳۹- ماده

په هغه عقدونو کښی چه د عقد دواړو خواوو ته الزام متوجه کوی نوکه يوی خوا خپل التزام ترسره نه که، بله خوا کولی شی چه د عقد د فسخ کيدو او د اقتضـاء پـه وخـت کـی د تعـويض سره

دائـــن بـــه رد مـــازاد مقدار مـــذکور مـــکلف مـــيگردد.

مادۀ- ۷۳۷

هرنـــوع عمـــل و منفعتيکـــه زايـــد از مقدار مندرج مـادۀ (۷۳۵) ايـن قـانون از طرف دائـن شـرط گـردد، منفعت غيــر ظــاهر شـمرده شـده در حــدود مقدار مندرج مادۀ مذکور تنزيل داده ميشود.

مادۀ- ۷۳۸

هـــرگاه ثابت شـود کـه دائـن درحــال مطالبه حق، سبب طولانی شدن مـدت منازعـه گرديـده است، محکمـه مـی تواند جبران خساره قانونی يا موافقـه شـده را تنقـيص يابـه جبـران خسـارۀ مدتيکه بدون موجب طولانی گرديده، حکم نه نمايد.

فـــرع پـــنجم- آثـــار در مـــورد انحـــلال عـــقد

جزء اول- فسخ

مادۀ- ۷۳۹

هرگـاه يکـی از عاقـدين درعقوديکـه الـــزام را بـــه طـــرفين عقـــد متوجـــه ميســازد وجيبــه را ايفــاء نــه نمايــد، طـرف مقابـل مـی توانـد فسـخ عقـد را ودرصـورت لـزوم بـاجبران خســاره از

غوښتنه وکی.

هغه عقودچه طبیعتاً غیر لازم وی یا هغه خیار ته مقترن شوی وی چه د فسخ موجب گرځی، له دی حکمه مستثنی دی.

۷۴۰- ماده
د فسخ کیدو د ابلاغ په صورت کښی، محکمه کولی شی پورورړی ته د خپل التزام د تنفیذ دپاره تریوی تاکلی مودی دپاره مهلت ورکی.

۷۴۱- ماده
کوم شی چه پورورړی نه وی ترسره کړی او نسبت التزام ته ډیر کم وی، محکمه کولی شی چه د فسخ کیدو غوښتنه رد کی.

۷۴۲- ماده
که دواړه خواوی موافقه وکی چه د عقد څخه پیدا شوی التزامونه هریو ترسره نه کړل، نو عقد به د خپله ځانه بی د محکمی د حکمه فسخ گڼل کیږی، دا موافقه جواز لری. خو دا موافقه دفسخ کیدو ابلاغ دمینځه نه وړی، مگر داچه دواړو خواوو په لیکلی توگه وربادندی موافقه کړی وی.

۷۴۳- ماده
(۱) که په مالی اعیانو باندی وارد د

طرف دیگر مطالبه نماید.

عقود یکه طبیعتاً غیرلازم بوده یا به خیاری مقترن گردیده باشد که موجب فسخ گردد، ازین حکم مستثنی است.

مادهٔ- ۷۴۰
در حالت ابلاغ فسخ، محکمه میتواند مدیون راغرض اجرای وجیبه مهلت بدهد.

مادهٔ- ۷۴۱
هرگاه آنچه رامدیون ایفاء نه نموده، نسبت به تعهدناچیز باشد، محکمه می تواند مطالبه فسخ رارد نماید.

مادهٔ- ۷۴۲
موافقه طرفین عقد مبنی برفسخ آن بدون حکم محکمه، درصورت عدم ایفاء وجایب ناشی از عقدجوازدارد. این موافقه سبب معافیت از ابلاغ فسخ نمی گردد، مگراینکه درمورد معافیت از ابلاغ موافقه تحریری طرفین بعمل آمده باشد.

مادهٔ- ۷۴۳
(۱) هرگاه عقد معاوضه وارد براعیان

معاوضی عقد فسخ شی په هغی مرتب التزام ساقطیږی، په دی صورت کښی د هغه عوض تسلیمول چه د عقد په وسیله ثابت شوی نه لازمیږی.

(۲) او که عوض ترمخه ورکول شوی وی د هغی په بیرته ورکولو او که بیرته ورکول یی ممکن نه وو، په ضمان حکم کیږی.

۷۴۴- ماده

که په مالی معاوضو کښی د عقد موضوع د هغی د ښبنتن په لاس کښی هلاکه شوه، عقد فسخ کیږی، او که عوض قبض شوی وو نوبلی خواته د هغی بیرته ورکول هرو مرو دی، عام له دی چه دا هلاک د مالک په ارادی صورت موندلی وی یا د هغه د ارادی د باندی.

۷۴۵- ماده

د معاوضو په عقدونوکښی که متقابله التزامونه یو له بله وروسته وی، نو د وروستنی التزام خاوند کولی شی ترهغی وخته د خپل التزام د تنفیذیدو څخه ځان وژغوری ترڅو چه بلی خوا خپل التزام نه وی ترسره کړی.

۷۴۶- ماده

که معاوضو په عقدونو کښی د دواړو

مالی، فسخ گردد، وجیبه مرتب بر آن ساقط می گردد. درین صورت تسلیمی عوضیکه توسط عقد ثابت گردیده لازم نمی باشد.

(۲) اگر عوض قبلاً تسلیم داده شده باشد، به ردآن و درصورت عدم امکان به رد ضمان آن حکم میشود.

مادهٔ- ۷۴۴

هرگاه در معاوضات مالی موضوع عقددرحالیکه درتصرف مالك قرار دارد هلاك گردد، عقد فسخ گردیده ودرصورت قبض عوض، ردآن به طرف مقابل حتمی می باشد، خواه این هلاك بفعل مالك صورت گرفته باشد یاخارج ازاراده وی.

مادهٔ- ۷۴۵

هرگاه اجرای وجایب متقابله درعقود معاوضه یکی از دیگری متأخرباشد، صاحب وجیبهٔ لاحق، میتواند از اجرای وجیبهٔ خود تاوقتیکه جانب مقابل به اجرای وجایب خود اقدام نکرده، امتناع ورزد.

مادهٔ- ۷۴۶

هرگاه اجرای وجایب طرفین

خواوو التزامونه په يوه وخت کښې واجب التنفيذ وی، دعقد دواړه خواوی کولی شی چه د التزام موضوع په يوه وخت کښی يوبل ته تسليم کی او يايی دواړه يوه عادل شخص ته ورکی ترڅو چه هريو خپل حق په يوه وخت کښی تسليم شی.

دوهم جزء _ اقاله

۷۴۷- ماده

د عقد دواړه خواوی پخپله رضا کولی شی چه عقد اقاله کی، اقاله د عقد د منحليدو موجب ګرځی.

۷۴۸- ماده

اقاله په هغه يوتر بله ورکولو سره چه د ايجاب او قبول قايم مقام ګرځی، صحيح ده.

۷۴۹- ماده

د اقالی په وخت کښی د عقد د موضوع قيام او شته والی هرو مرو دی، که د عقد موضوع د اقالی ترمخه هلاکه شی اقاله باطليږی، که د عقد د موضوع يوه برخه هلاکه شی، نو اقاله په پاتی موضوع کښی صحيح ګڼل کيږی.

درعقود معاوضه دروقت واحد لازم باشد، طرفين می توانند درعين وقت موضوع تعهد را به يکديگرتسليم نموده و يا آنرا نزد شخص عادل بگذارند، تا هريك حق خودرا در وقت واحد تسليم گردد.

جزء دوم _ اقاله

مادۀ- ۷۴۷

طرفين می توانند عقدرابعداز انعقاد آن برضايت خوداقاله نمايند. اقاله موجب انحلال عقد می گردد.

مادۀ- ۷۴۸

تعاطی، قايم مقام ايجاب قبول بوده، اقاله با آن صحيح پنداشته ميشود.

مادۀ- ۷۴۹

ثبات و وجود موضوع عقد هنگام اقاله حتمی می باشد. اگرموضوع عقد قبل از اقاله هلاك شود، اقاله باطل می گردد، درصورتيکه قسمتی از موضوع عقد هلاك گردد، اقاله درمورد باقی مانده صحيح پنداشته ميشود.

۷۵۰- ماده

اقاله د عقد د دواړو خواوو په باره کښې د فسخ حکم لري، او د درېيم شخص په باره کښې نوی عقد ګڼل کېږي.

دوهم قسمت
ځانګړې اراده

۷۵۱- ماده

د عقد پورې تړول مربوط حکمونه په ځانګړې ارادې تطبيقيږي، مګر په هغه حالت کښې چه د التزام د پيدا کولو دپاره د دوه مطابقو ارادو د وجود د ضرورت پورې تعلق پيدا کي.

۷۵۲- ماده

د ځانګړې ارادې خاوند په هغه حالونو کښې چه قانون پرې حکم کوی، ملزم ګڼل کيږي.

۷۵۳- ماده

ځانګړې اراده کله د التزام يا د وعدې د پيدا کيدو سبب ګرځي او کله د ملکيت د پيدا کيدو يا ساقطيدو موجب ګرځي يا د تصرف د اجازې کولو، او کله د يوه خيار د استعمال موجب ګرځي.

مادۀ- ۷۵۰

اقاله در مورد متعاقدين حکم فسخ را داشته و در برابر شخص ثالث، عقد جديد شناخته ميشود.

قسمت دوم
ارادۀ انفرادی

مادۀ- ۷۵۱

ارادۀ انفرادی تابع تمام احکام مربوط به عقد مي باشد، مگر در احواليکه وجود توافق اراده دو طرف برای ايجاد تعهد، حتمی پنداشته شود.

مادۀ- ۷۵۲

صاحب ارادۀ انفرادی، مطابق به احکام قانون ملزم شناخته ميشود.

مادۀ- ۷۵۳

ارادۀ انفرادی احياناً سبب ايجاد تعهد يا وعده گرديده واحياناً موجب کسب يا اسقاط ملکيت ويا اجازۀ برای تصرف واحياناً استعمال يکی از خيارات مي گردد.

۷۵۴- ماده

وعده د هغه شي ځخه عبارت ده چه شخص يي په خپل ځان باندی د بل چا دپاره په راتلونکی زمانه کښی لاژموی. او التزام فی الحال نه لاژمیږی. وعده کله په عقد او کله په عمل واقع کیږی.

مادۀ- ۷۵۴

وعده عبارت است از الزامیکه شخص در برابر غیر بر نفس خود در زمان آینده بوجود آورده وتعهد فوری را افاده نمی کند. وعده احیاناً برعقد واحیاناً برعمل واقع میگردد.

۷۵۵- ماده

ترخو چه وعده کوونکی مړ یا مفلس نه شی پخپله وعده ملزم دی.

مادۀ- ۷۵۵

وعده دهنده تا وقتیکه وفات نه نموده یا مفلس نگردیده است، به ایفای وعده مکلف می باشد.

۷۵۶- ماده

که څوك د چاسره د يوه ټاكلی كار په سرته رسولو سره د جایزی وعده وکی نو کله چه کار ترسره شی کار کوونکی ته د جایزی په ورکولو مکلف دی، که څه هم بی له دی چه وعده په نظر کښی ونیول شی کار ترسره شی.

مادۀ- ۷۵۶

شخصیکه در برابر انجام عمل معیین به اعطای جایزه وعده کرده باشد، مکلف است جایزه وعده شده رابه شخصیکه آنرا انجام داده است اعطاء نماید، گرچه عمل بدون درنظرداشت وعده انجام شده باشد.

۷۵۷- ماده

که وعدی ورکوونکی د کار د تر سره کولو دپاره موده نه وی ټاكلی، پخوا له دی چه شخص ټاكلی کار ترسره کی وعده کوونکی دخپل وعدی ځخه گرځیدای شی. که څوك د وعدی کړی شوی جایزی غوښتنه د وعدی ځخه د

مادۀ- ۷۵۷

هرگاه وعده دهنده، مدتی رابرای انجام عمل تعیین نکرده باشد، می تواند قبل ازآنکه شخص عمل معیینه راانجام داده باشد. ازوعده اش رجوع نماید. مطالبه جایزۀ وعده داده شده،

رجوع کولو د اعلان د نېټې تردرې میاشتو پورې، ونه کې بیایې دا غوښتنه نه اوریدله کیږي.

بعد ازسه ماه ازتاریخ اعلان رجوع از وعده قابل سمع نمی باشد.

درېیم فصل
قانوني واقعی

فصل سوم
حوادث قانونی

لمړی قسمت
مضر فعل

قسمت اول
فعل مضر

لمړی مبحث- هغه فعل چه په مال واقع کیږي

مبحث اول- فعلیکه بر مال واقع میشود

لمړی فرعه- تلفول

فرع اول- اتلاف

۷۵۸- ماده
هرڅوك چه د چا مال تلف کې د ضرر په ضمان مکلف کیږي.

مادۀ- ۷۵۸
شخصیکه مال غیر را تلف نماید، بضمان ضررناشی از آن مکلف میباشد.

۷۵۹- ماده
که څوك دچا مال تلف کې عام له دی چه مال د مالک په لاس کې وی یا دهغه د امین، په قصد سره وی او که بی قصده، دخپل فعل څخه د پیدا شوی ضرر په ضمان مکلف دی.

مادۀ- ۷۵۹
شخصیکه مال غیررا خواه درتصرف خودش باشد یاامین او، قصداً ویابدون قصد تلف نماید، بضمان ضرر ناشی از عمل خود مکلف شناخته میشود.

۷۶۰- ماده
لکه چه د تلفولو د سبب پیدا کول د ضمان موجب گرځی، همدارنگه په لازمی وسایلو کښی چه پاملرنه یی

مادۀ- ۷۶۰
طوریکه ایجاد سبب اتلاف، مؤجب ضمان میگردد، قصور در تهیۀ وسایل ممکنۀ رعایت

امکان لری، قصور هم د ضمان موجب ګرځی.

۷۶۱- ماده

که ټول مال تلف شوی وو نوټول ضمان او که تلف جزئی وو نو کوم نقصان چه مال ته پیدا شوی په تلفوونکی د هغی ضمان لازمیږی.

۷۶۲- ماده

که ممیز صغیر یا نا ممیز صغیر او یا هغه څوك چه دهغه په حکم کښی دی دبل چا مال تلف کی د هغه د خپل مال څخه د تلف کولو ضمان لازمیږی، که یی مال نه لرلو نو د شتمنی پوری ورته مهلت ورکول کیږی، ولی، وصی او قیم د تلف شوی مال په ضمان نه مکلف کیږی مگر په هغه صورت کښی چه محکمه یی د مال په ضمان مکلف کی په دی حالت کښی ولی، وصی او قیم کولی شی د هغه چا له خوا چه ضرر واقع شوی پری رجوع وکی.

۷۶۳- ماده

که په یوه ضرر کښی مستقیم ضرر رسوونکی اومتسبب یوځای شی نو هریو چه تعدی کړی وی یا متعدی وی، ضامن ګڼل کیږی. که دواړه شریک وو، نو په شریکه د ضمان په

احتیاط، نیز ضمان ضرر را لازم می گردانید.

مادۀ- ۷۶۱

درصورت اتلاف کلی، ضمان مال طورکامل ودرصورت اتلاف جزئی، ضمان نقصانیکه برقیمت مال عاید گردیده است، برذمۀ تلف کننده لازم می گردد.

مادۀ- ۷۶۲

هرگاه صغیر ممیز یا غیرممیز و یا شخصیکه تابع حکم صغیرغیرممیز پنداشته شود، مال غیر راتلف نماید، ضمان مال تلف شده از مال متعلق بخود وی لازم می گردد. درصورت نداشتن مال تا زمان دارا شدن وی مهلت داده میشود. ولی وصی وقیم به ضمان مال تلف شده مکلف پنداشته نمیشود، مگردرصورتیکه محکمه آنهارا بضمان مال مکلف سازد، درین صورت حق رجوع آنها برتلف کننده محفوظ می باشد.

مادۀ- ۷۶۳

در صورت اجتماع مباشر و متسبب، هر یکی از آنها که متعدی یا متعمد باشد، ضامن شناخته میشود. در صورت اشتراك، هردو مشترکاً به تادیۀ ضمان مکلف

ورکولو مکلف ګڼل کيږي.

۷۶۴- ماده

د ضرر متسبب هغه وخت د ضمان په ورکولو مکلف ګڼل کيږي چه د فعل څخه يې ضرر پيدا شوی وی.

دوهمه فرعه ـ غصب

۷۶۵- ماده

(۱) غصبوونکی د هغه څه په بيرته ورکولو مکلف دی چه يې اخيستی دی.

(۲) که دغصب په اثر، ضرر ورسيد، غصبوونکی د غصب په ځای کښې د عين غصب شوی مال په بيرته ورکولو او د ضرر په تعويض مکلف دی.

۷۶۶- ماده

که غصب شوی مال د غصبوونکی له خوا استهلاک شی، ياټول يا ځينی ئې ورسره هلاک شی يا د هغه د تيری په اثر يابی د تيری کولو تلف شی، د غصب شوی مال ضامن ګڼل کيږي.

۷۶۷- ماده

که غصب شوی مال د غصبوونکی سره تغيير وکی نو هغه څوك چه

پنداشته ميشوند.

مادهٔ- ۷۶۴

متسبب ضرروقتی مکلف به تاديهٔ ضمان پنداشته ميشود که فعل او منجر به وقوع ضررشده باشد.

فرع دوم ـ غصب

مادهٔ- ۷۶۵

(۱) غاصب به رد آنچه غصب نموده مکلف می باشد.

(۲) اگر ضرری به اثر غصب عايد گردد، مرتکب برعلاوهٔ رد عين مال مغصوبه در محل غصب، به جبران خساره نيزمکلف می باشد.

مادهٔ- ۷۶۶

در صورتيکه مال مغصوبه ازطرف غاصب استهلاك گردد و يا کل يا بعضی آن نزد وی هلاك شود و يا به سبب تعدی يا بدون تعدی وی تلف گردد، بضمان مال مغصوبه مکلف دانسته ميشود.

مادهٔ- ۷۶۷

هرگاه مال مغصوبه نزد غاصب تغيير نمايد، مغصوب

ورځخه مال غصب شوی، اختیار لري چه عین غصب شوی مال د ضرر د تعویض سره اخلي یا د غصبوونکی څخه ضمان غواړي.

۷۶۸- ماده

د غصب شوی مال زواید د هغی د مالک پوری تعلق لري، په هغه صورت کښی چه زواید هلاک شی یا د غصبوونکی له خوا استهلاک شي نو غصبوونکی دهغی په ضمان ورکولو مکلف دی.

۷۶۹- ماده

(۱) که غصب شوی مال عقار وی نو غصبوونکی د هغی په بیرته ورکولو، سره د مثلی اجوری سره د هغی خاوند ته مکلف دی.

(۲) که غصبوونکی په عقار کښی بنا آباده کړی وی او یایی ونی کرلی وی، مالک کولی شي چه ونی او بنا ونړوی او یا که غصب کوونکی موافقه وکی د هغی د نړول شوی قیمت ورکی.

(۳) که عقار تلف شو یا یی قیمت نقصان پیدا کړو که څه هم غصبوونکی تیری نه وی کړی، ضمان ور باندی لازمیږی.

منه می تواند ،عین مال مغصوبه را با جبران خسارهٔ عایده یا ضمان آنرا از غاصب مطالبه نماید.

مادهٔ- ۷۶۸

زواید مال مغصوبه متعلق به مالك آن بوده، در صورتیکه زواید هلاك گردد یا از طرف غاصب استهلاك شود، غاصب بضمان آن مکلف می باشد.

مادهٔ- ۷۶۹

(۱) هرگاه مال مغصوبه عقار باشد، غاصب به رد آن به مالك یا اجرت مثل آن مکلف می باشد.

(۲) درصورتیکه غاصب درعقار بنأ آباد نموده باشد و یا اشجارغرس کرده باشد، مالك می تواند اشجار و بنأ را قلع نماید، و یا قیمت آنها را درصورت موافقه غاصب مقلوعاً بپردازد.

(۳) درصورت تلف شدن عقار یا وارد شدن نقص برقیمت آن، گرچه غاصب متعدی نباشد، بضمان مکلف می گردد.

۷۷۰- ماده

د غصب کوونی غصبوونکی د غصبوونکی حکم لری، که یی غصب شوی مال تلف او یا یی په لاس کښی هلاک شو، دواړه غصبوونکی د هغه چا په مقابل کښی د تضمین په ورکولو مکلف دی چه مال یی غصب شوی وی.

مادهٔ- ۷۷۰

حکم، غاصب غاصب، مانند حکم غاصب می باشد، در صورتیکه مال مغصوب نزد وی تلف گردیده یا آنرا اتلاف نماید، هردو غاصب در برابر مغصوب منه مکلف به ضمان میباشد.

۷۷۱- ماده

که د غصب کوونکی، غصب کوونکی غصب شوی مال لمړنی غاصب ته بیرته ورکړو نو پخپله بری الذمه کیږی، که یی هغه چاته ورکړو چه مال یی غصب شوی، نو دواړه غصب کوونکی بری الذمه کیږی.

مادهٔ- ۷۷۱

هرگاه غاصب دوم مال مغصوب را به غاصب اول رد نماید، تنها خود وی بری الذمه گردیده و درصورت رد مال به مغصوب منه، هردو غاصب بری الذمه شناخته میشوند.

۷۷۲- ماده

که غصب کوونکی، غصب شوی مال معاوضه یا تبرع کی، او د هغی په نتیجه کښی ټول یا یوه برخه مال تلف شی نو د متصرف الیه سره یوځای ضامن ګڼل کیږی، د چا څخه چه مال غصب شوی، کولی شی چه دهریو څخه چه یی زړه وی د مال ضمان وغواړی.

مادهٔ- ۷۷۲

هرگاه غاصب مال مغصوبه را معاوضه یا تبرع نماید که در نتیجه آن تمام یاقسمتی از مال مذکور تلف گردد، غاصب و متصرف الیه هردو مسؤول شناخته شده، مغصوب منه می تواند از هریکی که خواسته باشد، ضمان مال را مطالبه نماید.

۷۷۳- ماده

کوم شی چه د تصرف په لیری کولو کښې د غصب سره مساوی وی، د غصب حکم لری.

مادهٔ- ۷۷۳

آنچه در ازالهٔ تصرف مساوی غصب باشد، تابع حکم غصب می گردد.

دوهم مبحث- کوم فعل چه په نفس واقع کیږی

مبحث دوم- فعلیکه بر نفس واقع میشود

۷۷۴- ماده

که ځوك پرنفس باندی د ضرر رسوونکی فعل ارتکاب کوونکی شی لکه قتل، زخم، وهل او د اذیت نوری نوعی، نوکوم ضرر یی چه رسولی د هغی په تعویض ورکولو مکلف دی.

مادهٔ- ۷۷۴

شخصیکه مرتکب فعل مضر از قبیل قتل، جرح، ضرب و یا دیگر انواع اذیت بر نفس گردد، به جبران خساره وارده مکلف میباشد.

۷۷۵- ماده

که ځوك د زخم کیدو یا بل هر مضر عمل په سبب د بل چا د قتل یا مرګ موجب وګرځی نو د هغه اشخاصو د نفقی په تعویض مکلف دی چه د هغوی نفقه د مړه شوی په غاړه وه او هغی ځخه د قتل یا مرګ په سبب محروم شو.

مادهٔ- ۷۷۵

شخصیکه به سبب جرح یا هر عمل مضر دیگر موجب قتل یا وفات شخص گردد، در برابر اشخاصیکه نفقه آنها بدوش متوفی بوده وبه اثر قتل یاوفات از آن محروم شده اند، بتأدیه ضمان مکلف می باشد.

دریيم مبحث- شریک حکمونه

مبحث سوم- احکام مشترك

۷۷۶- ماده

که ځوك په خطا یا تقصیر بل چا ته ضرر ورسوی، په تعویض ورکولو مکلف دی.

مادهٔ- ۷۷۶

هرگاه به اثر خطا و یا تقصیر ضرری به غیر عاید گردد، مرتکب به جبران خساره مکلف می باشد.

۷۷۷- ماده

په غیر د هغه ضررونو څخه چه ترمخه ذکر شو، هرنوع تیری چه د هغی څخه بل چا ته ضرر ورسیږی، ارتکاب کوونکی په تعویض ورکولو مکلف دی.

۷۷۸- ماده

(۱) تعویض ورکول د معنوی ضرر سنجولو ته هم شامل دی.

(۲) که په چا تیری وشی او مړ شی او دهغی په سبب ښځی یا دهغه خپلوانو ته معنوی ضرر ورسیږی، محکمه کولی شی چه ښځی او تر دوهمی درجی پوری خپلوانوته د تعویض په ورکولو حکم وکی.

(۳) د معنوی ضرر څخه پیدا شوی تعویض بل چا ته نه نقلیږی مگر داچه اندازه یی د دوارو خواوو په موافقه یا د محکمی په قطعی حکم ټاکل شوی وی.

۷۷۹- ماده

محکمه به تعویض د رسیدلی ضرر په تناسب ټاکی، په دی شرط چه ذکر شوی ضرر به مستقیمه توگه د مضر فعل څخه پیدا شوی وی.

مادۀ- ۷۷۷

هرنوع تعدی ایکه ازآن ضرری بغیر از اضرار مندرج مواد فوق به شخص دیگری عاید گردد، مرتکب به جبران خساره مکلف می باشد.

مادۀ- ۷۷۸

(۱) جبران خساره شامل سنجش ضرر معنوی نیزمی باشد.

(۲) اگر به سبب وفات شخصیکه مورد تعدی واقع گردیده، ضرر معنوی به زوج واقارب وی عاید گردد، محکمه می تواند برای زوج واقارب تا درجۀ دوم به جبران خساره حکم نماید.

(۳) جبران خساره ناشی ازضرر معنوی، بغیر انتقال نمی کند، مگر اینکه مقدارآن به اساس موافقه طرفین و یا حکم قطعی محکمه تعیین شده باشد.

مادۀ- ۷۷۹

محکمه جبران خساره را به تناسب ضرر عایده تعیین می نماید، مشروط بر اینکه ضرر مذکور مستقیماً از فعل مضر نشأت کرده باشد.

۷۸۰- ماده
که د محکمی سره د تعویض د اندازی د د قیقو تاکلو امکانات موجود نه وو، نوکولی شی چا ته چه ضرر رسیدلی د تعویض د تاکلو په باره کښی د هغه د بیا غوښتنی حق تریوی معقولی مودی پوری وساتی.

مادهٔ- ۷۸۰
هرگاه امکانات تعیین دقیق مقدار جبران خساره نزد محکمه میسرنباشد، میتواند حق مطالبهٔ تجدید نظررا در مورد تعیین مقدارجبران خساره، در خلال مدت معقول برای متضرر حفظ نماید.

۷۸۱- ماده
محکمه به د تعویض د ورکولو طریقه د حالونو د په نظر کښی نیولو سره تاکی، د تعویض ورکولو په قسطونو یا د مرتبو عایداتو په صورت کیدای شی، په دی حالت کښی جواز لری چه پوروړی د تأميناتو په ورکولو مکلف شی.

مادهٔ- ۷۸۱
طریقه جبران خساره بارعایت احوال ازطرف محکمه تعیین می گردد، جبران خساره بصورت اقساط یا عواید مرتب پرداخته شده می تواند، که دراین صورت مکلف ساختن مدیون به دادن تأمینات جواز دارد.

۷۸۲- ماده
هغه چا ته چه ضرر رسیدلی او د خپلی خطا په سبب د رسیدلی ضرر په پیدا کیدو یا زیاتیدو کښی ګډون ولری، محکمه کولی شی چه د تعویض اندازه کمه کی او یا پری بیخی حکم ونه کی.

مادهٔ- ۷۸۲
هرگاه متضررنسبت خطای خود درایجاد و یا تزئید ضرر عایده اشتراك داشته باشد، محکمه میتواند مقدار جبران خساره را تقلیل داده یا اصلاً به آن حکم ننماید.

۷۸۳- ماده
که څوك ثابته کی چه رسیدلی ضرر بی د هغه د مداخلی د باندنی سبب څخه پیدا شوی، یا د غیر مترقبه حادثی یا د مجبره سببونو

مادهٔ- ۷۸۳
هرگاه شخصی ثابت نماید که ضررعایده ناشی از سبب خارجی بدون مداخله وی یا از حادثه غیر مترقبه یا ناشی از اسباب مجبره بوده

ښځه پیدا شوی یا پخپله د ضرر رسیدلی د خطا یا د بل چا له خوا پیدا شوی، په ضمان نه مکلف کیږی، مگر داچه قانون یا د دواړو خواوو موافقه د هغی په خلاف حکم وکی.

۷۸۴- ماده

(۱) ضرورت د ضرورت په اندازی ټاکل کیږی.

(۲) که څوك د خپل ځان یا مال ښځه یا دبل چا د ځان یا مال ښځه د مشروعی دفاع په حالت کښی د ضرر ارتکاب کوونکی شی، مسئول نه گڼل کیږی، خو په دی شرط چه په دفاع کښی یی د ضروری اندازی ښځه تیری نه وی کړی، دهغی په غیر د داسی تعویض په ورکولو مکلف دی چه عدالت یی تقاضا کوی.

۷۸۵- ماده

شدید ضرر په خفیف ضرر زائلیږی. که څوك د خپل ځان د ساتنی دپاره د هغه ضرر ښځه چه ده ته رسیدلی دی بل چاته ډیر ضرر ورسوی، د هغه تعویض په ورکولو چه محکمه یی عادلانه وگڼی محکومیږی.

۷۸۶- ماده

خاص ضرر د عام ضرر د لیری کولو

و یا به سبب خطای شخص متضرر یا از غیر نشأت کرده است، بضمان مکلف نمی گردد. مگر اینکه قانون یا موافقه طرفین به خلاف آن حکم نماید.

مادهٔ- ۷۸۴

(۱) ضرورت بقدر ضرورت، تعیین می شود.

(۲) شخصیکه در حالت دفاع مشروع از نفس یا مال خود و یا نفس یا مال شخص دیگری مرتکب ضرر گردد، مسؤل پنداشته نمی شود. مشروط بر اینکه در دفاع از قدر ضرورت تجاوز نکرده باشد، در غیر آن به جبران خساره مکلف میگردد.

مادهٔ- ۷۸۵

ضررشدید با ایراد ضرر خفیف دفع می گردد. شخصیکه جهت حمایه نفس خود بیشتر از ضرریکه به او رسیده بغیر ضرر برساند، به جبران خسارهٔ ایکه محکمه آنرا عادلانه پندارد، محکوم میگردد.

مادهٔ- ۷۸۶

ضررخاص، جهت دفع ضررعام تحمل

دپاره منل کيږي.

۷۸۷- ماده

(۱) فعل فاعل ته مضافيږي نه آمرته، مگر داچه فاعل مجبوره شوی وی. په فعلی تصرفونو کښی يواځی پوره زور، داعتبار وړ مجبوريت گڼل کيږي.

(۲) دعمومی خدمتونو مؤظف چه بل چا ته ضرر ورسوی هغه وخت مسئول نه گڼل کيږي چه هغه يی د خپل داسی آمر په امر اجراء کړی وی چه اطاعت يی لاژم دی او يايی په وجوب عقيده ولری، او ثابته کی چه دکوم عمل ارتکاب کوونکی شوی دی، دهغه په عقيده مشروع وو او ثابته کی چه اعتقاد يی په معقولو سببونو بناوو او پخپل عمل کښی يی دپوره احتياط څخه کار اخيستی دی.

۷۸۸- ماده

د ضرر رسول او دضرر مقابله په ضرر جواز نه لری، همدارنگه ضرر د هغی په مثل نه زائليږي.

۷۸۹- ماده

که د مضر فعل مسؤل کسان ډيروی نو د ضرر د تعويض په الزام کښی متضامن دی او مسؤليت د هغوی

می گردد.

مادۀ- ۷۸۷

(۱) فعل به فاعل آن نسبت داده میشود نه به آمر، مگر اینکه فاعل مجبور گردیده باشد. درتصرفات فعلی تنها اکراه تام، مجبوریت معتبر پنداشته میشود.

(۲) مؤظف عام از فعلی که غیر را متضرر ساخته وقتی غیر مسؤل پنداشته میشود که آنرا به اساس امر آمری که اطاعت امروی واجب بوده ویا بموجب آن اعتقاد داشته باشد، اجراء نماید. همچنان اعتقاد خود را، در مورد مشروعیت فعل مذکور مستند به اسباب معقول و رعایت احتیاط مقتضی در آن، ثابت نماید.

مادۀ- ۷۸۸

رساندن ضرر و مقابله ضرر با ضرر جواز ندارد، همچنان ضرر با مثل آن رفع نمی گردد.

مادۀ- ۷۸۹

هرگاه مسؤلین فعل مضر، متعدد باشند، در جبران خساره مسؤلیت مساوی دارند. مگر اینکه قاضی

ترمنځ مساوي دي مګر که قاضي په تعويض کښې د هر يوه حصه وټاکله.

څلورم مبحث- دبل دعمل څخه مسؤليت

۷۹۰- ماده

پلار او نيکه بالترتيب د هغه ضرر د تعويض په ورکولو مکلف دي چه صغير نه صادر شوی، پلار او نيکه کولی شي چه ثابت کی چه د څارنی وظيفه يی ترسره کړی، نو په دی حالت کښې دمسؤليت څخه خلاصيږی يا داچه ضرر د څارنی د وجيبی د ادا کولو سره هم هرو مرو واقع کيده.

۷۹۱- ماده

(۱) که څوك د قانون په حکم يا د موافقی په اساس د يو شخص د نظارت مکلفيت په غاړه ولری، کوم شخص چه د هغه د نظارت لاندی دی، لکه صغير او ليونی نو د هغه د مضرو کارونو مسؤل ګڼل کيږی.

(۲) استخدام کوونکی د خپل لاس لاندی استخدام شوی شخص د هغه کارونو مسؤل دی، چه د وظيفی د اجراء کولو په وخت کښې د هغه د غير

حصۀ هر کدام را در جبران خساره تعيين نمايد.

مبحث چهارم- مسؤليت از عمل غير

مادۀ- ۷۹۰

پدر و پدر کلان بالترتيب به جبران خساره ضرريکه صغير عايد نموده، مکلف می باشد. مگر در صورتيکه ثابت نمايد، مراقبت لازم را در زمينه انجام داده يا اينکه ضرر با وجود مراقبت لازم حتماً واقع می گرديد.

مادۀ- ۷۹۱

(۱) شخصيکه بحکم قانون يا موافقه، مکلفيت نظارت شخص را داشته باشد، از اعمال مضرۀ شخص تحت نظارت خود، مانند صغير و مجنون مسؤل پنداشته ميشود.

(۲) استخدام کننده از ضرريکه ازطرف شخص تحت استخدام وی به سبب عمل غير مجاز حين اجرای وظيفه و يا به سبب آن واقع

مجاز کار په سبب او یا د هغې په سبب واقع کیږی، مگر داچه موافقه یا قانون بل رنگه صراحت ولری.

۷۹۲- ماده

هغه څوك چه د بل د عمل مسؤل دی، کولی شی چه د خپل ورکول شوی ضمان د خپل تابع شخه وغواړی.

پنځم مبحث- د حیوان او شیانو څخه مسؤلیت

۷۹۳- ماده

کومه جنائی حادثه چه د حیوان څخه پیداکیږی مسؤلیت نه لری، مالک هغه وخت د حیوان د ضرر رسولو مسؤل دی چه ثابته شی چه د هغه له خوا د حادثی د واقع کیدو د مخ نیوی دپاره لازم احتیاط نه وو نیول شوی.

۷۹۴- ماده

که مالک خپل حیوان ولیدلو چه د بل چا مال ته ضرر رسوی او منعی یی نه کړ، یا د خپل حیوان د عیب څخه خبر وو او د هغی ساتنه یی ونه کړه، ضامن گڼل کیږی.

۷۹۵- ماده

که څوك خپل حیوان د چا په ملکیت کښی بی د هغه د اجازی داخل کی، د

میگردد، مسؤل پنداشته میشود. مگر اینکه قانون و یا موافقه طور دیگری تصریح نماید.

مادۀ- ۷۹۲

مسؤل از عمل غیر، میتواند جبران خساره ای را که پرداخته است، از عامل مطالبه نماید.

محبث پنجم- مسؤلیت از حیوان واشیاء

مادۀ- ۷۹۳

حادثه جنائی ایکه از حیوان به وقوع میرسد، مسؤلیت بار نمی آرد. مالك وقتی مسؤل جبران خسارۀ عایده از حیوان می گردد که عدم اتخاذ احتیاط لازم از طرف وی، برای جلوگیری از وقوع حادثه ثابت گردد.

مادۀ- ۷۹۴

هرگا مالك، حیوان را در حال رساندن ضرر به مال غیر دیده و آنرا جلوگیری ننماید و یا از عیب حیوان آگاه بوده و آنرا محافظت نکرده باشد، مسؤل پنداشته میشود.

مادۀ- ۷۹۵

هرگاه شخصی حیوانی را در ملك غیر بدون اجازۀ وی داخل نماید به

رسيدلی ضرر ضامن ګڼل کیږي.

۷۹۶- ماده

(۱) د عمارت ساتونکی که څه هم د هغی مالک نه وی د نړیدو څخه د پیدا شوی ضرر که څه هم نړیدل جزئی وی مسؤل ګڼل کیږي، مګر داچه ثابته شی چه نړیدل د ساتنی د اهمال په سبب یا د عمارت د زوړوالی یا د هغی د عیب په سبب صورت موندلی.

(۲) که څوك د بل چا د عمارت له پلوه د خطر سره مخامخ وی، کولی شی چه د هغی د مالک څخه، د خطر د مخ نیوی د پاره د لازمو تدبیرونو د نیولو غوښتنه وکی، که مالک دا غوښتنه ونه منله نو هغه کولی شی د محکمی د اجازی د حاصلولو وروسته د مالک په حساب د داسی تدبیرونو نیولو ته اقدام وکی.

۷۹۷- ماده

که څوك تخنیکی آلی یا داسی نور شیان په اختیار کښی ولری چه د هغی دضرر د پیدا کیدو د مخ نیوی دپاره خاصه پاملرنه لازم وی، که د ذکر شوو آلو او شیانو څخه ضرر واقع شو مسؤل ګڼل کیږي مګر داچه ثابته کړی چه د ضرر د واقع کیدو د مخ نیوی دپاره یی دپوره احتیاط څخه کار اخیستی.

ضمان عایده مکلف می باشد.

مادۀ- ۷۹۶

(۱) محافظ عمارت گرچه مالك آن نباشد، ازضررناشی ازانهدام با آنکه انهدام جزئی باشد، مسؤل پنداشته میشود. مگر اینکه ثابت گردد که انهدام به سبب اهمال در صیانت نبوده یا به اثر کهنه بودن عمارت یا عیب آن صورت گرفته است.

(۲) اگر شخصی از ناحیه عمارت شخص دیگری مواجه به خطر باشد، می تواند اتخاذ تدابیرلازم را جهت دفع خطر از مالك آن مطالبه نماید، درصورت عدم اقدام مالك، او می تواند بعد از حصول اجازۀ محکمه، به حساب مالك به اتخاذ چنین تدابیر اقدام نماید.

مادۀ- ۷۹۷

شخصیکه آلات تخنیکی یا دیگر اشیای را در اختیار داشته باشد که جلوگیری از تولید ضررآنها مستلزم توجه خاص باشد، درصورت وقوع ضرر از اشیاء وآلات مذکور، مسؤل شناخته می شود. مگراینکه ثابت نماید در جلو گیری از وقوع ضرر احتیاط کافی را بکار

کوم خاص احکام چه په دی باره کښی وروسته وضع کیږی. هم د مراعات وړ دی.

۷۹۸- ماده

د تعویض دعوی چه د هرنوع مضر فعل څخه پیدا شوی وی چاته چه ضرر رسیدلی، ضرر او د ضرر رسوونکی باندی یی علم پیدا کړی وی د دری کلونو د تیریدو وروسته، نه اوریدله کیږی، همدارنگه په ټولو حالو کښی د مضر فعل د واقع کیدو د نېټی څخه د پنځلسو کلونو وروسته نه اوریدله کیږی.

۷۹۹- ماده

هرڅوك که څه هم غیر ممیز وی بی د مشروع سبب څخه د بل په ضرر ځان ته گټه حاصله کی، د هغی گټی په حدودو کښی چه ځان ته یی رسولی ده چاته چه ضرر رسیدلی د تعویض په ورکولو مکلف دی، که څه هم داگټه دوام ونه کی.

دوهم قسمت
گټور فعل

لمړی مبحث- ناحقه ورکول

۸۰۰- ماده

که څوك يوشي په دی گمان بل چاته

برده است. احکام خاصیکه در زمینه بعداً وضع گردد نیز رعایت میگردد.

مادۀ- ۷۹۸

دعوی جبران خساره ناشی از هرنوع فعل مضر بعد مرور سه سال، از تاریخ علم متضرر به وقوع ضرر و شخصیکه ضرر را عاید نموده، همچنان در تمام احوال بعد مرور (۱۵) سال از تاریخ وقوع فعل مضر شنیده نمی شود.

مادۀ- ۷۹۹

هرگاه شخص، گرچه غیرممیز باشد، مفادی را بدون سبب مشروع بضرر شخص دیگری کسب نماید، در حدود آنچه کسب نموده به تادیۀ جبران خساره، برای متضرر مکلف می باشد.

قسمت دوم
فعل مفید

مبحث اول- پرداخت بدون حق

مادۀ- ۸۰۰

شخصیکه شی ای را بگمان اینکه

ورکی چه راباندی واجب دی بیا ثابته شی چه ورکول یی وربانـدی واجب نـه دی، نوکـولی شی چه د هغه چا څخه یی بیرته واخلی چه ناحقه ئی اخیستی دی.

پرداخـت آن بـراو واجـب اسـت، بـه دیگری بپـــردازد وبعـداً ثابت گـردد کـه پرداخـت آن بـر او واجـب نبـوده است، میتواند از وی رد آنرا مطالبه نماید.

۸۰۱- ماده

(۱) که د اهلیت نقصان لرونکی یوشی چـه مستحق یـی نـه دی تسلیم شی، یـوائی د همغـه شی پـه بیرتـه ورکولـو مکلف دی.

(۲) که د اهلیت د نقصان لرونکی عقد باطـل شـی نـو یـوائی د هغـه شـی پـه بیرتـه ورکولـو مکلف دی چه د عقد د تنفیذ په سبب یی ترلاسه کړی دی.

مادۀ- ۸۰۱

(۱) هرگاه شخص نـاقص اهلیـت شی ای را کـه مسـتحق آن نیسـت تسـلیم گردد ، به ردآنچه کسب نموده مکلف پنداشته می شود.

(۲) اگـر عقـد نـاقص اهلیـت باطـل گـردد، بـــا رد آنچـه بـه سبب تنفـیذ عـــقد کـســب نـموده، مکلـف مـی باشد.

۸۰۲- ماده

که د نامستحق شخص بد نیت د شی د تسلیمیدو په وخت کښی یا ترهغی وروسته ثابت شـی د مـال پـه بیرتـه ورکولـو عـلاوه د تسـلیمیدو د وختـه د حاصـل شـوی گټـی او د هغـه ضـرر د تعویض سره چه د هغه د تصرف څخه پیدا شوی، هم مکلف دی.

مادۀ- ۸۰۲

هـرگــاه سـوء نیت تسلیم شونده غیـر مستحق هنـگام تسلیمی شـــی یا بـعـد از آن ثــابت گــردد، عـلاوه بـا رد مـال بـه پرداخـــت منـفعـت حاصـل از زمـان تسـلیمی وجبـران خسـاره نـاشــی از تــصرف، مــکلف می باشد.

۸۰۳- ماده

که چا یو شی د داسی التزام د تنفیذ دپاره چه سبب یی نه وی متحقق شوی یا د تحقق څخه وروسته د مینځه تللی

مادۀ- ۸۰۳

آنــچـه بــنابـر تـنفـیـذ تعهدیـــکه سبب آن متحقـق نشـده یا بــعـد از تــحقــق از بیـن رفتـه، پـرداختــه

وی، بل چا ته ورکړی وی دهغی د بیرته اخیستلو غوښتنه جواز لری.

۸۰۴- ماده

که چیرته پوروړی خپل التزام د نیټی د رسیدو ترمخه ترسره کی او نیته یی هیره کړی وی، نو هغه څه چه یی ورکړی د هغی د بیرته اخیستلو حق لری. سره ددی هم پور ورکوونکی کولی شی چه هغه څه بیرته پورړی ته ورکی چه د معجلی تادیی په سبب یی گټلی دی او د هغه ضرر سره متناسب وی چه پوروړی ته رسیدلی، که التزام پیسی وی او پخوا د مودی څخه ورکول شوی وی، پور ورکوونکی مکلف دی چه پوروړی ته په هغه نسبت تعویض ورکی چه ددی قانون په (۷۳۵) مادی کښی پری تصریح شوی یا پری موافقه شوی، دا تعویض یواځی د هغی مودی له درکه ورکول کیږی چه ټاکل شوی مودی ته پاتی ده.

۸۰۵- ماده

(۱) که پوروړی د خپل پور ادا کول بل چاته وسپارل، او ذکر شوی شخص پور ادا کړ، نو د اصلی پور ورکوونکی په ځای قرارنیسی اوکولی شی چه د پوروړی څخه پور وغواړی.

(۲) که پوروړی پخوا له هغه چا چه

شده باشد، مطالبۀ رد آن، جواز دارد.

مادۀ- ۸۰۴

هرگاه مدیون قبل از رسیدن مؤعد تادیه بدون علم بر آن، وجایب خود را ایفا نماید، می تواند رد آنچه را تادیه نموده مطالبه نماید. باوجود آن دائن می تواند تنها به رد مفادی که در نتیجۀ پرداخت قبل از وقت کسب نموده، متناسب به ضرر عایده به مدیون اکتفاء نماید. اگر وجیبه ایکه مؤعد ایفاء آن نرسیده تادیۀ نقود باشد، دائن بجبران خساره عایده مطابق احکام مندرج مادۀ (۷۳۵) این قانون یا به اساس موافقه طرفین از بابت مدت باقیمانده مؤعد معیینه، مکلف می باشد.

مادۀ- ۸۰۵

(۱) هرگاه مدیون دین را به شخص دیگری تفویض نماید، شخص مذکور بعد از تأدیه دین بعوض دائن اصلی قرار گرفته و می تواند از مدیون مطالبه دین نماید.

(۲) اگر مدیون قبل از شخصیکه

پوریی ورته سپارلی، پور ادا کی، نو چاته چه پور سپارل شوی کولی شی کوم پور یی چه ادا کړی دهغی غوښتنه یا د پوروړی او یا د پور ورکوونکی څخه وکی.

تادیه دین به او تفویض گردیده دین را بپردازد شخص مذکور می تواند رد دینی را که پرداخته است از مدیون یا دائن اصلی مطالبه نماید.

۸۰۶- ماده

که څوك د بل چا پور بی د سپارلو څخه ادا کی، پور د پوروړی د ذمی څخه ساقطیږی، که یی قبول کی او که یی قبول نه کی. په دی صورت کښی دپور ورکوونکی متبرع ګڼل کیږی او په پوروړی د رجوع حق نه لری، مگر داچه د قرائنو څخه داسی معلومه شی چه د پور په ورکولو کښی د پور د ورکوونکی ګټه ده یا یی بیخی د تبرع نیت نه درلود.

مادۀ- ۸۰۶

هرگاه شخصی دین شخص دیگری را بدون تفویض تادیۀ نماید، دین از ذمۀ مدیون ساقط میگردد. به قبولی یا عدم قبولی مدیون اعتبار داده نمیشود، درین صورت تادیه کننده متبرع شناخته شده حق رجوع را به مدیون ندارد، مگر اینکه از قرائن طوری معلوم گردد که در تادیۀ دین مصلحت تادیۀ کننده بوده یا وی اصلاً نیت تبرع را نداشته است.

۸۰۷- ماده

که څوك د بل چا مال بی له اجازی استعمال کی د هغی د ګټو په ورکولو مکلف کیږی، مگر داچه ذکر شوی مال منقول وی او په ښه نیت استعمال شوی وی.

مادۀ- ۸۰۷

هر گاه شخص مال شخص دیگر را بدون اجازه استعمال نماید به تادیۀ منافع آن مکلف می گردد. مگر اینکه مال مذکور منقول بوده و استعمال کننده دارای حسن نیت باشد.

۸۰۸- ماده

که دچا ملکیت دبل چا د ملکیت سره داسی یوځای شی چه جلاوالی یی بی د ضرره ممکن نه وی، نو د کوم ملکیت قیمت چه کم وی د

مادۀ- ۸۰۸

هرگاه ملك شخصی باملك شخص دیگری طوری متصل گردد که انفصال آن بدون ضرر غیر ممکن باشد، ملکیکه قیمت آن کمتر است

قیمت د ادا کولو وروسته د هغه ملکیت تابع ګڼل کیږی چه قیمت یی زیات دی.

۸۰۹- ماده

هرڅوك که څه هم غیر ممیز وی بی د مشروع سبب څخه د بل په ضرر ځان ته ګټه حاصله کی، د هغی ګټی په حدودو کښی چه ځان ته یی رسولی ده، چا ته چه ضرر رسیدلی دی، د تعویض په ورکولو مکلف دی که څه هم دا ګټه دوام ونه کی.

۸۱۰- ماده

په تېرلو ذکر شوو حالونو کښی کومه دعوی چه د بی سببه اکتساب څخه پیدا شوی وی د هغی نېټی څخه چه د پور ورکوونکی علم د رجوع په حق پیدا شوی د دری کلونو د تیریدو وروسته او درجوع د حق د شروع د نېټی څخه د پنځلسو کلونو په تیریدو، نه اوریدله کیږی.

دوهم مبحث- فضولی عقد

۸۱۱- ماده

(۱) په هغه حالونو کښی چه فضولیت ګټور فعل وی او فضولی د هغی کولوته اضطرار یا وکالت یا د امر اقتضاء مجبور کی نو فضولی مکلف

بعد از تادیهٔ قیمت، تابع ملکی شناخته میشود که قیمت آن بیشتر باشد.

مادهٔ- ۸۰۹

هرگاه شخص گرچه غیر ممیز باشد، مفادی را بدون سبب مشروع به ضرر شخص دیگری کسب نماید، در حدود آنچه کسب نموده به تادیه جبران خساره برای متضرر مکلف میباشد، گرچه کسب مفاد ادامه نداشته باشد.

مادهٔ- ۸۱۰

دعوی ناشی از اکتساب بدون سبب در تمام احوال گذشته، بعد از انقضای مدت سه سال، از تاریخ علم دائن بداشتن حق رجوع و انقضای مدت (۱۵) سال از تاریخ آغاز حق رجوع شنیده نمی شود.

مبحث دوم- عقد فضولی

مادهٔ- ۸۱۱

(۱) در احوالیکه عمل شخص فضولی مفید بوده و به سبب اضطرار، وکالت یا مقتضای امر انجام یافته باشد، شخص فضولی

دی چه د کار داجراء کولو په باره کښي د یو عادی شخص په شان توجه وکی. فضولی د خپلی خطا او د بل چا د خطا چه د فضولی له خوا د یو کار په اجراء کولو مکلف شوی وی، ضامن ګڼل کیږی.

(۲) د کار خاوند کولی شی د هغه شخص څخه په مستقیمه توګه د ضمان غوښتنه وکی چه د ذکر شوی عمل په اجراء کولو سره د فضولی له خوا مکلف شوی دی.

مکلف است در مورد اجرای عمل، مثل شخص عادی توجه نماید. شخص فضولی از خطای خود و خطای شخصیکه از طرف وی به اجرای عمل مذکور مکلف گردیده، مسؤل پنداشته میشود.

(۲) صاحب عمل می تواند مستقیماً شخصیکه به اجرای عمل مذکور از طرف شخص فضولی مکلف گردیده، مطالبهٔ ضمان نماید.

۸۱۲- ماده

فضولی کولی شی د دی قانون د(۸۱۱) مادی په درج شوو حالونو کښي کوم مصرفونه یی چه د کار په اجراء کولو کښي کړی دی، د کار دخاوند په هغی باندی د خبریدو د نیټی څخه د دری میاشتو په اوږدو کښي، غوښتنه وکی او که نه متبرع ګڼل کیږی د رجوع حق نه لری.

مادهٔ- ۸۱۲

شخص فضولی میتواند در احوال مندرج مادهٔ (۸۱۱) این قانون مصارفی را که در اجرای عمل متحمل گردیده، در خلال مدت سه ماه از تاریخ علم صاحب عمل به آن، از وی مطالبه نماید.

دریم باب
د وجیبی آثار

لمړی فصل
طبیعی وجیبه

باب سوم
آثاروجیبه

فصل اول
وجیبه طبیعی

۸۱۳- ماده

که تصرف طبیعی حق پیدا که،

مادهٔ-۸۱۳

هرگاه تصرف، وجیبهٔ طبیعی را

محکمه کولی شی چه د هغی ساحه د شرعی او د قانون په حدودو کښی وټاکی.

بوجود آرد، محکمه میتواند ساحه آنرا در حدود احکام شرع و قانون تعیین نماید.

۸۱۴- ماده

طبیعی حق دمدنی التزام سبب کیدای شی.

مادهٔ- ۸۱۴

وجیبه طبیعی سبب تعهدمدنی شده می تواند.

دوهم فصل
عینی تنفیذ

فصل دوم
تنفیذ عینی

۸۱۵- ماده

پوروړی دعین هغه څه په تنفیذ مکلف دی چه تعهد یی کړی، که هغه متعذر وو نو د متعهد الزام په مالی تعویض جواز لری،خو په دی شرط چه د مالی تعویض څخه پور ورکوونکی ته ضرر ونه رسیږی.

مادهٔ- ۸۱۵

متعهد به ایفای عین آنچه تعهد نموده مکلف میباشد، درصورت عدم امکان تنفیذ عینی، مکلف گردانیدن متعهد به تعویض مالی جوازدارد، مگر اینکه از تعویض مالی بطرف مقابل ضرر کلی عاید گردد.

۸۱۶- ماده

د ملکیت په نقلیدو یا په بل هر نوع عینی حق تعهد د اسنادو د ثبت د مربوطو قاعدو په نظر کښی نیولو سره، د دی حق د فوری نقلیدلو موجب گرځی، خو په دی شرط چه د تعهد موضوع بالذات ټاکلی وی او متعهد د هغی مالک وی.

مادهٔ- ۸۱۶

تعهد به انتقال ملکیت یا هر نوع حق عینی دیگر بارعایت قواعد متعلق به ثبت اسناد، موجب انتقال فوری این حق میگردد. مشروط بر اینکه موضوع وجیبه ذاتاً شی معیین بوده و شخص متعهد مالك آن باشد.

۸۱۷- ماده

که څوك د یو عینی مثلی حق په نقلیدو چه نوعیت یی ټاکل شوی وی

مادهٔ- ۸۱۷

هرگاه شخص به انتقال حق عینی که نوعیت آن تعیین

تعهدوکی، د دی حق د نقلیدو دپاره باید چه د تعهد موضوع مشخصه شی، د هغی په غیر پور ورکوونکی کولی شی چه دمحکمی په اجازه د تعهد موضوع د همغی نوعی څخه په لاس راوړی، همدارنگه پور ورکوونکی کولی شی چه د تعهد موضوع د تعویض سره، په دواړو حالتونو کښی وغواړی.

۸۱۸- ماده

په عینی حق د نقلیدو د تعهد سره، تسلیمیدل او د تعهد د موضوع ساتنه د هغی د تسلیمولو تر وخته پوری هم د تعهد په ضمن کښی راځی.

۸۱۹- ماده

که د تعهد طبیعت یا د دواړو خواوو موافقه دیو کار اجراء کول پخپله په پوروړی واجبول، پور ورکوونکی کولی شی چه د ذکر شوی کار تنفیذ بی له پوروړی د بل چا څخه قبول نه کی.

۸۲۰- ماده

(۱) که تعهد په کار کولو شوی وو او پوروړی خپل تعهد اجراء نه کړو او داهم ضروری نه وه چه پخپله یی تنفیذ کی، پور ورکوونکی کولی شی چه د هغه کار د تنفیذیدو اجازه د پوروړی په

گردیده تعهد نماید، برای انتقال این حق، موضوع تعهد باید مشخص گردد. در غیرآن دائن میتواند به اجازۀ محکمه موضوع تعهد را از عین نوع بدست آرد. همچنان دائن میتواند قیمت موضوع وجیبه را با جبران خساره در هردو حالت مطالبه نماید.

مادۀ- ۸۱۸

تعهد به انتقال حق عینی، متضمن تعهد به تسلیمی وحفاظت موضوع تعهد، الی زمان تسلیمی آن می باشد.

مادۀ- ۸۱۹

هرگاه طبیعت وجیبه یا موافقۀ طرفین مستوجب اجرای یك عمل توسط شخص متعهد بوده باشد، دائن میتواند اجرای عمل مذکور را توسط غیر متعهد، قبول نه نماید.

مادۀ- ۸۲۰

(۱) هرگاه متعهد عملی را که تعهد نموده تنفیذ نه نماید، درحالیکه اجرای عمل مذکور توسط شخص وی ضروری پنداشته نه شود، طرف مقابل میتواند اجازۀ اجرای عمل مذکور را درصورت امکان، بحساب

حساب واخلي.

(۲) په عاجلو حالونو کښې پور ورکوونکی کولی شي بې دمحکمې د اجازې د پوروړي د خبرولو وروسته تعهد د هغه په حساب تنفیذ کې.

۸۲۱- ماده

که پوروړی د یوه کار په اجراء کولو مکلف وو، او پور ورکوونکی د بل کار غوښتنه کوله، پوروړی د خپل تعهد په تنفیذ مکلف دی، د هغې په غیر که د معاملې طبیعت تقاضا کوله نو د محکمې حکم د دې تنفیذ قایم مقام ګرځي.

۸۲۲- ماده

که د کار د اجراء کولو په تعهد کې د پوروړي څخه د یو شي ساتنه یا اداره یا د تعهد په تنفیذ کښې احتیاط غوښتل شوی وو، نو تعهد هغه وخت اجراء شوی ګڼل کیږي چه د هغې په تنفیذ کښې دومره احتیاط وکې چه یو عادي شخص یې مراعات کوي، که څه هم غوښتنه محققه نه شي، مګر داچه قانون یا د دواړو خواوو موافقه د دې په خلاف وي. په ټولو حالونو کښې که پوروړی د غش یا د لوی خطا

متعهد از محکمه حاصل نماید.

(۲) در حالت عاجل طرف مقابل میتواند بدون مطالبه اجازه از محمکه، بعد از اطلاع به متعهد، تعهد را بحساب وی تنفیذ نماید.

مادهٔ- ۸۲۱

هر گاه شخص اجرای عملی را تعهد کرده باشد در برابر مطالبه طرف مقابل باجرای آنچه تعهد نموده مکلف میباشد در غیر آن حکم محکمه در صور تیکه طبیعت معامله مقتضی آن باشد، قایم مقام تنفیذ از طرف متعهد قرار می گیرد.

مادهٔ- ۸۲۲

هرگاه در تعهد به اجرای عمل از متعهد نگهبانی یا ادارهٔ شي ویا بکار بردن احتیاط در تنفیذ تعهد مطلوب باشد وقتی تعهد اجراء شده پنداشته میشود که در تنفیذ آن احتیاطی را که شخص عادتاً بکار می برد رعایت نماید، گرچه مطلوب متحقق نگردد، مگر اینکه قانون با موافقهٔ طرفین طور دیگری تصریح کرده باشد. در تمام احوال اگر متعهد مرتکب تقلب یا

ارتکاب کوونکی شو، مسؤل گڼل کیږي.

۸۲۳- ماده

که پوروړی د یو کار څخه د ځان ژغورلو تعهد وکړ او خپل تعهد یی اخلال کړ نو پور ورکوونکی کولی شی چه کوم کار پوروړی اخلال کړی د هغی د زائلیدو غوښتنه وکی او د لزوم په حالت کښی کولی شی چه ورسره د پوروړی څخه تعویض هم وغواړي.

دریيم فصل
د تهدیدونکی تاوان د لاری تنفیذ

۸۲۴- ماده

(۱) که دعینی تعهد تنفیذ بی له دی چه پوروړی پخپله هغه اجراء کی ناممکن یا نامناسب وی پور ورکوونکی کولی شی چه د محکمی څخه ددی تنفیذ دپاره د پوروړی د الزام حکم وغواړي، که یی داونه منله نو ورسره دی د تهدیدوونکی تاوان غوښتنه هم وکی.

(۲) که محکمی ته معلومه شی چه د تنفیذ څخه د ځان ژغورونکی پوروړی د زور اچولو دپاره د تاوان اندازه کافی

خطای بزرگ گردد مسؤل شناخته میشود.

مادۀ- ۸۲۳

هرگاه در تعهد یا امتناع از عمل متعهد تخلف ورزد، طرف مقابل می تواند ازالۀ آنچه را به خلاف از تعهد اجراء گردیده و در صورت لزوم با جبران خساره از متعهد مطالبه نماید.

فصل سوم
تنفیذ از طریق تهدید به غرامت

مادۀ- ۸۲۴

(۱) هرگاه تنفیذ عینی بدون اجرای وجیبه از طرف شخص متعهد غیر ممکن یا غیر مناسب باشد طرف مقابل می تواند حکم محکمه را مبنی بر الزامیت متعهد بر تنفیذ در صورت امتناع باغرامت تهدید ی مطالبه نماید.

(۲) اگر محکمه اندازۀ غرامت را برای اکراه متعهد یکه از تنفیذ وجیبه امتناع ورزیده غیر کافی بداند،

نه ده نو کولی شی چه دحالونو سره سم د تاوان اندازه زیاته کی.

۸۲۵- ماده

که پوروړی د تاوان د تهدید څخه وروسته د عینی تنفیذ تعهد پوره کړ او یایی د تنفیذ په نه اجراء کولو اصرار وکړ، محکمه به پور ورکوونکی ته د رسیدلی ضرر او د پوروړی د لچری په نظر کښی نیولو سره، دتعویض اندازه ټاکی.

څلورم فصل
د تعویض د لاری تنفیذ

۸۲۶- ماده

د تعویض د لاری تنفیذ، د قانون د حکمونو سره سم صورت نیسی.

۸۲۷- ماده

د تعویض استحقاق د پوروړی د خبرتیا ترمخه د حکم مدار کیدی نه شی، مگر داچه قانون بل رنگه حکم کړی وی.

۸۲۸- ماده

د پوروړی خبرتیا د خبرولو د لاری یا هغه چه د خبرولو قایم مقام کیدای شی صورت مومی. که دواړو خواوو

میتواند اندازۀ غرامت را حسب لزوم زیاد نماید.

مادۀ- ۸۲۵

هرگاه متعهد بعد از تهدید به غرامت تعهدش را عیناً تنفیذ ننماید و یا به امتناع از تنفیذ اصرار ورزد، محکمه با رعایت ضرر عایده بطرف مقابل و تعنت متعهد مقدار جبران خساره را تعیین می نماید.

فصل چهارم
تنفیذ از طریق جبران خساره

مادۀ- ۸۲۶

تنفیذ از طریق جبران خساره مطابق به احکام قانون صورت میگیرد.

مادۀ- ۸۲۷

استحقاق جبران خساره قبل از ابلاغ به متعهد متحقق، شده نمیتواند، مگر اینکه قانون طور دیگری حکم کرده باشد.

مادۀ- ۸۲۸

ابلاغ متعهد از طریق اخطار کتبی یا آنچه قایم مقام اخطار شده بتواند، صورت می گیرد

موافقه کړي وه چه څرنګه د پور د ورکولو وخت راورسيد نو پوروړي خبر ګڼل کيږي او نورو اجراآتو ته ضرورت نه شته، نو دا موافقه هم د خبرتيا قايم مقام کيدای شي.

موافقۀ طرفين مبنی بر اينکه صرف رسيدن مؤعد ايفای تعهد بدون اجراآت ديگر ابلاغ پنداشته شود نيز قايم مقام اخطار شده می تواند.

۸۲۹- ماده

په راتلونکو حالونو کښې د پوروړي خبرتيا ضرور نه ده:

مادۀ- ۸۲۹

در احوال آتی ابلاغ به متعهد ضرور نمی باشد:

۱- په هغه حالت کښې چه د عينی تعهد تنفيذ پخپله د پوروړي په فعل ناممکن شوی وی.

۱- در حاليکه تنفيذ عينی تعهد، بفعل شخص متعهد، غير ممکن گرديده باشد.

۲- کــه د تعهد موضوع داسی تعويض وی چه په نامشروع عمل مرتب وی.

(۲) در حاليکه موضوع تعهد، جبران خسارۀ ناشی از عمل غير مجاز باشد.

۳- که د تعهد موضوع د داسی شی ردول وی چه پوروړي پوهيږي هغه شی غلا شوی، او يا داسی شی وی چه ناحقه وی. سره ددی چه د هغی په ناحقی علم لری تسليم شوی وی.

۳- در حاليکه موضوع تعهد، رد چيزی باشد که سرقت گرديده و متعهد به آن علم داشته باشد و يا آن را بغير حق باوجود داشتن علم به آن تسليم شده باشد.

۴- که پوروړي په ليکلی توګه د تعهد څخه د ځان ژغورنه ظاهره کړي وی.

۴- در حاليکه متعهد امتناع خود را کتباً اظهار نموده باشد.

۸۳۰- ماده

(۱) د دواړو خواوو دا موافقه جواز لری چه پوروړي د ناڅاپي پيښو او د مجبره قواوو عواقب په غاړه واخلی.

مادۀ- ۸۳۰

(۱) موافقت طرفين مبنی بر متحمل شدن متعهد از مسؤليت حوادث غير مترقبه واسباب مجبره جواز دارد.

(۲) همدارنگه دا موافقه جواز لری چه پوروړی د ټولو هغو مسؤلیتونو څخه عفو شی چه د هغه د تعاقدی تعهد په نه تنفیذیدو باندی مرتب دی. هغه مسؤلیت چه د متعهد د غش او لوی خطا څخه پیدا شوی وی، د دواړو خواوو د موافقی په اثر نه شی لیری کیدای. خو سره ددی هم پوروړی کولی شی چه دا شرط کی چه د هغه اشخاصو د غش او لوی خطا مسؤلیت زما په غاړه نه دی چه د تعهد د تنفیذ د پاره یی استخداموم.

(۳) هره نوعه موافقه چه د نامشروع عمل د مسؤلیت په عفو کیدو حکم کوی، باطله ګڼل کیږی.

پنځم فصل
د پور ورکوونکو دحقوقو تضمین

لمړی قسمت- عمومی حکمونه

(۱) د پوروړی ټول مالونه د هغه د پور ورکولو په تضمین کښی اینبودل کیدای شی.

(۲) ټول پور ورکوونکی د پوروړی په مالونو کښی مساوی حق لری مگر هغه پور ورکوونکی چه د قانون د حکم سره سم د وړاندی والی حق لری.

(۲) همچنان موافقت طرفین بر رفع هرنوع مسؤلیت متعهد که ناشی از عدم اجرای تعهد تعاقدی وی باشد، جواز دارد مسؤلیت ناشی از تقلب و خطای بزرگ شخص متعهد بر اثر موافقۀ طرفین مرفوع شده نمیتواند. متعهد میتواند رفع مسؤلیت خود را از تقلب وخطای کلی اشخاصیکه در تنفیذ تعهد استخدام نموده است، شرط گذارد.

(۳) هر نوع موافقت طرفین، مبنی بر رفع مسؤلیت ناشی از عمل غیر مجاز، باطل میباشد.

فصل پنجم
تضمین حقوق دائنین

قسمت اول- احکام عمومی

(۱) تمام اموال مدیون در تضمین تادیۀ دین وی قرار میگیرد.

(۲) تمام دائنین در برابر اموال مدیون حق مساوی دارند، مگر دائنیکه مطابق به احکام این قانون حق تقدم داشته باشد.

دوهم قسمت
د تنفیذ وسیلی

لمړی مبحث- غیر مستقیم دعوی

۸۳۲- ماده

هر پور ورکوونکی کولی شی چه د پوروړی حقوق د پوروړی په نامه استعمال کی که څه هم پور د اداکولو حق نه وی پیدا کړی خو په دی شرط چه ذکر شوی حقوق د مالی حقوقو څخه په غیر یواځی د پوروړی پوری خاص او ملصق وی یا هغه حقوق چه نه شی حجز کیدای. پور ورکوونکی هغه وخت کولی شی چه د پوروړی حقوق استعمال کی، کله چه ثابته کی چه پوروړی دا حقوق نه دی استعمال کړی او د هغه دا اهمال د هغه د مفلسیدو یا د افلاس د زیاتیدو سبب ګرځی، په دی حالت کښی د پوروړی خبرتیا شرط نه ده مګر په دعوی کی یی د جګړه ماری خوا په حیث داخلول هرو مرو دی.

۸۳۳- ماده

پور ورکوونکی د پوروړی د حقوقو د استعمال په صورت کښی د هغه نائب پیژندل کیږی، کومه ګټه چه د حق د استعمال په نتیجه کښی لاس ته راځی هغه د پوروړی حق دی او د ټولو پور

قسمت دوم
وسایل تنفیذ

مبحث اول – دعوی غیر مستقیم

مادۀ- ۸۳۲

دائن می تواند حقوق مدیون را بنام مدیون استعمال نماید، گرچه دین هنوز قابل تادیه نباشد، مشروط برانیکه حق مذکور از حقوق غیر مالی منحصر و ملصق به شخص مدیون نبوده و یا چیز غیر قابل حجز نباشد دائن وقتی این حق را استعمال کرده میتواند که عدم استعمال آنرا از طرف مدیون ثابت نماید و همچنان ثابت نماید که عدم استعمال حق، از طرف مدیون، سبب افلاس یا زیادت افلاس وی می گردید. درین حالت ابلاغ به مدیون ضرور نمی باشد، مگر ادخال او بحیث خصم در دعوی حتمی است.

مادۀ- ۸۳۳

دائن در صورت استعمال حقوق مدیون نائب وی شناخته شده، مفادیکه در نتیجۀ استعمال حق حاصل می شود مال مدیون، محسوب گردیده و در

ورکوونکو په تضمین کښې نیول کیږي.

دوهم مبحث – د تصرف د نه نافذیدو دعوی

۸۳۴- ماده

که د پور ورکوونکی حق د اداکولو وړ وو او پوروړی په هغې کښې داسې تصرف وکړ چه د پور ور کوونکی حقوقوته ضرر ورسوي او د پوروړي حقوق کم کي یایي په التزاماتو کښې زیاتوالی راوړي او د هغې په اثر پوروړی مفلس شي یایې افلاس زیات کي، نو پور ورکوونکی کولی شي ددې قانون د(۸۳۵) مادې د درج شوو شرطونو په نظر کښې نیولو سره د داسې تصرف د نه نافذیدو غوښتنه وکي.

۸۳۵- ماده

(۱) د پوروړي د معاوضې تصرف هغه وخت د پور ورکوونکي په حق کښې بې اعتباره گڼل کیږي چه ذکر شوی تصرف کښې د پوروړي له خوا غش موجود وي او د چا دپاره چه دا تصرف صادر شوی په دې غش باندې خبروي. د پوروړي تصرف هغه وخت په غش مشتمل گڼل کیږي چه پوروړی د تصرف د صادریدلو په وخت کښې

تضمین تمام دائنین قرار می گیرد.

مبحث دوم – دعوی عدم نفاذ تصرف

مادۀ- ۸۳۴

هرگاه حق دائن قابل تادیه بوده و مدیون در آن تصرفی نماید که دائن را متضرر سازد، طوریکه از حقوق مدیون بکاهد یابه تعهدات مدیون به نحوی بیفزاید که منجر به افلاس یا زیادت افلاس مدیون گردد، دائن می تواند با درنظر گرفتن شرایط مندرج مادۀ(۸۳۵) این قانون عدم نفاذ چنین تصرف را مطالبه نماید.

مادۀ- ۸۳۵

(۱) تصرف بالمعاوضه مدیون وقتی درحق دائن فاقد اعتبار شناخته میشود که تصرف مذکور مشتمل بر تقلب مدیون بوده، طرف مقابل به آن علم داشته باشد. تصرف مدیون وقتی مشتمل بر تقلب پنداشته میشود که مدیون درحال صدور تصرف به افلاس خود علم داشته

پخپل افلاس باندی خبروی.

(۲) د هغه چا دپاره چه تصرف صادر شوی دی د هغه علم د پوروړی په غش کفایت کوی، د پوروړی هر تصرف چه بی عوضه وی د پور ورکوونکی په حق کی اعتبار نه لری که څه هم مقابله خوا د ښه نیت لرونکی وی او پوروړی د غش ارتکاب کوونکی نه وی.

(۳) هغه خلف ته چه د پوروړی له خوا ورته مال نقل شوی دی، که هغه مال د عوض په مقابل کښی بل خلف ته انتقال کی، نو پور ورکوونکی نه شی کولی چه د تصرف په نافذیدو تمسک وکی، مگر دا چه دوهم خلف د لمړنی خلف چه پوروړی دی د معاوضی د عقد د تصرف په وخت کښی د پوروړی په غش یا د هغه عقد په وخت کښی چه عوض نه لری، د هغه په افلاس خبروی.

۸۳۶- ماده

که پور ورکوونکی د پوروړی د افلاس دعوی وکی، یوازی د هغی اندازی د پورونو په ثابتولو مکلف دی چه د پوروړی په ذمه دی. پوروړی مکلف دی چه ثابته کی، د هغه اندازی مال مالک دی چه د هغه د پورونو سره مساوی دی او یا د هغی اندازی څخه

باشد.

(۲) علم طرف مقابل به افلاس مدیون، برای عالم بودن وی به تقلب کافی پنداشته میشود، تصرف بدون عوض مدیون در حق دائن معتبر شناخته نمیشود، گرچه طرف مقابل دارای حسن نیت بوده و مدیون مرتکب تقلب نشده باشد.

(۳) اگر خلفیکه مال از طرف مدیون به وی انتقال نموده، آنرا به مقابل عوض به خلف دیگری انتقال بدهد، دائن نمیتواند بعدم انفاذ تصرف تمسك نماید. مگر اینکه خلف دوم هنگام تصرف مدیون باخلف اول در عقد معاوضه به تقلب مدیون یا درعقد بدون عوض به افلاس او علم داشته باشد.

مادۀ- ۸۳۶

هرگاه دائن افلاس مدیون را ادعا نماید محض به اثبات مقدار دیون ذمت مدیون، مکلف میباشد. مدیون مکلف است ثابت نماید، مالك آن مقدار مالی است که مساوی دیون او و یا زاید از آن

زيات دي.

۸۳۷- ماده

کله چه د تصرف د نه نافذيدلو قرار صادر شي، ټول هغه پور ورکوونکي چه ذکر شوي تصرف د هغوي په ضرر صادر شوي، د دي حکم څخه استفاده کولی شي.

۸۳۸- ماده

(۱) که پوروړی خپل التزامونه ترسره کي او مالونه يي په ذمه باندي پورونو ته کفايت وکي، نو د پور ورکوونکي حق د پوروړي د تصرف د صادريدلو په نه نافذيدو د تمسک په باره کښي ساقطيږي.

(۲) د پوروړي مقابله خوا هغه وخت د تصرف د نه نافذيدو د دعوي څخه خلاصيږي چه پوروړي خپل پورونه پخپله ادا کي يا ثابته کي چه دومره مال لرم چه د هغه د پورونو د ادا کولو دپاره کفايت کوي.

۸۳۹- ماده

که څوك د مفلس پوروړي څخه يو حق بي د ثمن د ورکولو څخه په لاس راوړي، نو هغه وخت وربانديی د پور ورکوونکو دعوي د اوريدلو وړ نه دي چه ذکر شوي ثمن مثلي وي او په

میباشد.

مادۀ- ۸۳۷

هرگاه قرار عدم نفاذ تصرف صادر گردد، تمام دائنينيکه تصرف مذکور به ضرر آنها انجام يافته ازين حکم استفاده کرده میتوانند.

مادۀ- ۸۳۸

(۱) هرگاه مديون وجايب خود را ايفاء نموده و يا اموال وی برای پرداخت ديون ذمتش کفايت نمايد، حق دائن در مورد تمسك بعدم اعتبار تصرف مديون، ساقط ميگردد.

(۲) طرف مقابل مديون وقتی از دعوی عدم نفاذ تصرف برکنار شده میتواند، که شخصاً به ايفای حقوق دائنين اقدام نموده و يا ثابت نمايد که مديون مالك آن مقدار ماليست که به ايفای ديون او کفايت می کند.

مادۀ- ۸۳۹

هر گاه شخص از مديون مفلس حقی رابدون پرداخت ثمن به دست آرد، وقتی دعوی دائنين عليه او قابل سمع نمی باشد که ثمن مذکور مثلی بوده و به خزانه يا بانکی که محکمه

داسی خزانه یا بانک کښې چه محکمه یی ټاکی په ودیعت ایښودل شوی وی.

۸۴۰- ماده

(۱) که د غش شخه دا مقصد وو چه یو پور ورکوونکی ته ناحقه په بل پور ورکوونکی د لمړی والی حق ورکول شی نو ددی کار څخه پور ورکوونکی یواځی د لمړی والی د حق څخه محرومیږی.

(۲) که مفلس پوروړی د مودی د رسیدو ترمخه د یوه پور ورکوونکی پور ادا کی، نو دی پوروړی ته د پور ادا کول د نورو پور ورکوونکو حقوق د تصرف دنه نافذیدو د دعوی په اقامه کولو کښې نه متأثره کیږی. همدا رنګه که د پور ورکول دوعدی د رسیدو وروسته دواړو خواوو د یو جوړښت په اساس صورت نیولی وی، د همدی حکم تابع ګڼل کیږی.

۸۴۱-- ماده

د تصرف د نه نافذیدو دعوی د هغی ورځی څخه چه پور ورکوونکی په کښې د تصرف د نه نافذیدلو په سبب پوه شوی، د دری کلونو د تیریدلو وروسته نه اوریدله کیږی. په نورو ټولو حالونو کښې د تصرف د صادریدلو د نیټی څخه د پنځلس کلونو د تیریدو

تعیین می نماید، طور امانت تحویل شده باشد.

مادهٔ- ۸۴۰

(۱) هرگاه تقلب محض به غرض تقدم بدون موجب یکی از دائنین بعمل آمده باشد، این عمل صرف محرومیت دائن را از حق امتیاز تقدم بار می آرد.

(۲) اگر مدیون مفلس دین یکی از دائنین را قبل از پسر رسیدن مؤعد بپر دارد، این پرداخت، حقوق سایر دائنین را در اقامهٔ دعوی عدم نفاذ تصرف متاثر نمی سازد. همچنان اگر پرداخت دین بعد از به سر رسیدن مؤعد به اساس سازش طرفین صورت گرفته باشد، تابع عین حکم پنداشته میشود.

مادهٔ- ۸۴۱

دعوی عدم نفاذ تصرف بعد از مرور سه سال از تاریخ علم دائن به علت موجبهٔ عدم نفاذ تصرف، شنیده نمیشود. در سایر احوال دعوی بعد از مرور پانزده سال از تاریخ صدور تصرف شنیده نمی

وروسته نه اوریدله کیږی.

دریيم قسمت
د ضمان مسئلی

لمړی مبحث- د بند ساتلو حق

۸۴۲- ماده
د عقد دواړه خواوی کولی شی په هره مالی معاوضه کښی هغه شی د ځان سره بند وساتی چه عقد پری شوی، ترڅو چه د هغی مستحق بدل ورته نه وی تسلیم شوی.

۸۴۳- ماده
که څوك دبل چا په ملکیت کښی چه د ده په جایز تصرف کښی دی، ضروری یا ګټهور مصرفونه وکی، کولی شی د هغه څه چه قانوناً مستحق ګرځیدلی د هغی د حصول تر وخته پوری، مالك ته د ملکیت د بیرته ورکولو څخه ځان وژغوری مگر داچه د بیرته ورکولو التزام د نامشروع عمل څخه پیدا شوی وی.

۸۴۴- ماده
که څوك چاته د مال په ورکولو تعهد وکی ترڅو چه پور ورکوونکی هغه تعهد چه د ده په ذمه دی نه وی ترسره کړی او دپوروړی د تعهد په سبب پیدا شوی وی او د هغی پوری مربوط وی،

شـود.

قسمت سوم
مسائل ضمان

مبحث اول- حق نگهداشت

مادۀ- ۸۴۲
هریکی از متعاقدین میتوانند در هر معاوضۀ مالی تا وقتیکه بدل مستحق را تسلیم نگردیده، معقود علیه را نزد خود نگهدارد.

مادۀ- ۸۴۳
هر گاه شخص در ملك غیر که تحت تصرف جایز او قرار دارد، مصارف ضروری و مفید انجام دهد، میتواند الی زمان حصول آنچه قانوناً مستحق می گردد، از رد آن به مالکش امتناع ورزد. مگر اینکه مکلفیت به رد ملك، ناشی از عمل غیر مجاز باشد.

مادۀ- ۸۴۴
شخصیکه به دادن مالی تعهد نماید، تا وقتیکه طرف مقابل به ایفای تعهد ناشی از تعهد مدیون که مرتبط به آن است نپر دازد یا تأمینات

یا داچه د ذکر شوی تعهد د اداکولو دپاره کافی تأمینات ور نه کی، کولی شی چه د ذکر شوی مال د ورکولو څخه ځان وژغوری.

کافی برای ایفای تعهد مذکور ندهد، میتواند از دادن مال مذکور امتناع ورزد.

۸۴۵- ماده

د یوشی د بند ساتلو د حق ثابتول په هغی باندی د امتیاز حق نه ثابتوی. بندساتونکی مکلف دی چه د شی ساتنه وکی او د هغی د حاصلاتو حساب ورانړدی کی. که د بند ساتل شوی شی، د هلاک یا د عیب د پیداکیدو ویره وه، بند ساتونکی کولی شی چه د هغی د خرڅولو اجازه د محکمی څخه د حیازی مرهونی د خرڅولو د اجراآتو سره سم واخلی، په دی صورت کښی د شی بند ساتلو حق د هغی څخه د هغی ثمن ته نقلیږی.

مادۀ- ۸۴۵

ثبوت حق نگهداشت شی، حق امتیاز را برآن ثابت نمی سازد. نگاه کننده به حفاظت شی مذکور وارائه حساب عواید آن مکلف می باشد. اگر خوف هلاك یا معیوب شدن شی مذکور متصور باشد، نگاه کننده میتواند اجازه محکمه را درمورد فروش آن مطابق اجراآت مربوط به بیع مرهون حیازی مطالبه نماید، درین صورت حق نگهداشت به ثمن شی، انتقال می یابد.

۸۴۶- ماده

(۱) د شی د بند ساتلو حق د حیازت د مینځه تللو سره د مینځه ځی.

(۲) که شی د بند ساتونکی د حیازت څخه په پټه یا داچه د هغه د اعتراض سره سره و ویستل شو، کولی شی چه د حیازت د بیرته اعادی غوښتنه وکی. خو په دی شرط چه د بیرته ورکولو غوښتنه یی د یوی میاشتی په اوږدو کښی د هغی نښتی څخه چه دشی په

مادۀ- ۸۴۶

(۱) حق نگهداشت شی با از بین رفتن حیازت آن،از بین میرود.

(۲) اگر شی از حیازت شخص بصورت خفیه یا با وجود اعتراض وی خارج ساخته شود، می تواند اعاده حیازت آنرا مطالبه نماید. مشروط براینکه درخواست اعاده در خلال مدت یك ماه ا ز تاریخ علم شخص به اخراج شی و قبل از مرور

ویستلو خبر شوی او د ذکر شوی نېټې ثخه د یوه کال ترمخه، شوی وی.

یکسال از تاریخ مذکور بعمل آمده باشد.

دوهم مبحث- د مدیون مفلس حجر

مبحث دوم – حجر مدیون مفلس

۸۴۷- ماده

که پوروړی د هغه پورونو د ورکولو ثخه ځان و ژغوری چه ورکول یې وربانــدی حق دی، او معلومه شی چه پورونه د هغه د مال ثخه زیات دی، او پور ورکوونکی د هغه د شتمنی ضایع کیدو ویره ولری، یا پوروړی خپله شتمنی پټه کړی وی اویایی د بل چا په نوم قید کی، نو دا پوروړی مفلس ګڼل کیږی.

مادۀ- ۸۴۷

هرگاه مدیون از پرداخت دیون مستحق الاداء امتناع آورد وچنین ظاهر شود که دیون از مال او بیشتر بوده، خوف ضیاع دارایی او نزد دائنین موجود باشد یا مدیون دارایی خود را مخفی ساخته و یا به نام دیگری قید نموده باشد، مفلس شناخته میشود.

۸۴۸- ماده

(۱) که د دی قانون د(۸۴۷) مادی درج شوی شرطونه د پوروړی په باره کښی تحقق پیدا کی، نو هر پور ورکوونکی کولی شی چه د هغی محکمی ثخه چه د پوروړی اوسیدلو ځای د هغی په قضائی حوزه کښی واقع دی د پوروړی د تصرف حجر د هغه په مال کښی و غواړی. دا غوښتنه په مربوطو دفترو کښی ثبتیږی.

(۲) د مطالبی د ثبتیدلو وروسته د پوروړی هره نوعه تصرف د اعتبار وړنه ګڼل کیږی.

مادۀ- ۸۴۸

(۱) هرگاه شروط مندرج مادۀ (۸۴۷) این قانون در مورد مدیون تحقق یابد، هریك از دائنین می توانند از محکمه ایکه محل سکونت مدیون در حوزه قضائی آن قرار دارد، حجر تصرف مدیون را در مال مطالبه نماید. این مطالبه در دفتر مربوط ثبت می گردد.

(۲) هرنوع تصرف مدیون بعد از ثبت مطالبه، از اعتبار ساقط شناخته می شود.

۸۴۹- ماده

(۱) کله چه په پوروړي د تصرف څخه دحجر حکم صادر شو او وروسته له دی چه ثبت شي او په رسمی جریدی کښې خپور شي نو د مفلس پوروړي هر پور ورکوونکی کولی شي چه د مربوطې محکمې څخه دهغه د ټولو منقولو، نامنقولو او د هغه پورونو چه پوروړي یی په نورو لری د حجز غوښتنه وکی، او کوم مالونه چه حجز یی روانه دی، د دی حکم څخه مستثنی دی. د پوروړي مفلس په مالونو د ټولو پور ورکوونکو په ګټه ترهغې پوری حجز باقی پاتی کیږی ترڅو چه حجز پای ته ورسیږی.

(۲) دپوروړي مفلس مالونه چه د حجز لاندی راغلی یو د اعتبار وړ شخص ته چه ټول پور ورکوونکی وربانـدی موافقه ولری د اداره کولو د پاره سپارل کیږی، معتمد به ددی مالونو حساب هغی محکمې ته وړاندی کوی چه د حجز حکم یی صادر کړی.

۸۵۰- ماده

د حجر کړه شوی پوروړي نفقه او د هغه چا نفقه چه د حجر په موده کښې د هغه په ذمه لازمه ده د هغه د مال څخه ورکول کیږی، د نفقې اندازه د هغې محکمې له خوا ټاکل کیږی چه

مادۀ- ۸۴۹

(۱) بعد از صدور قرار منع مدیون از تصرف وثبت آن و نشر در جریدۀ رسمی، هریك از دائنین میتوانند از محکمه مربوطه صدور امر حجز اموال منقول وغیر منقول مدیون را به شمول دیونیکه نزد غیر دارد، مطالبه نماید. اموالیکه تحت حجز آمده نمیتوانند، ازین حکم مستثنی می باشد، حجز اموال مفلس به مصلحت دائنین تازمان انتهای حجز باقی میماند.

(۲) اموال تحت حجز جهت اداره به شخص معتمد یکه از طرف دائنین انتخاب میگردد، سپرده می شود. معتمد حساب این اموال را به محکمۀ تقدیم میدارد که قرار حجز را صادر نموده است.

مادۀ- ۸۵۰

نفقه مدیون ممنوع التصرف و کسانیکه نفقه شان بدوش او لازم است، در مدت حجر از ارزیابی محکمه، از اموال تحت حجز پرداخته

په حجزيې حکم کړی دی.

۸۵۱- ماده

(۱) کله چه د پوروړی مفلس په حجر حکم صادر شي، د مؤجلو پورونو د تأجيل موده د مينځه ځي او ددی پورونو څخه د هغی مرتبو ګڼو اندازه کمیږی چه د مودی په ساقطيدو کمیږی.

(۲) محکمه کولی شي چه د پوروړی غوښتنی په اساس او د پور ور کوونکو مخامخ چه د مهلت د مودی په پاتی کيدو يا د اوږديدو حکم وکی، همدارنګه کولی شي چه په معجلو پورونو کښی پوروړی ته مهلت ورکی خو په دی شرط چه حالونه يی تقاضا وکی او د پوروړی او د پور ورکوونکو د ګټو تضمين وکی.

۸۵۲- ماده

که حجر کړی شوی پوروړی په پور اقرار وکی، اقرار ئی اعتبارنه لری، او که داسی پور چه د هغه په ذمه دی د خپل مال څخه يوه پوروړی ته ورکی، نور پور ورکوونکی د هغی دبيرته ردولو غوښتنه کولی شي.

۸۵۳- ماده

کوم امين شخص چه د پوروړی د

می شود.

مادۀ- ۸۵۱

(۱) هرگا به حجر مديون مفلس حکم صادر شود، مدت تأجيل ديون مؤجله ازبين ميرود و از مقدار مفاد مرتبه ديون مذکور از مدت سقوط کاسته ميشود.

(۲) محکمه ميتواند به اساس درخواستی مديون در مقابل دائنين در ديون مؤجله به ابقای مهلت و يا تمديد آن حکم نمايد. چنانچه محکمه ميتواند ديون مستعجله را در صورت ايجاب شرايط و مصلحت مديون و دائنين تمديد نمايد.

مادۀ- ۸۵۲

هرگاه مديون محجور، به دين اقرار نمايد، اقرار او مدار اعتبار نميباشد. اگر دينی را که بر ذمه اوست از مال خود برای يکی از دائنين بپردازد، دائنين ديگر حق استرداد آنرا دارند.

مادۀ- ۸۵۳

امينيکه به اداره اموال مديون

مـالونو د اداری دپـاره تاکـل شـوی د مـال گټه بـه پـه هغـی بانـک کښـی چـه محکمه یی ټاکی، د پور ورکوونکو پـه حساب پـه ودیعت کښیږدی، همدارنگه کولی شی چه د محکمی پـه اجازه او د پوروړی او پـور ورکـوونکی پـه موافقـه هغـه حجـز شـوی مـالونه چـه د یـو د اداکولو دپاره حجر شوی او خرڅول ئی جایز وی، خرڅ کی.

تعیـین گـردیده، مفـاد مـال را بحسـاب امانـت در بانـکی کـه محکمـه تعییـن مـی نمـاید، بـه حسـاب دائنـین امانـت مـیگذارد. چنانچـه مـی تـواند بـه اجـازه محکمه و موافقه مدیون و دائنین به بیع آنچه کـه از مـال محجوزه فروش آن جایـز اسـت جهـت ایفـاء دیـن اقـدام نـماید.

۸۵۴- ماده

(۱) حجر کړه شوی پوروړی کولی شی د اکثرو پور ورکوونکو پـه موافقه چـه د پورونـو ۳ پر۴ برخه تمثیل کی، خپل ټول یـاځینی مـالونه خرڅ کـی، خو پـه دی شرط چه ثمن یې د هغوی د پورونو د اداکولو دپاره، تخصیص کی.

مادهٔ- ۸۵۴

(۱)مدیون محجور میتواند به موافقه اکثریت دائنین که سه بر چهار حصه دیون راتمثیل کنند، تمامی یا بعضی از اموال خود را بفرو شد، بشرطیکه ثـمن آنـرا بـرای اداء دیـون خـود تخصیص دهد.

(۲) که پور ورکوونکی د ثمن پـه توزیع کښی پـه یـوه نظر نـه وی نـو ذکر شـوی ثمـن دی د ودیعـت پـه توگـه پـه هغـی بانک کښیښنودل شی، چه محکمـه یـی ټـاکی، او محکمـه بـه هغـه د قـانون د حکمونو سره سم توزیع کوی.

(۲) اگـر دائنین در توزیع ثمن توافـق نـظر نـداشته باشند، ثمن مذکور را طـور امانـت بـه حسـاب بـانکی کـه محکمـه تعیـین مینمایـد. بگـذارد تـا محکمـه آنـرا مطابق بـه احکـام قـانون توزیع نماید.

۸۵۵- ماده

پوروړی د محکمی پـه اجازه کـه څـه هم پور ورکوونکی موافقه ونه لری، کـولی شی چه پخپـل مـال کښـی تصرف وکـی خو پـه دی شرط چه پـه بالمثـل ثمـن وی

مادهٔ- ۸۵۵

مـدیون میتوانـد بـه اجـازهٔ محکمـه، گـرچه بـدون رضـای دائنـین باشـد، درمال خود تصرف نماید. بشرطی کـه این تصرف به ثمن مثـل بـوده مشتری

او اخیستونکی هغه د پور ورړو په حساب په خزانی یا بانک کښی چه محکمه یی ټاکی په ودیعت کښیږدی.

آنرا به بانکی که محکمه تعیین مینماید ، بحساب دائنین طور امانت بگذارد.

۸۵۶- ماده

پوروړی په راتلونکو حالونو کښی د تقلب په جزاء محکومیږی:

مادهٔ- ۸۵۶

مدیون در حالات آتی به مجازات تقلب محکوم می گردد:

۱- په هغه حالت کښی چه د پور دعوی په پوروړی اقامه شی او پوروړی عمداً خپل افلاس د پور ورکوونکو د ضرر په قصد ښکاره کی خو په دی شرط چه دعوی د افلاس دحکم په صادریدلو او د پور په ثابتولو پای ته ورسیږی.

۱- در صورتیکه دعوی دین علیه مدیون اقامه گردد ومدیون عمداً افلاس خود را به قصد ضرر رساندن به دائنین وانمود سازد، مشروط بر انیکه دعوی به صدور حکم افلاس اثبات دین خاتمه یافته باشد.

۲- کله چه ورباندی د هغه د افلاس له امله د حجر حکم صادر شی او وروسته پور ورکوونکو ته د ضرر رسولو د پاره خپل ځینی مالونه د حکم د تنفیذیدو د مخ نیوی د پاره پټ کی، یا داچه ساختگی پورونه جوړ کی یا په پور کښی مبالغه وکی.

۲- در صورتیکه مدیون، بغرض ضرر رساندن دائنین بعد از حکم حجر مبنی برافلاس او، بعضی از اموال خود را به لحاظ عدم تطبیق حکم پنهان نماید یا به دیون ساختگی ویا به مبالغه در دین، مبادرت ورزد.

۸۵۷- ماده

په راتلونکو حالونو کښی د علاقی لرونکو اشخاصو په غوښتنه او د واک لرونکی محکمی په حکم افلاس پای ته رسیږی:

مادهٔ- ۸۵۷

افلاس درحالات آتی به اساس درخواست اشخاص ذیعلاقه وحکم محکمهٔ باصلاحیت، خاتمه می یابد:

۱- په هغه حالت کښی چه د پوروړی

۱- در حالیکه اموال مدیون

مـالونه دهغـه د پورونـو څخـه زيـات ثابت شي.

۲- پـه هغـه حالـت کښـې چـه ټـول يـا ځينې پور ورکوونکي، پوروړي ته ابراء وکي، او د پوروړي مـالونه د پاتي پور څخه زيات وي.

۳- پـه هغـه حالـت کښـې چـه پـوروړي خپـل معجل پورونـه بـې لـه دې چـه د افلاس حکم ورباندې په تعجيل کښې تـاثير کـړي وي، ادا کـړي وي، پـه دې حالـت کښـې هغـه مؤجل پورونـه چـه د افـلاس د حکـم پـه اساس معجل شوي دي بيرته خپل لمړني حالت تـه ګرځي، په دې شرط چه د کومو قسطونو موده پوره شوي وي هغه يې ورکړې وي.

۴- په هغه حالت کښې چه ټول پورونـه د پـور ورکوونکـو، امـين او پـوروړي د تصفيې په اساس ادا شي.

۸۵۸- ماده

(۱) د حجـر د حکـم د پـای تـه رسـيدو وروسته موضوع به د محکمې د امين له خوا د حجر د حکم د ثبت پـه حاشيه کښـې رسـول کيـږي او د پـوروړي پـه مصـرف بـه پـه رسـمي جريـدې کښـې خپريږي.

(۲) پـاتي مـالونه بـه د امـين د تصـرف

از ديـــون او بـــيـــشتر ثـــابـــت شـــود.

۲- درحاليکـه تمـامي دائنـين و يـا بعضى ازآنهـا بـه مديون ابراء دهند و امـوال مـديون از ديـون بـاقي مانـده بيشتر باشد.

۳- درحـــاليکه مديـــون ديـــون مـعجـل خـود را بـدون تـاثير حکـم حـجر در تـعجيـل ديـن تـاديـه نـموده بـاشد، ديـون مـعجلـه در ايـن صـورت بـه مـؤعـد مـعيينه قبـل از صـدور حکم افـلاس بـر مـيگردد. مشروط براينکه اقساط بـه سـر رسـيده آن نـيز تـاديـه شـده بـاشد.

۴- درحاليکه تمـامي ديون بـه اساس تصـفيه، بـين دائـين، امـين و مـديون تأديه شود.

مادۀ- ۸۵۸

(۱) بـعـد از انـتهای حـکم حـجر مـوضـوع از طـرف امـين مـحکمه بـه حـاشيـه ثـبت حکم حـجر رسـانيـده شـده، بـمصرف مـديـون در جـريـده رسـمی نـشر مـيشود.

(۲) امـوال باقيمانـده از تصرف امين

ثخه ویستل کیږي او پوروړي ته به ورتسلیمول کیږي.

شپږم فصل
دالتزام د دواړو خواوو تعدد

لمړی قسمت
شریک او ناشریک پور

۸۵۹- ماده
که د پور سبب یو وو، نو شریک ګڼل کیږي عام له دی چه سبب د عقد د یو والی وی یایی سبب داسی پوروی چه د میراث په وسیله ځو وارثانو ته نقل شوی وی، یایی سبب استهلاک شوی شریک مال وی او یایی سبب د داسی قرض بدل وی چه د شریک مال ځخه قرض اخیستل شوی وی.

۸۶۰- ماده
ناشریک پور هغه دی چه سبب یی مختلف وی.

۸۶۱- ماده
که پور د دوه وو یا زیاتو اشخاصو ترمنځ شریک وو، هریو شریک کولی شی چه خپله حصه د پوروړي ځخه وغواړي. که یو شریک یوه برخه پور قبض کړو، نور شریکان د خپلو حصو په اندازه په هغی کښی شریک دی، که په پورکښی ځینی شریک اشخاص

کشیده شده و به مدیون تسلیم میگردد.

فصل ششم
تعدد طرفین وجیبه

قسمت اول
دین مشترك وغیر مشترك

مادۀ- ۸۵۹
دین درصورت اتحاد سبب، مشترك پنداشته میشود، خواه ناشی از عقد واحد بوده و یا به وارثین انتقال نموده باشد یا اینکه از مال مشترك بمصرف رسیده یا بدل قرضی باشد که از مال مشترك داده شده باشد.

مادۀ- ۸۶۰
دین در صورت اختلاف سبب، غیر مشترك پنداشته میشود.

مادۀ- ۸۶۱
هرگاه دین بین دو یا زیاده اشخاص مشترك باشد، هریکی از شرکاء میتواند حصۀ خویش را از مدیون مطالبه نماید. در صورتی که یکی از شرکاء قسمتی از دین را قبض کند، باقی شرکاء بقدر حصص خویش در آن سهیم می باشند. در حال غیابت

غایب وو، حاضر کولی شی چه د خپلی حصی د ادا کولو په باره کښی د حکم غوښتنه وکی.

۸۶۲- ماده

که یو شریک دشریک پور یوه برخه قبض کی، بل شریک کولی شی چه په عین قبض شوی اندازی کښی شریک شی او پاتی پور په شریکه د پوروړی څخه وغواړی، او هم کولی شی چه خپله ټوله حصه پور د پوروړی څخه وغواړی.

۸۶۳- ماده

که شریک دا غوره کړه چه خپله حصه د پوروړی څخه وغواړی نو نه شی کولی چه د قبض کوونکی شریک څخه ئې وغواړی مگر په هغه صورت کښی چه د هغه حصه هلاکه شی نو کولی شی په قبض شوی مال کښی د خپلی حصی په اندازه قبض کوونکی ته رجوع وکی.

۸۶۴- ماده

(۱) که قبض کوونکی شریک، قبض شوی اندازه په یو قسم د اقسامو څخه د خپله لاسه وباسی او یائی استهلاک کی، د نورو شریکانو په مقابل کښی د هغوی د حصو په اندازه، ضامن دی.

بعضی از شرکاء، شریك حاضر میتواند تادیهٔ حصهٔ خود را مطالبه نماید.

مادهٔ- ۸۶۲

هرگاه یکی از شرکاء قسمتی از دین مشترك راقبض نماید، شریك دیگر میتواند در عین مقدار قبض شده شرکت نموده، متباقی دین را مشترکاً از مدیون مطالبه نمایند ویا اینکه تمام حصهٔ خود را از مدیون مطالبه نماید.

مادهٔ- ۸۶۳

شریك بعد از اختیار مراجعه به مدیون، نمیتواند به شریك قابض رجوع نماید، مگر اینکه حصهٔ او تلف شده باشد. در آنصورت بقدر حصهٔ خویش در مال قبض شده بر قابض رجوع می نماید.

مادهٔ- ۸۶۴

(۱) هرگاه شریك قابض مقدار قبض شده را به نحوی از انحا از تصرف خود خارج ساخته ویا آنرا تلف نماید، در مقابل شرکاء دیگر به اندازهٔ حصهٔ شان مسؤول می باشد.

(۲) کـه قـبض شـوی شـی د قـبض کـوونکی پـه لاس کښـی بـی د هغـه لـه قصوره تلف شي نو د نورو شريکانو د حصو په قبض شوی پور کښی که ئی خپله حصه پوره اخيستی وه ضامن نه ګڼل کيږی، او کوم پور چه د پوروړی په ذمه پاتی دی د نورو شريکانو حق دی او قابض شريک په هغی کی شريک نشی کيدی.

۸۶۵- ماده

که يوه شريک د پوروړی څخه په شريک پـور کښـی د خپلی حصـی پـه انـدازه کفيـل واخلی يا پوروړی د هغـه حصـه پـه بـل چا حوالـه کی، نـو کومـه اندازه پيسی چه د کفيل يا حواله ور کړ شوی څخه اخلی په هغی کښی نور شريکان هم شريک دی.

۸۶۶- ماده

که يو شريک د خپلی حصی په اندازه د پـوروړی څخــــه يوشـی پـه اجـاره واخلـی، د خپلـی حصـــی قــبض کـوونکی ګڼـل کيـږی. نـور شـريکان کولی شی چه د خپلو حصو په اندازه هغـه ضـامن کـی او يـا يـې د پـوروړی څخه وغواړی.

۸۶۷- ماده

که يو شريک په شريک پور کښی خپله

(۲) در صــورتيــکه شــی قبـض شده بــــدون قصـــور دردسـت قـابض تـــلف شـــود، در مـــقابل شـركاء ديـــگر درحصــــۀ شـــان مســؤول شناختــه نمــی شـــود، ديــن باقــی مـــانـده بـر ذمـه مـديون بــه سـاير شـــركاء تـــعلق ميگيـــرد وشـريك قـــابض، درآن ســـــهيم شـــــده نـــميتواند.

مادۀ- ۸۶۵

هـــرگـــاه يــكی از شـــركـــاء درحـــصه ديـــــن خـــــود از مـــديون ضـامـــن گيـــرد يـــا مديـــون ديـــن او را بـــه ديگری حوالــه نـــمايد، ساير شركاء در مـــقداريكه از ضـــامن يـــا محـــال عليـــه قـــبض ميكنـــد، شـــــريك مـــيباشد.

مادۀ- ۸۶۶

هرگاه يكی از شركا بقدر حصۀ خود مـــالی را از مـــديون اجـــاره بگيـــرد، قـابض حصـه خود شـناخته ميشـود. سـاير شـركاء ميتواننـد بـه انـدازۀ حصـــص خـــود، خـــويش را شـــريك مستأجر بدانند و يا به مديون مراجعه نمايند.

مادۀ- ۸۶۷

هرگاه يكی از شركاء در ديـن مشترك

حصه پوروړی ته هبه کی او یا د هغی ثخه ورته ابراء وکی نو دهغه هبه او ابــراء دواړه صــحیح دی، د نــورو شریکانو د حصو ضامن نه ګڼل کیږی.

۸۶۸- ماده

که پوروړی مړ شو او متروکه د هغه د پورونو ثخه کمه وه ټول شریکان د خپلو حصو پـه اندازه په هغی کښی شریک دی.

۸۶۹- ماده

کـه شریک پـور میراثی مـال وو، هـیڅ شریک نه شی کولی د خپل شریک حصه بی د هغه د اجازی ثخه مؤجله کی، یواځی کولی شی چه خپله حصه مؤجله کی.

۸۷۰- ماده

که شریک پور د قرض په عقدو واجب وو، نو هیڅ شریک نه شی کولی چه په یـواځی ځان هغـه مؤجل کی بلکـه پـه تأجیل کښی د ټولو موافقه شرط ده.

۸۷۱- ماده

په شریک پور کښی شریکان کولی شی په دی موافقه وکی چه هر یو حق لری چه د پوروړی ثخه د خپل پور حصه قبض کی بی لـه دی چه نـور شریکان وربانـدی د مراجعی حـق ولـری. دا

حصۂ خود را بـه مدیون هبه ویا از آن ابراء دهد، هبه وابراء مذکور صحت داشته، در مقابل سایر شرکاء ضامن شناخته نمی شود.

مادۂ- ۸۶۸

هرگاه مدیون وفات نماید و متروکه کمتر از دیون او باشد، تمام شرکاء بقدر حصص خود در متروکه سهیم میباشند.

مادۂ- ۸۶۹

هرگاه دین مشترك مال موروثه باشد، هـیچ یـك از شرکأ نمیتوانـد حصـۂ شـریك خـود را بـدون اذن او مؤجـل نماید، اما تنهـا حصۂ خود را مؤجل نموده میتواند.

مادۂ- ۸۷۰

اگر دین مشترك براساس عقد قرض مستحق الاداء باشـد، هـیچ یـك از شرکاء به تنهـا یی بدون موافقه سایر شرکاء نمیتواند، دین را مؤجل سازد.

مادۂ- ۸۷۱

شـــرکاء میتوانند مــوافقه نمایند کـه هـــریك آنهـا حق دارنـد حـــصۂ دیــن خـــودرا از مـدیون قـبض نمایند، بـدون اینکه سایر شرکاء به او حق مراجـــعه را داشته باشند.

موافقه د پور د تقسیم حکم لری نو د هر شریک حصه بی د نورو د شرکت څخه پخپله د هغه پوری اختصاص لری.

این موافقه حکم تقسیم دین را دارد وحصۀ هریك از شرکاء بدون مشارکت به خود او اختصاص دارد.

۸۷۲- ماده

که د پوروړی څخه غوښتنی وړ پورونه شریک نه وو، هر پور ورکوونکی کولی شی په ځانګړی توګه خپل پور تر لاسه کی، نور پور ورکوونکی د دی حق نه لری چه په قبض شوی پور کښې ورسره شریک شی.

مادۀ- ۸۷۲

هرگاه دین مورد مطالبه غیر مشترك باشد، هریك از دائنین می تواند به تنهایی حصۀ خود را از مدیون بدست آرد. سایر دائنین در دین قبض شده حق اشتراك ندارند.

دوهم قسمت
تضامن

قسمت دوم
تضامن

لمړی مبحث- عمومی حکمونه

مبحث اول- احکام عمومی

۸۷۳- ماده

تضامن د پور ورکوونکو او پور وړو ترمنځ بی د دواړو خواوو د موافقی یا قانونی نص څخه نه شی موجودیدلی.

مادۀ- ۸۷۳

تضامن بین دائنین و مدیونین بدون اتفاق طرفین یا نص قانون موجود شده نمیتواند.

دویم مبحث- د پورورکوونکی تضامن

مبحث دوم- تضامن دائنین

۸۷۴- ماده

(۱) پورورکوونکی د تضامن په اساس کولی شی چه ټول یوځای یا په ځانګړی توګه د پوروړی څخه ټول پور وغواړی.

مادۀ- ۸۷۴

(۱) دائنین به اساس تضامن می توانند بصورت دسته جمعی یا انفرادی تمامی دین را از مدیون مطالبه نمایند.

(۲) که د پوروړی شخه د یوه متضامن پور ورکوونکی له خوا پور وغوښتل شی نو نه شی کولی په دی پور ورکوونکی په هغی دفاعی لارو تمسک وکی چه د نورو پور ورکوونکو پوری مربوطی وی. پوروړی کولی شی د خاصی دفاع له لاری چه پخپله د پور غوښتونکی متضامن پور ورکوونکی پوری خاص وی یا د هغه د حصی پوری تعلق لری یا د داسی دفاع په لاروچه د ټولو پور ورکوونکو ترمنځ شریکی وی، تمسک وکی.

(۲) مدیون نمیتواند در صورت مطالبهٔ تادیهٔ دین از طرف یکی از دائنین متضامن بطرق دفاعی تمسك نماید که مربوط به دائنین دیگر باشد، مدیون میتواند به طرق دفع خاصیکه مربوط شخص طلب کننده یا حصهٔ متعلق به وی ویا طرق دفاعی که مشترك بین تمامی دائنین باشد، تمسك نماید.

۸۷۵- ماده

پوروړی کولی شی چه ټول پور یوه متضامن پور ورکوونکی ته ورکی، مگر په هغه صورت کښی چه بل پور ورکوونکی د مخکنی خبرتیا په وسیله هغه منع کړی وی.

مادهٔ- ۸۷۵

مدیون میتواندتمامی دین را بیکی از دائنین متضامن بپر دازد، مگر اینکه یکی از دائنین توسط اخطار قبلی او رامنع کرده باشد.

۸۷۶- ماده

(۱) که د پوروړی د ذمی برائت د یوه متضامن پور ورکوونکی په مقابل کښی بی د پور ورکولو شخه په بل سبب، حاصله شی د نورو پور ورکوونکو په مقابل کښی نه بری الذمه کیږی. مگر د هغه پور ورکوونکی د حصی په اندازی چه پوروړی د هغه په مقابل کښی بری

مادهٔ- ۸۷۶

(۱) هرگاه برائت ذمهٔ مدیون در برابر یکی از دائنین متضامن به سببی غیر از تادیهٔ دین حاصل گردد، در برابر متباقی دائنین بری الذمه شناخته نمیشود. مگر اینکه بقدر حصهٔ دائنینی باشد که مدیون دربرابر آن برائت حاصل

الذمه شوی دی.

(۲) که یو متضامن پور ورکوونکی د داسی کار ارتکاب کوونکی شو چه دهغی په اثر نورو پور ورکوونکو ته ضرر رسیده، نو داکار دهغوی په باره کښی نافذ نه ګڼل کیږی.

۸۷۷- ماده

کوم شی چه یی د متضامنو پور ورکوونکو څخه یو د پور په مقابل کښی واخلی، د ټولو پور ورکوونکو حق ګڼل کیږی، مګر داچه د پور ورکوونکو موافقه یا د قانون حکم د هغی په خلاف وی.

دریم مبحث- د پوروونکو تضامن

۸۷۸- ماده

(۱) که تضامن د پور وړو ترمنځ وو، نو پور ورکوونکی کولی شی ټول پور د ټولو څخه یا د هریو څخه یی چه زړه وی وغواړی، د یوه متضامن پوروړی څخه د پور غوښتنه د نورو متضامنو پوروړو څخه د پور د غوښتنی مانع نه ګرځی.

(۲) دکوم پوروړی څخه چه پور ورکوونکی پور غواړی، نه شی کولی چه د دفاع په هغه خاصو وسیلو چه د بل پوروړی پوری تعلق لری تمسک

نموده.

(۲) هرگاه یکی از دائنین متضامن عملی را مرتکب شود که با اساس آن به دائن ضرری وارد آید، این عمل درحصۀ سایر دائنین نافذ شمرده نمیشود.

مادۀ- ۸۷۷

هرآنچه را که یکی از دائنین متضامن از مدیون در مقابل دین اخذ نماید، همه دائنین در آن حق مساوی دارند. مگر آنکه موافقت دائنین و یا نص قانون به خلاف آن حکم نماید.

مبحث سوم- تضامن مدیونین

مادۀ- ۸۷۸

(۱) هرگاه تضامن بین مدیونین باشد، دائن میتواند کل دین را از تمام مدیونین یا از هریك آنها که خواسته باشد، مطالبه نماید. مطالبه دین از یکی، مانع مطالبه از سایر مدیونین نمیگردد.

(۲) مدیونیکه دائن از او مطالبه دین مینماید، نمیتواند به وسایل دفاع خاصیکه به مدیون دیگر تعلق دارد تمسك نماید. مگر

وکی مگر د خپلی حصی په اندازه او په دی شرط چه خپل پور یی په یو قسم د اقسامو ادا کړی وی. پوروړی کولی شی چه د دفاع په خاصو وسیلو سره چه پخپله دهغه پوری تعلق لری یا دټولو پور وړو ترمنځ شریکه وی تمسک وکی.

۸۷۹- ماده

که کوم متضامن پوروړی ټول پور د عین، عوض یا د حوالي د لاری ادا کی، پخپله هغه او هم نور پوروړی بری الذمه کیږی.

۸۸۰- ماده

د پور نوی کیدل د پور ورکوونکی او دیوه متضامن پوروړی ترمنځ، د ټولو پور وړو د ذمی د برائت موجب گرځی، مگر داچه د پور ورکوونکی د هغوی په مقابل کښی د غوښتنی حق ساتلی وی.

۸۸۱- ماده

متضامن پوروړی نه شی کولی په هغی مجرائی باندی تمسک وکی چه د پور ور کوونکی او یو بل متضامن پوروړی ترمنځ واقع کیږی مگر ددی وروستنی ذکر شوی پوروړی دحصی په اندازی.

به قدرحصهٔ خود او مشروط بر اینکه حصه دین خود را بوجه از وجوه پرداخته باشد. مدیون میتواند به وسایل دفاع خاص که به خود او تعلق دارد و یا به وسایل دفاع مشترك بین تمام مدیونین تمسك نماید.

مادهٔ- ۸۷۹

هرگاه یکی از مدیونین متضامن کل دین را عیناً یا عوضاً و یا از طریق حواله اداء نماید، خود او و سایر مدیونین بری الذمه شناخته میشوند.

مادهٔ- ۸۸۰

تجدید دین بین دائن ویکی از مدیونین متضامن مؤجب برائت ذمه سایر مدیونین میگردد، مگر اینکه دائن حق مطالبهٔ خودرا در برابر آنها حفظ کرده باشد.

مادهٔ- ۸۸۱

مدیون متضامن نمیتواند به اساس مجرایی که بین دائن و مدیونین متضا من دیگر صورت گرفته، تمسك نماید. مگر به اندازه حصه همان مدیون.

۸۸۲- ماده

که د پور ورکوونکی ذمه د یوه متضامن پوروړی سره یوځای شوه، پور د نورو متضامنو پور وړو د ذمی نه ساقطیږی مگر د هغه پوروړی د حصی په اندازی چه ذمه یی د پور ورکوونکی سره یوځای شوی ده.

۸۸۳- ماده

که پور ورکوونکی یوه متضامن پوروړی ته ابراء وکی پور د هغه د ذمی څخه ساقطیږی، نور پوروړی بری الذمه نه گڼل کیږی مگر په هغه صورت کښی چه پور ورکوونکی په صریحه توگه د هغوی د ذمی د برائت یادونه کړی وی، په لمړنی صورت کښی پور ورکوونکی کولی شی پاتی اندازه پور دهغه چا دحصی وضع کیدو وروسته چه یی ورته ابراء کړیده د نورو متضامنو پور وړو څخه غوښتلی شی.

۸۸۴- ماده

که پور ورکوونکی یوه متضامن پوروړی ته د تضامن څخه ابراء وکړه، کولی شی چه نورو متضامنو پور وړو څخه د ټول پور غوښتنه وکی، مگر دا چه د هغی په خلاف موافقه شوی وی.

۸۸۵- ماده

(۱) په ټولو هغو حالونو کښی چه پور

مادهٔ- ۸۸۲

در صورت اتحاد ذمه دائن با یکی از مدیونین متضامن دین از ذمه سایر مدیونین ساقط نمی شود. مگر بقدر حصهٔ مدیونیکه ذمهٔ وی با دائن متحد گردیده است.

مادهٔ- ۸۸۳

هرگاه دائن به یکی از مدیونین متضامن ابراء دهد، دین از ذمهٔ او ساقط شده، سایر مدیونین بری الذمه شناخته نمیشوند، مگر اینکه دائن به صراحت از برائت ذمه آنها تذکر داده باشد. درین صورت دائن میتواند تنها مقدار متباقی دین را بعد از وضع حصهٔ مبری الیه از سایر مدیونین، مطالبه نماید.

مادهٔ- ۸۸۴

هرگاه دائن به یکی از مدیونین متضامن از تضامن ابراء دهد، حق دارد کل دین را از سایر مدیونین مطالبه نماید، مگر اینکه به خلاف آن موافقه صورت گرفته باشد.

مادهٔ- ۸۸۵

(۱) در جمیع حالاتیکه یکی از

ورکوونکی یوه متضامن پوروړی ته ابراء کوی عام له دی چه ابراء د پور یا د تضامن څخه وی، نور متضامن پوروړی د اقتضاء په وخت کی د دی قانون د (۸۹۲) مادی د حکم سره سم کولی شی کومه اندازه پور چه د مفلس متضامن په پور د حصی څخه، ابراء کړه شوی متضامن پوروړی ته رسیږی، ورته رجوع وکی.

(۲) که پور ورکوونکی، ابراء کړه شوی متضامن پوروړی دپور دهر قسم مسؤلیت څخه آزاد کړی وی نو د مفلس پوروړی د پور حصه پخپله په پور ورکوونکی تحمیلیږی.

۸۸۶- ماده

(۱) که پور د یوه متضامن پوروړی په باره کښی د زمانی د تیریدو د حکم لاندی راغی نور پوروړی نه شی کولی چه د هغی څخه استفاده وکی مگر د ذکر شوی پوروړی د حصی په اندازی.

(۲) که د زمانی تیریدل د یوه متضامن پوروړی په باره کښی قطع یا نافذیدل یی متوقف شی، پور ورکوونکی نه شی کولی د نورو پور وړو په مقابل کښی ورباندی تمسک وکی.

مدیونین متضامن، از طرف دائن برائت از دین یا از تضامن حاصل نماید ومدیون دیگر مفلس گردد، سایرمدیونین میتوانند هنگام ادای دین به تناسب دینیکه از حصهٔ مدیون مفلس به مدیون مبری له میرسد، مطابق حکم مادهٔ (۸۹۲) این قانون، به وی مراجعه نمایند.

(۲) در حالتیکه دائن مدیون مبری الیه را از هرگونه مسؤلیت دین آزاد ساخته باشد، حصهٔ دین مدیون مفلس برخود دائن تحمیل می شود.

مادهٔ- ۸۸۶

(۱) هرگاه دین در مورد یکی از مدیونین متضامن زیر مرور زمان آید، سایر مدیونین نیمتوانند از آن استفاده کنند. مگر بقدر حصه مدیون مذکور.

(۲) هرگاه مرور زمان در مورد یکی از مدیونین متضامن منقطع ویا نفاذ ان متوقف گردد، دائن نمی تواند در برابر سایر مدیونین به آن تمسک نماید.

۸۸۷- ماده

(۱) متضامن پوروړي د التزامونو په تنفيذ کښې يواځې د خپل فعل مسؤل دي. که پور ورکوونکي يوه متضامن پوروړي ته خبرتيا ورکي. داخبرتيا په نورو متضامنو پور وړو تاثير نه لري مگر داچه موافقه بل ډول شوي وي.

(۲) او که خبرتيا د يوه متضامن پوروړي له خوا پور ورکوونکي ته ورکول شوي وي نور پوروړي له دې خبرتيا څخه ګټه اخيستی شي.

مادۀ- ۸۸۷

(۱) مدیون متضامن در اجرای تعهدات خود صرف از عمل خود مسؤلیت دارد. هرگاه دائن بیکی ا ز مدیونین متضامن اخطار دهد، این امر بر سایر مدیونین تاثیری ندارد. مگر اینکه موافقه طور دیگری صورت گرفته باشد.

(۲) درصورتی که اخطاراز جانب یکی از مدیونین متضامن بدائن صورت گرفته باشد، سایر مدیونین از آن مستفید شده می توانند.

۸۸۸- ماده

(۱) که پور ورکوونکي د يوه متضامن پوروړي سره صلحه وکي، او صلحه د پور څخه د ابراء متضمنه وي يا داچه د پوروړي د ذمې برائت په يو قسم داقسامو افاده کي نو ددې صلحې څخه نور پوروړي ګټه اخيستی شي.

(۲) که دا صلحه د پور وړو په ذمه التزام متضمنه وه يا د هغه التزام د زياتيدو متضمنه وه چه هغوی وربانده ملزم دي، نو دا صلحه د نورو پور وړو په حق کښې نه نافذيږي، مگر که نور پوروړي يې قبوله کي.

مادۀ- ۸۸۸

(۱) هرگاه دائن بایکی از مدیونین متضامن در موضوع دین طوری مصالحه نماید که این امر متضمن ابراء از دین باشد یا اینکه برائت ذمه مدیون را از دین به نحوی ا ز انحا افاده کند، سایر مدیونین از آن مستفید می گردند.

(۲) اگرمصالحۀ دائن بایکی از مدیونین متضامن، افزونی در وجایب قبلی و یا سبب بوجود آوردن وجایب جدید گردد، این گونه مصالحه بر سایر مدیونین تاثیر ندارد، مگر اینکه با آن موافقه کرده باشند.

۸۸۹- ماده

(۱) که د متضامنو پور ورو ځخه یو په پور اقرار وکی، دا اقرار په نورو پور ورو د تطبیق وړنه دی.

(۲) که د متضامنو پور ورو ځخه یوه د قسم خوړلو ځخه انکار وکړ او یا د هغه له خوا پور ورکوونکی ته قسم متوجه شو او سوگند یی وکړ. نو دا نورو پور ورو ته ضرر نه رسوی.

(۳) که پور ورکوونکی د متضامنو پوروونکو ځخه یوه ته د قسم په توجیه کولو اکتفاء وکړه او هغه سوگند وکړ نو پوروړی ورڅخه گټه اخیستی شی.

۸۹۰- ماده

(۱) که په یو خاص سبب د متضامنو پوروونکو ځخه په یوه حکم صادر شو نو دا حکم د نورو پور وړوباندی دتمسک وړ نه شی کیدای.

(۲) که حکم دیوه په گټه صادر شو په دی صورت کښی نور متضامن پوروړی ورڅخه گټه اخیستی شی، مگر په هغه صورت کښی چه حکم په داسی سبب بناوی چه د هغه پوروړی پوری چه حکم یی په گټه صادر شوی، خاص وی.

مادۀ- ۸۸۹

(۱) هرگاه یکی از مدیونین متضامن به دین اقرار نماید، اقرار او در مورد سایر مدیونین اعتبار ندارد.

(۲) هرگاه یکی از مدیونین متضامن از سوگند نکول نماید و یا به اثر توجیه آن دائن سوگند یاد نماید، سایر مدیونین ازآن متضرر نمی گردند.

(۳) هرگاه دائن به سوگند یکی از مدیونین متضامن اکتفاء نماید، سایر مدیونین از آن مستفید می گردند.

مادۀ- ۸۹۰

(۱) هرگاه علیه یکی از مدیونین متضامن بنابر سبب خاص حکمی صادر گردد، این حکم در مورد سایر مدیونین مورد تمسك قرار گرفته نمیتواند.

(۲) اگر به مفاد یکی از مدیونین متضامن حکمی صادر گردد، سایر مدیونین از آن مستفید میگردند، مگر اینکه حکم متکی به سبب خاصی مربوط به مدیونیکه به مفاد او صادر شده، باشد.

۸۹۱- ماده

(۱) که د متضامنو پوروونکو څخه یو، ټول پور اداء کې نو کولی شي نورو پور ورو ته د هغوی د حصې په اندازې رجوع وکي. که د اصلي پوروړي په ځای بل چا پور ادا کړ، په دی صورت کښې ذکر شوی شخص کولی شي په اصلي پوروړي د پور ورکوونکي په حیث رجوع وکي.

(۲) که د متضامنو پوروونکو څخه یوه پور ادا که د ټولو متضامنو پوروړو، ترمنځ په مساوي حصو تقسیمیږي مگر داچه موافقه یا د قانون حکم د هغې په خلاف وي.

۸۹۲- ماده

که د متضامنو پوروونکو څخه یو مفلس شي، نو هغه پوروړي چه پور یې اداء کړي او هم نور پوروړي چه د پور د ورکولو قدرت لري، هر یو به د خپلې حصې په اندازې د مفلس پوروړي پور ادا کوي.

۸۹۳- ماده

که د متضامنو پوروونکو څخه یوائې یو په پور کښې د ګټې خاوند

مادهٔ- ۸۹۱

(۱) هر گاه یکی از مدیونین متضامن تمامی دین را بپردازد، بالای سایر مدیونین به اندازهٔ حصهٔ خود آنها رجوع کرده میتواند واگر مدیون اصلی، شخص دیگری بود و بعوض او دین را پرداخت، درین صورت به تمامی دین بالای مدیون اصلی، بحیث دائن رجوع کرده می تواند.

(۲) در صورتیکه یکی از مدیونین متضامن دین را بپردازد، دین در بین تمام مدیونین متضامن به حصص مساوی تقسیم می شود، مگر اینکه موافقه یانص قانون طور دیگری باشد.

مادهٔ- ۸۹۲

هرگاه یکی از مدیونین متضامن مفلس گردد، مدیونیکه دین را اداء نموده و سایر مدیونین که توان پرداخت دین را دارند، هریك بقدر حصهٔ خود تادیهٔ دین مدیون مفلس را متحمل می گردند.

مادهٔ- ۸۹۳

هرگاه در بین مدیونین متضامن تنها یك شخص ذی نفع در دین شناخته

وو، نو يوائې هغه د نورو پوروونکو په مقابل کښې د پور په ادا کولو مکلف دي.

۸۹۴- ماده

په راتلونکو حالونو کښې تعهد د تقسيمولو وړنه دی:

۱- په هغه حالت کښې چه د تعهد موضوع پخپل طبيعت کښې تقسيم نه قبلوي.

۲- په هغه حالت کښې چه د عقد د دواړو خواوو د غرض اونيت څخه واضحه شي چه د تعهد تنفيذ د تقسيمولو وړنه دی.

۸۹۵- ماده

(۱) که په داسې تعهد کې چه د تقسيمولو وړنه وي، پوروړي متعدد وي، هريو د ټول تعهد په ادا کولو مکلف ګڼل کيږي.

(۲) کوم پوروړی چه پور اداء کې، کولی شي چه په نورو پور وړو د هغوی د حصو په اندازه رجوع وکي، مگر داچه د حالونو څخه د هغې عکس معلومه شي.

شود، همين شخص در برابر ساير مديونين مكلف به اداى دين مى باشد.

مادهٔ- ۸۹۴

وجيبه در حالات آتى قابل انقسام نيست:

۱- درحالتيكه موضوع وجيبهٔ طبيعتاً قابل انقسام نباشد.

۲- درحالتيكه از منظور ويانيت متعاقدين واضح شود كه تنفيذ وجيبه قابل انقسام نيست.

مادهٔ- ۸۹۵

(۱) هرگاه در وجيبه غير قابل انقسام مديونين متعدد باشد، هر يك از آنها به ايفاى تمام تعهد مكلف شناخته ميشود.

(۲) مديونيكه دين را تأديه نمايد، ميتواند برساير مديونين به قدرحصهٔ آن ها رجوع نمايد. مگر اينكه از اوضاع وشرايط عكس آن ظاهر گردد.

۸۹۶- ماده

(۱) که په داسی تعهد کی چه د تقسیمولو وړنه وی، پور ورکوونکی یا د پور ورکوونکی وارثان متعدد وی، نو هر پور ورکوونکی یا هریو وارث کولی شی چه د پوروړی څخه د ټول تعهد د پوره کولو غوښتنه وکی، که کوم یو پور ورکوونکی یا وارث په دی اعتراض وکړ، نو پوروړی ټولو پور ورکوونکی ته یوځای د التزام په ادا کولو یا د التزام د موضوع په ودیعت ایښودلو مکلف دی.

(۲) کوم پور ورکوونکی چه ټول حق ترلاسه کړی پرهغه به نور پور ورکوونکی دخپلو حصو په اندازه رجوع کوی.

اووم فصل
د پور اداکول

لمړی قسمت- د اداء کولو طریقه

۸۹۷- ماده

د پور ادا کول د هغی په ورکولو په نقدی، مجرا کولو، ابراء، حوالی ورکولو او یا د نوی کولو په توگه صورت مومی.

مادۀ- ۸۹۶

(۱) هرگاه در وجیبۀ غیر قابل انقسام، دائنین و یا ورثۀ دائن متعدد باشند، هر یك از دائنین و یا ورثه میتواند ازمدیون ایفای تمام وجیبه را مطالبه نماید. در صورت اعتراض یکی از دائنین یا ورثه بر آن مدیون مکلف است تعهد را به تمام دائنین یا ورثه بپردازد و یا دین موضوع تعهد را به امانت بگذارد.

(۲) دائنین میتوانند بر دائنیکه تمام حق را بدست آورده به اندازۀ حصۀ خویش مراجعه نماید.

فصل هفتم
وفاء دین

قسمت اول- طرق اداء

مادۀ- ۸۹۷

اداء دین به تادیۀ نقدی، مجرایی ابراء، حواله و تجدید صورت می گیرد.

دوهم قسمت
د پور اداکولو دواړه خواوی

۸۹۸- ماده

(۱) پور د پوروړی یا د هغه د نائب یا د هغه چا له خوا چه د پور ورکول د هغه په ګټه وی، د دی قانون د(۸۱۹) مادی د حکمونو په نظر کښی نیولو سره ورکول کیدای شی.

(۲) همدارنګه د پورتنی فقری په مراعات کولو سره، د پور اداکول د بل چا له خوا چه د پور ادا کول د هغه په ګټه نه وی د پوروړی په امر یا د هغه د امر په غیر صحیح دی. که پوروړی د بل چا له خوا د پور په ادا کولو اعتراض وکړ او پور ورکوونکی یی په دی اعتراض خبرکړ نو پور ورکوونکی کولی شی چه د بل چا اداکول ونه منی.

۸۹۹- ماده

(۱) که بل چا د پوروړی په ځای پور اداء کړ نو کولی شی دهغه څه په اندازه چه پور ورکوونکی ته یی ورکړی دی، د پوروړی څخه یی وغواړی.

(۲) سره ددی هغه پوروړی چه پوریی بی دهغه د ارادی څخه ورکول شوی دی، کولی شی. د هغه چا د رجوع څخه چه پوریی ټول یاځینی ادا کړی

قسمت دوم
طرفین وفا

مادۀ- ۸۹۸

(۱) دین از طرف مدیون یا نایب او و یا شخصیکه تادیۀ دین به مصلحت او باشد، با درنظر گرفتن احکام مادۀ (۸۱۹) این قانون تادیۀ شده میتواند.

(۲) همچنان با رعایت فقرۀ فوق ادای دین، از طرف شخص غیر که ادای دین به مصلحت او نباشد، به امر مدیون و یا بدون امر او صحیح است. چنانچه دائن میتواند ادای دین را از شخص غیر در صورت اعتراض مدیون و ابلاغ این اعتراض به مدیون، رد نماید.

مادۀ- ۸۹۹

(۱) شخص غیر در صورتیکه بتادیۀ دین اقدام نماید، میتواند بقدر آنچه تادیه کرده است، به مدیون مراجعه کند.

(۲) باوجود آن مدیونیکه ایفاء دین بدون اراده او صورت گرفته، میتواند از رجوع شخصیکه دین را کلاً و یا

دی، ځان وژغوری، خو په دی شرط چه ثابته کی چه د پور په ادا کولو باندی، اعتراض کولو کښی د ده کومه ګټه شته دی.

۹۰۰- ماده

که پوروړی ممیز صغیر وو یا حجر کړی شوی وو او خپل پوریی اداء کړو د پور ورکول یی صحیح دی او بری الذمه ګڼل کیږی.

۹۰۱- ماده

که پوروړی د مرګ په مرض پروت وو او د یوه پور ورکوونکی پوریی ادا کړ او نورو پور ورکوونکو ته ددی پور ورکولو څخه ضرر ورسید، د هغه دا کار جواز نه لری.

۹۰۲- ماده

د پور د ورکولو د صحت دپاره شرط ده چه پور ادا کوونکی د هغه شی مالک وی چه پور پری اداء کوی او په هغی کښی د تصرف کولو اهلیت ولری. که ورکول شوی شی د بل چا له خوا په استحقاق ویوړل شی یا د هغی د هلاکیدو وروسته د هغی بدل واخیستل شی، نو پور ورکوونکی کولی شی چه خپل پور د پوروړی څخه واخلی.

قسماً پرداخته است، امتناع ورزد. بشرطیکه ثابت نماید که از اعتراض او فایده ای مرتب است.

مادهٔ- ۹۰۰

در صورتیکه صغیر ممیز و یا محجور علیه، دین خود را بپردازد، تادیهٔ او صحیح بوده و بری الذمه شناخته میشود.

مادهٔ- ۹۰۱

مدیون نمیتواند در مرض موت، دین یکی از دائنین را در صورتیکه به ضرر سایر دائنین بانجامد، بپردازد.

مادهٔ- ۹۰۲

برای صحت تادیهٔ دین، لازم است که اداء کننده مالك شی تأدیه شده بوده واهلیت تصرف را درآن داشته باشد. اگرشی پرداخته شده از طرف غیر به استحقاق برده شود و یا بعد از تلف بدل آن اخذ شود، دائن می تواند دین خود را از مدیون مطالبه نماید.

۹۰۳- ماده

کــه بل څــوك د پــوروړی پــور اداء کــی نــو په لاندنــیو حالونــو کښــی د پور ورکــوونــکی قــایم مــقام ګــڼل کــیږی:

۱- که چیرته اداء کوونکی د پوروړی سره یوځای او یا د هغه له خوا د پور په ورکولو مکلف وی.

۲- په هغه حالت کښی چه د پور اداء کــوونکی، پــور ورکــوونکی وی او د داسی پور ورکوونکی پور ورکی چه عینی تأمین ولری او د هغی په نسبت د وړاندی والی حق ولری که څه هم د پور اداء کوونکی تأمین ونه لری.

۳- کــــه څــوك داسی عقار واخلی چــه د پــور ورکـــــوونکو دحقوقــو دتضــــمین لانــــدی وی او د ذکــر شوی عقار ثمن یی هغوی ته ورکړی وی.

۴- په هغه حالت کښی چه د پور اداء کوونکی د قانون په صریح حکم قایم مقام پیژندل شوی وی.

۹۰۴- ماده

کوم پور ورکوونکی چه د خپل پوروړی په غیر د بل چا څخه پور حاصل کړی نو کولی شی چه د ذکر شوی غیر په

مادۀ- ۹۰۳

هرگــاه غیــر مــدیون بــه تادیــۀ دیــن بپــردازد، دراحــوال آتــی قــایم مقــام دائنیکه دیـن خود را حاصل نموده، شناخته میشود:

۱- درحـــالیکه با مدیون مشترکاً و یــا از جـــانب او بـــه تـــــادیۀ دیــن مکلف باشد.

(۲) درحـــالیکه تــادیه کننــدۀ دائــن بـــوده، دیـن دائنـی را بپـردازد کـه تــأمیــــن عینــی داشــته واز دائــن مذکــور مــــقدم بــاشــد، گــرچــه تــادیــــه کننــده تــأمین نــداشتــه بــاشد.

۳- درحالیکــه شــخص عقــاری را خریداری نمایـد کـه تحت تضمین حقوق دائنین بوده، ثمن عقار مذکور جهت تادیۀ دیون شان پرداخته شده باشد.

۴- درحالیکـه تادیـه کننـده، بحکـم صـریح قــانــون قایــم مقــام شناختــه شود.

مادۀ- ۹۰۴

دائنیکـه دیـن خـود را از غیـر مـدیون حاصـل نمـوده، میتوانـد بـه موافقـه طرفین، شخص مذکور را قایم مقام

موافقه هغه خپل قايم مقام کی، که څه هم پوروړی په دی موافقه راضی نه وی. بايد چه دا موافقه د اداً کولو د وخته وروسته نه شی کيدای.

۹۰۵- ماده

که پوروړی د پور د اداءکولو په مقصد د بل چا څخه قرض واخلی، کولی شی چی قرض ورکوونکی د هغه چا قايم مقام کی چه د هغه پوريی ورکړی دی، که څه هم ذکر شوی پور ورکوونکی ورباندی موافقه ونه لری خو په دی شرط چه د قرض په عقد کښی ددی خبری يادونه وشی چه کوم مال قرض اخيستل شوی دی د پور د اداءکولو دپاره تخصيص شوی دی او د پور په رسيد کی په ډاګه شی چی د پور ورکول د همدی قرض شوی مال څخه صورت موندلی دی .

۹۰۶- ماده

که څوك د قانون په حکم يايه موافقی د پور ورکوونکی قايم مقام ګرځی د پور ورکوونکی ټول.حقوق او ددی حقوقو ټول خصوصيات، توابع، تأمينات او اداء کول چه پری مرتب کيږی،دهغه پوری تعلق نيسی، نو ذکر شوی شخص يواځی د هغی مال په

خود قرار دهد. گرچه مديون به اين موافقه رضايت نه داشته باشد. موافقه از وقت تأديه مؤخر شده نميتواند.

مادۀ- ۹۰۵

هرگاه مديون بمقصد اداى دين از شخص ثالث قرض گيرد، ميتواند قرض دهنده را قايم مقام دائنيكه حق او را پرداخته است، قرار دهد. گرچه دائن مذكور به آن رضايت نداشته باشد. مشروط براينكه درعقد قرض تذكر داده شود كه مال قرض گرفته شده به پرداخت دين اختصاص دارد و در رسيد دين تصريح شود كه اداى دين از همين مال صورت گرفته است.

مادۀ- ۹۰۶

شخصيكه به حكم قانون و يا موافقت قايم مقام دائن ميشود، حقوق دائن با تمام خصوصيات، توابع، تأمينات و مدافعاتيكه به آن مرتب مى گردد، به او تعلق مى گيرد. اين شخص تنها به اندازۀ ماليكه به

انـدازې چـه پـور ورکـوونکی تـه یـی ورکړی دی د هغه قایم مقام کیږي.

۹۰۷- ماده

(۱) کـه بـل څـوك د پـوروړي يـوه برخـه پـور ورکـی او پـه هغـی کښـی د پـور ورکـوونکی قـایم مقـام شـی، پـور ورکـوونکی ددی اداء کولـو څخـه نـه متضرر کیږی نو د خپلی پاتی برخی د پور په اخیستلو کښی د هغه چا څخه وړاندی حق لری چه د پور یوه حصه یی اداء کړی ده، مگر دا چه موافقـه ددی په خلاف وی.

(۲) که د پور ورکوونکی پاتی برخه پور دبل چا لخوا ورکول شو او هغـه هم د پور ورکوونکی قایم مقام شو، هر يوه د پـور بـه تقسـيمو لـو کښـی د خپلـی حصی په تناسب پـوروړی تـه مراجعـه کولای شی.

۹۰۸- ماده

پـور اساساً پـور ورکـوونکی يـا د هغـه وکیـل تـه ورکـول کیـږی کـه پـور ورکـوونکی محجـور وی، نـو پـور بـه د هغـه ولـی، وصـی يـا قـيم تـه چـه د قبضـولو صـلاحيت ولـری، ورکـول کیـږی. کـه پـور، محجـور پـور ورکوونکی ته ورکړل شو، اعتبار نلری او پوروړی د پـور څخه نـه بـری الذمـه

دائـن پـرداخـتـه، قـايم مـقام او شـناخته مـی شـود.

مادهٔ- ۹۰۷

(۱) هـرگاه غیر مدیـون قسمتی از دیـن را بـپـردازد و در آن قسمت قـايم مقـام دائـن گـردد، ایـن امـر دائـن را متضـرر نساختـه و در مطالبـهٔ قسمـت مـتباقی دیـن بـه غیـر مـدیون، مـقدم شناختـه میشـود. مـگر اینکـه بـه خـلاف آن مـوافـقه صـورت گرفتـه باشد.

(۲) هـرگـاه شـخص دیگـری در پرداخت قسـمت بـاقی مانـده دیـن قـایم مقـام دائـن گـردد، هریـك در تقسـیم دیـن بـه تنـاسب حصـهٔ خـود بـه مـدیون مراجعـه نمـوده میتواند.

مادهٔ- ۹۰۸

دین اساساً بدائن یاوکیل او پرداخته میـشود. اگر دائن محجور باشد، دین بـه ولـی، وصـی و یا قیم او که صـلاحیت قـبض دیـن را داشـته باشـد، پرداختـه میشـود. اگـر دیـن بدائن محجور پرداخته شود، اعتبار نداشـته مـدیون از دیـن بـری الـذمه شناختـه نـمیشود، درصـورت

کیږي. د هلاک او ضایع کولو په صورت کښې د هغه ولي، وصي او قیم کولای شي چه پور وغواړي.

۹۰۹- ماده

که پور د پور ورکوونکي یا د هغه د وکیل څخه غیر بل چاته ورکول شو، پوروړی بری الذمه نه ګڼل کیږي مګر په هغه صورت کښې چه پور ورکوونکي د پور اداء کول تائید کي یا پور په ښه نیت سره داسي شخص ته ورکول شوی وي چه په ظاهر حال کښې د هغې مستحق وي.

۹۱۰- ماده

(۱) که پور ورکوونکي ته پور په صحیحې توګه عرضه شواو د هغې قبلول یې رد کړل او یا یې هغه کارونه رد کړل چه د پور اداء کول بې له هغې نه ترسره کیږي یا یې پوروړي ته خبر ورکړ چه په هیڅ صورت به د پور اداء کول قبول نه کي، پوروړی کولی شي چه د ټاکلي مودې په اوږدو کښې د پور په قبلولو پور ورکوونکي ته رسمي اخطار ورکي.

(۲) د پوروړي اخطار پور ورکوونکي ته لاندې حقوقي نتیجې پیداکوي:

۱- د پور د هلاکیدو او ضایع کیدو

هلاك و ضایع ساختن آن ولی، وصی و قیم میتوانند دین را مطالبه نمایند.

مادهٔ- ۹۰۹

هرگاه دین به غیر دائن یا غیر وکیل او پرداخته شود، مدیون بری الذمه شناخته نمی شود. مگر اینکه دائن پرداخت دین را تائید نماید و یا دین با حسن نیت به شخصی پرداخته شده باشد که در ظاهر حال مستحق آن شناخته شود.

مادهٔ- ۹۱۰

(۱) هرگاه دائن بعد از عرضه صحیح دین، از قبول آن امتناع ورزد یا از اجرای اعمالیکه بدون آن تادیه صورت گرفته نتواند، اباء آورد و یا به مدیون ابلاغ نماید که به هیچ صورت آمادهٔ قبول دین نیست، مدیون میتواند به قبول دین در خلال میعاد معیین به دائن، رسماً اخطار بدهد.

(۲) از اخطار مدیون به دائن نتایج حقوقی ذیل نشأت مینماید:

۱- انتقال مسؤلیت هلاك و

مسـوليت نقليـدل د پـوروړي د ذمـې شخه د پور ورکوونکي ذمې ته.

ضـيـاع ديـن، از ذمـۀ مـديـون بـه دائـن.

۲- د ګټو د جريان متوقف کيدل.

(۲) متوقف شدن جريان فوايد.

۳- په بانک يا د دولت په خزانه کښې د پـور پـه وديعـت ايښـودل د پـور ورکوونکي په مصرف.

۳- امـانت گذاشتن ديـن بـه بانـك و يـا خـزانه دولـت، بـه مصارف دائن.

۴- د پور ورکـوونکي شخه د رسيدلي خساري د جبيرې غوښتنه.

۴- مـطالبۀ جبـران خسـارۀ وارده از دائن.

۹۱۱- ماده

د پور په وديعت ايښـودل هغـه وخت د پور د اداء کولو قايم مقام کيـدی شي، چـه پـور ورکـوونکي يـې قبـول او يـا محکمه د هغې په صحت حکم وکي.

مادۀ- ۹۱۱

امـانت گذاشـتن ديـن، هنگامی قـايم مقام تاديه شده ميتواند، که دائن آنرا قبـول ويـا محکمـه بصـحت آن حکـم نمايد.

۹۱۲- ماده

که د پور د اداء کولو موضوع عقار وي يا بـل داسـې شي وي چه د دوام دپـاره تيـار شوی وي او په هر وخت کښې د هغې دوام په نظر کښې وي، پوروړی د محکمـې شخـه وغـواړي چه يـو عـادل شـخص تـه دي ورکـړه شي، نـو د شي ورکول عادی شخص ته د وديعت قـايم مقام ګرځي.

مادۀ- ۹۱۲

هـرگـاه مـوضوع اداء عـقـار و يا چـيزی بـاشد که بـقـاء و استقرار آن در هـمان مطلـوب بـاشـد و مـديون از مـحکمه مـطـالبۀ گـذاشتن آنـرا تحـت تصـرف شـخص امـين نـموده بـاشد، ايـن تسـليم وی قـايم مـقام امـانت گـذاشـتن مـی گـردد.

۹۱۳- ماده

پوروړی د محکمـې د اجـازې وروسـته کولی شي هغـه شيـان چه ژرتلفيـږي يا

مادۀ- ۹۱۳

مـديون بعـد از اسـتيذان محکمـۀ مربـوط، ميتوانـد اشيـايی را کـه زود

داچه د هغې په ودیعت ایښودل او ساتنه زیات مصرف ایجابوی، د مزایدی په توګه خرڅ کی او ثمن یی د بانک په امانت حساب کښی په ودیعت کښیږدی.

۹۱۴- ماده

پوروړی په هغه حالت کښی کولی شی چه ودیعت ایښودلو یاهغه اجراآتو ته چه د ودیعت قایم مقام وی اقدام وکی چه د پور ورکوونکی شخصیت یا د اوسیدلو ځای ورته معلوم نه وی، یا داچه پور ورکوونکی داهلیت نه لرونکی یا د اهلیت نقصان لرونکی وی او داسی نائب ونه لری چه د هغه په ځای د پوراداء کول قبول کی، یا دا چه په پور د څو نفرو تر ترمنځ جګړه وی یا داسی نور جدی سببونه موجود وی چه د پورتنیو اجراآتو ایجاب کوی.

۹۱۵- ماده

(۱) که پوروړی، پور عرضه کړی او ورپسی یی په ودیعت کښیږدی او یانورو مماثلو اجراآتو ته اقدام وکی، نو که پور ورکوونکی عرضه نه وی قبوله کړی، کولی شی چه د خپلی عرضی څخه رجوع وکی، همدارنګه که د محکمی قطعی حکم د هغی په صحت نه وو صادر شوی، رجوع کولی شی. په دی صورت کښی شریکان او

تلف باشد و یا حفاظت وامانت گذاری آن مصارف هنگفت را ایجاب نماید، طور مزایدهٔ علنی به فروش برساند و ثمن آنرا به حساب امانت بانکی بگذارد.

مادهٔ- ۹۱۴

مدیون میتواند به امانت گذاری دین و یا اجراآتی که قایم مقام آن می گردد، در حالتی اقدام نماید که هویت و محل اقامت دائن نزداو مجهول باشد و یا دائن فاقد و یا ناقص اهلیت بوده و قایم مقامی نداشته باشد که پرداخت دین را قبول نماید و یا دین در بین چند شخص متنازع علیه باشد و یا عوامل عمدهٔ موجود گردد که اجراآت فوق را ایجاب نماید.

مادهٔ- ۹۱۵

(۱) هر گاه مدیون دین را به دائن عرضه نماید و متعاقباً آنرا به امانت گذارد و یا به اجراآت مماثل آن اقدام نماید، میتواند از عرضه خویش منصرف شود، مشروط براینکه دائن عرضه را قبول نکرده باشد ویا حکم نهایی محکمه مربوط به صحت آن صادر نشده باشد. در این صورت شرکاء و یا

يا ضامنان د پور، بری الذمه نه پېژندل کیږي.

(۲) که پوروړی د پور د عرضی څخه د پور ورکوونکی د قبلولو یا د مربوطی محکمی څخه د هغی په صحت د حکم د صادریدلو وروسته رجوع وکی او پور ورکوونکی هم د هغه رجوع قبوله کی، نو دا پور ورکوونکی تر هغی وروسته نه شی کولی په هغه تأميناتو تمسک وکی چه د هغه د حقوقو متکفل دی، په پورکښی شریکان او ضامنان بری الذمه ګڼل کیږي.

ضامنین دین بری الذمه شناخته نمیشوند.

(۲) اگر مدیون از عرضهٔ دین بعد از قبول دائن و یا بعد از صدور حکم محکمهٔ مربوط به صحت آن منصرف شود و دائن نیز انصراف او را قبول نماید، دائن نمیتواند بعد از آن به تأميناتیکه متکفل حقوق او است، تمسك نماید. در این صورت شرکاء و ضامنین دین بری الذمه شناخته میشوند.

دریم قسمت
د پور د اداء کولو موضوع

۹۱۶- ماده

(۱) که پور داسی شی وی چه په ټاکلو ټاکل کیدی شی، نو پوروړی نه شی کولی پور ورکوونکی ته بی د هغه د رضا نه بل شی ورکی، که څه هم د بدل قیمت د هغه شی د قیمت سره مساوی یا ورڅخه زیات وی چه مستحق الاداء دی.

(۲) که پور د داسی شیانو د جملی څخه وو چه په ټاکلو نه شو ټاکل کیدی او په عقد کښی ټاکل شوی وی، نو پوروړی کولی شی چه مثل یی اداء

قسمت سوم
موضوع ادای دین

مادهٔ- ۹۱۶

(۱) هرگاه دین از جمله اشیای باشد که به تعیین معیین شده بتواند، مدیون نمیتواند شی دیگری را بدون رضائیت دائن بپردازد. گرچه ارزش بدل مساوی با قیمت ویا بیشتر از آن باشد.

(۲) اگر دین از جملهٔ اشیای باشد که به تعیین معیین گردیده نتواند و به عقد معیین شده باشد، مدیون می تواند مثل آن

کی، که څه هم پور ورکوونکی وربandی راضی نه وی.

۹۱۷- ماده

که پور ورکوونکی یوه متاع د خپل حق د جنس څخه په مشروعه توگه ترلاسه کی، کولی شی چه هغه حجر کی، خوپه دی شرط چه ذکر شوی متاع عین صفتونه ولری.

۹۱۸- ماده

په فوری پور کښی، پوروړی نه شی کولی، پور ورکوونکی د یوی برخی پور په قبلولو مجبور کی که څه هم پور د تقسیم وړوی.

۹۱۹- ماده

که چیری په پوروړی دوه داسی پورونه وو چه یویی مطلق او بل یی په کفالی یا په گروی تضمین کړی شوی وو، یا یو یی قرض او بل یی د بیعی ثمن وو، یا یو شریک او بل یی خاص وو، یا دواړه پورونه په یو قسم د اقسامو جلا وو، او اداء کول یی د هغه په ذمی واجب وو، او پوروړی ددی دواړو نوعو پورونو څخه یو اداء کولو، و لیکن پوروړی او پور ورکوونکی د پور په نوعه کښی اختلاف پیداکړ، نو پوروړی کولی شی د پور د اداء کولو په وخت کښی هغه وټاکی.

را بپردازد. گرچه دائن به آن رضائیت نداشته باشد.

مادۀ- ۹۱۷

هرگاه دائن متاعی را از جنس حق خود از مال مدیون به طرق مجاز بدست آورد، میتواند آنرا قید نماید. مشروط به اینکه متاع مذکور عین اوصاف را دارا باشد.

مادۀ- ۹۱۸

در دین فوری، مدیون نمیتواند دائن را به قبول قسمتی از دین مجبور گرداند، گرچه دین قابل تقسیم باشد.

مادۀ- ۹۱۹

هرگاه مدیون یکی از دیون واجب الاداء را بپردازد که یکی با تأمین و دیگر آن بدون تأمین باشد یا یکی قرض و دیگر آن ثمن مبیعه باشد، و یا یکی دین مشترك و دیگر دین خاص باشد یا اینکه هردو دین به نحوی از انحا از هم دیگر متباین باشند، درصورت اختلاف دائن و مدیون در نوع دین، مدیون میتواند هنگام تأدیه آنرا تعیین نماید.

۹۲۰- ماده

که پوروړی مکلف وی چه پور دهغی د مصرفونو او تعویضو نو سره اداء کی او هغه څه چه یی اداء کړی دی پور او دهغی ملحقات یی نه پوره کول، نو ددی اندازی څخه مصرفونو بیا تعویضونه او وروسته د اصلی پور وضع کیږی، مگر داچه موافقه د هغی په خلاف وی.

مادهٔ- ۹۲۰

هرگاه مدیون مکلف باشد، دین رابا مصارف وتعویضات آن بپر دازد ومقدار پرداخته شده دین وملحقات آنرا کفایت نکند، از این مقدار مصارف تعویضات و اصل دین بالترتیب وضع میگردد، مگر اینکه موافقه به خلاف آن صورت گرفته باشد.

۹۲۱- ماده

(۱) که پور مؤجل وو یا په ټاکلو قسطونو قسط شوی وو، نو پور ورکوونکی نه شی کولی چه د میعاد د رسیدو تر مخه د پور غوښتنه وکړی.

(۲) که پور معجل وو یا د اداء کولو میعاد پوره شوی وو، نو پوروړی د پور په فوری اداء کولو مکلف دی. سره ددی هم د ضرورت په وخت کښی او د قانونی موانعو د نیشتوالی په صورت کښی او د پوروړی د حالت په نظر کښی نیولو سره، محکمه کولی شی چه پوروړی ته مهلت ورکی خو پدی شرط چه د مهلت څخه پور ورکوونکی ته زیات ضررنه رسیږی.

مادهٔ- ۹۲۱

(۱) هرگاه دین مؤجل بوده و یا به اقساط معیین قسط شده باشد، دائن نمیتواند قبل از رسیدن موعد، دین را مطالبه نماید.

(۲) دین معجل بوده یا موعد تادیهٔ آن رسیده باشد، مدیون به تأدیه فوری دین مکلف میباشد. با آنهم محکمه میتواند عندالضرورت و در صورت عدم موانع قانونی با درنظر داشت حالت مدیون، به مدیون مهلت بدهد. مشروط بر اینکه از آن ضرر فاحش به دائن نرسد.

۹۲۲- ماده

(۱) که پور مؤجل وو، پوروړی کولی شی چه هغه د مودی درسیدو ترمخه

مادهٔ- ۹۲۲

(۱) هرگاه دین مؤجل بوده و تأجیل به مفاد مدیون باشد،

اداء کی، خوپه دی شرط چه په تأجیل کښی دهغه ګټه وی، په دی صورت کښی پور ورکوونکی د پورپه قبلولو مجبورول کیږی. مګر داچه د هغی په خلاف موافقه شوی وی یا ددی مجبورولو څخه پور ورکوونکی متضرر شی.

(۲) که پوروړی خپل پور د تأجیل د مودی د رسیدو ترمخه اداء کی، او قبض شوی پور په استحقاق ویوړل شی، په دی صورت کښی پور د تأجیل لمړنی حالت ته ګرځی.

۹۲۳- ماده

(۱) که پوروړی د داسی شی په تسلیمولو تعهد کړی وو چه وړل او مصرف یی ایجابولو او په عقد کی د هغی د تسلیمولو ځای نه وی ټاکل شوی نو ذکر شوی مال به په هغه ځای کی به تسلیم ورکول کیږی چی د عقد په وخت کی په کی موجود وو.

(۲) په نورو تعهدونو کی د پور اداء کول د پوروړی د اوسیدلو په هغه ځای کی کیږی چه د پور د اداء کولو د وجوب په وخت کی هلته اوسیږی یایی د کار کولو په ځای کی صورت مومی.

مدیون می تواند قبل از رسیدن موعد بتادیه دین اقدام نماید. دریـن صورت دائن به قبول دین مجبور ساخته می شود ،مگر اینکه به خلاف آن موافقه شده باشد ویا از این اجبار شخص دائن متضرر گردد.

(۲) اگر مدیون دین را قبل از رسیدن موعد بپردازد و بعداً دین قبول شده به استحقاق برده شود ، دین بحالت تأجیل قبلی برمی گردد.

مادهٔ- ۹۲۳

(۱) هرگاه مدیون به تسلیمی مالی تعهد کرده باشد که ایجاب حمل و مصارف را نماید و درعقد محل تسلیمی آن تعیین نه شده باشد ، مال مذکور در محلی تسلیم داده میشود که در حین عقد در آن موجود بوده است.

(۲) درسایر تعهدات، ادای دین درمحل سکونت مدیون حین تأدیه و یا درمحل کار او صورت می گیرد ، مشروط براینکه تعهد مذکور به همان کار تعلق داشته باشد. مگر اینکه به خلاف آن موافقه شده باشد.

۹۲۴- ماده

که پورورړی خپل پور د خپل استاځی په وسیله ولیږی او پخوا له دی چه پور ورکوونکی ته ورسیږی هغه تلف شی. نو پورورړی د پور څخه نه بری الذمه کیږی، او که پور د پورورکوونکی نماینده ته د هغه په امر ورکول شوی وی او تلف شی په دی صورت کښی پورورړی بری الذمه ګڼل کیږی.

مادهٔ- ۹۲۴

هرگاه مدیون دین را توسط قاصد خود بفرستد و قبل از وصول آن به دائن تلف گردد، مدیون از دین بری الذمه شناخته نمیشود. در حالیکه تسلیمی به نمایندهٔ دائن به امر دائن صورت گرفته باشد، مدیون از آن بری الذمه پنداشته می شود.

۹۲۵- ماده

دپور د اداء کولو مصرف د پورورړی په غاړه دی مګر داچه موافقه، عرف او د قانون صراحت د هغی په خلاف وی.

مادهٔ- ۹۲۵

مصارف تادیه بدوش مدیون میباشد، مگر اینکه اتفاق عرف یا نص قانون به خلاف آن حکم کند.

څلورم قسمت
دعوض په مقابل کښی دپور اداء

قسمت چهارم
ادای دین به عوض

۹۲۶- ماده

که پور ورکوونکی دهغی شی په عوض چه د هغی مستحق دی بل شی قبول کی، ذکر شوی تعویض د پور د اداءکولو قایم مقام ګرځی.

مادهٔ- ۹۲۶

هرگاه دائن شی دیگری را به عوض آنچه مستحق است، قبول نماید، تعویض مذکور قایم مقام تادیه شناخته می شود.

۹۲۷- ماده

که د پور اداء کولو په عوض کښی د ملکیت انتقال ورکول شوی وی، نو وربانـدی د بیعی حکمونه خصوصاً هغه چه د عقد د دواړو خواوو د اهلیت

مادهٔ- ۹۲۷

هرگاه ادای دین به عوض، توسط انتقال ملکیت شی ایکه مقابل دین پرداخته شده صورت گرفته باشد، احکام بیع خصوصاً آنچه متعلق به

د استحاق د ضمان، او د پټو عيبونو د ضمان پورې تعلق لري، تطبيقيږي. او د پور د اداء کولو له حيثه د اداء کولو حکمونه خصوصاً هغه چه د اداءکولو د نوعيت د ټاکلو او د تأميناتو د مينځه تللو پورې تعلق لري، تطبيقيږي.

پنځم قسمت
د پور نوی کول او نيابت

۹۲۸- ماده

د پــور نــوی کـول د يو نـوی عقـد پـه اسـاس چـــه د موضــوع لــه لحاظـه د لمړنـی عــقد سـره تـوپير ولـری، جـواز لری.

۹۲۹- ماده

په راتلونکو حالونو کښی د پور نوی والی جواز لری:

۱- دځای په اختلاف د پور تغير، يا د دواړو خواوو پـه موافقـه د لمړنـی پـور تغير.

۲- د پــور ورکــوونکی تغيــر د پــور ورکوونکی پوروړی او د دريـيم شخص په موافقه په دی ډول چه دريـيم شخص نوی پور ورکوونکی وګڼل شی.

۳- پـه هغـه حالـت کښـی چـه پـوروړی

اهليـت متعاقـدين، ضـمان اسـتحاق وعيـوب خفی است، در مـورد رعـايت می شود و از حيث ادای ديـن، احکـام تأديه خصوصاً آنچه متعلق بـه تعيـين نوعيت تأديه و از بـين رفـتن تأمينـات است، مرعی می گردد.

قسمت پنجم
تجديد و نيابت

مادۀ- ۹۲۸

تجديد دين به اساس عقد جديدی که از لحـاظ موضـوع، سـبب يـا تغييـر يکـی از طرفين تعهـد بـا تعهـد اولـی اختلاف داشته باشد، جواز دارد.

مادۀ- ۹۲۹

تـجديـد ديــن در حـالات آتـی جـواز دارد:

۱- تــغيير دين به اخــتلاف محـل يـا ســبب ديـــن اولـــی بـــموافـــقۀ طــرفين.

۲- تــغييــر دائــن بموافقـۀ دائـــن، مــديون و شخــص ثالــث، طوريکـه شخص ثالث، دائـن جــديد تــلقی گردد.

۳- درحالــت تغييــر مديـــون، بـــه

تغییر وکی په داسی ډول چه پور ورکوونکی او بل ځوك موافقه وکی چه ذکر شوی شخص به د اصلی پوروړی په ځای وی او اصلی پوروړی به بی له دی چه د هغه رضائیت په نظر کښی ونیول شی د پور څخه بری الذمه وپیژندل شی.

۴- په هغه حالت کښی چه بل ځوك دا قبوله کی چه نوی پوروړی دی وګڼل شی، او اصلی پوروړی په دی باره کښی د پور ورکوونکی موافقه حاصله کړی وی.

۹۳۰- ماده

د عقد د نوی والی په صورت کښی اصلی پور ساقط او نوی پور د هغی قایم مقام کیږی.

۹۳۱- ماده

که اصلی پور د شخصی یا عینی تأميناتو لرونکی وو، د پور د نوی والی په صورت کښی د هغی تأمینات ساقطیږی مګر داچی د هغی په نوی والی موافقه شوی وی.

۹۳۲- ماده

(۱) د پور نوی والی هغه وخت اعتبار لری چه پخوانی پور او نوی پور دواړه

نحویکه دائن و شخص غیر موافقه نمایند که شخص مذکور به جای مدیون اصلی قرار گرفته و مدیون اصلی بدون درنظر داشت رضای او از دین بری الذمه شناخته شود.

۴- درحالتیکه شخص غیر قبول نماید که مدیون جدید شناخته شود و مدیون اصلی موافقه دائن را در مورد حاصل نموده باشد.

مادهٔ- ۹۳۰

در صورت تجدید عقد، دین اصلی ساقط و دین جدید قایم مقام آن می گردد.

مادهٔ- ۹۳۱

هرگاه دین اصلی دارای تأمینات شخصی یا عینی باشد، در صورت تجدید دین، تأمینات آن ساقط میگردد. مگر اینکه به تجدید آن موافقه شده باشد.

مادهٔ- ۹۳۲

(۱) تجدید دین وقتی اعتبار دارد که دین سابقه وجدید عاری از اسباب

د باطلیدلو سببونه ونه لری.

(۲) که پخوانی پور د داسی عقد څخه پیدا شوی وی چه د باطلیدلو وړ وی، نو نوی والی جواز نلری، مگر داچه د نوی والی څخه د عقد اجازه او د پخوانی عقد په ځای د هغی قایم مقام کول منظور وی.

۹۳۳- ماده

د پور نوی والی چه په صریحی موافقی صورت ونیسی او یا داچه د اوضاعو او حالونو څخه په وضاحت معلومه شی، د پور نو ی والی په تخمینی صورت جواز نه لری.

۹۳۴- ماده

په پور کښی نیابت هغه وخت جواز لری چه پور ورکوونکی د بل چا تعهد د پور د اداء کولو په باره کښی د پوروړی پرځای قبول کی، دی کار ته د پور نو ی والی د پوروړی په تغییر ویل کیږی. په نیابت کښی د پور نوی والی په تخمینی ډول اعتبار نه لری. که په نوی والی موافقه نه وی شوی نو نوی تعهد د لمړنی تعهد په خوا کښی موجود یږی.

بطلان باشد.

(۲) هرگاه دین سابقه ناشی از عقد باشد که قابل ابطال شناخته شود، تجدید آن جواز ندارد. مگر اینکه تجدید به منظور اجازهٔ عقد وقایم مقام ساختن آن به جای عقد سابق، صورت گرفته باشد.

مادهٔ- ۹۳۳

تجدید دین باید به موافقهٔ صریح صورت گرفته یا از اوضاع و حالات به وضاحت معلوم شود، که تجدید دین بصورت قرض جواز ندارد.

مادهٔ- ۹۳۴

نیابت در دین وقتی اعتبار دارد که دائن تعهد شخص غیر را به پرداخت دین به عوض مدیون قبول نماید، این امر، تجدید دین به تغییر مدیون شناخته میشود. تجدید دین در نیابت به صورت قرض اعتبار ندارد. اگر موافقه به تجدید موجود نباشد، تعهد جدید در پهلوی تعهد قدیم، بوجود می آید.

۹۳۵- ماده

د نائب تعهد د پورور کوونکی په مقابل کښې صحیح دی که څه هم د هغه تعهد د پورورړی په مقابل کښې د باطلیدو او یا ردولو وړ وی، په دی صورت کښې نائب یواځې په پورورړی د رجوع حق لری.

مادهٔ- ۹۳۵

تعهد نایب در برابر دائن صحیح است. گرچه تعهد او در برابر مدیون باطل یا قابل دفع باشد. درین صورت نایب تنها به مدیون حق رجوع را دارد.

شپږم قسمت
مجرا کول

قسمت ششم
مجرائی

۹۳۶- ماده

مجرائی دهغه پور دساقطیدلو څخه عبارت دی چه یو څوك یی په پورورړی طلب لری د یو پور په مقابل کښې چه د همدی شخص څخه د هغه د پور ورکوونکی له خوا طلب وی.

مادهٔ- ۹۳۶

مجرائی، اسقاط دینی است که دو شخص متقابلتاً بالای یک دیگر طلب دارند.

۹۳۷- ماده

مجرائی به یا د قانون په قدرت صورت مومی چه د جبری مجرائی په نامه یادیږی او یا به اختیاری وی چه د دواړو خواوو په رضاء صورت مومی.

مادهٔ- ۹۳۷

مجرائی، یا جبری است که به حکم قانون صورت میگیرد و یا اختیاری است که به رضائیت طرفین، به عمل می آید.

۹۳۸- ماده

په جبری مجرائی کښې د دواړو پورونو د جنسونو، صفتونو او استحقاق یو والی شرط دی اما دا یو والی په اختیاری مجرائی کښې شرط نه دی.

مادهٔ- ۹۳۸

در مجرائی جبری، اتحاد جنس، وصف و استحقاق هر دو دین شرط میباشد و در مجرایی اختیاری اتحاد مذکور شرط نمیباشد. اگر بین

که چیرته د دواړو پورونو په جنسیت یا صفت کښې اختلاف موجود وو یا یو پور معجل او بل مؤجل وو مجرائي بې د دواړو خـــواوو د رضـــائیت ښخـــه صورت نه شي نیولی، عـام لـه دی چـه سبب یې یو وی او که مختلف وی.

جنس یا وصـــف هر دو دیـن اختلاف موجـود بـــاشد ، اگـــر هـر یـك دیـن مؤجـــل و دیگـــری معجـــل باشـــد ، مجـرائی صورت گـرفتـه نمیتوانـد . مگر به رضای طرفیـن خواه سبب دیـن واحـد یا مختلف باشد .

۹۳۹- ماده

که ودیعت اخیستونکی په ودیعت اینښودونکی داسې پور ولـری چه پـه ودیعت اینښودل شوی مـال سره دیوه جـنس ښخـه وی او یـا غصـبوونکی د عـین غصـب شـوی پـر مـــالک داسـی پـورولری چه د هغی سره د یوه جنس ښخه وی نو د دواړو خواوو د رضائیت پـه غیـر، مجرائی صورت مونـدلی نـه شي.

مادهٔ- ۹۳۹

هــــرگـــاه ودیعـت گیرنـده، بـالای ودیعت گـــذار دینی داشته باشد کـه بامـال ودیعت گـــذاشته شده از یـك جنس باشد و یـا غاصب بـالای مـــالك عـین مغصوبه دینی داشـته باشـــد کـه بـا عـین مغصوبه از یـك جــنس بـــاشد ، مجرائـــی بـــدون رضـــائیت طـرفین صـــورت گرفتـــه نمیتواند .

۹۴۰- ماده

که پور ورکوونکی د پوروړی مال چه د پـور د جـنس ښخـه وی تلـف کـی، پـور مجری کیږی. که جنس اختلاف لرلـو د پـــور مجرائـــی بـــی د دواړو خـــواوو د رضائیت ښخه صورت نه شي نیولی.

مادهٔ- ۹۴۰

هرگاه دائن مال مدیون را کـه از جنس دیـن باشد ، تلف نمایـد ، دیـن مجری میشـود. در صـورت اخـتلاف جـنس، مجرائـی دیـن بـدون رضـائیت طـرفین صورت گرفته نمیتواند .

۹۴۱- ماده

کــه چیـری یـــو کفیـــل پـــه هغـــه پــور ورکوونکی چه د هغه دپاره یې کفالت کړی د کفالت کړه شوی مـال د جنس ښخـــه پـــور ولــــری، د دواړو پورونـــو

مادهٔ- ۹۴۱

هــرگــــاه ضـامـــن از جنـسد یــــــن بالای دائـــن مـــضمونلــــه، دیـــن داشتـــه بـــاشـــد ، مـــجرائـــی هـــردو دیـــن بـــدونـرضـــائیت

مجرائی بی د دواړو خواوو د رضائیت ځخه صورت مومی. او که کفالت کړه شوی پور د جنس ځخه نه وو نو د کفالت کړه شوی پور ورکوونکی او د کفیل د رضائیت ځخه په غیر مجرائی صورت موندلی نه شی.

طــرفــین صــورت میگـیرددر حـالـت اخـتلاف، جـنـس دیـن مـضمـون بـهـا، مـجرائـی بـدون رضـائیـت دائـن وضـامـن صـورت گرفـتـه نـمیتواند.

۹۴۲- ماده

مجرائی د دواړو پورونو په کمه اندازه صـورت مونـدلی شـی او هغـه وخـت اعتبار لری چه د ګټی خاوند وربانـدی تمسک وکی.

مادهٔ- ۹۴۲

مجـرائـی بـه حـد اقـل هـر دو دیـن صـورت گرفتـه و وقتـی اعـتبار دارد کـه ذی نـفع بـه آن تمسـک نموده باشد.

۹۴۳- ماده

که د پور، دعـوی پـه مجرائـی بانـدی د تمسک پـه وخـت کـبنـی د زمـانـی د تیریدلو له امله د اوریدلو وړ نه وی. د پور د مجرائی مانع کیدی نه شی خوپه دی شـرط چـه د هغـی د مجراکولـو امکـان د زمـانـی د تیریـدو ترمخـه موجود وی.

مادهٔ- ۹۴۳

هرگـاه دعـوی دیـن هنگـام تمسـک بـه مجـرائـی نسبت مـرور زمـان قـابـل سـمع نبـاشد، مانـع مجـرائـی دیـن شـده نمیتـواند. مشروط بر اینکـه امکان مجرائـی آن قبـل از مـرور زمـان مـوجود بـوده باشـد.

۹۴۴- ماده

(۱) هغـه مجراکـول چـه دنـورو کسب شوی حقوق متضرر کی جواز نه لری.

مادهٔ- ۹۴۴

(۱) مجرائی که حقوق مکتسبه غیر را متضرر سازد، جواز ندارد.

(۲) که بل چا د پوروړی هغه مال چه د هغه په تصرف کبنی دی، حجر کړ او

(۲) اگـر شخـص غـیر مـال مـدیون را که در تـصرف او است،

ترهغـی وروسـته پـوروړی د خپـل پـور ورکـوونکی، پـور ورکـوونکی شـو، نـو پـوروړی د حجـز کـوونکی پـه ضـرر نـه شـی کـولی چـه د پـور مجـرا کولـو تـه اقدام وکی.

(۳) د هغـه پـور مجـری کـول چـه پـه ودیعت اینبـودل شوی وی یا پـه عاریت ورکول شوی وی جواز نه لری.

۹۴۵- ماده

که پوروړی دمجرا کولـو د غوښتنی د حق لرلو سره هم پور اداء کړ، نو نه شی کولی د بل په ضرر د هغـه تأميناتو پـه باره کښی چه د هغه د حق تضمين ئی کـړی تمسک وکـی مگـر داچـه پـه ذکـر شوی حق علم ونه لری.

۹۴۶- ماده

(۱) که پـور ورکـوونکی د خپـل حق بـل چاته حواله ورکی، او پوروړی دا حوالـه پـه صـراحت سـره قبولـه کـی، پـوروړی ترهغی وروسته نه شی کولی، پـه مجـرا کولـو د حـوالی اخيسـتونکی برعليـه تمسـک وکـی، کـه څـه هـم د حـوالی د قبلولـو ترمخـه د دارنگـه حـق لرونکـی وی، پـوروړی پـه دی صـورت کښـی يـوائی پـه حوالـه ورکـوونکی د رجـوع

حجـر نمايـد وبـعد از آن مـدیون، دائـن دائـن خـود گـردد، مـدیون بـه ضـرر حـجز کنـنده، نـمی تـواند بـه مـجرائی دیـن اقـدام نـمايد.

(۳) مجرائـی دینيکـه بـه ودیعـت گذاشته شده و یا به عاريت داده شده باشد. جواز ندارد.

مادۀ- ۹۴۵

هرگـاه مـدیون بـا وجـود داشـتن حق طلـب مجرائـی، دیـن را اداء نمايـد، نميتوانـد بـه ضـرر غيـر در مـورد تأميناتيکه تضمين حق او را نموده به مجرائی تمسك نمايد. مگر اينکه به حق مذکور علم نداشته باشد.

مادۀ ۹۴۶

(۱) هـرگـاه دائـن حـق خـود را بـه شـخص دیـگری حوالـه دهـد و مـدیون ايـن حوالـه را صـراحتاً قبـول نـمايد، مـدیون بعـد از آن نـميتواند بمجرائـی عليـه حوالـه گـيرنده، تمسك نمايد. گرچه پيش از قبـولی حـواله چنين حـق را دارا بـوده بـاشد، مـدیون درين صـورت حق رجوع را نـدارد، مگر عليه حواله

حق لري.

(۲) پوروړی ته یواځی د حوالی خبرتیا بی د هغه د قبلولو، په مجراء کولو د تمسک مانع نه ګرځی مګر داچه د مجرا کولو د دعوی د مورد حق د حوالی د خبرتیا وروسته د حوالی ورکوونکی په ذمی ثابت شوی وی.

اووم قسمت
د ذمی یووالی

۹۴۷- ماده

که په یوه پور کښی دپوروړی او پور ورکوونکی صفتونه په یوه شخص کښی جمع شی. ذکر شوی پور په هغی اندازی چه په کښی دذمی یووالی صورت موندلی ساقطیږی.

۹۴۸- ماده

که هغه سبب چه د ذمی یووالی ئی پیداکړی زایل شی، او دا زوا ل رجعی اثر ولری، پور او د هغی ملحقات د علاقی لرونکو اشخاصو په نسبت اعاده کیږی. په دی صورت کښی د ذمی یووالی دا مفهوم لری چه هیڅ پیدا شوی نه ده.

دهنده.

(۲) محض ابلاغ حواله به مدیون، بدون قبول وی مانع تمسک به مجرائی نمی گردد، مگر اینکه حق مورد ادعای مجرایی بعد از ابلاغ حواله به ذمۀ حواله دهنده ثابت شده باشد.

قسمت هفتم
اتحاد ذمه

مادۀ ۹۴۷

هرگاه در دین واحد صفات دائن و مدیون در یك شخص جمع گردد، دین مذکور به اندازۀ که اتحاد ذمه در آن صورت گرفته، ساقط می شود.

مادۀ ۹۴۸

هرگاه سببیکه اتحاد ذمه را بوجود آورده، زایل گردد و این زوا ل اثر رجعی داشته باشد، دین وملحقات به نسبت اشخاص ذی علاقه اعاده می گردد. اتحاد ذمۀ در این صورت طوری تلقی می گردد که اصلاً بوجود نیآمده است.

ثلورم باب
د حق پای ته رسیدل

لمړی فصل
ابراء

۹۴۹- ماده

د حق ابراء به یا د ساقطیدلو ابراء وی او یا به د پوره اخیستلو ابراء وی.

۹۵۰- ماده

د ساقطیدلو ابراء داده چه پور ورکوونکی خپل پوروړی ته دخپل ټول حق یا د ځینی حق په ساقطیدلو ابراء ورکی، د پوره اخیستلو ابراء هغه ده چه پوروړی د خپل ټول حق په قبضولو اقرار وکی.

۹۵۱- ماده

ابراء به یا د یوه حق یا یوی دعوی پوری خاصه وی او یا به عامه وی چه د ټولو حقوقو او دعوو شخه به وی.

۹۵۲- ماده

د ابراء د صحت دپاره دا شرط ده چه ابراءکوونکی د تبرع اهلیت ولری.

۹۵۳- ماده

ابراء د پوروړی د قبلولو پوری موقوفه

باب چهارم
انقضای عقد

فصل اول
ابراء

مادۀ- ۹۴۹

ابرای حق، به شکل ابرای اسقاط یا ابرای استیفا صورت می گیرد.

مادۀ- ۹۵۰

ابرای اسقاط، آن است که دائن مدیون خود را ازتمام یا از قسمتی حق خود بری الذمه گرداند. ابراء استیفا آن است که دائن به قبض حق خود اقرار نماید.

مادۀ- ۹۵۱

ابراء یا بصورت خاص، ازیك حق یا دعوی و یا بصورت عام از جمیع حقوق و دعاوی بعمل می آید.

مادۀ- ۹۵۲

برای صحت ابراء داشتن اهلیت تبرع ابراء دهنده شرط است.

مادۀ- ۹۵۳

ابراء موقوف به قبول مدیون نمی

نه ده، خو په ردولو يې رديږي. که پوروړی د ابراء د قبلولو ترمخه مړشو نو پور د هغه د ترکې څخه نه اخيستل کيږي.

۹۵۴- ماده
ابراء د تمليک معنی افاده کوی د هغی تعليق د شرط پوری صحيح دی.

۹۵۵- ماده
که پور ورکوونکی د خپل يوی برخی پور څخه په دی شرط پوروړی ته ابراء وکی چه پوروړی به د پور پاتی برخه په ټاکلی وخت کښې اداء کوی، نو که پوروړی شرط په ځای کړو، بری الذمه ګڼل کيږی او که يې شرط په ځای نه کړو نو ټول پور د هغه په ذمه پاتی کيږی.

۹۵۶- ماده
هرحق چه ساقطيدل نه قبلوی، ابراء ورڅخه هم نه قبليږی.

۹۵۷- ماده
که پوروړی متعدد وی نو په ابراء کښې د هريو پوره ټاکل هرومرو دی.

۹۵۸- ماده
ابراء دهغه حقوقو څخه کيدای شي چه

باشد، مگر به رد مدیون رد میشود. اگر مدیون قبل از قبول ابراء وفات نماید، دین از ترکه گرفته نمی شود.

مادۀ- ۹۵۴
ابراء معنای تمليك را افاده نموده و تعليق آن به شرط صحيح می باشد.

مادۀ- ۹۵۵
هرگاه دائن از يك قسمت دين به اين شرط ابراء دهد كه مديون قسمت باقيماندۀ دين را به وقت معيين اداء نمايد، در صورت ايفای شرط، مديون بری الذمه شناخته ميشود، در غير آن تمام دين به ذمۀ او باقی می ماند.

مادۀ- ۹۵۶
حقيكه اسقاط را نمی پذيرد، ابراء از آن جواز ندارد.

مادۀ- ۹۵۷
هرگاه مديونين متعدد باشند، تعيين كامل هريك از آنها در ابراء ضرور ميباشد.

مادۀ- ۹۵۸
ابراء از حقوقی صورت می گيرد كه

دابراء کولو ترمخه ثابت وی. او هغه پور چه لزوم ئی د ابراء کولو څخه وروسته تحقق پیداکوی هغی ته نه ده شامله، که څه هم د پورسبب دابراء کولو ترمخه پیدا شوی وی.

۹۵۹- ماده

هر هغه حق چه د خاصی یا عامی ابراء متضمن وی د هغی په باره کښی دعوی د اوریدلو وړنه ده.

دوهم فصل
د تنفیذ محال والی

۹۶۰- ماده

که پوروړی ثابته کی چه د تعهد اداء کول دهغه سبب له امله چه دهغه د ارادی څخه د باندی دی محال شوی وی نو تعهد پای ته رسیږی.

۹۶۱- ماده

که یوشی د عقد په اساس یا د هغی په غیر د مالک څخه بل چاته انتقال وکی او بی له تیری او تقصیر څخه هلاک شی. نو که تصرف د ضمان سره وو، د هلاک تاوان په متصرف لازمیږی او که تصرف د امانت تصرف وو، نو تاوان نه لری.

قبل از ابراء ثابت باشد وشامل دینیکه لزوم آن بعد از ابراء تحقق پذیرد، نمی گردد. گرچه سبب دین قبل از ابراء موجود شده باشد.

مادۀ- ۹۵۹

دعوی، در هرحقیکه متضمن ابراء خاص یا ابرای عام باشد، قابل سمع نیست.

فصل دوم
عدم امکان تنفیذ

مادۀ- ۹۶۰

هرگاه مدیون ثابت نماید، که وفا به تعهد به سببیکه خارج از ارادۀ او بود ناممکن شده، تعهد ساقط می گردد.

مادۀ- ۹۶۱

هرگاه یك شی، به اساسی عقد یا بدون آن به تصرف شخص غیر مالك درآید و شی مذکور بدون تجاوز و قصور از دست این شخص تلف گردد، در صورتیکه تصرف باضمان باشد، تاوان آن برمتصرف لازم می گردد و اگر تصرف به صفت امانت باشد، تاوان ندارد.

۹۶۲- ماده

تصرف هغه وخت دضمان سره دی چه تصرف کوونکی یوشی دملکیت په قصد دخپل حیازت لاندی راوړی وی، او که تصرف کوونکی یوشی دمالک څخه دنیابت په قصد پخپل حیازت کښی راوړی وی، داتصرف امانت ګڼل کیږی.

مادۀ- ۹۶۲

تصرف وقتی باضمان شناخته می شود که متصرف شی را به قصد تملك به حیازت خود در آورده باشد. واگر متصرف شی را به قصد نیابت از مالك به حیازت خود در آورده باشد، این تصرف امانت شناخته می شود.

۹۶۳- ماده

د امانت تصرف هغه وخت د ضمان په تصرف بدلیږی چه تصرف کوونکی د شی مالک، ناحقه د خپل مال د تصرف کولو څخه منع کی یائی بی د مالک د اجازی واخلی، که څه هم د ملکیت په قصد نه وی.

مادۀ- ۹۶۳

تصرف امانت، وقتی به تصرف با ضمان مبدل می گردد که متصرف مالك شی را بغیر حق از تصرف مانع گردد یا آنرا بدون اجازۀ مالك اخذ نماید، گرچه به قصد تملك صورت نگرفته باشد.

۹۶۴- ماده

(۱) که د شی ملکیت د عقد په اساس انتقال شی، د پخوانی مالک تصرف د ضمان سره تصرف ګڼل کیږی.

(۲) که نوی مالک چه د شی تسلیمیدل ورته واجب شوی دشی دتسلیمیدو څخه ځان وژغوری نو د پخوانی مالک تصرف د امانت په تصرف بدلیږی.

مادۀ- ۹۶۴

(۱) هرگاه ملکیت شی به اساس عقد انتقال نماید، تصرف مالك سابقه قبل از تسلیمی شی، تصرف با ضمان شناخته می شود.

(۲) در صورتیکه مالك، بنابر اسباب حق نگهداشت، از تسلیمی شی امتناع ورزد، تصرف او به تصرف امانت مبدل می گردد.

درېيم فصل
د زمانی تیریدل چه حق پای ته رسوی

۹۶۵- ماده

(۱) حق د زمانی په تیریدلو پای ته نه رسیږی.

(۲) په منکر د حق دعوی په هر سبب چه وی د پنځلسو کلو نو د تیریدو وروسته او د خاصو حکمونو په نظر کښی نیولو او د لاندنیو استثنأ آتو په مراعات کولو سره، نه اوریدله کیږی:

۹۶۶- ماده

که استمراری، دورانی نوی کیدونکی حقوق لکه د کورونو کرایه، دمځکو اجاره، معاشونه، بی دقانونی عذر څخه د پنځو کلونو په اوږدو کښی ونه غو ښتل شی، نو دعوی یی نه اوریدل کیږی. د هغه حاصلاتو دعو ی چه دبد نیت تصرف کوونکی په ذمه پاتی وی یا هغه مستحقه ګټه چه دوقف دناظر په ذمه پاتی وی دهغی دعوی تر پنځلسو کلونو پوری اوریدل کیږی.

۹۶۷- ماده

په راتلونکو حقوقو کښی دیوه کال وروسته، دعوی داوریدلو وړنه ده:

۱- دطبیب، استاد، ددفاع دوکیل او دمهندس حقوق چه دوظیفی دسرته

فصل سوم
سقوط حق به مرور زمان

مادهٔ- ۹۶۵

(۱) حق به مرور زمان ساقط نمی گردد.

(۲) دعوی مطالبه حق بنا بر هر سببی که باشد، علیه منکر، بعد از مرور پانزده سال با رعایت احکام خاص آن واستثناآت ذیل شنیده نمیشود:

مادهٔ- ۹۶۶

هرگاه حقوق، مستمر دوری متجدد، از قبیل کرایه منازل، اجاره اراضی ومعاشات که بدون عذر قانونی در ظرف مدت پنج سال مطالبه نشود، قابل سمع نمی باشد. اما مدت مرور زمان در حاصلاتیکه بر ذمه متصرف دارای نیت سوء و یا بر ذمهٔ ناظر وقف باشد، پانزده سال است.

مادهٔ- ۹۶۷

دعوی در حقوق آتی بعد از انقضای مدت يك سال قابل سمع نمی باشد:

۱- حقوق طبیب، استاد، مهندس، وکیل مدافع ناشی از انجام وظیفه و

رسولو ځخه پیدا شوی وی، په عمومی ډول دهر شخص حقوق چه آزاد کار ولری لکه دوا خرڅوونکی دلال، کمیشن کار او پوهان.

۲- د تاجر اوکسب کوونکی، هغه حقوق چه شیان یی خلکوته وارد کړی یا ئی صادرکړی وی او په دی شیانو کښی تجارت نه کوی.

۳- د هوټلونو دخاوندانو او رستورانونو حقوق دشپی داوسیدلو اوطعام او نورو مصرفونو په مقابل کښی.

۴- دکارگر، مستخدم او اجیر حقوق چه د ورځنی یاغیر ورځنی اجوری ځخه پیدا شوی وی.

۹۶۸- ماده
د دی قانون په (۹۶۷) مادی کښی په درج شوو حالونو کښی دعوی نه اوریدل کیږی، که څه هم ذکر شوی اشخاص په خدمتونو، کارونو او تولیدولو مشغول وی.

۹۶۹- ماده
که څوك دیوه کال په تیریدو د دعوی په نه اوریدلو تمسک کوی، نوچه دمحکمی له خوا ورته قسم متوجه کیږی باید داسی سوگند یاد

بطور عموم حقوق هرشخصی که شغل آزاد داشته باشد، مانند ادویه فروش دلال وکمیشن کار واهل خبره.

۲- حقوق تاجر وصنعت گر، در مقابل اشیاء وارداتی وتولیداتی ایکه برای اشخاص دیگر داده شده واشخاص مذکور در آن تجارت نه نمایند.

۳- حقوق صاحبان هوتل و رستورانت، در مقابل اجرات شب باش، قیمت طعام و دیگر مصارف.

۴- حقوق کارگر، مستخدم واجیر، ناشی از اجوره روز مره و یا غیر روز مره.

مادهٔ- ۹۶۸
دعوی در موارد مادهٔ(۹۶۷) این قانون، گرچه اشخاص مذکور به انجام خدمات، کار وتولیدات ادامه بدهند، قابل سمع نمی باشد.

مادهٔ- ۹۶۹
شخصیکه به عدم سمع دعوی به سبب مرور زمان یك سال تمسك می نماید باید در برابر توجیه سوگند از جانب محکمه، چنین سوگند یاد

کی، چــــه زه دپور ښخه بری الذمه یـم، کــه قسـم د پــوروړی وارثــانو، اولیـاوو، وصیانو او قیمانوتـه متوجه شو، باید چه دارنگه سوګند یاد کی، چه د پور په وجود یادهغی په اداکولو خبر نه یو.

۹۷۰- ماده

(۱) د دی قــانون د(۹۶۷) مــادی درج شوی د زمانی تیریدل د ورسپارل شوی وظیفـی دپـای تـه رسیدوښخه شـروع کیږی، که څه هم پور ورکوونکی نـورو وظیفو ته دوام ورکی.

(۲) کـه کـوم حق ددی حقوقـو ښخـه پـه سند کښی ولیکـل شی، د داسی حق غوښـتنه نـه سـاقطیږی مگـر داچه بـی دکـوم قـانونی عـذر ښخـه داسـتحقاق دنېټی ښخه د پنځلسو کلونـو پـه اوږدو کښی نه وی غوښتل شوی.

۹۷۱- ماده

که سلف دعوی پریږدی او دهغـه خلف هـم یوڅـه مـوده دعـوی پریـږدی او دا دواړه مودی د زمانی د تیریدلو ټاکلی مـوده پـوره کـی، نـو کـه دعـوی کـوی داوریدلو وړنه ده.

۹۷۲- ماده

د زمــانی د تیریـدلو مـوده پـه ورځـو

نمایـد، کـه ذمـت او از دیـن بـری مـی باشـد. در صـورت توجیـه سـوگند بـه ورثـه مـدیون یـا اولیـاء اوصـیا وقـیم شان، باید چنین سوگند یاد نمایند، کـه بـه وجـود یـا بـه تادیـهٔ دیـن علـم ندارد.

مادهٔ- ۹۷۰

(۱) مـدت مـرور زمـان منـدرج مـادهٔ (۹۶۷) ایـــن قـانون از خـتم وظیفـه محوله شـروع میشود، گرچه دائنین بـه اجـرای وظـایـف دیگـری ادامـه دهند.

(۲) اگـر حقـی از حقـوق مسـتند بـه سـندی تحـریر شـده باشـد، دعـوی مطالبه چنین حـق ساقط نمی شود. مگـر اینکـه بـدون عـذر قــانونی در ظـرف مــدت پـانزده سـال از تـاریخ استحقاق مطالبه نشده باشد.

مادهٔ- ۹۷۱

هرگاه سلف ترك دعوی نماید و خلف او نیز مدت دیگری ترك دعوی کند، طوریکـه مجمـوع هـردو مـدت معیـار مقـرر مـرور زمـان را تکمیـل کنـد، دعوی قابل سمع نمی باشد.

مادهٔ- ۹۷۲

مــدت مــرور زمــان بــه اعتبــار روز

حسابيږي نـه په ساعتونو، لمړنی ورځ پـه مـودی کښی نـه حسابيږي او د آخرنی ورځـی پـه تيريدلو، موده پوره کيږي.

محاسبه ميشود نه به اعتبار ساعت، روز اول درمدت حساب نشده و به انقضای روز اخير مدت تکميل می شـود.

۹۷۳- ماده

(۱) د دعـوی دنـه منلو تـاکلی مـوده د پـور د ادا کولـو د استحقاق د نېټـی څخه شروع کيږي.

(۲) د دعـوی دنـه منلو تـاکلی مـوده دهغـه پـور پـه بـاره کښی چـه د شرط پـوري معلـق وی د شـرط د تحقـق د نېټی څخـه، او دضمان د استحقاق پـه بـاره کښـی د استحقاق د ثابتيـدو د نېټـی څخـه، او دمؤجل پـور پـه بـاره کښـی دمـودی دتيريـدو دنېټـی څخـه، شروع کيږي.

(۳) کـه د پـور د اداء کولـو دمـودی ټاکل، د پور ورکوونکی د ارادی پوری موقوف وی نو دزمانی دتيريدلو موده دهغی نېټی څخه شروع کيږي چه پور ورکـوونکی دخپلی ارادی په ظاهرولو قادر شي.

مادهٔ- ۹۷۳

(۱) مدت معيينـه عـدم سمع دعـوی، از تـاريخ استحقاق تاديـه ديـن شروع می شود.

(۲) مـدت معيينـهٔ عـدم سـمع در مـورد ديـن معلـق بشرط، از تاريـخ تحقـق شـرط و در مـورد ضـمان اسـتحقاق، از تـاريخ تـثبيت اسـتحقاق و در مـورد ديـن مـؤجل، ازتـاريخ انـقضای ميـعاد، شـروع مـيشود.

(۳) اگـر تـعيين ميعـاد پـرداخت ديـن بـه ارادهٔ دائـن مـوقـوف بـاشـد، مـدت مـرور زمـان از تـاريخی شـروع مـی شـود کـه دائـن بـه اظهـار ارادهٔ خـود قـادر گـردد.

۹۷۴- ماده

(۱) دمـاليو او محصـول دعـوی چـه دولـت ئـی مستحق وی د پنځـو کلونو دتيريـدلو وروستـه نـه اوريدلـه کيـږي،

مادهٔ- ۹۷۴

(۱) دعـوی مـاليـات ومحـصول کـه دولـت مسـتحق آن شـناخته ميشـود، بـعد از مـرور پـنج سـال

دمالیو په باره کښې د زماني دتیریدلو موده د استحقاق دنېټې دپای ته رسیدو څخه او دقضائی پاڼو دمحصول په باره کښې دهغې دعوی دپای ته رسیدو دنېټې څخه چه ذکر شوی پاڼې دهغې په باره کښې لیکل شوی او یا د پاڼو دلیکلو دنېټې څخه که چیرته دعوی نه وی اقامه شوی، شروع کیږی.

(۲) دمالیې د بیرته اخیستلو دعوی او دهغه محصول دعوی چه بل چاته ورکول شوی وی، د پنځو کلونو وروسته نه اوریدله کیږی، ذکر شوی موده د اداکولو د نېټې څخه شروع کیږی.

(۳) که پورتنی حکمونه دخاصو قانونو دحکمونو ضد واقع شی، نو دخاصو قانونوحکمونو ته ترجیح ورکول کیږی.

۹۷۵- ماده

(۱) د دعوی د نه منلو ټاکلی موده په قانونی عذر، معنوی موانعو، او په داسی مانع چه د پور ورکوونکی د حق غوښتنه محاله کی، متوقف کیږی.

(۲) کومه موده چه د عذر سره تیره شوی، اعتبار نه لری.

شنیده نمی شود. مدت مرور زمان در مالیات، از انتهای تاریخ استحقاق و در محصول اوراق قضائی، از تاریخ انتهای اقامه دعویکه اوراق مذکور در مورد آن تحریر یافته یا تاریخ تحریر اوراق، درحالیکه دعوی اقامه نشده باشد، شروع می شود.

(۲) دعوی استرداد مالیه و محصولیکه به غیر حق پرداخته شده باشد، بعد از پنج سال شنیده نمیشود، مدت مذکور از تاریخ تادیه شروع میشود.

(۳) اگر احکام فوق به احکام قوانین خاص متناقض واقع شود، احکام قانون خاص تطبیق می گردد.

مادهٔ- ۹۷۵

(۱) مدت معیینه عدم استماع دعوی، به عذر قانونی موانع معنوی ومانعیکه مطالبه حق دائن را غیر ممکن گرداند، متوقف می گردد.

(۲) مدتیکه باوجود عذر سپری گردیده، اعتبار ندارد.

۹۷۶- ماده

که ځینی وارثان بی له عذره په ټاکلی مودی کښی دخپل مورث د پور دعوی ترک کی، او نور وارثان د دعوی په ترك کولو کښی قانونی عذر ولری، نو دهغه وارثانو دعوی چه بی له عذره یی دعوی ترک کړی په پورکښی دهغوی دحصو په اندازه، داوریدلو وړ نه ده.

مادۀ- ۹۷۶

هرگاه بعضی از ورثه، بدون عذر، درمدت معیینه، دعوی دین مورث خود را ترک نماید وباقی ورثه در ترک دعوی عذر قانونی داشته باشند، دعوی ورثۀ باقیمانده، به قدر حصۀ شان از دین قابل سمع میباشد.

۹۷۷- ماده

د دعوو د نه اوریدلو ټاکلی موده په قضائی غوښتنی که څه هم دعوی غیر اختصاصی محکمی ته وړاندی شوی وی، په خبرتیا، په حجز، یا دهغی غوښتنی په اثر چه پور ورکوونکی ئی په افلاس یا توزیع کښی د خپل حق دقبلولو د پاره وړاندی کوی. همدارنگه په هر عمل کښی چه پور ورکوونکی دکومی دعوی دجریان په وخت کښی پخپل حق تمسک وکی، قطع کیږی.

مادۀ- ۹۷۷

مدت معیینه عدم استماع دعاوی، به مطالبه قضائی، گرچه دعوی به محکمه غیر مختص به آن تقدیم شده باشد، به اخطار به حجز یا بدرخواستی ایکه دائن جهت قبول حق خود، در تفلیس، یا در توزیع وتقسیم اموال مدیون مفلس بالای دائنین، تقدیم می نماید، همچنان در هر عملیه دائن در اثنای جریان یکی از دعاوی به حق خود تمسك نماید، انقطاع می یابد.

۹۷۸- ماده

(۱) که پوروړی د پور ورکوونکی په حق په صراحت یا په دلالت اقرار وکی، د دعوی دنه اوریدلو ټاکلی موده قطع کیږی.

(۲) که پوروړی دپور د اداء کولو دتأمین د پاره دگروی په توگه پور

مادۀ- ۹۷۸

(۱) هرگاه مدیون بحق دائن صراحتاً یا دلالتاً اقرار نماید، مدت معیینه عدم استماع دعوی، قطع می گردد.

(۲) اگر مدیون مالی را، طور گروی بمنظور تأمین ادای دین، در تصرف

ورکوونکی ته څه مال ورکی، نو د پوروړی په اقرار دلالت کوی.

۹۷۹- ماده

(۱) که د دعوی دنه اوریدلو تاکلی موده قطع شی، نوی موده د لمړنی مودی په څیر دسره شروع کیږی.

(۲) که حکم قطعی شی یا داچه د دعوی دنه اوریدلو تاکلی موده یوکال وی او دپوروړی په اقرار قطع شی، نو ددعوی دنه اوریدلو دپاره نوی موده، پنځلس کاله ده.

۹۸۰- ماده

که دعوی د زمانی د تیریدو په سبب په اصلی پور د اوریدلو وړ ونه ګرځی، نو دهغی دملحقاتو په باره کښی هم د اوریدلو وړ نه ده، که څه هم د دعوی د نه اوریدلو تاکلی موده د پور په ملحقاتو کښی نه وی پوره شوی.

۹۸۱- ماده

(۱) محکمه نه شی کولی چه مستقیماً د زمانی دتیریدو په نسبت د دعوی د اوریدلو څخه ځان وژغوری مګر دپور ورکوونکی یا دپوروړی د دعوی په اساس یا د بل هرچا د غوښتنی په اساس چه دهغه ګټه په غوښتنه کښی

دائن بگذارد، دلالت به اقرار مدیون می کند.

مادهٔ- ۹۷۹

(۱) هرگاه مدت معیینه عدم استماع دعوی انقطاع یابد، مدت جدید مانند مدت اولی، مجدداً آغاز می یابد.

(۲) اگر حکم قطعی شود یااینکه مدت معیینه عدم استماع دعوی یکسال بوده و به اقرار مدیون قطع گردد، مدت جدید برای عدم استماع دعوی، پانزده سال می باشد.

مادهٔ- ۹۸۰

هرگاه دعوی راجع به اصل دین به سبب مرور زمان قابل سمع نگردد، در مورد ملحقات آن نیز قابل سمع نمی باشد، گرچه مدت معیینه عدم استماع دعوی در ملحقات دین، تکمیل نه شده باشد.

مادهٔ- ۹۸۱

(۱) محکمه نمیتواند مستقیماً نسبت مرور زمان از استماع دعوی امتناع ورزد، مگر به اساس مطالبهٔ مدیون یا دائن و یا هرشخصیکه مصلحت وی در مطالبه متصور

موجوده وی که څه هم پوروړی په هغی تمسک ونه کی.

(۲) د زمانی په تیریدو تمسک د دعوی په هری مرحلی کښی جواز لری، که څه هم داستیناف دمحکمی د وړاندی وی.

۹۸۲- ماده

(۱) د زمانی دتیریدو په سبب د دعوی دنه اوریدلو د دفعی د حق څخه انصراف د دفعی حق د ثابتولو ترمخه جوازنه لری همدارنگه د دواړو خواوو موافقه د دعوی د اوریدلو په عدم جواز دهغی مودی په خلاف چه په دی قانون کښی د زمانی دتیریدلو دپاره په نظر کښی نیول شوی، جواز نه لری.

(۲) که څوك پخپلو حقوقو کښی دتصرف کولو قدرت ولری نوکولی شی چه په هغی کښی د خپل حق دثابتولو وروسته د زمانی پر تیریدلو ددفعی دحق څخه انصراف وکی که څه هم په دلالت وی، خوسره ددی هم دا انصراف د نورو پور ورکوونکو په حق کښی چه ورڅخه متضرر کیږی، نافذ نه گڼل کیږی.

باشد، گرچه مدیون به آن تمسك نه نماید.

(۲) تمسك به مرور زمان بهر مرحله دعوی جواز دارد، گرچه به پیشگاه محکمه استیناف باشد.

مادهٔ- ۹۸۲

(۱) انصراف از حق دفع بعدم استماع دعوی بسبب مرور زمان قبل از ثبوت حق، دفع در آن جواز ندارد، همچنان موافقه طرفین به عدم جواز استماع دعوی، در مدتیکه خلاف مدتهای باشد که درین قانون به منظور مرور زمان پیش بینی شده است، جواز ندارد.

(۲) شخصیکه قدرت تصرف را درحقوق خود داشته باشد، می تواند بعد از ثبوت حق خود در آن از حق دفع به مرور زمان انصراف نماید، گرچه دلالتاً باشد، این انصراف در حق دائنین دیگریکه از آن متضرر شوند نافذ نمیباشد.

پنځم باب
دحق ثابتول

لمړی فصل
عمومی قاعدی

۹۸۳- ماده
په کوم دلیل کښی چه احتمال پیدا شی، استدلال وربانڊی ساقطیږی.

۹۸۴- ماده
کوم شی چه په دلیل ثابتیږی لکه چه په مشاهدی ثابت شوی وی.

۹۸۵- ماده
د ذمی برائت اصلی حالت دی.

۹۸۶- ماده
یقین په شک نه زائلیږی.

۹۸۷- ماده
شاهدان په مدعی او قسم په منکر دی.

۹۸۸- ماده
شاهدان دظاهر د خلاف د ثابتولو دپاره دی او قسم د اصل دپاتی کیدو دپاره دی.

۹۸۹- ماده
دنوی پیدا شوی شی اضافت دهغی ډیر نږدی وخت ته کیږی.

باب پنجم
اثبات حق

فصل اول
قواعد عمومی

مادۀ- ۹۸۳
دلیلیکه احتمال در آن راه یابد، استدلال به آن ساقط می گردد.

مادۀ- ۹۸۴
ثابت به برهان، مانند ثابت به مشاهده است.

مادۀ- ۹۸۵
برائت ذمه حالت اصلی است.

مادۀ- ۹۸۶
یقین به شك زایل نمی شود.

مادۀ- ۹۸۷
شهود برمدعی و قسم برمنکر است.

مادۀ- ۹۸۸
شهود جهت اثبات خلاف ظاهر وقسم جهت ابقای اصل است.

مادۀ- ۹۸۹
اضافت حادث، به نزدیك ترین وقت آن تعیین میشود.

۹۹۰- ماده

دشی پاتی کیدل پخپل حالت، اصل دی. او په معارضو صفتونو کښی نشتوالی دی.

دوهم فصل
سندونه

لمړی قسمت
رسمی سند

۹۹۱- ماده

(۱) رسمی سند یوه پاڼه ده چه عمومی مؤظف یا دعمومی خدمتونو کار کوونکی دقانون دحکمونو په اساس دخپل اختصاصی واک په حدودو کښی کوم شی چه دهغوی په حضور کښی پای ته رسیدلی یائی دعلاقی لرونکو اشخاصو څخه ترلاسه کوی په کښی ئی درج او ثبت کړي وی.

(۲) که ذکر شوی پاڼه د رسمی سند صفت پیدا نه کی مگر علاقه لرونکی اشخاص هغه امضاء، مهر یا په گوته نښه کړی وی دعرفی سند حیثیت لری.

۹۹۲- ماده

د رسمی سندونو محتویات چه ددی قانون د(۹۹۱) مادی کښی درج شوی دی، حجت گڼل کیږی خو په دی شرط

مادۀ- ۹۹۰

اصل بقای شی به حالت اصلی و درصفات معارض، عدم است.

فصل دوم
اسناد

قسمت اول
سند رسمی

مادۀ- ۹۹۱

(۱) سند رسمی ورقی است که مؤظف عمومی یا کارکنان خدمات عامه به اساس احکام قانون در حدود صلاحیت اختصاصی خویش آنچه را بحضور شان گذارش می یابد یا از اشخاص ذیعلاقه کسب میکند، در آن درج وثبت نموده باشند.

(۲) در صورتیکه ورق مذکور صفت سند رسمی را کسب ننموده، مگر اشخاص ذی علاقه به آن امضاء، مهر یا نشان انگشت نموده باشند، حیثیت سند عرفی را دارد.

مادۀ- ۹۹۲

محتویات اسناد رسمی مندرج مادۀ (۹۹۱) این قانون حجت شمرده میشود،

چه په هغې کښې داسې تزویر ښکاره نه شي چه په قانون کښې توضیح شوی دی.

ماده ۹۹۳-

(۱) که درسمی سند اصل موجود وی نو رسمی نقل ئی عام له دی چه لیکلی وی او که فوتو کاپی شوی وی تر هغې اندازی چه داصل سره مطابقت ولری حجت ګڼل کیږی.

(۲) ترڅو چه د دواړو خواوو څخه کوم یو دسند دنقل په مطابقت باندی د سند داصل سره اعتراض ونلری دسند نقل دسند د اصل مطابق ګڼل کیږی او که اعتراض پیدا شو نو اصلی سند ته رجوع کیږی.

۹۹۴- ماده

که اصلی سند موجود نه وو نو دسند نقل په لاندنی ډول حجت ګڼل کیږی:

(۱) په هغه صورت کښې چه رسمی نقل داصلی سند څخه اخیستل شوی وی او دهغی ظاهری شکل داصل سره بی دکوم شک او تردید څخه دمطابقت تائید وکی په دی حالت کښې دواړه خواوی کولی شی چه دهغی دتطبیق غوښتنه داصل سره وکی.

بشرطیکه از جعل و تزویریکه قانوناً تصریح شده، خالی باشد.

مادهٔ- ۹۹۳

(۱) هرگاه اصل سند رسمی موجود باشد، سواد رسمی آن اعم از خطی و فوتو گرافی، در حدودیکه با اصل مطابقت داشته باشد، حجت تلقی میشود.

(۲) مادامیکه یکی از طرفین در مطابقت سواد سند بااصل سند اعتراض نداشته باشد، کاپی سند مطابق اصل تلقی میشود و در صورت اعتراض، به اصل سند مراجعه می گردد.

مادهٔ- ۹۹۴

هرگاه اصل سند رسمی موجود نباشد، به کاپی سند بصورت ذیل اعتبار داده میشود:

(۱) در صورتیکه سواد رسمی از اصل سند گرفته شده وشکل ظاهری آن مطابقت آنرا با اصل، بدون هیچگونه شك و تردید تائید نماید. درین حالت طرفین میتواند، تطبیق آنرا با اصل سند مطالبه نمایند.

(۲) په هغه صورت کښې چه رسمی نقل داصلی سند دنقل څخه اخیستل شوی وی، حجت نه گڼل کیږی مگر قاضی کولی شی چه دهغی څخه د قضائی قرینو په حیث استفاده وکی.

دوهم قسمت
عرفی سند

۹۹۵- ماده

(۱)کومه عرفی پاڼه چه دامضاء کوونکی، مهر لگوونکی او گوتی لگوونکی له خوا صادره شوی وی، اعتبار لری، مگر دا چه شخص دخپلی امضاء، مهر او گوتی لگولو څخه په صراحت سره منکر شی او یا داچه خاص قانون بل رنگه حکم کړی وی.

(۲) د وارث یاخلف په باره کښی همدومره کفایت کوی چه د بی خبری قسم وکی.

۹۹۶- ماده

(۱) دتاریخ له امله عرفی سند پر نورو حجت کیدای شی مگر له هغه وخته چه ثابت تاریخ ولری.

(۲) دسند تاریخ په لاندنی توگه ثابتیږی:

۱- دهغی ورځی څخه چه په مخصوص

(۲) در صورتیکه سواد رسمی از سواد اصل سند گرفته شده باشد، حجت تلقی نمیشود، مگر قاضی میتواند از آن بحیث قرینه قضایی استفاده نماید.

قسمت دوم
سند عرفی

مادۀ- ۹۹۵

(۱) صدور ورق عرفی از طرف امضاء کننده اعتبار داده میشود، مگر اینکه شخص از امضاء، مهر و نشان انگشت خود صراحتاً انکار نماید. مگر اینکه قانون خاص طور دیگری حکم نموده باشد.

(۲) در مورد خلف یا وارث قسم بعدم علم کفایت میکند.

مادۀ- ۹۹۶

(۱) تاریخ سند عرفی بر دیگری حجت شده نمیتواند، مگر اینکه تاریخ آن ثابت باشد.

(۲) تثبیت تاریخ به ترتیب ذیل صورت میگیرد:

۱- از روزیکه در دفتر مخصوص

دفتر کښې درج شوی وی.

درج گردد.

۲- دهغې ورځې څخه چه مضمون يې په بلې داسې پاڼې کښې ثبت شوی وی چه ثابت تاريخ ولري.

۲-از روزيکـــه مضـــمون آن در ورق ديگری کـه تـاريخ ثابت دارد، بـه ثبت رسيده باشد.

۳- لـه هغـې ورځـې څخـه چـه مربـوط عمومي مؤظف هغه ملاحظه او امضاء کړې وی.

۳- از روزيـــکـــه مـــؤظف عـــام مربوطـه، آن را ملاحظـه شـد کـرده باشد.

۴- دهغه چا دمړينې د ورځې څخه چه په سند ئې داعتراف وړ تاثير پرېښې وی. يا د داسې حادثې د ورځې څخه چه دهغې د واقع کيدو ترمخه دسند صادريدل پـه قطعـې صـورت معلـوم شي.

۴- از روز وفـــات يکی از کسـانی کـه در ســـند تـــاثيـــر معتبر از او بجـــا مانـده باشـــد يـــا از روز حـــادثه ايکـه صـدور سند قبـل از وقـــوع آن بـه صـورت قطـع دانسـتـه شـــود.

(۳) محکمـه کـولې شـې دحـالونو سـره سم د دې مـادې د حکـم د تطبيـق څخه په رسيداتو کښې صرف نظر وکې.

(۳) محکمه ميتواند حسب احـوال از تطبيـق حکـم ايـن مـاده در رسـيدات صرف نظر نمايد.

۹۹۷- ماده

(۱)امضـاء شـوی ليکونـه دعرفـې سند حيثيت لري.

مادهٔ- ۹۹۷

(۱) مکاتيـب امضـاء شـده حيثيـت اسناد عرفی را دارد.

(۲) تـــلگرافي پـاڼې چـه اصـل يـې دتلگـراف خـانې پـــه دفتـر کښـې دتلگرافـې پـه امضـاء موجـود وی، دعرفې سند حيثيت لري، دتلگرام پاڼه دهغـې پـوری اصـل گڼـل کـيږی چـه دهغـې پـه خـلاف کـوم دليـل ظـاهر نـه

(۲) اوراق تلگراميکــه اصــل آن بـــه امضـاء تلگـرام دهنـده در دفتـر تلگـرام خانـه موجـود باشـد، حيثيـت اسـناد عرفی را دارد. ورق تلگرام طبق اصل پنداشته ميشود، تـا زمانيکـه دليلـی بـــه خـــلاف آن ظـــاهر نشـــود و در

شی، او که ئی اصل دمینځه تللی وونو د اعتبار وړنه دی.

۹۹۸- ماده

(۱) تجارتی دفترونه دتجارانو په غیر په بل چا حجت کیدای نه شی، مگر هغه اظهارات چه په دی دفترونو کښی ثبت شوی وی نو دمحکمی په نزد د دواړو خواوو څخه یوی خواته دقسم دتوجیه کولو اساس کیدای شی اوداپه هغی حالت کښی چه ثابتول یی دشاهدانو په شهادت جواز ولری.

۲- کوم تجارتی دفترونه چه په منظمه توگه ترتیب شوی وی په دی تجارانو حجت کیدای شی، که څوك په دی دفترونو تمسک کوی نونه شی کولی یوائی په هغه څه تمسک وکی چه گټه ئی ثابتوی، او هغه څه چه دهغه ددعوی نقیض دی هغه ردکی.

۹۹۹- ماده

کورنی دفترونه او پاڼی په هغه چاچه هغه ئی لیکلی دی حجت کیدای نه شی مگر په لاندینو دوه حالونو کښی:

۱- په هغه حالت کښی چه په هغی کښی په صراحت ذکر شوی وی چه خپل پورمی پوره اخیستی دی.

۲- په هغه حالت کښی چه په کښی ئی

صورتیکه اصل آن از بین رفته باشد، از اعتبار ساقط میگردد.

مادهٔ- ۹۹۸

(۱) دفاتر تجارتی بر غیر تجار دلیل شده نمیتواند، مگر اظهاراتیکه در دفاتر مذکور به ثبت رسیده باشد، اساس توجیه قسم برای یکی از طرفین نزد محکمه شده میتواند، و آنهم در مواردیکه اثبات آن به شهادت جواز داشته باشد.

۲- دفاتر تجارتی که طور منظم ترتیب شده باشد، علیه تجار دلیل شده میتواند، کسانیکه به این دفاتر تمسك می نمایند، نمی توانند تنها به آنچه که نفع او را ثابت می سازد، استدلال نماید و آنچه مناقض دعوی اوست، رد نماید.

مادهٔ- ۹۹۹

دفاتر و اوراق غیر تجارتی بر کسیکه از طرف اوترتیب وتحریر شده دلیل شده نمیتواند، مگر در دوحالت ذیل:

۱- درحالتیکه بصراحت در آن تذکر داده شده باشد که دین خود را کاملاً بدست آورده.

(۲) درحالتیکه به صراحت تذکر داده

په صراحت ذکر کړی وی چه دپاڼو دلیکلو څخه دامقصد وو چه ذکر شوی پاڼی دګټی دخاوند دحق دثابتولو دپاره دسند قایم مقام وی.

شده باشد که مقصد از تحریر اوراق این بوده که اوراق تحریر شده برای ثبوت حق، صاحب مصلحت قایم مقام سند باشد.

۱۰۰۰- ماده

(۱) په اصلی سند کښی دهغه څه لیکنه چه دپوروړی برائت افاده کوی ترڅو چه دهغی په ضد دلیل پیدانه شی، په پور ورکوونکی حجت دی، که څه هم ذکر شوی لیکنه هغه نه وی امضاء کړی، داحکم په هغه صورت کښی دی چه ذکر شوی سند دپور ورکوونکی دتصرف څخه بیخی نه وی وتلی.

مادۂ- ۱۰۰۰

(۱) تحریر آنچه برائت مدیون را افاده کند، در اصل سند تا زمانیکه عکس آن ثابت نشود، بردائن حجت تلقی میشود. گرچه تحریر مذکور به امضاء او نرسیده باشد، این حکم در صورتی است که سند مذکور قطعاً از تصرف دائن خارج نشده باشد.

(۲) کومه لیکنه چه دپور ورکوونکی په لیک بی دهغه دامضاء په اصلی سند کښی شوی وی یا په ځانګړی سند کښی یا په رسید کښی شوی وی او دهغی څخه دپوروړی برائت ثابت شي او هغه دپروړي په لاس کي وي،، هم حجت ګڼل کیږی.

(۲) تحریریکه بخط دائن بدون امضاء در نسخۂ اصلی سند علیحده یا رسید مبنی به برائت مدیون، صورت گرفته وبدسترس مدیون قرار داشته باشد، نیز حجت شمرده میشود.

دریم فصل
اقرار

فصل سوم
اقرار

۱۰۰۱- ماده

اقرار دجګړی کوونکی دداسی اعتراف څخه عبارت دی چه په محکمی کی

مادۂ- ۱۰۰۱

اقرار، عبارت است از اعتراف خصم نسبت به حق غیر، بالای خودش

یی دبل په حق، چه په ده دی،کوی.

در محکمه.

۱۰۰۲- ماده

اقرار دچا دپاره چه اقرار شوی دهغه دقبلولو پوری موقوف نه دی ولیکن دهغه په ردولو ردیږی، که ئی ځینی اقرار رد کړو په پاتی کښی صحیح ګڼل کیږی.

مادهٔ- ۱۰۰۲

اقرار به قبول مقر له منوط نبوده، مگر از طرف او رد شده میتواند ، اگر بعضی از آن رد شود اقرار در باقی صحیح است.

۱۰۰۳- ماده

(۱) داقرار دصحت دپاره شرط ده چه اقرار کوونکی عاقل، بالغ او حجر کړی شوی نه وی.

(۲) دممیز صغیر اقرار چه ورته اجازه کړه شوی په هغی امورو کښی صحیح دی چه په هغی کښی ورته اجازه شوی وی.

مادهٔ- ۱۰۰۳

(۱) برای صحت اقرار شرط است که مقر عاقل، بالغ وغیر محجور علیه باشد.

(۲) اقرار صغیر ممیز مأذون، در اموریکه برایش اجازه داده شده، صحت دارد.

۱۰۰۴- ماده

په مجهول شی اقرار صحیح دی، مګر په هغی عقدونو کښی چه جهالت دهغی دصحت مانع ګرځی.

مادهٔ- ۱۰۰۴

اقرار به مجهول صحیح است، مگر در عقودیکه جهالت مانع صحت آن باشد.

۱۰۰۵- ماده

داقرار کوونکی داقرار دصحت دپاره شرط ده چه دهغه ظاهری حال دهغه اقرار دروغ نه کی.

مادهٔ- ۱۰۰۵

برای صحت اقرار مقر، شرط است که ظاهر حال مکذب آن نباشد.

۱۰۰۶- ماده

داقرار په سبب کښې داقرار کوونکی او اقرار کړه شوی اختلاف داقرار دصحت مانع نه ګرځی.

مادۀ- ۱۰۰۶

اختلاف مقر و مقر له در سبب اقرار، مانع صحت آن نمی گردد.

۱۰۰۷- ماده

دشرط پوری داقرار معلق کول صحیح نه دی، مګر که دداسی زمانی پوری معلق شوی وی چه په عرف کښې دهغی دمودی رسیدل ممکن وی.

مادۀ- ۱۰۰۷

معلق ساختن اقرار بشرط جواز ندارد، مگر آنکه به زمانی معلق شده باشد که حلول میعاد آن عرفاً ممکن باشد.

۱۰۰۸- ماده

اقرار کوونکی پخپل اقرار ملزم دی مګر داچه دمحکمی په حکم دروغجن شوی وی په دی صورت کښې دهغه اقرار هیڅ تاثیر نه لری.

مادۀ- ۱۰۰۸

مقربه اقرار خود ملزم میباشد، مگر اینکه از طرف محکمه حکم به کذب اقرار او صادر شود. در این صورت به اقرار او وقعی داده نمی شود.

۱۰۰۹- ماده

داقرار څخه رجوع کول صحیح نه دی.

مادۀ- ۱۰۰۹

رجوع از اقرار اعتبار ندارد.

۱۰۱۰- ماده

اقرار په اقرار کوونکی حجت قاصره دی.

مادۀ- ۱۰۱۰

اقرار حجت قاصره است برمقر.

۱۰۱۱- ماده

اقرار نه تجزیه کیږی مګر دا چه په متعددو نا مرتبطو واقعو بناوی،

مادۀ- ۱۰۱۱

اقرار تجزیه را نمی پذیرد، مگر اینکه بر وقایع متعدد غیر مرتبط نسبت

اودیوی واقعی وجود هرو مرو د نورو واقعو د وجود مستلزم نه وی.

څلورم فصل
قسم

لمړی قسمت
قاطع قسم

۱۰۱۲- ماده
دجګړې دواړه خواوی کولی شی چه دمحکمی په اجازی یو بل ته قاطع قسم متوجه کی.

۱۰۱۳- ماده
دقاطع قسم متوجه کول په ټولو مدنی جګړو کښی جواز لری مګر دقسم توجیه کول په هغی واقعو کښی چه دعمومی نظام یاد آدابو مخالفی وی جواز نه لری.

۱۰۱۴- ماده
کله چه په یوی دعوی کښی مختلفی غوښتنی یوځای شی جواز لری چه په هغی کښی په یوه قسم اکتفاء وشی.

۱۰۱۵- ماده
چا ته چه قسم متوجه کیږی کولی شی چه هغه خپل جګړه مارته ردکی مګر دا چه قسم په داسی واقعی بناوی چه په هغی کښی دجګړې دواړه خواوی

شده که وجود یکی از وقایع، مستلزم وجود وقایع دیگر نباشد.

فصل چهارم
قسم

قسمت اول
قسم قاطع

مادهٔ- ۱۰۱۲
طرفین دعوی میتوانند به اجازه محکمه، قسم قاطع را بیك دیگر توجیه نمایند.

مادهٔ- ۱۰۱۳
توجیه قسم قاطع در تمام منازعات مدنی جواز دارد، مگر اینکه واقعه مخالف نظام یا آداب عامه باشد.

مادهٔ- ۱۰۱۴
دردعوی واحدیکه مشتمل بر طلبات متعدد باشد، به یك قسم اکتفاء کرده میشود.

مادهٔ ۱۰۱۵
طرفیکه قسم به او متوجه گردیده، میتواند قسم را به طرف دیگر رد نماید. مگر اینکه قسم بنا به واقعه باشد که به اشتراك

ګډون ونه لری بلکه یواځی هغه شخص په هغی کښی مستقل وی چه قسم ورته متوجه شوی.

طرفین صورت نگرفته، صرف از جانب طرفیکه توجیه قسم به او شده، انجام یافته باشد.

۱۰۱۶- ماده

چا چه قسم توجیه او یایی رد کړی دی نه شی کولی چه ددواړو خواوو دموافقی وروسته په هغی کښی دسوګندکولو څخه رجوع وکی.

مادۀ- ۱۰۱۶

طرفیکه قسم را توجیه یا رد نموده، نمیتواند بعد از قبولی طرف مقابل به تحلیف از توجیه یا رد رجوع نماید.

۱۰۱۷- ماده

دمحکمی څخه دباندی قسم او نکول اعتبار نه لری.

مادۀ- ۱۰۱۷

قسم ونکول خارج محکمه اعتبار ندارد.

۱۰۱۸- ماده

په قاطع قسم کښی شرط ده چه قسم په داسی واقعی او عمل بناوی چه پخپله سوګند کوونکی هغه انجام کړی وی اوکه سوګند دبل چا په عمل وی نو په علم قسم ورکول کیږی. که چا پخپل فعل سوګند وکړ نودی ته قاطع سوګند ویل کیږی او که دبل چاپه فعل یی سوګند وکړ نو دهغه قسم یواځی دهغه په علم دبل چا په فعل بنادي.

مادۀ- ۱۰۱۸

در قسم قاطع، شرط است که قسم بنا به واقعه وعملی باشد که خود شخص سوگند کننده، آنرا ایجاد نموده باشد واگر سوگند بعمل غیر باشد، قسم به علم داده میشود.

۱۰۱۹- ماده

په هغی مواردوکښی چه سبب یی دمینځه نه ځی قسم په سبب او په هغی مواردو کښی سبب ئی دمینځه ځی په حاصل قسم ورکول کیږی.

مادۀ ۱۰۱۹

در اموریکه سبب از بین نمیرود، قسم به سبب و در اموری که سبب از بین میرود، قسم به حاصل داده میشود.

۱۰۲۰- ماده

چــا ته چه قسم توجیه شی بی له دی چه خــپل جــګړه مارتــه ئـی ردکـی ورڅخه نــکول وکی، او چاتـه چه قسم رد شـوی وی او ورڅـــخه نکول وکـی، دعوی بایلی.

۱۰۲۱- ماده

کـه پـه یـوه جنـائی حکـم کنبـی دقسـم دروغ ثابت شو نوکوم جګړه مارتـه چه لـه دی قسم څخـه ضـرر رسـیدلی دی کولی شی چـه دتعـویض غوښتنه وکـی او دهغـه داغوښتنه پـه هغـه حکـم چـه دهغـه پـه ضد، ددی دروغجن قسم پـه سبب صادر شوی دی، داعتراض کولو مانع نه ګرځی.

دوهم قسمت

پوره کوونکی قسم

۱۰۲۲- ماده

(۱) محکمه کولی شی چه دخپله ځانه دجګړه والـو خواوو څخه یوی تـه قسم متوجـه کـی چـه وربانـدی خپـل حکـم ددعوی پـه موضـوع کښـی بنـاکی او یا دهغه شی پـه قیمت چه وربانـدی حکـم کوی.

(۲) ددی قسـم پـه توجیـه کولوکښـی شرط ده چه په دعوی کښـی پوره دلیـل

مادۀ- ۱۰۲۰

هرگــاه طرفیکــه قســم بــاو توجیــه گردیده، بدون رد آن بطرف دیگر از آن نکول نمایـد یا طرفیکه قسم باو رد شـده، نکـول اختیـار کنـد، دعـوی بـه ضرر او خاتمه می یابد.

مادۀ- ۱۰۲۱

هـــرگـــــاه در حکـــــم جــــزائی، کـــذب قـــسم ثابـــت شـــود، شــــخص متضـرر از قـــســم مـــی تـــوانـــد، بـــدون اینکـــه حـــق وی در اعتـــراض برحـــکم صـادره عـــلیه او اخـــــلال گـــــردد، جـــبـــران خســـاره مـطالبـــه نـمایـد.

قسمت دوم

قسم متمم

مادۀ- ۱۰۲۲

(۱) مــــحکمه مـــــی تـــــواند، مــــستقیماً قســــم را بـــیکی از طـرفـــین، جـــهت اســـتناد حـــکم درمـــوضـــوع دعـــوی یـــا قـــیمت آنـچه بـــه آن حـــکم مـــی نـمایـــد، راجـــع نـــماید.

(۲) این نوع قسم وقتی تــوجیه شده مـیتواند کـه در دعـوی دلیـل کامـل

موجودنه وی او هم دعوی دکوم دلیل ثخه خالی نه وی.

۱۰۲۳- ماده

محکمه کولی شی چه په راتلونکو حالونو کښی دخپله ځانه قسم متوجه کی:

۱- په هغه حالت کښی چه په ترکه کښی دحق دعوی وشی او ثابته کړی شی، محکمه به مدعی ته قسم متوجه کوی چه داحق یی دځان دپاره یا د بل چا دپاره په هیڅ صورت دمړی ثخه نه دی حاصل کړی، په هغی کښی ابراء یا حواله نه ده واقع شوی، او ذکر شوی حق یی دمړی نه په غیر دبل چا ثخه هم نه دی اخیستی، اوددی حق په مقابل کښی دمړی کوم شی هم راسره گرونه شته دی.

۲- که اخیستونکی وغوښتل چه دیوعیب له امله مبیعه ردکی نو محکمه به ورته قسم متوجه کوی چه په صراحت یا دلالت یی په عیب رضاء نه ده ښکاره کړی.

۱۰۲۴- ماده

کوم جگړه وال ته چه پوره کوونکی قسم متوجه شوی،هغه نه شی کولی چه قسم دجگړی بلی خواته ردکی.

وجود نداشته وخالی از دلیل هم نباشد.

مادهٔ ۱۰۲۳

محکمه می تواند در احوال آتی مستقیماً قسم را توجیه نماید:

۱- در حالیکه دعوی حق، راجع به ترکه ثابت شود، محکمه مدعی را قسم میدهد که این حق را برای خود یا شخص دیگری به هیچ صورت از متوفا حاصل نکرده، ابراء و حواله در آن صورت نگرفته، حق مذکور را از غیر متوفا بدست نیاورده و از متوفا در مقابل دین، رهن نزد او وجود ندارد.

(۲) درحالیکه مشتری رد مبیعه را مبنی بر عیب تقاضا نماید، محکمه باوقسم میدهد که صراحتاً یا دلالتاً بعیب رضائیت نشان نداده است.

مادهٔ- ۱۰۲۴

شخصیکه قسم متممه باو توجیه شده، نمی تواند آنرا بطرف مقابل رد نماید.

پنځم فصل
شاهدان

۱۰۲۵- ماده

دتجارتی امورو په غیر دقانونی تصرف په ثابتولو کښی دشاهدانو شاهدی هغه وخت کافی ګڼل کیږی چه قیمت یی دزرو افغانیو څخه زیات نه وی او یایی قیمت نه وی ټاکل شوی.

۱۰۲۶- ماده

دتصرف قیمت دهغی دصادریدلو په وخت کښی اندازه کیږی، که دتصرف دقیمت دزرو افغانیو څخه زیات وو او دا زیادت په اصل باندی دملحقاتو دزیاتوالی څخه پیدا شوی وو نو په دی صورت کښی دشاهدانو په شهادت ثابتول روا دی.

۱۰۲۷- ماده

که دعوی داسی متعددوغوښتنوته شامله وه چه دمتعددو مصدرونو څخه پیدا شوی وه، نو دهر جزء اثبات چه قیمت ئی دزرو افغانیو څخه زیات نه وی، دشاهدانو په شهادت ئی ثابتول جواز لری. که څه هم ددی ټولو غوښتنو قیمت دزرو افغانیو څخه زیات وی او که څه هم دهغی منشا

فصل پنجم
شهود

مادۀ- ۱۰۲۵

در اثبات تصرف قانونی، در غیر امور تجارتی شهادت شهود وقتی کافی شمرده می شود که قیمت آن، متجاوز از هزار افغانی و یا غیر معیین نباشد.

مادۀ- ۱۰۲۶

قیمت تصرف، در وقت تصرف آن، اندازه می شود ، اگر تصرف از هزار افغانی بیشتر باشد و از زیادت محلقات به اصل نشأت کرده باشد ، در این صورت اثبات به شهادت شهود جواز دارد

مادۀ- ۱۰۲۷

هرگاه دعوی شامل مطالب متعددی ناشی از مصادر متعدد باشد ، اثبات هر جزء ایکه مقدار آن متجاوز از هزار افغانی نباشد ، به شهادت شهود جواز دارد. گرچه مجموع مطالبات متجاوز از مقدار مذکور ناشی از علایق بین طرفین دعوی یا

پخپله دجګړه والو خواوو علاقی یا داسی تصرفونه وی چه دیوه طبیعت لرونکی وی. داحکم دټولو هغو تادیاتو په باره کښی چه قیمت ئی دزرو افغانیو څخه زیات وی هم تطبیقیږی.

۱۰۲۸- ماده

په لاندنیو موارد دوکښی دشاهدانو په شاهدی ثابتول جواز نه لری که څه هم قیمت ئی دزروافغانیو څخه زیات نه وی

۱- په هغه صورت کښی چه غوښتنه دتحریری سند ددرج شوی اندازی څخه مخالفه او یا زیاته وی.

۲- په هغه صورت کښی چه غو ښتنه دداسی یو حق جزء وی چه دهغی ثابتول دشاهدانو په شاهدی کافی ونه ګڼل شی.

۳- په هغه صورت کښی چه غوښتنه دزرو افغانیو څخه زیاته شوی وی او ورپسی دزرو افغانیو څخه کمی اندازی ته تعدیل شی.

۱۰۲۹- ماده

(۱) په هغه څه کی چه اثبات ئی په لیکلی سند لازم وی نو دشاهدانو په شاهدی ئی ثابتول هم جواز لری. خوپه

ناشی از تصرفاتی باشد که دارای طبیعت واحد است. این حکم در مورد تادیاتی که قیمت آن از هزار افغانی تجاوز کند، نیز تطبیق می شود.

مادهٔ- ۱۰۲۸

اثبات به شهادت شهود در موارد ذیل جواز ندارد، گرچه قیمت آن متجاوز از هزار افغانی نباشد:

۱- در صورتیکه مطالبه، مخالف یا متجاوز از مقدار مندرج سند تحریری باشد.

(۲) در صورتیکه مطالبه جزء چنان حقی باشد که اثبات آن به شهادت ناکافی ندانسته شده باشد، گرچه جزء باقیمانده همان حق باشد.

۳- در صورتیکه مطالبه بمقدار بیش از هزار افغانی صورت گرفته ومتعاقباً به مقدار کمتر از هزار افغانی تعدیل شود.

مادهٔ- ۱۰۲۹

(۱) اثبات به شهادت شهود در آنچه اثبات آن به سند تحریری لازم باشد جواز دارد، بشرطیکه

دی شرط چه دثبوت لیکلی مبدا پیدا شی.

(۲) هره لیکنه چه ددعوی کړی شوی شی تصرف قریب الاحتمال ګرځوی او دجګړه والی خواخخه صادر شوی وی، دلیکلی سند دثابتولو مبدا ګڼل کیږی.

۱۰۳۰- ماده
دکوم شی چه په لیکلی سند ثابتول واجب دی په لاندنیو مواردو کښی دشاهدانو په شاهدی دهغی ثابتول جواز لری:

۱- په هغه صورت کښی چه مادی یا معنوی سببونه دلیکلی سند دحاصلولو مانع شی.

۲- په هغه صورت کښی چه لیکلی سند دپور ورکوونکی دارادی څخه دباندی سببونو باندی ورک شی.

شپږم فصل
قرینی

۱۰۳۱- ماده
۱- کـه دچا په ګټه قانونی قرینه پیدا شی نو هغه دثابتو لو دنورو وسیلو څخه بی نیازه کوی مګر هغه وخت چه قانونی صراحت دهغی په خلاف

مبداء ثبوت تحریری موجود شود.

(۲) صدور سند تحریری که وجود تصرف مدعی به را قریب الاحتمال گرداند، مبدأ ثبوت سند تحریری شناخته میشود.

مادۀ- ۱۰۳۰
اثبات به شهادت شهود در آنچه اثبات آن بر سند تحریری لازم باشد، در موارد ذیل جواز دارد:

۱- در صورتیکه اسباب مادی یا معنوی مانع حصول سند تحریری شود.

(۲) در صورتیکه سند تحریری به اسباب خارج از اراده دائن مفقود گردد.

فصل ششم
قرائن

مادۀ- ۱۰۳۱
۱- قرینۀ قانونی که به مصلحت شخص موجود شود وی را از سایر طرق اثبات بی نیاز میسازد، مگر تا زمانیکه نص قانون به خلاف آن

پیدا شي.

۲- دقانوني قریني نقضول دهغي دعکس په دلیل جواز لري.

۱۰۳۲- ماده

کوم حکمونه چه دقطعي حکم دقوت لرونکي وي، دخپلو ټولو مندرجاتو سره حجت ګڼل کیږي او دهغي په نقضولو بل دلیل نه قبلیږي خو په دي شرط چه جګړه دعینو اشخاصو ترمنځ صورت ونیسي او حق دعین محل او سبب پوري تعلق ونیسي.

۱۰۳۳- ماده

جزائي حکم دمدني قاضي پوري تعلق نه لري، مګر په هغو واقعو کښي چه دضرورت په ایجاب ئي په کښي حکم صادر کړي وي.

۱۰۳۴- ماده

قاضي کولی شي هغه قریني چه په قانون کښي نه شته او ددعوي پوري دمربوطو حالونو څخه استنباط شي په نظر کښي ونیسي. مګر په هغي استنادیوائي په هغه صورت کښي کیدای شي چه قانون په کښي ثابتول دشاهدانو په شاهدی مجازګڼلي وي.

موجود نشود.

۲- نقض قرینهٔ قانونی به دلیل عکس آن جواز دارد.

مادهٔ- ۱۰۳۲

احکامیکه حایز قوت حکم قطعی باشد، باتمام مندرجات آن حجت شمرده میشود و دلیل دیگری به نقض آن پذیرفته نمیشود. مشروط به اینکه منازعه بین عین اشخاص صورت گرفته و به عین محل و سبب حق، تعلق گیرد.

مادهٔ- ۱۰۳۳

حکم جزایی به قاضی مدنی ارتباط ندارد، مگر در وقایعیکه بنا بر ایجاب ضرورت حکم صادر نموده باشد.

مادهٔ- ۱۰۳۴

قاضی میتواند قرائینی را که توسط قانون پیش بینی نشده و از حالات مربوط به دعوی استنباط شود، در نظر گیرد. مگر استناد به آن تنها در صورتی شده میتواند که قانون در آن اثبات را به شهادت مجاز دانسته باشد.